

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Кваліфікаційна наукова
праця на правах рукопису

ЧЕНЬ ДУНДУН

УДК 796.075.2:796.034.2 (156)

ДИСЕРТАЦІЯ
ОРГАНІЗАЦІЙНО-УПРАВЛІНСЬКІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ
КИТАЙСЬКИХ НАЦІОНАЛЬНИХ ТРАДИЦІЙНИХ ВИДІВ СПОРТУ

017 Фізична культура і спорт

01 Освіта / Педагогіка

Подается на здобуття наукового ступеня доктора філософії

Дисертація містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

签署人：
陈冬冬
E224071B04734BA...

缩写签名
dongdong chen

Чень Дундун

Науковий керівник: Горбенко Олександр Володимирович – кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент

Харків – 2025

АНОТАЦІЯ

Чень Дундун. Організаційно-управлінські основи розвитку китайських національних традиційних видів спорту. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії (PhD) за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт (01 Освіта / Педагогіка). – Харківська державна академія фізичної культури, Харків, 2025.

У дисертації виконано теоретичний аналіз проблеми та запропоновано нове розв'язання наукового завдання, яке полягає у визначенні особливостей організації та управління розвитком китайських національних традиційних видів спорту.

Для кожної країни збереження традицій є запорукою розвитку і процвітання у майбутньому. Китай є зразком неухильного дотримання традицій, деякі з них нараховують тисячоліття. До них належить і спортивна культура, зокрема й танці, гімнастика, єдиноборства. Ці види рухової активності під впливом різних чинників трансформуються, видозмінюються, удосконалюються, але продовжують своє існування і передаються з покоління в покоління. Окремі китайські національні традиційні види спорту, які є складовою спортивної культури, нині визнані офіційними видами спорту і стрімко набувають популярності в усьому світі.

Особливості збереження китайської національної традиційної спортивної культури є предметом вивчення сучасних учених, зокрема питання успадкування традицій з погляду екології культури, проблеми та можливості окремих національних традиційних видів спорту в умовах глобалізації тощо. Водночас автори підкреслювали важливість збереження цих видів спорту через їх оздоровче спрямування.

Сьогодні національно-культурні традиції Китаю вивчає все більше людей в усьому світі, зокрема в Україні. Це пов'язано зі стрімким розвитком

економічного співробітництва між Україною та Китаєм та налагодженням крос-культурної взаємодії між українськими й китайськими партнерами. У сучасній науковій літературі можна натрапити на такі поняття як «китайська національна традиційна спортивна культура» та «китайські національні традиційні види спорту». Національна традиційна спортивна культура Китаю має тисячолітню історію і узагальнює спорт і культуру, охоплюючи релігійні обряди, різновиди гімнастики, єдиноборства, народні танці, ігри. Окремі національні традиційні види спорту визнано офіційними видами спорту відносно недавно, для того, щоб перенести традиційну концепцію цих видів спорту у площину офіційних змагань.

Китайські національні традиційні види спорту є складовою спортивної культури, кожен з видів спорту розвивається і зберігається завдяки окремій етнічній групі, яких у Китаї налічується 56. Нині в Китаї існує 977 традиційних етнічних видів спорту (Xiao-Feng HU, 2014). Для збереження національної спортивної культури та з метою поширення її серед населення, у 1953 році було започатковано проведення Національних традиційних ігор національних меншин Китайської Народної Республіки, до яких увійшли змагання з національних традиційних видів спорту і показові виступи спортсменів (A History of the National Traditional Games of Ethnic Minorities of China, 2016).

Серед найбільш популярних національних традиційних видів спорту в Китаї є ушу, тайцзіцюань, цигун, китайські шахи, облавні шашки (Го), танці, зокрема танці дракона й лева. У різних етнічних груп, які проживають на території країни, свої національні традиційні види спорту: у монголів, уйгурів, казахів – боротьба й кінний спорт, у тибетців – перегони на яках, у корейців – стрибки на дошці й катання на гойдалках, стрільба з лука, у дайців – веслування на човнах у формі дракона. Окремі національні традиційні види спорту відносно недавно визнані офіційними з метою перенесення традиційної концепції цих видів спорту у площину офіційних змагань і поширення їх світом. Більшість із них розвиваються завдяки розгалуженій системі громадських організацій на чолі

з національною та міжнародною федераціями, які організують і проводять спортивні змагання різного рівня.

Дослідженням з'ясовано, що у нинішніх китайських національних традиційних видах спорту, зокрема в танці дракона та лева, є два основних спрямування: професійне та аматорське. Професійні вистави танцю дракона та лева здебільшого влаштовуються в Китаї, де головним органом управління є Китайська асоціація танцю дракона та лева. Аматорські версії, що розвиваються в інших країнах світу, об'єднані під егідою Міжнародної федерації танцю дракона та лева. Принципова різниця між професійними й аматорськими практиками полягає в тому, що в аматорських змаганнях набувають популярності нові формати, до яких активно залучаються жінки та молодь. Міжнародна федерація танцю дракона та лева налічує представників з понад 30 країн, а Європейська федерація представлена в кількох державах. В Україні танець дракона та лева почав активно розвиватися з початку 2000-х років, з формуванням Федерації танцю дракона та лева в Україні, яка отримала офіційний статус в 2010 році. Федерація є дійсним членом міжнародних організацій, а на місцевому рівні розвитком та популяризацією цих традиційних видів спорту займаються регіональні федерації, що сприяють їх інтеграції в спортивну культуру країни.

У ході дослідження визначено роль і значення китайських національних традиційних видів спорту в освітній сфері КНР. Встановлено, що заняття цими видами спорту сприяють розвитку фізичних якостей у дітей та підлітків, а також активізують моральне виховання відповідно до морально-етичних і філософських принципів. Ціннісні орієнтації спортсменів, які займаються китайськими єдиноборствами, акцентують увагу на формуванні особистості; вони не прагнуть соціальної активності і не звертають уваги на суспільне визнання, щастя оточуючих та розваги. Для цих спортсменів на першому місці стоять здоров'я, життєва мудрість і розвиток, що свідчить про їхнє прагнення до фізичного, інтелектуального та морально-етичного вдосконалення. Серед

ключових цінностей для спортсменів традиційних китайських видів спорту на перших трьох місцях є вихованість, рішучість і чесність.

Обґрунтовано та розроблено концепцію розвитку традиційних китайських видів спорту в провінції Хайнань, яка передбачає основи впровадження, такі як визначення мети та завдань концепції, а також організаційно-методичні принципи розвитку цих видів спорту, зокрема на прикладі танцю дракона та лева. Запропоновані напрями для реалізації концепції охоплюють організаційні, ресурсні, навчально-методичні, наукові та інформаційні аспекти, а також моніторинг виконання концепції. Оцінка ефективності її впровадження базується на динаміці доступних ресурсів, до того ж центральною фігурою моделі виступає Китайська асоціація танцю дракона та лева. Основні завдання концепції передбачають залучення широкого кола населення різного віку до занять китайськими традиційними видами спорту, збільшення кількості спортсменів, підвищення їхньої спортивної підготовленості та професійної майстерності, удосконалення системи змагань та оптимізацію спортивної інфраструктури.

Удосконалено методичний підхід до організаційного регулювання регіонального управління розвитком китайських національних традиційних видів спорту на прикладі провінції Хайнань. У цьому підході запропоновано шляхи підвищення ефективності організаційно-управлінської діяльності Китайської асоціації танцю дракона та лева, заснованої в 1995 році з метою захисту законних інтересів своїх членів і сприяння розвитку цього танцю в Китаї. Асоціація є неприбутковою організацією і функціонує згідно з Конституцією КНР, Законом КНР «Про громадські об'єднання», Законом КНР «Про фізичну культуру і спорт», а також іншими законами КНР та власним статутом.

Завдяки дослідженню розроблено стратегічну модель розвитку китайських національних традиційних видів спорту, зокрема танцю дракона та лева, з урахуванням як внутрішніх, так і зовнішніх ризиків. Ця модель у провінції Хайнань базується на принципах системності, науковості, цілепокладання та гуманізму й охоплює мережу організаційно-управлінських заходів, спрямованих

на досягнення визначених цілей. Серед основних завдань – підвищення популярності та конкурентоспроможності китайських національних традиційних видів спорту, поліпшення спортивних результатів на міжнародних змаганнях, а також збільшення кількості людей, які займаються цими видами спорту.

Мета дослідження – визначення особливостей організації та управління розвитком китайських національних традиційних видів спорту.

Завдання дослідження:

1. Обґрунтувати теоретичні положення щодо становлення та розвитку китайських національних традиційних видів спорту.

2. Охарактеризувати напрями державної політики щодо розвитку китайських національних традиційних видів спорту.

3. Визначати основні чинники формування та розвитку потенціалу китайських національних традиційних видів спорту.

4. Обґрунтувати концепцію розвитку китайських національних традиційних видів спорту та оцінити її вплив на розвиток суспільства з позиції теорії управління.

5. Розробити методичний підхід до організації регіонального управління розвитком китайських національних традиційних видів спорту.

Об'єкт дослідження – розвиток китайських національних традиційних видів спорту.

Предмет дослідження – теоретичні положення, методичні підходи та інструментарій організаційно-управлінського забезпечення розвитку китайських національних традиційних видів спорту.

Методи дослідження: теоретичні: аналіз та узагальнення наукової, педагогічної та навчально-методичної літератури, аналіз документів; емпіричні: соціологічне опитування (анкетування) з метою вивчення громадської думки щодо стану та перспектив розвитку китайських національних традиційних видів спорту, для визначення ролі та місця китайських національних традиційних видів спорту в житті сучасних дітей та молоді, для визначення рівня задоволення

обраною професією майбутніх тренерів з китайських національних традиційних видів спорту; педагогічне спостереження впродовж тренувальних занять з китайських національних традиційних видів спорту у дитячо-юнацьких спортивних школах, педагогічне тестування для перевірки ефективності впливу занять китайських національних традиційних видів спорту на фізичний розвиток людей; методика ціннісних орієнтацій М. Рокіча для встановлення ціннісних орієнтацій спортсменів, які займаються китайськими національними традиційними видами спорту; системний аналіз дав можливість розглянути китайську національну спортивну культуру як соціальний інститут, вивчити структуру та функції органів управління китайськими національними традиційними видами спорту, зокрема танцю дракона та лева, обґрунтувати концепцію та розробити стратегію розвитку китайських національних традиційних видів спорту на регіональному рівні; метод експертних оцінок дав можливість обґрунтувати систему показників розвитку китайських національних традиційних видів спорту, оцінити потенціал розвитку китайських національних традиційних видів спорту, оцінити план реалізації стратегії розвитку китайських національних традиційних видів спорту на регіональному рівні; SWOT-аналіз сприяв оцінці сильних та слабких сторін маркетингової діяльності Китайської асоціації танцю дракона та лева; математичної статистики для кількісної та якісної оцінки експериментальних даних дослідження з метою виявлення динаміки досліджуваних показників.

Наукова новизна дослідження полягає у тому, що в роботі

вперше:

- теоретично обґрунтовано та розроблено концепцію розвитку китайських національних традиційних видів спорту та оцінено її з позиції теорії систем;
- обґрунтовано та розроблено концептуальну модель управління розвитком китайських національних традиційних видів спорту, надано її аналіз з позиції теорії управління;
- обґрунтовано систему показників розвитку китайських національних традиційних видів спорту та розроблено алгоритм до оцінювання їх потенціалу;

уточнено поняття «китайська національна традиційна спортивна культура» та «китайські національні традиційні види спорту»;

удосконалено:

- теоретичне обґрунтування організаційних аспектів розвитку китайських національних традиційних видів спорту при формуванні державної політики;
- методичний підхід до організаційної регламентації регіонального управління розвитком китайських національних традиційних видів спорту;

набуло подальшого розвитку:

- теоретичне обґрунтування організаційно-управлінського забезпечення розвитку китайської національної традиційної спортивної культури, як соціального інституту;
- теоретичні відомості щодо формування системи управління розвитком китайських національних традиційних видів спорту, її структури і складових.

Практичне значення результатів дослідження полягає в розробці та впровадженні стратегії розвитку китайських традиційних національних видів спорту в Провінції Хайнань.

Результати досліджень впроваджено в діяльність Управління у справах молоді та спорту Харківської обласної державної адміністрації, Громадської організації «Харківська обласна федерація національних однокласників», в навчальний процес Харківської державної академії фізичної культури, Комунального закладу «Комплексна дитячо-юнацька спортивна школа «Спорт для всіх», у навчальний процес Національного університету «Запорізька політехніка», в навчальний процес Економічного університету Хайкоу (Провінція Хайнань, КНР), що підтверджено відповідними актами впровадження.

Особистий внесок здобувача полягає в аналізі та узагальненні науково-методичної літератури; постановці мети і завдань дослідження; обґрунтуванні концепції розвитку китайських національних традиційних видів спорту в Провінції Хайнань; розробці Перспективного плану розвитку китайських національних традиційних видів спорту для Китайської асоціації танцю дракона

та левий плану заходів його реалізації; кількісному та якісному аналізу отриманих результатів, узагальненні результативних даних, формуванні висновків, підготовці публікацій.

Ключові слова: організація, управління, рухова активність, здоров'язбереження, єдиноборства, національні види спорту, китайські національні традиційні види спорту, спортивний маркетинг, маркетингова стратегія.

ABSTRACT

Chen Dongdong. Organizational and managerial foundations for the development of Chinese national traditional sports. – Qualification scientific work as a manuscript.

Dissertation for the degree of Doctor of Philosophy (PhD) in the specialty 017 Physical Culture and Sports (01 Education / Pedagogy). – Kharkiv State Academy of Physical Culture, Kharkiv, 2025.

The dissertation carries out a theoretical analysis of the problem and proposes a new solution to the scientific problem, which consists in determining the features of the organization and management of the development of Chinese national traditional sports.

For each country, the preservation of traditions is the key to development and prosperity in the future. China is an example of strict adherence to traditions, some of which date back thousands of years. These include sports culture, including dancing, gymnastics, martial arts. These types of motor activity, under the influence of various factors, are transformed, modified, improved, but continue to exist and are passed down from generation to generation. Some Chinese national traditional sports, which are part of sports culture, are today recognized as official sports and are rapidly gaining popularity all over the world.

The peculiarities of preserving the Chinese national traditional sports culture are the subject of study by modern scientists, in particular, the issue of inheritance of traditions from the point of view of the ecology of culture, the problems and opportunities of individual national traditional sports in the context of globalization, etc. At the same time, the authors emphasized the importance of preserving these sports through their health direction.

Today, more and more people around the world, including Ukraine, are studying the national and cultural traditions of China, this is due to the rapid development of

economic cooperation between Ukraine and China and the establishment of cross-cultural interaction between Ukrainian and Chinese partners. In modern scientific literature, you can find such concepts as "Chinese national traditional sports culture" and "Chinese national traditional sports". China's national traditional sports culture has a thousand-year history and summarizes sports and culture, including religious rites, gymnastics, martial arts, folk dances, and games. Some national traditional sports have been recognized as official sports relatively recently in order to transfer the traditional concept of these sports to the plane of official competitions.

Chinese national traditional sports are a component of sports culture, each of the sports is developed and preserved thanks to a separate ethnic group, of which there are 56 in China. To date, there are 977 traditional ethnic sports in China (Xiao-Feng HU, 2014). In order to preserve the national sports culture and to spread it among the population, in 1953 the National Traditional Games of National Minorities of the People's Republic of China was launched, which included competitions in national traditional sports and demonstration performances of athletes (A History of the National Traditional Games of Ethnic Minorities of China, 2016).

Among the most popular national traditional sports in China are wushu, taijiquan, qigong, Chinese chess, round-up checkers (Go), dances, including dragon and lion dances. Different ethnic groups living in the country have their own national traditional sports: Mongolians, Uighurs, Kazakhs – wrestling and equestrian sports, Tibetans – yak racing, Koreans – board jumping and swinging, archery, and Daiki – rowing on dragon-shaped boats. Some national traditional sports have been recognized as official sports relatively recently in order to transfer the traditional concept of these sports to the plane of official competitions and spread them around the world. Most of them are developing thanks to an extensive system of public organizations headed by national and international federations, which organize and conduct sports competitions of various levels.

Chinese national traditional sports play an important role in the lives of ordinary Chinese citizens, since they are not just physical exercises, but the spiritual and cultural

heritage of the country, they have been preserved for thousands of years and occupy an important place at the present stage of development of society.

One of the most popular and world-famous Chinese national traditional sports is the dragon and lion dance, which is a kind of business card of China. In 1995, the Chinese Dragon and Lion Sports Association and the International Dragon and Lion Dance Federation were founded, thanks to which this sport began to actively spread in different countries of the world (Breanne Laughlin, 2007). In 2017, the International Federation brought together 31 federations from different regions and countries, most of which are located in Asia, for example in Malaysia, Singapore, Hong Kong and Taiwan (Wang Marina, 2021).

In the course of the study, the role and significance of Chinese national traditional sports in the educational sphere of the PRC are determined. It has been established that engaging in these sports contributes to the development of physical qualities in children and adolescents, as well as activates moral education in accordance with moral, ethical and philosophical principles. The value orientations of athletes involved in Chinese martial arts focus on the formation of personality; They do not seek social activity and do not pay attention to social recognition, the happiness of others and entertainment. For these athletes, health, wisdom of life and development come first, which indicates their desire for physical, intellectual and moral and ethical improvement. Among the key values for athletes of traditional Chinese sports in the first three places are education, determination and honesty.

The concept of development of traditional Chinese sports in Hainan Province has been substantiated and developed, which includes the basics of implementation, such as determining the goals and objectives of the concept, as well as organizational and methodological principles for the development of these sports, in particular on the example of the dragon and lion dance. The proposed directions for the implementation of the concept include organizational, resource, educational, methodological, scientific and informational aspects, as well as monitoring the implementation of the concept. The evaluation of the effectiveness of its implementation will be based on the dynamics of available resources, with the Chinese Dragon and Lion Dance Association acting as

the central figure of the model. The main objectives of the concept include attracting a wide range of people of all ages to Chinese traditional sports, increasing the number of athletes, increasing their sports fitness and professional skills, improving the competition system and optimizing sports infrastructure.

The methodological approach to the organizational regulation of regional management of the development of Chinese national traditional sports on the example of Hainan province has been improved. This approach proposes ways to increase the efficiency of organizational and managerial activities of the Chinese Dragon and Lion Dance Association, founded in 1995 in order to protect the legitimate interests of its members and promote the development of this dance in China. The Association is a non-profit organization and operates in accordance with the Constitution of the People's Republic of China, the Law of the People's Republic of China "On Public Associations", the Law of the People's Republic of China "On Physical Culture and Sports", as well as other laws of the People's Republic of China and its own charter.

Thanks to the study, a strategic model for the development of Chinese national traditional sports, in particular dragon and lion dance, has been developed, taking into account both internal and external risks. This model in Hainan Province is based on the principles of systematic, scientific, goal-setting and humanism, and includes a network of organizational and managerial measures aimed at achieving certain goals. Among the main tasks are to increase the popularity and competitiveness of Chinese national traditional sports, improve sports results in international competitions, as well as increase the number of people involved in these sports.

The purpose of the study is to determine the features of the organization and management of the development of Chinese national traditional sports.

Research objectives:

1. To substantiate theoretical provisions on the formation and development of Chinese national traditional sports.
2. To characterize the directions of state policy for the development of Chinese national traditional sports.

3. To determine the main factors in the formation and development of the potential of Chinese national traditional sports.

4. To substantiate the concept of the development of Chinese national traditional sports and assess its impact on the development of society from the standpoint of management theory.

5. To develop a methodical approach to the organization of regional management of the development of Chinese national traditional sports.

The object of research is the development of Chinese national traditional sports.

The subject of research is theoretical provisions, methodological approaches and tools for organizational and managerial support for the development of Chinese national traditional sports.

Research methods: theoretical: analysis and generalization of scientific, pedagogical and educational-methodological literature in order to study the structure, components, organizational and managerial support of Chinese national traditional sports, identification of features of the development of Chinese national traditional sports, analysis of documents to determine the directions of state policy formation in the management system of Chinese national traditional sports, study of dynamics indicators of the development of Chinese national traditional sports; empirical: sociological survey (questionnaire) in order to study public opinion on the state and prospects for the development of Chinese national traditional sports, to determine the role and place of Chinese national traditional sports in the lives of modern children and youth, to determine the level of satisfaction with the chosen profession of future coaches in Chinese national traditional sports; pedagogical observation during training classes in Chinese national traditional sports in children's and youth sports schools, pedagogical testing to check the effectiveness of the influence of Chinese national traditional sports on the physical development of people; M. Rokich's method of value orientations to establish the value orientations of athletes engaged in Chinese national traditional sports; The system analysis made it possible to consider the Chinese national sports culture as a social institution, to study the structure and functions of the

governing bodies of Chinese national traditional sports, in particular dragon and lion dance, to substantiate the concept and develop a strategy for the development of Chinese national traditional sports at the regional level; The method of expert assessments made it possible to substantiate the system of indicators for the development of Chinese national traditional sports, to assess the development potential of Chinese national traditional sports, to evaluate the plan for the implementation of the strategy for the development of Chinese national traditional sports at the regional level; SWOT analysis contributed to the assessment of the strengths and weaknesses of the marketing activities of the NGO "National Federation of Dragon and Lion Dance"; mathematical statistics for quantitative and qualitative assessment of experimental research data in order to identify the dynamics of the studied indicators.

The scientific novelty of the study lies in the fact that in the work

First:

- the concept of development of Chinese national traditional sports is theoretically substantiated and developed and evaluated from the standpoint of systems theory;

- a conceptual model of management of the development of Chinese national traditional sports has been substantiated and developed, its analysis from the standpoint of management theory has been provided;

- a system of indicators for the development of Chinese national traditional sports has been substantiated and an algorithm for assessing their potential has been developed;

the concepts of "Chinese national traditional sports culture" and "Chinese national traditional sports" have been clarified;

Improved:

- theoretical substantiation of organizational aspects of the development of Chinese national traditional sports in the formation of state policy;

- methodical approach to the organizational regulation of regional management of the development of Chinese national traditional sports;

has been further developed:

- theoretical substantiation of organizational and managerial support for the development of Chinese national traditional sports culture as a social institution;
- theoretical information on the formation of a management system for the development of Chinese national traditional sports, its structure and components.

The practical significance of the research results lies in the development and implementation of a strategy for the development of Chinese traditional national sports in Hainan Province.

The results of the research were implemented in the activities of the Department of Youth and Sports of the Kharkiv Regional State Administration, the Public Organization "Kharkiv Regional Federation of National Martial Arts", in the educational process of the Kharkiv State Academy of Physical Culture, in the Municipal Institution "Complex Children's and Youth Sports School "Sport for All", in the educational process of the National University "Zaporizhzhya Polytechnic", in the educational process of the Haikou University of Economics, which is confirmed by the relevant implementation acts.

The personal contribution of the applicant consists in the analysis and generalization of scientific and methodological literature; setting the goals and objectives of the study; substantiation of the concept of development of Chinese national traditional sports in Hainan Province; development of the Perspective Plan for the Development of Chinese National Traditional Sports for the China Dragon and Lion Dance Association and the Action Plan for its implementation; quantitative and qualitative analysis of the results obtained, generalization of effective data, formation of conclusions, preparation of publications.

Keywords: organization, management, physical activity, healthpreservation, martial arts, national sports, Chinese national traditional sports, sports marketing, marketing strategy.

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗДОБУВАЧА ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Dongdong , C., & Bondar , A. (2022). POPULARIZATION OF CHINESE NATIONAL TRADITIONAL KINDS OF SPORTS. Scientific Journal of the Dragomanov Ukrainian State University. Series 15, (6(151), 9-13. [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2022.6\(151\).01](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2022.6(151).01). Фахове видання України. *Особистий внесок здобувача полягає в уточненні проблематики, організації та проведенні дослідження, здійсненні обробки та аналізу отриманих даних, а також перекладі та підготовці матеріалів до друку. Внесок Bondar A. полягає в методичній підтримці у формулюванні завдань дослідження, інтерпретації результатів дослідження та формулюванні висновків.*
2. Bondar, A., Petrenko, I., & Dongdong, C. (2024). ORGANIZATION OF SPORTS EVENTS IN MODERN CONDITIONS. Scientific Journal of the Dragomanov Ukrainian State University. Series 15, (1(173), 14-18. [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.1\(173\).02](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.1(173).02). Фахове видання України. *Особистий внесок здобувача полягає у проведенні дослідження , перекладі та підготовці матеріалів до друку. Внесок Bondar A. полягає у з'ясуванні проблеми, постановці завдань, проведенні дослідження, обробці результатів дослідження, аналізі даних. Внесок Petrenko I. полягає в інтерпретації та формуванні висновків.*
3. Дундун, Ч., Бондар, А., Шаоин, Л. (2024). Вплив занять єдиноборствами на формування особистості здобувачів вищої освіти. Єдиноборства, (3(33), 83–96. <https://doi.org/10.15391/ed.2024-3.08>. Фахове видання України. *Особистий внесок здобувача полягає у з'ясуванні проблеми, постановці завдань, проведенні дослідження, обробці результатів дослідження, аналізі даних. Внесок Бондар, А. полягає в обґрунтуванні схеми дослідження.*

Внесок Шаоин Л. полягає у проведенні дослідження та підготовці матеріалів до друку.

4. Dongdong, C. (2025). THE IMPACT OF CHINESE NATIONAL MARTIAL ARTS ON THE PHYSICAL DEVELOPMENT OF STUDENTS. Scientific Journal of the Dragomanov Ukrainian State University. Series 15, (10(197)), 252-256. [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2025.10\(197\).48](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2025.10(197).48). Фахове видання України.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

5. Чень Дундун, Лю Шаоин, Бондар А., Го Сяохун (2022). Використання китайських національних традиційних видів спорту в процесі оздоровчо-рухової активності населення. Проблеми активізації рекреаційно-оздоровчої діяльності населення : зб. матеріалів XIII Міжнародної науково-практичної конференції (7-8 жовтня 2022 року, м. Львів). Львів : ЛДУФК ім. Івана Боберського, 67-71. <http://localhost:8080/handle/34606048/33450>. *Особистий внесок здобувача полягає у з'ясуванні проблеми, проведенні дослідження, обробці результатів дослідження, аналізі даних.*

6. Чень Дундун, Бондар А. (2022). Державне регулювання розвитку національних традиційних видів спорту у КНР. «Фізична культура, спорт і здоров'я: стан, проблеми та перспективи» : Збірник матеріалів XXII Міжнародної науково-практичної конференції (6-7 грудня 2022 року). Харків : ХДАФК, 513-516. <http://repo.khdafk.com.ua/xmlui/handle/123456789/76>. *Особистий внесок здобувача полягає у з'ясуванні проблеми, постановці завдань, проведенні дослідження, обробці результатів дослідження, аналізі даних.*

7. Чень Дундун, Бондар А. (2022). Роль китайських національних традиційних видів спорту у фізичному вихованні дітей та молоді в КНР. Сучасні проблеми фізичного виховання і спорту різних груп населення : зб. матеріалів XXII Міжнародної науково-практичної конференції молодих учених (17-18 листопада 2022 року). Суми: СДПУ імені А.С. Макаренка, 200-205. *Особистий*

внесок здобувача полягає в постановці завдань, інтерпретації та формуванні висновків.

8. Chen Dongdong, Bondar A. (2022). Development of Chinese National Traditional Sports in Modern Conditions. Modern scientific research: achievements, innovations and development prospects. Proceedings of the 13th International scientific and practical conference. MDPC Publishing. Berlin, Germany, 311-316. <https://sci-conf.com.ua/xiii-mezhdunarodnaya-nauchno-prakticheskaya-konferentsiya-modern-scientific-research-achievements-innovations-and-development-prospects-19-21-iyunya-2022-goda-berlin-germaniya-arhiv/>.

Особистий внесок здобувача полягає в організації та проведенні дослідження, здійсненні обробки та аналізу отриманих даних, а також перекладі та підготовці матеріалів до друку.

9. Chen Dongdong, Bondar A. (2023) Patriotic Education of Chinese Youth by Means of Chinese National Traditional Sports. Фізична культура, спорт і здоров'я: стан, проблеми та перспективи: збірник тез XXIII Міжнародної науково-практичної конференції, 6 грудня 2023 року. Харків : ХДАФК, 371-373. <http://repo.khdafk.com.ua/xmlui/handle/123456789/587>.

Особистий внесок здобувача полягає в уточненні проблематики, організації та проведенні дослідження, здійсненні обробки та аналізу отриманих даних, а також перекладі та підготовці матеріалів до друку.

10. Chen Dongdong, Bondar A. (2023) Spread of Chinese national traditional sports among students in China. Сучасні проблеми фізичного виховання і спорту різних груп населення : матеріали XXIII Міжнародної науково-практичної конференції молодих учених. Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 234-239. <https://repository.sspu.edu.ua/handle/123456789/15010>.

Особистий внесок здобувача полягає в інтерпретації та формуванні висновків, а також перекладі та підготовці матеріалів до друку.

11. Чень Дундун, Бондар А. (2023) Основні напрямки розвитку танцю дракона та лева. Фізична культура і спорт: традиції, досвід, інновації. Матеріали I Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Запоріжжя,

16 березня, 2023 р. Запоріжжя: НУ «Запорізька політехніка», 65-69.
https://zp.edu.ua/uploads/dept_s&r/2023/conf/2.2/FKiS-TDI-materialy.pdf.

Особистий внесок здобувача полягає в уточненні проблематики, організації та проведенні дослідження, здійсненні обробки та аналізу отриманих даних, а також підготовці матеріалів до друку.

12. Чень Дундун, Бондар А., Петренко І. (2024) Спортивні івенти як складова рекреаційної діяльності. Проблеми активізації рекреаційно-оздоровчої діяльності населення : матеріали XIV Міжнародної науково-практичної конференції (10–11 травня 2024 року, м. Львів). Львів : ЛДУФК ім. Івана Боберського, 86-90. <https://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/36899>.

Особистий внесок здобувача полягає в інтерпретації результатів, формулюванні висновків, підготовці матеріалів публікації до друку.

13. Чень Дундун. (2024) Вплив східних єдиноборств на формування системи цінностей у китайських студентів. Фізична культура, спорт і здоров'я: стан, проблеми та перспективи: збірник тез XXIV Міжнародної науково-практичної конференції, 4 грудня 2024 року. Харків : ХДАФК, 316-318.
https://doi.org/10.15391/conf_KhSAPC_2024.

14. Chen Dongdong, Bondar A. (2025) Formation of value orientations in athletes of chinese national traditional martial arts. Фізична культура і спорт: традиції, досвід, інновації. Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Запоріжжя, 13 березня, 2025 р. Запоріжжя: НУ «Запорізька політехніка», 160-167. <https://eir.zp.edu.ua/handle/123456789/20944>. *Здобувачу належить постановка завдань дослідження, проведення аналізу літературних джерел, переклад і підготовка публікації до друку.*

Наукові праці, які додатково відображають наукові результати дисертації

15. Чень Дундун, Лю Шаоин, Бондар А. (2022) Історія розвитку китайських національних традиційних видів спорту. Стратегічне управління розвитком фізичної культури та спорту, 108-114.

<http://repo.khdafk.com.ua/xmlui/handle/123456789/161>. *Особистий внесок здобувача полягає в обґрунтуванні схеми дослідження, обробці результатів дослідження, аналізі даних і підготовці публікації до друку.*

16. Чень Дундун. (2023) Ставлення студентської молоді до китайських національних традиційних видів спорту. Стратегічне управління розвитком фізичної культури і спорту: збірник наукових праць. Харків: ХДАФК, 149-154. <http://repo.khdafk.com.ua/xmlui/handle/123456789/162>.

17. Чень Дундун. (2024) Вплив східних єдиноборств на формування системи цінностей у китайських студентів. Стратегічне управління розвитком фізичної культури та спорту, 121-130.

18. Чень Дундун, Бондар А.С. (2025) Основні тенденції розвитку національних видів спорту в Україні та КНР. Стратегічне управління розвитком фізичної культури і спорту: збірник наукових праць. Харків: ХДАФК, 126-135. *Особистий внесок здобувача полягає в інтерпретації результатів, формулюванні висновків, підготовці матеріалів публікації до друку.*

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ	24
ВСТУП	25
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНИХ ТРАДИЦІЙНИХ ВИДІВ СПОРТУ КИТАЮ	32
1.1. Теоретичне обґрунтування поняття «китайські національні традиційні види спорту»	32
1.2. Становлення та розвиток китайських національних традиційних видів спорту	36
1.3. Організаційні аспекти розвитку китайських національних традиційних видів спорту	48
Висновки до розділу 1	58
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ	60
2.1. Методи дослідження	60
2.2. Організація дослідження	71
РОЗДІЛ 3. УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ КИТАЙСЬКИХ НАЦІОНАЛЬНИХ ТРАДИЦІЙНИХ ВИДІВ СПОРТУ	73
3.1. Державна політика розвитку китайських національних традиційних видів спорту	73
3.2. Соціальне та культурне значення китайських національних традиційних видів спорту	80
3.3. Шляхи популяризації китайських національних традиційних видів спорту	104
Висновки до розділу 3	118
РОЗДІЛ 4. КОНЦЕПТУАЛЬНИЙ ПІДХІД В УПРАВЛІННІ РОЗВИТКОМ КИТАЙСЬКИМИ НАЦІОНАЛЬНИМИ ТРАДИЦІЙНИМИ ВИДАМИ СПОРТУ	121
4.1. Вплив національних традиційних видів спорту на економічне зростання регіону (на прикладі Провінції Хайнань)	121

4.2. Концептуальна модель розвитку китайських національних традиційних видів спорту	129
4.3. Управління розвитком китайськими національними традиційними видами спорту на регіональному рівні	157
Висновки до розділу 4	178
РОЗДІЛ 5. АНАЛІЗ ТА УЗАГАЛЬНЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ	181
ВИСНОВКИ	188
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	192
ДОДАТКИ	214

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

ВООЗ	– Всесвітня організація охорони здоров'я
КНР	– Китайська Народна Республіка
МОК	– Міжнародний олімпійський комітет
МСР	– Міжнародний спортивний рух
МСФ	– Міжнародна спортивна федерація
НОК	– Національний олімпійський комітет
НСФ	– Національна спортивна федерація
ООН	– Організація Об'єднаних Націй
СТ	– Спортивне товариство
СФ	– Спортивна федерація
ХДАФК	– Харківська державна академія фізичної культури
ЮНЕСКО	– United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization) Організація Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури
SportAccord	– Всесвітня асоціація міжнародних спортивних федерацій

ВСТУП

Актуальність. Для кожної країни збереження традицій є запорукою розвитку і процвітання у майбутньому. Китай – яскравий приклад країни, що послідовно зберігає багатовікові традиції. Серед них – спортивна культура, що охоплює танці, гімнастику та бойові мистецтва. Ці види рухової активності під впливом різних факторів трансформуються, змінюються, удосконалюються, але продовжують своє існування і передаються з покоління в покоління. Окремі китайські національні традиційні види спорту, які є складовою спортивної культури, нині визнано офіційними видами спорту і стрімко набувають популярності в усьому світі.

Особливості збереження китайської національної традиційної спортивної культури є предметом вивчення сучасних науковців, зокрема питання успадкування традицій з погляду екології культури, проблеми та можливості окремих національних традиційних видів спорту в умовах глобалізації тощо. Водночас автори підкреслювали важливість збереження цих видів спорту через їх оздоровче спрямування.

Нині національно-культурні традиції Китаю вивчають усе більше людей в усьому світі, зокрема в Україні. Це пов'язано зі стрімким розвитком економічного співробітництва між Україною та Китаєм та налагодженням крос-культурної взаємодії між українськими й китайськими партнерами. У сучасній науковій літературі можна натрапити на такі поняття як «китайська національна традиційна спортивна культура» та «китайські національні традиційні види спорту». Національна традиційна спортивна культура Китаю має тисячолітню історію й узагальнює спорт і культуру, зокрема релігійні обряди, різновиди гімнастики, єдиноборства, народні танці, ігри. Окремі національні традиційні види спорту відносно недавно визнані офіційними видами спорту для того, щоб перенести традиційну концепцію цих видів спорту у площину офіційних змагань і поширювати їх світом.

Китайські національні традиційні види спорту є складовою спортивної культури, кожний з видів спорту розвивається і зберігається завдяки окремій етнічній групі, яких у Китаї налічується 56. Нині у Китаї існує 977 традиційних етнічних видів спорту [200]. Для збереження національної спортивної культури та з метою поширення її серед населення, у 1953 році було започатковано проведення Національних традиційних ігор національних меншин Китайської Народної Республіки, які охоплювали змагання з національних традиційних видів спорту і показові виступи спортсменів [129].

Серед найбільш популярних національних традиційних видів спорту в Китаї є ушу, тайцзіцюань, цигун, китайські шахи, облавні шашки (Го), танці, зокрема танці дракона і лева. У різних етнічних груп, які проживають на території країни, свої національні традиційні види спорту: у монголів, уйгурів, казахів – боротьба й кінний спорт, у тибетців – перегони на яках, у корейців – стрибки на дошці й катання на гойдалках, стрільба з лука, у дайців – веслування на човнах у формі дракона. Більшість із них розвиваються завдяки розгалуженій системі громадських організацій на чолі з національною та міжнародною федераціями, які організовують і проводять спортивні змагання різного рівня.

Китайські національні традиційні види спорту відіграють важливу роль у житті пересічних громадян Китаю, оскільки це не просто фізичні вправи, а духовна і культурна спадщина країни, вони зберігаються тисячоліттями і на сучасному етапі розвитку суспільства посідають вагоме місце.

Одним із найпопулярніших і відомих в усьому світі китайських національних традиційних видів спорту є танець дракона та лева, який є своєрідною візитівкою Китаю. У 1995 році засновано Китайську спортивну асоціацію дракона та лева та Міжнародну федерацію танцю дракона та лева, завдяки чому цей вид спорту став активно поширюватися у різних країнах світу [132]. У 2017 році Міжнародна федерація об'єднувала 31 федерацію з різних регіонів і країн, більшість з яких розташовано в Азії, наприклад в Малайзії, Сінгапурі, Гонконзі на Тайвані [165].

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційне дослідження виконано згідно з Тематичним планом науково-дослідної роботи Харківської державної академії фізичної культури на 2020-2024 рр. та 2025-2028 рр. за темою: «Стратегічне управління розвитком фізичної культури і спорту (державний реєстраційний номер 0120U101012 та 0124U005031)».

Мета дослідження – визначення особливостей організації та управління розвитком китайських національних традиційних видів спорту.

Завдання дослідження:

1. Обґрунтувати теоретичні положення щодо становлення та розвитку китайських національних традиційних видів спорту.
2. Охарактеризувати напрями державної політики щодо розвитку китайських національних традиційних видів спорту.
3. Визначити основні чинники формування та розвитку потенціалу китайських національних традиційних видів спорту.
4. Обґрунтувати концепцію розвитку китайських національних традиційних видів спорту та оцінити її вплив на розвиток суспільства з позиції теорії управління.
5. Розробити методичний підхід до організації регіонального управління розвитком китайських національних традиційних видів спорту.

Об'єкт дослідження – розвиток китайських національних традиційних видів спорту.

Предмет дослідження – теоретичні положення, методичні підходи та інструментарій організаційно-управлінського забезпечення розвитку китайських національних традиційних видів спорту.

Методи дослідження: теоретичні: аналіз та узагальнення наукової, педагогічної та навчально-методичної літератури з метою вивчення структури, складових, організаційно-управлінського забезпечення китайських національних традиційних видів спорту, виявлення особливостей розвитку китайських національних традиційних видів спорту, аналіз документів для

визначення напрямів формування державної політики в системі управління китайських національних традиційних видів спорту, вивчення динаміки показників розвитку китайських національних традиційних видів спорту; емпіричні: соціологічне опитування (анкетування) з метою вивчення громадської думки щодо стану та перспектив розвитку китайських національних традиційних видів спорту, для визначення ролі та місця китайських національних традиційних видів спорту в житті сучасних дітей та молоді, для визначення рівня задоволення обраною професією майбутніх тренерів з китайських національних традиційних видів спорту; педагогічне спостереження: упродовж тренувальних занять з китайських національних традиційних видів спорту у дитячо-юнацьких спортивних школах, педагогічне тестування для перевірки ефективності впливу занять китайських національних традиційних видів спорту на фізичний розвиток людей; методика ціннісних орієнтацій М. Рокіча для встановлення ціннісних орієнтацій спортсменів, які займаються китайськими національними традиційними видами спорту; системний аналіз дав можливість розглянути китайську національну спортивну культуру як соціальний інститут, вивчити структуру та функції органів управління китайськими національними традиційними видами спорту, зокрема танцю дракона та лева, обґрунтувати концепцію та розробити стратегію розвитку китайських національних традиційних видів спорту на регіональному рівні; метод експертних оцінок дав можливість обґрунтувати систему показників розвитку китайських національних традиційних видів спорту, оцінити потенціал розвитку китайських національних традиційних видів спорту, оцінити план реалізації стратегії розвитку китайських національних традиційних видів спорту на регіональному рівні; SWOT-аналіз сприяв оцінці сильних та слабких сторін маркетингової діяльності Громадської організації «Національна федерація танцю дракона та лева»; математичної статистики для кількісної та якісної оцінки експериментальних даних дослідження з метою виявлення динаміки досліджуваних показників.

Наукова новизна дослідження полягає у тому, що в роботі

вперше:

- теоретично обґрунтовано та розроблено концепцію розвитку китайських національних традиційних видів спорту та оцінено її з позиції теорії систем;

- обґрунтовано та розроблено концептуальну модель управління розвитком китайських національних традиційних видів спорту, надано її аналіз з позиції теорії управління;

- обґрунтовано систему показників розвитку китайських національних традиційних видів спорту та розроблено алгоритм до оцінювання їх потенціалу;

уточнено поняття «китайська національна традиційна спортивна культура» та «китайські національні традиційні види спорту»;

удосконалено:

- теоретичне обґрунтування організаційних аспектів розвитку китайських національних традиційних видів спорту при формуванні державної політики;

- методичний підхід до організаційної регламентації регіонального управління розвитком китайських національних традиційних видів спорту;

набуло подальшого розвитку:

- теоретичне обґрунтування організаційно-управлінського забезпечення розвитку китайської національної традиційної спортивної культури, як соціального інституту;

- теоретичні відомості щодо формування системи управління розвитком китайських національних традиційних видів спорту, її структури і складових.

Практичне значення результатів дослідження полягає в розробці та впровадженні стратегії розвитку китайських традиційних національних видів спорту в Провінції Хайнань.

Результати досліджень впроваджено в діяльність Управління у справах молоді та спорту Харківської обласної державної адміністрації (Додаток А), Громадської організації «Харківська обласна федерація національних одноборств» (Додаток Б), в навчальний процес Харківської державної академії фізичної культури (Додаток В), Комунального закладу «Комплексна дитячо-

юнацька спортивна школа «Спорт для всіх» (Додаток Г), у навчальний процес Національного університету «Запорізька політехніка» (Додаток Д), в навчальний процес Економічного університету Хайкоу (Провінція Хайнань, КНР) (Додаток Е), що підтверджено відповідними актами впровадження.

Особистий внесок здобувача полягає в аналізі та узагальненні науково-методичної літератури; постановці мети і завдань дослідження; обґрунтуванні концепції розвитку китайських національних традиційних видів спорту в Провінції Хайнань; розробці Перспективного плану розвитку китайських національних традиційних видів спорту для Китайської асоціації танцю дракона та лева й плану заходів його реалізації; кількісному та якісному аналізі отриманих результатів, узагальненні результативних даних, формуванні висновків, підготовці публікацій.

Апробація результатів дисертації. Основні результати дослідження розглядалися на засіданнях кафедри менеджменту фізичної культури Харківської державної академії фізичної культури, доповідалися і публікувалися на ХХІІ - ХХІV Міжнародних науково-практичних конференціях «Фізична культура, спорт та здоров'я» (Харків – 2022, 2023, 2024); публікувалися в матеріалах: The 13th International scientific and practical conference: «Modern scientific research: achievements, innovations and development prospects» (Berlin, Germany, 2022), ХІІІ Міжнародної науково-практичної конференції: «Проблеми активізації рекреаційно-оздоровчої діяльності населення» (Львів, 2022), І Всеукраїнської науково-практичної конференції: «Фізична культура і спорт: традиції, досвід, інновації» (Запоріжжя, 2023), ХІV Міжнародної науково-практичної конференції: «Проблеми активізації рекреаційно-оздоровчої діяльності населення» (Львів, 2024).

Публікації. Основні положення дисертаційних досліджень викладено у 18 наукових працях, з них 4, в яких опубліковані основні результати дисертаційної роботи (у наукових фахових виданнях України категорії «Б»), 10 публікацій апробаційного характеру, 4 праці, які додатково відображають результати дисертації.

Структура та обсяг дисертації. Дисертаційна робота складається зі вступу, 5 розділів, висновків, практичних рекомендацій, списку використаних літературних джерел, додатків. Матеріали дисертації викладено на 236 сторінках тексту, містять 18 таблиць та 21 рисунок. Перелік використаних літературних джерел містить двісті два (202) найменування, з яких 73 – іноземних.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНИХ ТРАДИЦІЙНИХ ВИДІВ СПОРТУ КИТАЮ

1.1. Теоретичне обґрунтування поняття «китайські національні традиційні види спорту»

У сучасній науковій літературі є поняття «китайська національна традиційна спортивна культура» [168; 177; 199], «етнічний спорт» [127; 166], «національні види спорту» [54; 130], «національні традиційні види спорту» [172; 173; 182], які автори використовують для позначення фізичної активності, змагань та ігор, що мають специфічне значення для певної країни або нації і віддзеркалюють її культурні особливості, історію та традиції. Усвідомлюючи ідентичність власного спорту, дослідники та ті, хто займається спортом у сучасному суспільстві, використовують такі терміни, щоб вирізнити свій спорт серед інших інших народів [177].

Етнічний спорт означає гру та ігри, які практикуються фіксованою етнічною групою або у фіксованому суспільстві, і більшою чи меншою мірою пов'язані з традиційною культурою, що сприяє формуванню ідентичності. Таким чином, етнічний спорт спирається на етнічну приналежність і набуває міжнародного значення завдяки глобальній стандартизації. Етнічний спорт вивчався з різних етнологічних або культурно-антропологічних теоретичних моделях, таких як еволюціоналізм, дифузійність, акультурація, структурно-функціональний, символізм тощо. Останнім часом вчених зацікавили підходи з теорії ідентичності, туризму, етнології [159].

Етнічні види спорту, зазвичай, беруть свій початок із стародавніх звичаїв і практик, що передаються з покоління в покоління. Вони є важливою частиною культурної спадщини народу і можуть мати різноманітні елементи, такі як ритуали, традиційні костюми та музику.

Характерними особливостями етнічних видів спорту, на думку сучасних вчених [63; 127; 130; 159; 168; 182] є:

1. Збереження культурної спадщини. Ці види спорту мають глибоке коріння в історії та культурі нації. Вони часто пов'язані з життям громади, обрядовістю, святами та іншими соціальними практиками.

2. Унікальні правила та рухові техніки. Етнічні види спорту мають свої специфічні правила, техніки виконання та прийоми, які відрізняють їх від інших видів спорту.

3. Соціальна взаємодія. Оскільки заняття зазвичай проводяться в групах і можуть сприяти зміцненню соціальних зв'язків у суспільстві, залучаючи як учасників, так і глядачів.

4. Виховання молоді. Етнічні види спорту часто використовуються для навчання молоді та збереження традицій, передаючи знання з покоління в покоління.

5. Підтримка національної ідентичності. Ці види спорту сприяють формуванню патріотичних почуттів та національної гордості.

Згідно з визначеннями поданими у тлумачному словнику [29] – «етнічний» – це термін, що описує спільність людей, об'єднаних за певними культурними та історичними ознаками, такими як мова, релігія, традиції та походження, «національний» означає те, що стосується нації, або народу, який складає націю. Отже, правомірним є використання обох понять під час опису традиційних видів рухової активності певного народу або нації.

В Україні на законодавчому рівні закріплене поняття «національні види спорту» для офіційного визнання етнічних видів спорту, які відповідно до Закону України «Про фізичну культуру і спорт», є видами спорту, що засновані на національно-культурних традиціях України [74]. У Китаї також існує законодавчий механізм, який регламентує поняття «національні види спорту». Найбільш важливою юридичною основою є Закон Китайської Народної Республіки «Про фізичну культуру і спорт» [9], який визначає основи розвитку фізичної культури, спорту, а також популяризації традиційних видів спорту.

Згідно з законодавством Китаю:

1. Національні види спорту визначаються як такі, що мають важливе культурне та історичне значення для китайської нації.

2. Національним видам спорту надається державна підтримка, а саме: закон передбачає розвиток та популяризацію національних видів спорту з метою збереження культурної спадщини та зміцнення здоров'я нації. Держава підтримує програми та заходи, які сприяють розвитку цих видів спорту.

3. На державному рівні закріплена гарантована підтримка традиційним видам спорту, яка полягає у проведенні заходів, спрямованих на заохочення традиційних китайських видів спорту, їх інтеграцію в освітні програми та популяризацію серед молоді.

Слід підкреслити, що в Китаї є національні види спорту, які отримали міжнародне визнання і ввійшли до програм різних міжнародних змагань, зокрема й Олімпійських ігор, як, наприклад, настільний теніс. Цей вид спорту є частиною китайської спортивної культури, і країна регулярно здійснює значні інвестиції в його розвиток, зокрема в підготовку спортсменів, створення спортивних шкіл та організацію змагань. З моменту введення настільного тенісу до програми Олімпійських ігор у 1988 році, китайські спортсмени і спортсменки здобули значну кількість медалей, також олімпійські титули [168]. Велику популярність у світі має ушу, зокрема його спортивні дисципліни (такі як даошу, таолу, саньда), представлені на міжнародних змаганнях. Вони не є дисципліною Олімпійських ігор, проте у 2008 році під час Олімпіади в Пекіні були проведені демонстраційні змагання з ушу [152].

Саме тому, щоб відрізнити китайські національні види спорту, які визнані й використовуються в усьому світі, і китайські етнічні види спорту, або види рухової активності, які є частиною китайської спортивної культури, але не визнані офіційними видами спорту, все частіше науковці використовують прикметник «традиційний» або інші прикметники з подібним значенням для спорту, коли потрібно підкреслити або звернутися до певної етнічної чи суспільної ідентичності [159].

Відомо, що національна традиційна спортивна культура Китаю має тисячолітню історію і узагальнює спорт та культуру, зокрема релігійні обряди, різновиди гімнастики, єдиноборства, народні танці, ігри [177].

Національні традиційні види спорту є складовими національної спортивної культури. Зазвичай, національні традиційні види спорту асоціюють з різними етнічними групами, що проживають на території Китаю, таких груп у країні 56 [58]. У кожній групі свої традиційні танці і види спорту [172]. За даними Музею історії китайського спорту та Національної комісії з фізичної культури та спорту, які провели національне опитування щодо історії і розвитку традиційних етнічних видів спорту, на сьогоднішній день їх налічується до 977 видів [174]. У 1953 році було започатковано проведення Національних традиційних ігор національних меншин Китайської Народної Республіки, які передбачали змагання з національних традиційних видів спорту і показові виступи спортсменів [129].

Серед найбільш популярних національних традиційних видів спорту в Китаї можна виділити ушу, тайцзіцюань, цигун, китайські шахи, облавні шашки (Го), танці, серед яких, зокрема, й танці дракона і лева. У різних етнічних груп, які проживають на території країни, свої національні традиційні види спорту: у монголів, уйгурів, казахів – боротьба і кінний спорт, у тибетців – перегони на яках, у корейців – стрибки на дошці й катання на гойдалках, стрільба з лука, у дайців – веслування на човнах у формі дракона [97].

Національні традиційні види спорту в сучасному суспільстві все ще мають особливу соціальну потребу, їх цінність полягає в притаманній їм унікальності та збереженні традицій. Протягом десятиліть традиційні види спорту модифікуються шляхом поєднання з сучасними видами спорту, зберігаючи свій основний напрямок [174].

Окремі національні традиційні види спорту визнані офіційними видами спорту відносно недавно, для того, щоб перенести традиційну концепцію цих видів спорту у площину офіційних змагань [132]. Це стосується, наприклад,

танців дракона та лева, які є невід'ємною частиною святкування Нового року, великих свят і інших важливих подій [76].

Хоча поняття «китайські національні традиційні види спорту» широко представлене в сучасній літературі, ми не виявили чіткого визначення. Підсумовуючи все вище зазначене, можна констатувати, що «китайські національні традиційні види спорту» – це сукупність різних видів рухової активності та спортивних практик, які мають глибоке історичне, культурне та соціальне значення в китайському суспільстві і є складовою національної традиційної спортивної культури Китаю. Ці види спорту характеризуються специфічними техніками, правилами, філософією та стилями, що відображають традиційні китайські цінності, культуру та світогляд. До них належать китайські бойові мистецтва (ушу, тайцзіцюань), традиційні ігри та змагання (наприклад, веслування на човнах драконах, швидкі шахи «Го», танець дракона й лева та ін.), а також інші види рухової активності, які пройшли перевірку часом і зберігалися у різних регіонах Китаю.

1.2. Становлення та розвиток китайських національних традиційних видів спорту

У сучасному світі дедалі більше людей цікавляться національно-культурними традиціями Китаю, зокрема в Україні. Це зумовлено стрімким розвитком економічного співробітництва між Україною та Китаєм, а також активізацією крос-культурної взаємодії між українськими та китайськими партнерами [42]. Органічною частиною китайської традиційної культури є китайська традиційна спортивна культура, яка стала передумовою формування національних традиційних видів спорту [168]. Національна традиційна спортивна культура відіграє важливу роль у суспільстві та культурі Китаю. Вона формується з розвитком суспільства в еволюції історії. Китайська національна традиційна спортивна культура має тисячолітню історію.

Відомо, що історія китайської цивілізації налічує 5000 років. Сучасні дослідники зазначають, що досвід формування китайської традиційної культури дуже багатий, до того ж метод успадкування доволі стабільний. Традиційний китайський спорт розвивається на цьому глибокому культурному тлі, він має свої особливості та якість. Символіка, яку репрезентувала національна культура, не лише є корінням існування нації, а й основою її розвитку [166; 168; 172; 174]. Основна частина китайських національних традиційних видів спорту походить від трудової діяльності людей у процесі життя, тому китайські національні традиційні види спорту мають неперевершену життєву силу і передаються з покоління в покоління [172; 174].

На рисунку 1.1 показано зв'язок між культурною спадщиною та національною традиційною спортивною культурною спадщиною. Культурна спадщина є процесом передачі культурних знань та цінностей від покоління до покоління в суспільстві. Однак, через негативний вплив навколишнього середовища та культурних умов, цей процес стикається з певними труднощами, що призводить до формування унікального механізму успадкування, який забезпечує розвиток культури. Це свідчить про те, що національна традиційна спортивна культура є основою національної спортивної культури і внутрішньою мотивацією для збереження культурних цінностей у спорті.

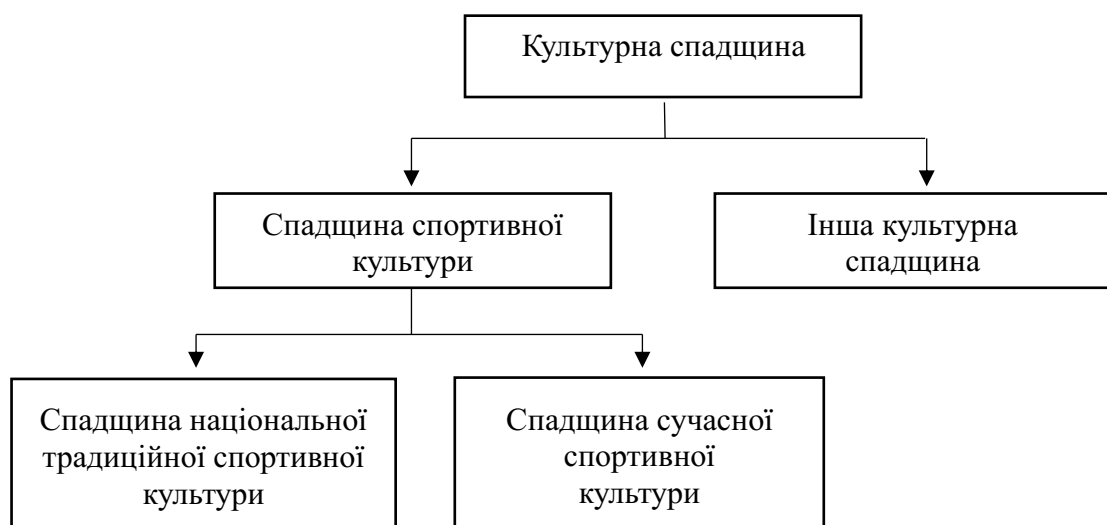

Рис. 1.1. Зв'язок між культурною спадщиною та національною традиційною спортивною культурною спадщиною [150]

Традиційний національний вид спорту Китаю є частиною культурної спадщини, що передається з покоління в покоління. Конотація та її розвиток представлені на рис. 1.2, який ілюструє структуру китайської національної спортивної культури. Ця конотація відображає унікальний ідеологічно-духовний феномен. Між традиційними національними видами спорту Китаю та сучасною спортивною культурою існує суттєва різниця, як з ідеологічної, так і з духовної точки зору. Традиційні види спорту втілюють гармонію та помірність китайської культури, підкреслюючи ідеї єдності між небом і людством, самовдосконалення, фізичної підготовки та патріотизму. Водночас вони представляють зовнішні фізичні елементи та явища, такі як мова, символи та інвентар, які допомагають відобразити традиційну спортивну культуру Китаю.

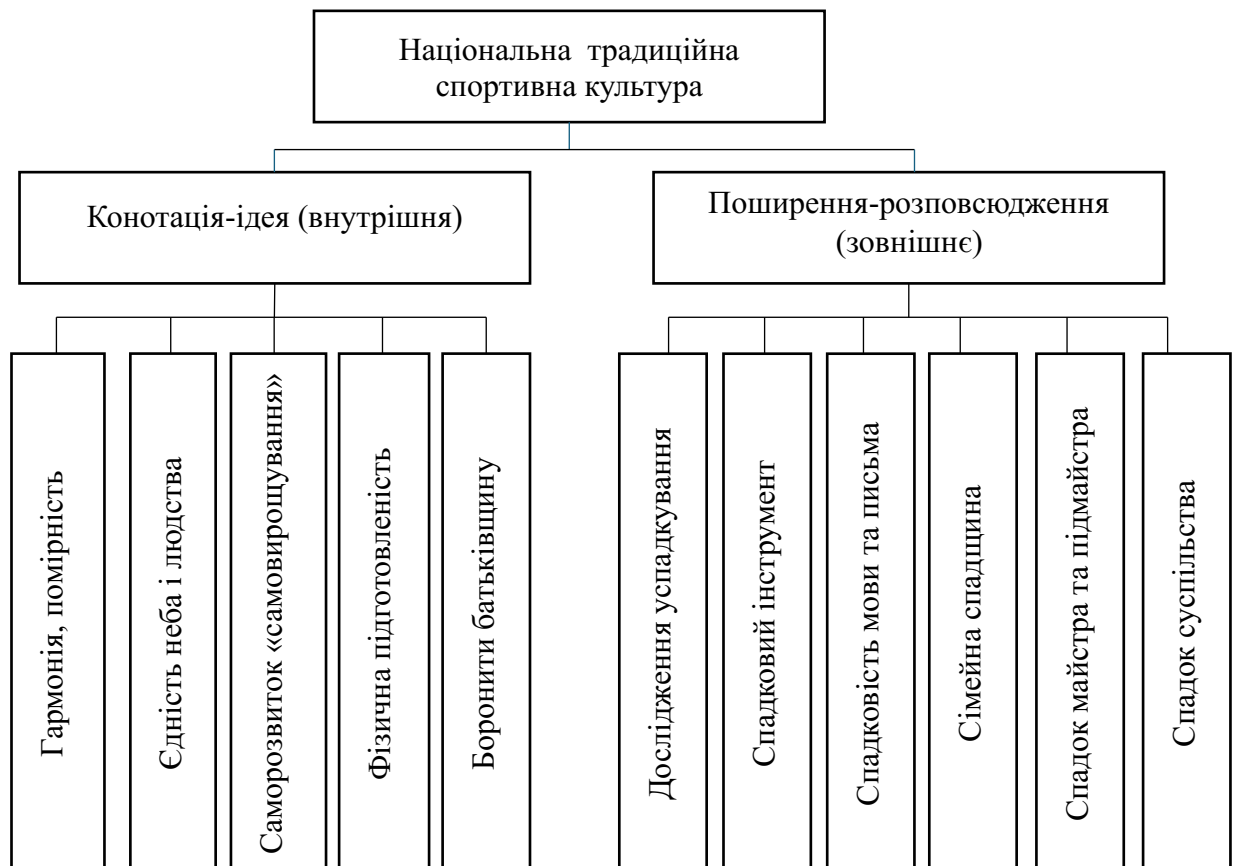

Рис. 1.2. Структура національної традиційної спортивної культури

Більшість рухових методів сучасного спорту виникли з національних традиційних спортивних занять. Аналізуючи спадщину китайських традиційних видів спорту, можна констатувати п'ять шляхів успадкування: перший – стиль

життя; другий – військові традиції; третій – спортивні традиції; четвертий – освіта в школах; п'ятий – соціальна освіта. Взаємозв'язок між цими п'ятьма шляхами наведено на рисунку.

Спадщина традиційної спортивної культури Китаю є найстарішою і найпримітивнішою формою успадкування і складається з чотирьох аспектів способу життя:

1. Прикладне значення. У давні часи спортивні заняття були тісно пов'язані з виробничою діяльністю людей. Інакше кажучи, спортивні активності були невід'ємною частиною трудової діяльності. Полювання, скотарство та рибальство слугували основними способами отримання матеріальних ресурсів для виживання. Національні традиційні види спорту виникли в контексті цієї діяльності і супроводжували всі етапи виробничої праці.

2. Релігійні ритуали. Релігія є важливою складовою культурної форми, основою якої є віра. У різні історичні епохи та в різних націях, країнах і регіонах релігійні елементи в ігровій діяльності відігравали різну роль у розвитку національних традиційних видів спорту. Це робить традиційний національний спорт у контексті релігійних жертв складним і багатоаспектним. Таким чином, релігійні обряди є невід'ємною частиною спадщини національної традиційної культури.

3. Ігри та розваги. Ігри займають важливе місце в давніх традиціях спорту Китаю. У період Весни та Осені, водночас із навчанням читання та письму, діти семи або восьми років також вивчали танці і стрільбу з лука. Вони отримували знання про етикет і загальний розвиток. Спортивні знання, навички та техніки, що містяться в давніх іграх, передавалися з покоління в покоління.

4. Культурні звичаї. Звичаї є складним соціальним феноменом, що охоплює різні аспекти комунікації, атмосфери та ритуалів, пов'язаних з одягом, весільними церемоніями, похоронами, їжею та іншими сферами. У певній мірі ці звичаї відображають суть національного спорту. Багато членів суспільства отримують знання про традиції не через формальну освіту, а через фестивалі, обряди, весільні й похоронні звичаї та змагання, які підтримують традиційні

види спорту. Це різноманіття дій забезпечують передачу культурної спадщини національного спорту наступним поколінням.

Не менш важливою частиною китайської культурної спадщини є традиційні танці. Танець у Китаї із давніх часів був ритуальним обрядом. Його виконували, щоб попросити богів про врожай, гарну погоду або славне полювання. До того ж у кожній із майже 56 етнічних груп Китаю існував свій унікальний танок. Згодом, проходячи крізь століття, він трансформувався. В епоху Хань (III ст. до н.е. – III ст. н.е.) танець усе ще мав ритуальний характер, проте зараз причетність до віри зникла. Їхній танець був подібний до дару, передавався з покоління в покоління. Нерідко через чвари, війни назавжди загубилися цілі пласти танцювальної історії. Ось чому після створення Китайської Народної Республіки уряд вирішив подбати про те, щоб зберегти цю важливу частину спадщини [63].

Для того щоб трансформувати танець дракона та лева у вид спорту і проводити офіційні змагання, у 1995 році створено Китайську спортивну асоціацію Дракона та Лева, а також у цьому році засновано Міжнародну федерацію спорту Дракона та Лева, затверджено єдині стандарти, правила і регламент проведення змагань [132].

Змагання з національних традиційних видів спорту, зокрема з танців дракона та лева стають дедалі популярнішими не лише в Китаї, а і в інших країнах світу. Сьогодні їх активно вивчають китайські дослідники. Так, за запитом ключових слів «танець дракона та танець лева» було знайдено 342 результати, хронологічний розподіл досліджень показано на рисунку 1.3.

Вагоме значення має і те, що танці в Китаї були і залишаються не тільки своєрідним засобом вираження почуттів, але й способом долучити глядача до культури, традицій, побуту. Вони здебільшого містять елементи бойових мистецтв і перетворюються на видовищне свято [63].

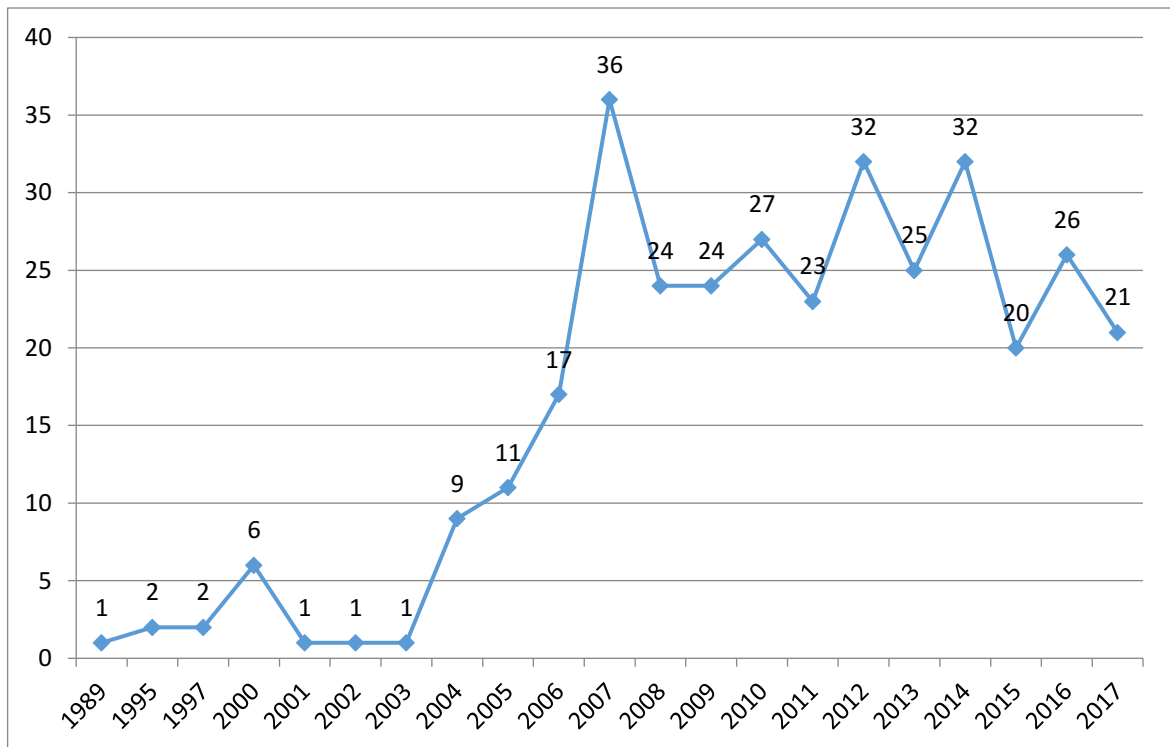

Рис. 1.3. Хронологія досліджень танців дракона і лева за період з 1989 року по 2017 рік

Танець дракона доволі складний, у його виконанні беруть участь до 50 осіб. Тіло дракона іноді досягає 40-50 метрів у довжину, його тримає команда спортсменів не менше ніж з 10 осіб [76]. Дракон завжди асоціювався з силою і гідністю, він уособлює собою могутність і державність. Вважається, що ця міфічна тварина приносить удачу, тому не дивно, що в Китаї їй присвячено окремий танець. Найбільш яскравий вигляд танець дракона має уночі, коли за допомогою спеціальних ефектів істота ніби оживає, починаючи світитися й вивергати полум'я [63].

Танець лева більш популярний у Китаї, оскільки для його виконання потрібно лише два спортсмени. Базові рухи танцю можуть бути знайдені в більшості китайських бойових мистецтв. Танець лева має різне значення в Північному і Південному Китаї. У Північному Китаї танець лева, зазвичай, має набагато більш виразне виконання акробатичних зв'язок, тому що танцюристи Північного Китаю вважають, що і в цьому виражається лють і спритність

могутнього лева. Північний лев має забарвлення з поєднання червоного, оранжевого і жовтого (королівського) кольору, проте жіноча особина у виставах має хутряний тулуб зеленого кольору з великою кудлатою головою золотистого кольору. У Південному Китаї лев має символічну роль сторожа, стоїть проти злих духів. Колірна гама південного лева не є значущою ознакою, тому вони з'являються в різних кольорах. Південний лев має невеликі розміри і непропорційно великі очі з рогом в центрі голови і з дзеркалом на лобі, яке відбиває світло при кожному русі звіра [76].

Танець лева – дуже складний у виконанні. Незважаючи на масове захоплення в Україні китайською культурою, «танець лева» тут ніхто не освоїв. Популярними в молодіжному середовищі стають майстер-класи в рамках міжнародної студентської програми «Толерантність в мистецтві народносценічного танцю» [76].

Ще одним популярним національним традиційним видом спорту є перегони на човнах «Дракон». Змагання на човнах-драконах – це традиційний етнічний вид спорту, який активно практикується в Китаї. У провінції Хунань вони проводяться як вшанування пам'яті Цюй Юаня за його патріотизм, а в західній частині провінції – як ритуал поклоніння драконові, що символізує дощ і врожай. У Сучжоу люди роблять це, щоб запам'ятати Цзісю Ву, чиє волосся однієї ночі побіліло і який був безстрашним перед обличчям смерті. Вірш поета династії Тан Ши Лі яскраво представляє бойовий дух: ряди борються за призначення; вітрила в піні наближаються до лотосів. У наш час люди проводять спортивну програму в основному для тренування тіла, зміцнення колективної згуртованості та дотримання святкових обрядів. Форми і кольори човнів-драконів і репів-драконів відрізняються за стилями в різних областях. Коли культура човнів-драконів увійде в спортивний клас, суб'єкти навчання виберуть розуміння та розуміння культури й скористаються цим. У цьому випадку культура човнів-драконів перетворюється із загального знання на індивідуальне [175].

Популярним національним традиційним видом спорту Китаю, який отримав міжнародне визнання, є стрільба з луку. Як давня традиційна етнічна спортивна програма, з'явилася у східному Китаї кілька тисяч років тому. Через культурні відмінності різних народів, в яких він був укорінений, спостерігаються значні відмінності в обладнанні, режимах вправ, правилах і поглядах на культурну цінність. У Китаї це обряд ввічливості для демонстрації ієрархії монарха та підданих, а також старших і молодих, в інших країнах – це суто спортивна змагальна дисципліна [174; 175].

Традиційна культура Китаю значною мірою зосереджена на органічному погляді на гармонію або на ідеї «інтеграції всього й окремого» [175]. Традиційні етнічні види спорту також прагнуть до гармонії людини і суспільства. «Ввічливість» є однією з ключових культурних характеристик у Китаї, а традиційні етнічні види спорту підкреслюють ідею про те, що «мораль передує майстерності, а мораль проявляється в майстерності» [172].

Традиційні етнічні види спорту прагнуть до гармонії самого людства. Традиційні спортивні уявлення про збереження здоров'я посідають особливе місце в традиційній спортивній культурі Китаю, уникаючи компенсаторних побічних ефектів для тіла та розуму, що є результатом сліпого прагнення бути «швидшим, вищим і сильнішим» у західних спортивних змаганнях [175].

Традиційна етнічна спортивна освіта спрямована на інтерактивні та безпрограшні стосунки між викладачами та студентами. Знання традиційних етнічних видів спорту є непрямими. Він зосереджений на особистій інтерпретації та виборі знань суб'єктами навчання. У педагогічній практиці вчителі мають докладати зусиль для створення відкритого та рівноправного освітнього середовища, яке сприятиме засвоєнню учнями знань про традиційні етнічні види спорту, що базуються на ціннісному та змістовному керівництві. Розуміння форми та сенсу є важливою змістовою та культурною характеристикою традиційних етнічних видів спорту. Наприклад, у тай-чі використовуються характерні рухи, зокрема «білий журавель розправляє крила» та «розпускає гриву дикого коня», які мають глибоке культурне значення та символізм. Ці технічні

рухи не можна навчати відповідно до західних кількісних критеріїв, тоді як розуміння форми та значення є дуже персоналізованим, вимагаючи від суб'єктів навчання самостійного розуміння та освоєння цього. Саме тому чимало іноземців, які захоплюються тай-чі, демонструють його у модифікованій формі, адаптованій до західної культурної традиції. І це об'єктивно спонукає їх по-різному трактувати й осмислювати китайські традиційні етнічні види спорту. Ще одна особливість традиційних етнічних видів спорту – локальність. У реальній педагогічній практиці трапляються випадки, коли учні з етнічних меншин виявляються більш обізнаними та компетентними у традиційних видах спорту, ніж сам учитель. Це породжує цікаве явище взаємного навчання, коли педагог стає учнем, а учень – наставником. Таким чином, мета традиційного етнічного спортивного викладання та навчання полягає в тому, щоб прагнути до інтерактивних та безпрограшних відносин між учителем та учнями, і таке прагнення саме по собі є однією з особливостей практики викладання та навчання [175].

Національні традиційні види спорту виконують кілька важливих соціальних функцій у суспільстві. Ось деякі з них:

1. Збереження культурної спадщини, тому що традиційні види спорту сприяють збереженню та передачі культурних цінностей, звичаїв і традицій з покоління в покоління, зміцнюючи національну ідентичність.

2. Формування соціальних зв'язків через участь у змаганнях, фестивалях та підготовці до них, що сприяє формуванню спільноти.

3. Виховання патріотизму, оскільки традиційні види спорту часто діють як символи національної гордості, що підвищує почуття любові до Батьківщини серед учасників та глядачів змагань.

4. Соціальна інтеграція та рівність, яка формується через залучення різних соціальних груп у процесі тренувальної та змагальної діяльності, зокрема молодь, жінок, представників різних етнічних груп.

5. Промоція здорового способу життя, оскільки традиційні види спорту заохочують фізичну активність, що сприяє покращенню фізичного та психічного здоров'я, а як наслідок – до формування здорового способу життя.

6. Освітня функція, оскільки участь у заняттях традиційними видами спорту може бути засобом навчання молоді важливим життєвим навичкам, таким як командна робота, дисципліна, стратегічне мислення та повага до інших.

7. Економічний розвиток країни або регіону відбувається завдяки організації змагань, фестивалів і туристичних заходів на основі національних видів спорту, які приваблюють туристів і інвесторів.

8. Відновлення громади, згуртування населення, залучаючи людей до спільної діяльності і сприяючи відновленню соціальних зав'язків.

9. Протидія відчуженню завдяки заняттям традиційними видами спорту, які викликають позитивні емоції та зменшують стрес.

Ці соціальні функції демонструють важливість національних традиційних видів спорту не лише в контексті фізичної активності, але й у зміцненні соціальних, культурних та економічних аспектів суспільства.

Національні види спорту прагнуть до гармонії людини і природи, людини і суспільства: «людина-природа-суспільство» та до гармонії самого людства. Традиційні види спорту мають глибоке коріння в сільській природно-економічній основі, часто пов'язані з обрядовими практиками збору врожаю та поклонінням божествам. Традиція збереження здоров'я базується на органічному світогляді, що передбачає гармонійне поєднання внутрішнього і зовнішнього вдосконалення, інтеграцію духу та тіла, а також прагнення до динамічного балансу фізичного і психічного стану. Розуміння форми та сенсу є важливою змістовою та культурною характеристикою традиційних етнічних видів спорту [172].

Якщо порівнювати українські та китайські національні традиційні види спорту, можна виділити кілька спільних рис, попри різницю в культурних контекстах. Ось деякі з них:

1. Зв'язок з традиціями та культурною ідентичністю. Обидві країни використовують свої традиційні види спорту для збереження та зміцнення національної ідентичності, передачі культурних цінностей і спадщини з покоління в покоління.

2. Ритуали і святкування. Традиційні види спорту в обох культурах часто супроводжуються ритуалами та святами, що відзначають важливі події або сезони, таким чином об'єднуючи громаду.

3. Ігровий елемент і фізична активність. Кожен з традиційних видів спорту охоплює елементи змагання, фізичної активності та робить акцент на тренуванні тіла, що розвиває фізичні навички та навички командної роботи.

4. Соціальна інтеграція. Традиційні види спорту в Україні та Китаї сприяють зміцненню соціальних зав'язків, взаємодії між різними поколіннями та розвитку почуття спільноти.

5. Використання природних матеріалів. Багато традиційних видів спорту в Україні та Китаї використовують природні матеріали для виготовлення спорядження (наприклад, дерев'яні елементи в українських іграх або бамбук в китайських).

6. Народна міфологія та символізм. Обидві культури інтегрують елементи народної міфології та символізму у свої традиційні види спорту, що може проявлятися в назвах, правилах чи спеціальних ритуалах.

7. Здоров'я і гармонія. Традиційні види спорту в обох країнах зазвичай акцентують увагу на фізичному та психічному здоров'ї, сприяючи гармонії між тілом і духом.

Ці спільні риси свідчать про те, що, попри відмінність у культурних контекстах, традиційні види спорту в Україні та Китаї виконують подібні соціальні, культурні та фізичні функції.

Китайські традиційні види спорту та українські національні види спорту мають чимало відмінностей, які зумовлені різними культурними, історичними та соціальними контекстами. Ось деякі з принципових відмінностей, які свідчать

про різноманітність традиційних видів спорту в обох культурах і відображають особливості їхніх історичних та соціальних контекстів.

Таблиця 1.1

Відмінності між китайськими національними традиційними видами спорту та українськими національними видами спорту

Порівняльний контекст	Відмінності між національними видами спорту	
	Китай	Україна
Філософські основи	часто впливають на філософії даосизму, конфуціанства та буддизму, вони акцентують увагу на гармонії між тілом і духом, а також на досягненні внутрішнього спокою	більше пов'язані з історичними традиціями, аграрною культурою та військовими аспектами, де йдеться про фізичну силу, витривалість і командну роботу
Структура і правила	часто мають складні технічні прийоми та стилі, що зазвичай охоплюють елементи бойових мистецтв з чітко прописаними правилами	можуть мати більш просту структуру, з акцентом на гру, ініціацію та змагання в народному стилі, що дозволяє більш вільнішу інтерпретацію і правила
Соціальна функція	часто виконують роль для розвитку особистості, зосереджені на внутрішньому самовдосконаленні та духовному зростанні	більше спрямовані на згуртування громади, шанування традицій та розвитку патріотичних почуттів
Методи навчання	часто передаються через формальні школи і стилі, де учні проходять навчання під керівництвом досвідчених майстрів	можуть передаватися в неформальних умовах, через родинні зв'язки або під час культурних свят та фестивалів
Локації та контексти	можуть практикуватися в місцях, що мають специфічне культурне або історичне значення, у парках, школах і на спеціально організованих змаганнях, часто в контексті видовищ	успішно практикуються на народних змаганнях, ярмарках, традиційних фестивалях, зазвичай в контексті громади, сільського життя
Естетичні елементи	можуть охолювати елементи театралізованих виступів, які поєднують бойові мистецтва, музику та танець	більше акцентують увагу на фізичних змаганнях та народних елементах, часто супроводжуючи їх піснями та танцями

Отже, з таблиці 1.1. ми бачимо, що основні відмінності між українськими й китайськими національними видами спорту полягають у їх історичному розвитку, культурних традиціях, стилях виконання та спортивному обладнанні, що відображає різноманітність у підходах до фізичної активності та змагань у кожній з цих країн.

1.3. Організаційні аспекти розвитку китайських національних традиційних видів спорту

Китайська Народна Республіка розташована в Східній Азії і має площу 9,6 млн квадратних кілометрів. Країна поділяється на 4 міста, що підпорядковуються центральній владі, 23 провінції (зокрема, Тайвань), 5 автономних регіонів та 2 адміністративні райони. Населення Китаю налічує 1,3 млрд осіб, і кількість людей, які займаються фізичною культурою та спортом, зростає з кожним роком. [10; 200].

Як засвідчують результати дослідження, уряд Китайської Народної Республіки реалізує розвиток китайських національних традиційних видів спорту через комплексний підхід, який охоплює державну політику, систему освіти, місцеві ініціативи та застосування сучасних технологій [9; 58; 193]. Ефективність реалізації управління національним спортом у державі визначається такими показниками, як спортивні досягнення у змаганнях; чисельність спортсменів і спортивний резерв; розряди і звання спортсменів; кадрове, фінансове та матеріально-технічне забезпечення процесів навчання та змагань; освіта та працевлаштування спортсменів після завершення спортивної кар'єри [170].

Розвиток китайських національних традиційних видів спорту здійснюється завдяки комплексній державній підтримці. Уряд Китайської Народної Республіки сприяє популяризації традиційних спортивних практик шляхом впровадження національних програм, фінансування та реалізації ініціатив, спрямованих на збереження культурної спадщини. Національні традиційні види спорту введені в

навчальні програми закладів освіти. Університети та коледжі пропонують спеціалізовані програми та курси з вивчення традиційних видів спорту. Це дозволяє готувати тренерів і спортсменів, а також сприяє популяризації традиційних дисциплін.

Важливу роль у залученні населення до занять національними традиційними видами спорту відіграють змагання та фестивалі. Організація спортивних змагань, фестивалів і виставок сприяє підвищенню інтересу до традиційних видів спорту серед населення. Ці заходи також залучають туристів та допомагають популяризувати китайську культуру. У багатьох регіонах Китаю традиційні види спорту підтримуються на місцевому рівні через клуби, товариства та об'єднання, що проводять регулярні тренування й змагання. Культурні обміни, зокрема участь у міжнародних спортивних подіях та культурних обмінах, сприяють зростанню інтересу до китайських національних видів спорту за межами країни.

У нормативних документах КНР зазначається, що національні традиційні види спорту є важливою складовою громадського спорту [173]. У країні все більше уваги приділяється створенню необхідних умов для залучення всіх верств населення до занять традиційними видами спорту в освітній, виробничій, соціально-побутовій сферах життя. Держава контролює цей процес і здійснює загальне керівництво сферою фізичної культури і спорту, враховуючи політичні, економічні, правові, соціокультурні зміни в країні [208]. В умовах розвитку ринкової економіки змінюється механізм державного управління фізичною культурою і спортом відповідно до загальних етапів реформування через використання позабюджетних джерел фінансування (фінансовий механізм) і галузевих законів (правовий механізм) [182].

Сучасна система управління фізичною культурою і спортом в КНР [10] схожа на систему управління фізичною культурою і спортом в Україні [28]. До її складу входять державні та громадські органи влади. Водночас державна система управління фізичною культурою і спортом в Китаї умовно поділяється на дві підсистеми:

1) органи управління фізичною культурою і спортом спеціальної компетенції;

2) органи управління фізичною культурою і спортом при міністерствах і відомствах [45].

Першу підсистему органів управління фізичною культурою і спортом складають відділи всіх рівнів з фізичної культури і спорту (система управління фізичною культурою і спортом). Вона є основною системою управління фізичною культурою і спортом. У цій системі підлеглим органам управління підпорядковане оперативне керівництво вищого управління з фізичної культури і спорту й адміністративне управління урядом на цьому рівні. Спостерігається чітка централізація влади за ієрархічним принципом. В рамках цієї системи основну управлінську функцію здійснює Загальна державна адміністрація з фізичної культури і спорту, яка є функціональним органом Державної ради (керує роботою з фізичної культури і спорту в країні). Йому підпорядковані відділи, відомства і відділення. Крім того, у підпорядкуванні Загальної державної адміністрації з фізичної культури і спорту підпорядковуються спеціалізовані університети фізичної культури і спорту, Всекитайський центр розвитку спорту, асоціації з усіх видів спорту, редакційна колегія газети «Спорт», видавництво «Народ» та інші прес-організації.

Первинними організаціями державної системи спеціального управління фізичною культурою і спортом є повітові адміністрації та департаменти міст районного рівня з фізичної культури і спорту. Нині деякі департаменти фізичної культури і спорту окремих районів або міст об'єднані з органами освіти або органами охорони здоров'я та гігієни, в яких введено посаду фахівця з фізичної культури і спорту.

Друга підсистема органів управління фізичною культурою і спортом охоплює відомчі органи управління фізичною культурою і спортом. Так, в деяких міністерствах і комітетах при Державній раді створено органи з управління фізичною культурою і спортом. Наприклад, у Міністерстві освіти створено Департамент фізичної культури і спорту, санітарії, гігієни та мистецтва,

який керує фізкультурною та спортивною діяльністю в навчальних закладах на всій території країни. Міністерства оборони та охорони здоров'я також створили власні Управління фізичної культури та спорту, які відповідають за фізичну культуру та спортивну діяльність у своїй системі. Однак більшість міністерств і комітетів не мають адміністративних органів з фізичної культури і спорту, але є галузеві фізкультурні та спортивні організації, наприклад, спортивні товариства. Як члени Всекитайського товариства фізичної культури і спорту, під керівництвом власних міністерств або комітетів вони працюють над фізичною культурою і спортом у своїй галузі.

Таким чином, проведене дослідження показало, що особливістю державного управління КНР у сфері фізичної культури і спорту є централізація влади в системі як державних, так і громадських органів влади. У сучасних дослідженнях [10; 11; 142; 169] детально розглянуто систему державного управління сферою фізичної культури в КНР, її структуру, особливості взаємодії, основні функції і сфери впровадження.

Як видно на рис. 1.3., державна система управління фізичною культурою і спортом поділяється на дві підсистеми:

- 1) спеціальні органи з управління фізичною культурою і спортом;
- 2) неспеціальні органи з управління фізичною культурою і спортом.

Підсистема спеціальних державних органів з управління фізичною культурою і спортом складається з громадських організацій, що спеціалізуються на управлінні фізичною культурою і спортом. Ці організації поділяються ще на три підсистеми: підсистему Всекитайського товариства фізичної культури і спорту, підсистему Національного олімпійського комітету Китайської Народної Республіки, підсистему Всекитайського наукового товариства фізичної культури і спорту.

До членських організацій Товариства фізичної культури і спорту належать такі організації:

- 1) фізкультурні та спортивні товариства провінцій, автономних областей і муніципалітетів безпосередньо підпорядкованих центральному уряду;

- 2) фізична культура і спортивні товариства за видами спорту;
- 3) галузеві товариства фізичної культури і спорту;
- 4) самодіяльні фізкультурно-спортивні клуби, фізкультурні гуртки.

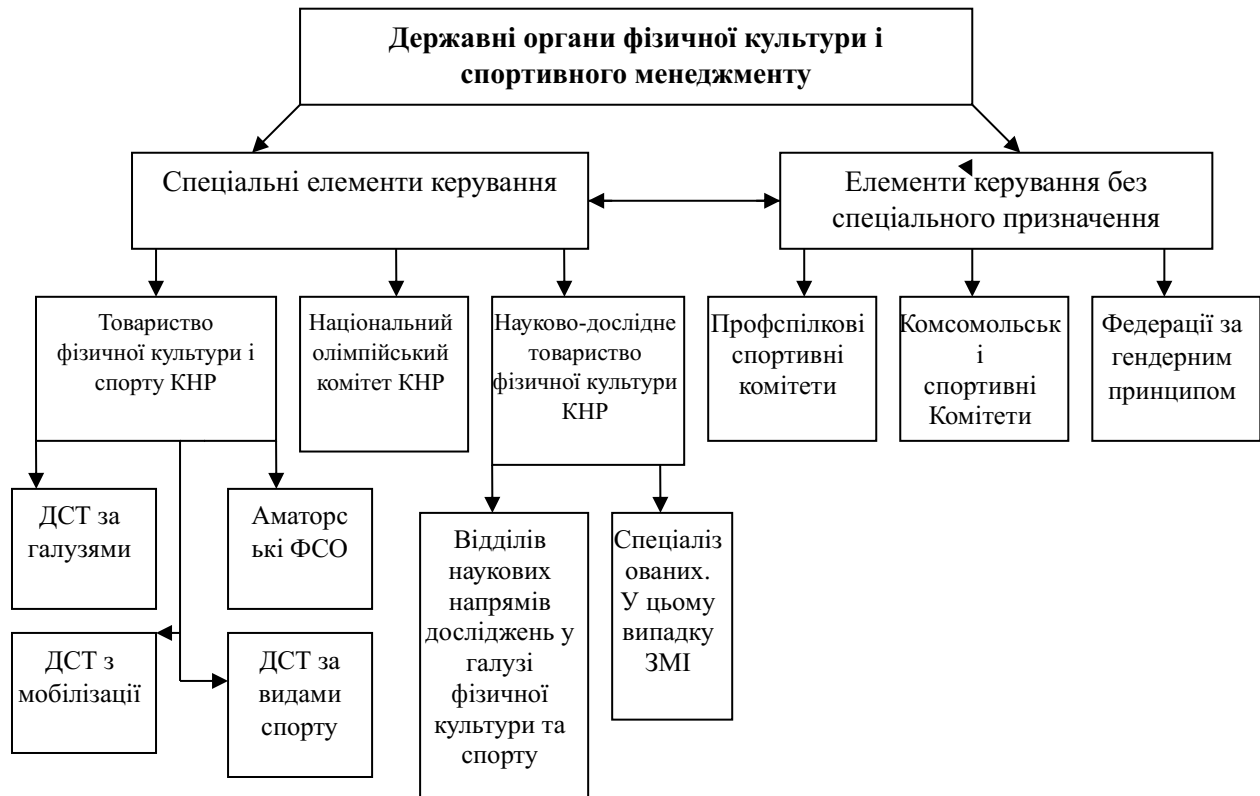

Рис. 1.3. Схема діяльності органів державного управління масовою фізичною культурою в КНР [10]

Національний олімпійський комітет Китайської Народної Республіки утворюють:

1. Представники спортивних товариств, підпорядкованих міжнародним федераціям з певних видів спорту, визнаних Міжнародним олімпійським комітетом. Вони складають більшість на засіданні всіх членів комітету і у виконкомі.

2. Обов'язкові члени Виконавчого комітету Національного олімпійського комітету Китайської Народної Республіки, представники Міжнародного олімпійського комітету. Вони мають право голосу.

3. Громадські діячі, представники фізичної культури, спортсмени.

При Науково-дослідному товаристві фізичної культури і спорту створено кілька професійних комітетів або відділень, наприклад, кафедра спортивної науки, кафедра біомеханіки, професійний комітет спортивної медицини, відділ інформації та спортивних досліджень, відділ спортивної підготовки, відділ дослідження конституції людини, професійна комісія зі спортивної психології, кафедра історії фізичної культури і спорту, кафедра ушу, кафедра спортивних інструментів та обладнання. Крім того, під керівництвом Всекитайського наукового товариства фізичної культури і спорту працюють ще дві редакційні колегії «Спортивної науки» і журналу «Спортивна медицина».

Підсистема неспеціальних органів з управління фізичною культурою і спортом має відділи фізичної культури і спорту, що створюються при організаціях і установах для залучення працівників до масової фізичної культури і спорту. Наприклад, у профкомі є відділ пропаганди, освіти, художньої самодіяльності, фізичної культури і спорту, у комсомолі є відділ з військових справ, фізичної культури і спорту, федерація жінок. Ці відомства відповідають за роботу з фізичної культури і спорту серед службовців і робітників, молоді і жінок та утворюють громадську підсистему неспеціального управління фізичною культурою і спортом разом з іншими аналогічними організаціями.

Проведене дослідження показує, що в КНР відбувається інтеграція органів державної влади спеціальної компетенції в державні органи загальної компетенції і навпаки [10; 11], що, своєю чергою, сприяє підвищенню рівня прояву організаційних функцій, таких як організація, координація і контроль. Такий підхід у системі управління підвищує активність і мотивацію людей до навчання і самоорганізації завдяки зростанню їхньої свідомості.

Ще одним позитивним моментом такої інтеграції однієї форми в іншу є система фінансування. У межах такої моделі взаємодії фінансування органів управління переважно здійснюється з державного бюджету, що створює належні умови для занять фізичною культурою і спортом та, відповідно, сприяє залученню широких верств населення до фізичної активності й спортивної діяльності.

Однією з особливостей цієї системи органів управління є залучення громадських наукових організацій і спеціалізованих засобів масової інформації не тільки до науково-дослідної, а й до роз'яснювальної діяльності серед населення про користь занять усіма видами фізичної культури, про її значення для суспільства і держави, а також про здоровий спосіб життя і збереження здоров'я і працездатності протягом усього життя. Така агітація і пропагандистська діяльність, з одного боку, сприяють науковому пізнанню народу, а з іншого – підвищують зростання свідомості й активності людей, що в цілому впливає на ефективність масової фізичної культури в державі.

Дослідження показало, що державне фінансування, яке отримують підприємства, організації та адміністрації всіх провінцій, муніципалітетів центрального підпорядкування та автономних областей, нерівномірне: у східних регіонах воно становить 6,7 китайського юаня на людину на рік, а в західних – лише 3,3 юаня [10].

За даними Головного державного управління фізичної культури і спорту, середньорічні витрати однієї китайської сім'ї на фізичну культуру і спорт на початку XXI століття становили 397,42 юаня, а середньорічне споживання на людину – не більше 25 юанів [11].

Одним із джерел фінансування масової фізичної культури в КНР є дохід від продажу лотерейних квитків і становить 467,7 млн китайських юанів, до того ж понад 200 млн юанів було виділено на витрати Головного державного управління фізичної культури і спорту і 200 млн юанів на місцеві управління фізичної культури і спорту [169].

За останні 30 років КНР вдалося досягти успіхів в економічному та соціальному розвитку, зокрема у сфері фізичної культури і спорту [170]. Ключовим моментом у соціально-економічній трансформації КНР стало рішення 3-го пленуму ЦК КПК 11-го скликання, яке відбулося у 1978 році [185].

Пленум ЦК КПК поставив завдання перед усіма галузями народного господарства реформувати систему господарського управління і методи господарювання в країні. Все це відбувалося на фоні відсутності будь-яких

серйозних досягнень вітчизняної соціально-економічної науки. Тому багато що вивчено і запозичено з досвіду інших країн. Соціально-економічна перебудова Китаю не наслідувала європейсько-американську ринкову систему. У Китайській Народній Республіці застосовується унікальний підхід до реформ, який у китайській політичній риторичі описується метафорою «при переправі через річку обмацуйте каміння на дні». Як наслідок, цілі та моделі соціально-економічних перетворень постійно змінювалися [188; 195].

У грудні 1979 року розроблено документ «Початкові висновки щодо проекту реформи системи управління економікою», в якому було проголошено провідну роль держави і принцип державного планування. У цьому документі окреслено три етапи реформ: «підготовчий», етап «середніх» реформ і етап «комплексного» реформування [186].

Теорія першого етапу зводилася до того, що держава регулює ринок, а ринок орієнтує підприємства. Суть цієї моделі полягала в тому, що держава приймає централізовані стратегічні рішення на рівні макроекономіки, а підприємства (організації) приймають децентралізовані самостійні тактичні рішення на рівні мікроекономіки, але в рамках єдиної політики державного планування і законодавства.

Концепція «середнього» етапу реформ (1992-1997 рр.) ґрунтувалася на уявленні про те, що ринковий механізм може бути успішно використаний як за капіталізму, так і за соціалізму. Це концептуальне положення стало основою для переходу від економічної моделі першого етапу до змішаної.

Третій етап «комплексної» реформи (1998 р і донині) пов'язаний з реалізацією завдань, сформульованих в рішеннях XV і XVI з'їздів КПК, на яких були висунуті завдання переходу до масштабних реформ всієї соціально-економічної системи [191].

Одним із результатів поетапного проведення реформ у державній системі КНР стало створення централізованої системи управління фізичною культурою і спортом. До структури Загального державного управління фізичної культури і спорту КНР входять близько 50 навчальних закладів, діяльність яких

безпосередньо спрямована на розвиток спорту, зокрема спорту вищих досягнень. У КНР існує широка мережа спортивних шкіл і клубів, шкіл-інтернатів і коледжів, створено збірні команди, організовано наукові та диспансерні служби [32; 77; 82].

Уся діяльність у сфері фізичної культури і спорту регулюється низкою нормативно-правових актів КНР. Так, урядом КНР та КПК були видані такі документи, як «Прискорення розвитку китайського високорезультативного спорту», «Про визначення функцій, структури та персонального складу Державного управління спорту КНР», «Програма розвитку національних видів спорту» тощо. Головним державним управлінням фізичної культури і спорту видано «Основні положення реформи розвитку фізичної культури і спорту на 2001-2010 роки», «План здоров'я нації на 2001-2005 роки»; років» тощо. У всіх наведених документах акцентується увага на необхідності вдосконалення механізму управління фізичною культурою і спортом, що можливо лише за умови всебічного розуміння його структури та змісту, системного підходу до діяльності в цій сфері управління [10; 11].

Комплексні зусилля держави щодо зміцнення позицій фізичної культури і спорту в суспільстві призвели до вироблення певної стратегії підготовки спортсменів до великих змагань. Нині чисельність спортсменів в КНР становить понад 4 тисячі висококваліфікованих спортсменів, 300 тисяч спортсменів масових спортивних розрядів [11].

Понад 30 років тому в Китаї почалося будівництво спортивних центрів. Зараз такі центри спортивної підготовки існують у кожній провінції, до того ж у кожному виді спорту є індивідуальний центр. Перед великими турнірами спортсменів збирають у цих центрах, тим самим захищаючи їх від усіляких об'єктивних і суб'єктивних факторів, які могли б вплинути на процес підготовки [153; 87].

Особливістю такої підготовки є те, що спортсмени, крім національних чемпіонатів, беруть участь в іграх провінцій, міст, районів, які регулярно проводяться на різних рівнях. Традиційно спортсмени, які живуть і тренуються

далеко від дому, зобов'язані виступати за команди рідного міста. Це мотивує молодих спортсменів і, на думку китайських учених, виховує почуття обов'язку [95, 135]. Рівні системи організації підготовки спортсменів показані на рис. 1.4.

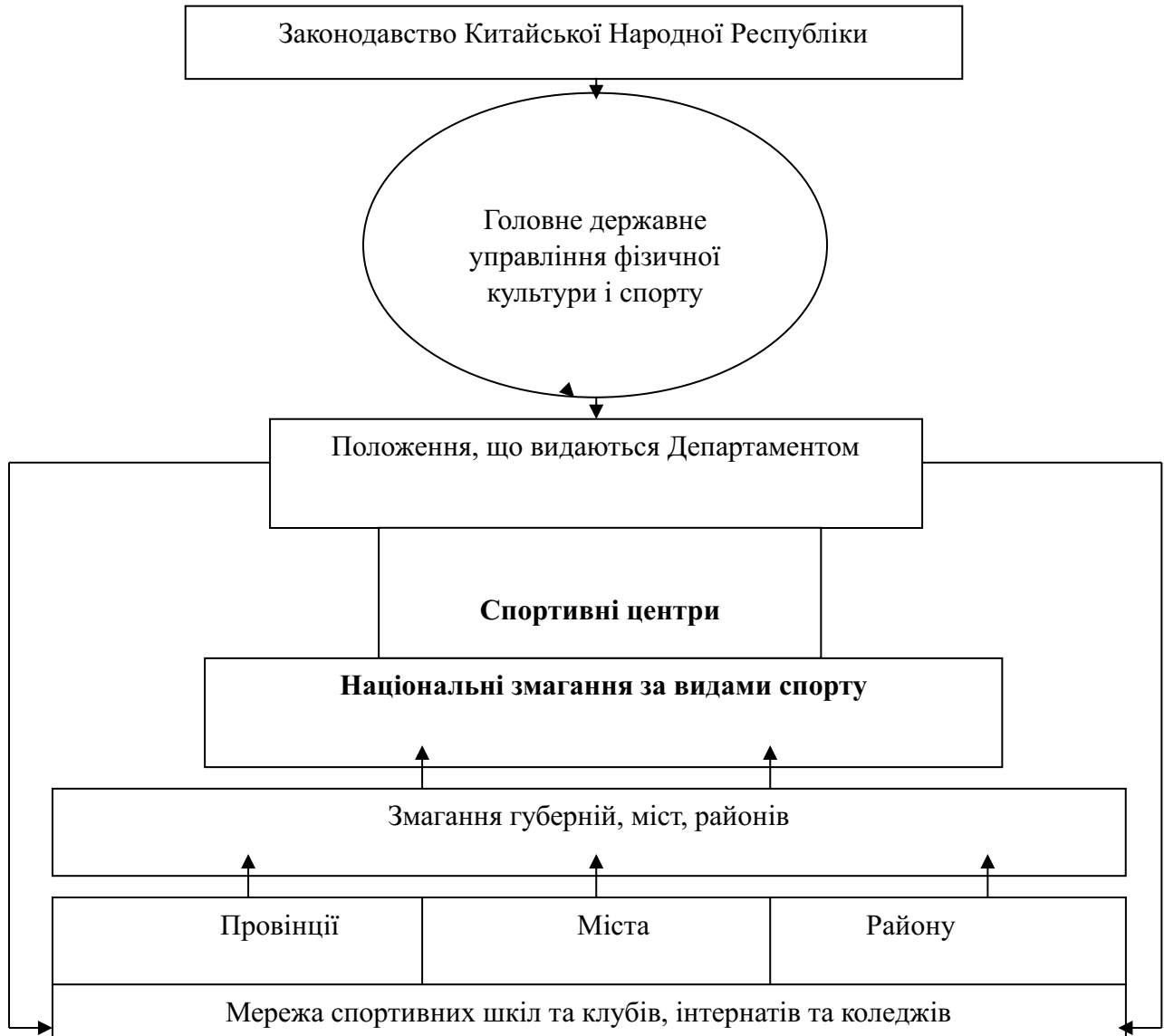

Рис. 1.4. Система підготовки спортсменів КНР

З початку 90-х років Олімпійський комітет Китаю почав боротьбу з допінгом. Щорічно всі спортсмени в Китаї проходять тестування. У разі виявлення порушників, незалежно від їхнього статусу – чемпіонів чи знаменитостей – передбачена дискваліфікація терміном на два роки. Такі спортсмени усуваються зі складу національних збірних команд. Провінції та міста, з яких відбиралися такі спортсмени до складу національних збірних, також позбавляють спортсменів матеріального забезпечення [45; 194].

Уряд Китайської Народної Республіки докладас чимало зусиль для впровадження фізичної культури в усі сфери життя людей та залучення широкої громадськості до масової фізичної культури. Окремо звертають увагу на розвиток і популяризацію національних традиційних видів спорту.

Нині в державі діє ефективна система фізичного виховання дітей і молоді, створено умови для її ефективної організації у всіх навчальних закладах країни, удосконалено систему громадського спорту, виробничої гімнастики, розвиваються оздоровчі напрями фізичної культури, все більшої популярності набуває рекреаційний туризм.

Висновки до розділу 1

1. Китайські національні традиційні види спорту – це різноманітні форми фізичної активності, що мають глибоке культурне, історичне та соціальне підґрунтя. Вони не лише демонструють фізичні навички, а й відображають філософські та етичні цінності китайської культури, формуючи класифікацію, ґрунтуючись на їхній традиційності, зв'язках із місцевими звичаями та контекстом фізичного виховання. Ці види спорту, які розвивалися протягом тисячоліть під впливом культурних, філософських і соціальних традицій Китаю, зокрема даосизму та конфуціанства, акцентували увагу на гармонії між людиною та природою. Вони стали важливою частиною китайської культурної спадщини, виконуючи функції фізичної підготовки, духовного розвитку та соціальної згуртованості, що сприяє розвитку почуття національної ідентичності та збереженню культурної спадщини.

2. У ХХ столітті, на тлі активного розвитку державної політики, національні традиційні види спорту в Китаї отримали новий імпульс для свого розвитку, що супроводжувалося їх популяризацією, офіційним визнанням на державному рівні та впровадженням у навчальні програми закладів освіти. Це стало важливим кроком для збереження та розвитку цієї частини культурної спадщини, оскільки активно залучало молодь до практики традиційних видів

спорту, сприяючи формуванню національної свідомості та збереженню історичних цінностей. Сучасні традиційні китайські види спорту продовжують еволюціонувати, зберігаючи свої автентичні культурні особливості. Традиційні види спорту залишаються важливим елементом не лише фізичного виховання, але й культурного розвитку, національної ідентичності та соціальної інтеграції в сучасному суспільстві. Вони об'єднують традиції та інновації, і продовжують відігравати ключову роль у формуванні унікального культурного ландшафту Китаю.

3. Вивчення організаційних аспектів розвитку китайських національних традиційних видів спорту свідчить про те, що ефективний розвиток цих видів спорту залежить від комплексного підходу, який передбачає державну підтримку, освітні програми, активну участь громадськості та організацію змагань. Створення необхідних умов для популяризації традиційних видів спорту, впровадження інноваційних методів навчання та використання сучасних технологій сприяють залученню широких верств населення до фізичної активності. Важливими є також культурні обміни та міжнародна співпраця, які підвищують інтерес до китайських традицій та забезпечують їх місце на світовій арені спорту. Таким чином, організаційні аспекти відіграють ключову роль у збереженні й розвитку китайських національних традиційних видів спорту, адаптуючи їх до сучасних реалій і викликів.

4. На основі проведеного теоретичного аналізу окреслено чіткий вектор для подальших наукових звернень у сфері управління розвитком китайських національних традиційних видів спорту. У наступних розділах дисертації розкривається управління розвитком цих видів спорту, де особливу увагу приділено концептуальному підходу, який передбачає інтеграцію теоретичних засад з практичними аспектами. Це дослідження сприятиме глибшому розумінню механізмів ефективного управління, впровадженню інноваційних стратегій та досягненню сталого розвитку китайських національних традиційних видів спорту в контексті сучасних викликів і можливостей.

РОЗДІЛ 2

МЕТОДИ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ

2.1. Методи дослідження

У ході роботи використано комплекс методів наукових досліджень [34; 43; 93], які відповідають об'єкту, предмету, меті й завданням дисертаційного дослідження:

- теоретичний аналіз;
- системний аналіз;
- аналіз документів;
- соціологічне опитування (анкетування);
- педагогічне спостереження;
- педагогічне тестування;
- психологічне тестування за методикою ціннісних орієнтацій М. Рокіча;
- SWOT-аналіз;
- метод експертних оцінок;
- методи математичної статистики.

Теоретичний аналіз. У ході дослідження проведено аналіз літературних джерел для вивчення стану досліджуваної проблеми і встановлення мети та завдань дослідження, формулювання наукового апарату та визначення напрямку наукового пошуку досліджуваної проблем. Аналіз сучасної вітчизняної та зарубіжної наукової літератури дозволив дослідити особливості управління розвитком китайських національних традиційних видів спорту, історію їх становлення в різних регіонах країни та за її межами, зокрема в Україні. Теоретичний аналіз супроводжував процес написання роботи на всіх його етапах, що дозволило уточнювати та доповнювати здобуті дані.

У ході дослідження були вивчені монографії, наукові статті, роботи сучасних авторів, словники, журнали та інформація з офіційних вебсайтів.

Аналіз документів. Цей метод використано для виявлення особливостей становлення та розвитку китайських національних традиційних видів спорту в КНР, аналізу офіційної політики у сфері фізичної культури щодо підтримки китайських національних традиційних видів спорту, визначення форм, змісту та умов їх впровадження в освітню, виробничу, соціальну та побутову сфери життя людей.

У дисертації представлено результати аналізу офіційних документів. Розглянуто законодавчу базу, нормативні документи, такі як програми, звіти, інструкції, постанови, накази, положення, статuti, навчальні плани та інші документи з метою визначення ролі органів державної влади різних рівнів у процесі розвитку китайських національних традиційних видів спорту в КНР.

Вивчення державних програм розвитку фізичної культури і спорту дало змогу вивчити перспективи розвитку китайських національних традиційних видів спорту та очікувані результати реалізації цих програм. Водночас вдалося визначити основні китайські національні традиційні види спорту, що підтримуються в державі і впроваджуються в практику закладів освіти і різних фізкультурно-спортивних організацій КНР.

Аналіз нормативних документів сприяв виявленню організаційно-правових та управлінських умов розвитку китайських національних традиційних видів спорту, зокрема, матеріально-технічного, кадрового, фінансового, науково-методичного, медичного забезпечення.

Основним критерієм відбору документів було визначення їх важливості як джерела інформації з проблеми дослідження. Дані, отримані в результаті вивчення документів, доповнювалися і коригувалися за допомогою матеріалів аналізу літератури.

Соціологічне опитування (анкетування). Соціологічне опитування використано в ході дослідження як одним із провідних методів збору первинної інформації [43], оскільки з його допомогою можливо отримати необхідну

інформацію з досліджуваної проблеми. Цей метод використовувався для виявлення громадської думки серед населення Китаю та України, зокрема фахівців та майбутніх фахівців фізичної культури про стан і перспективи розвитку національних видів спорту в державні.

Для проведення анкетування розроблено три варіанти анкет змішаного типу. При цьому респондентів умовно поділили на три групи: населення держави – пересічні громадяни, які не є фахівцями в галузі фізичної культури; фахівці з фізичної культури – керівники та працівники фізкультурно-спортивних організацій, науковці, викладачі закладів освіти спортивного профілю, вчителі фізичної культури, тренери; майбутніми фахівцями з фізичної культури є студенти закладів вищої освіти спортивного профілю, профільних факультетів і кафедр.

Дослідження проводилося в Китаї (провінція Хайнань) та Україні (Харківська область). В опитуванні взяли участь 700 респондентів. До того ж 450 респондентів з Китаю, з них: 250 осіб – населення, 100 – спеціалісти, 100 – студенти та 250 респондентів – з України, з них 170 осіб – населення, 30 – спеціалісти, 50 – студенти.

Перед проведенням опитування респондентів ознайомили з метою анкетування та виконавцями дослідження. У дослідженні використовувалася проста випадкова вибірка [43]. Під час соціологічного дослідження респондентам було надано анкету змішаного типу. На кожне запитання були запропоновані варіанти відповідей, зокрема і «свій варіант». Респондент мав право поставити позначку («так») поруч з декількома варіантами відповідей на деякі питання, якщо вважав, що таким чином відповідає на питання найбільш об'єктивно. Перед початком опитування респонденти були проінформовані про мету анкетування та виконавців дослідження. Для підвищення достовірності даних анкетування проводилося за єдиною процедурою в ідентичних умовах, окремі питання анкети були сформульовані таким чином, щоб підвищити соціальну значущість респондента і мотивувати його до об'єктивної відповіді [34].

Педагогічне спостереження [23; 43] використовувалося з метою визначення впливу занять китайськими національними єдиноборствами (ушу) на розвиток фізичних якостей студентів віком 18-20 років. Спостереження проведено на базі Хайнаньського економічного університету (Китай).

Педагогічне тестування складалося з методик [23; 56; 69], спрямованих на визначення фізичної підготовленості студентів 18-20 років, які займаються китайськими національними єдиноборствами (ушу). У тестуванні взяли участь 97 спортсменів, які навчаються на 1 курсі Хайнаньського економічного університету (Китай) і проходять спортивну підготовку у групі спортивної спеціалізації ушу за тестами, які запропоновані у Навчальній програмі для дитячо-юнацьких спортивних шкіл та спеціалізованих навчальних закладів спортивного профілю «Ушу» (2009) [56]. Визначалися такі показники: біг 100 м, в секундах; човниковий біг 4×9 м, в секундах; підтягування на перекладині, в кількості правильно виконаних підтягувань; комплексна силова вправа, в кількості правильно виконаних підтягувань; біг 3000 м, у хвилинах. Тестування проводилося на початку і в кінці на початку і наприкінці 2023/2024 навчального року за Інструкцією Міністерства молоді та спорту України (2018) [70]. У ході дослідження проведено порівняльний аналіз отриманих результатів тестування студентів 18-20 років на початку і в кінці навчального року.

1. Біг на 100 м.

Біг проводиться на бігових доріжках стадіону або на будь-якому рівному майданчику з твердим покриттям. Біг на 100 м може виконуватися з низького або високого старту. Учасники стартують групами по 2-4 особи, а час кожного фіксується окремо.

За командою «На старт!» учасники займають позицію на стартовій лінії в високому чи низькому старті. Після сигналу стартера учасники швидко долають дистанцію, підтримуючи темп до самого фінішу. Результатом тестування є час, витрачений на подолання дистанції, з точністю до десятої частки секунди.

Човниковий біг 4×9 м.

Човниковий біг проводиться на будь-якому рівному майданчику з твердим покриттям, що забезпечує хороше зчеплення з взуттям і має довжину 9 метрів, обмеженого двома паралельними лініями. За кожною лінією розташовані два півкола радіусом 50 сантиметрів, з центрами на лініях, а також два дерев'яних кубики розміром 5×5 см. Взуття повинно захищати ноги та забезпечувати надійний контакт з поверхнею майданчика. Бігова доріжка має бути рівною та не слизькою.

Учасник, не переступаючи стартову лінію, займає положення високого старту. За командою «Руш!» (разом із запуском секундомірів) він пробігає 9 м до другої лінії, бере один з кубиків, що лежать у півколі, повертається назад і кладе його у стартове півколо. Потім учасник біжить за другим кубиком на наступні 9 м, бере його, повертається і кладе його в друге стартове півколо.

Результатом тестування є час, виміряний від старту до моменту, коли учасник поклав другий кубик у стартове коло. Спроба вважається недійсною, якщо:

- кубик не покладено у півколо, а кинуте;
- кубик покладено не у півколо.

Вправа оцінюється за часом, витраченим на її виконання, з точністю до десятої частки секунди.

3. Підтягування виконується на перекладині діаметром 2-3 сантиметри, яка розташована на такій висоті, що учасник, перебуваючи в підвісу, не торкається ногами землі.

У вихідному положенні (ВП) учасник використовує хват зверху (долонями вперед), розташовуючи кисті рук на ширині плечей. Руки, тулуб і ноги повинні бути випрямлені, а ноги – зімкнуті та не торкатися підлоги.

За командою «Можна!» учасник підтягується, згинаючи руки, до того моменту, коли його підборіддя опиниться над перекладиною. Потім він повністю випрямляє руки, повертаючись у підвіс, і фіксує вихідне положення на 0,5 секунди, після чого продовжує виконання тесту.

Зараховуються лише підтягування, виконані без помилок.

Спроба не вважається успішною, якщо:

- підтягування виконуються ривками або з махами тулуба чи ніг;
- відсутня фіксація вихідного положення;
- присутнє почергове згинання рук;
- є розгойдування під час підтягування.

Кожен учасник має право на один підхід. Виконання вправи припиняється, якщо учасник зупиняється на 2 секунди чи більше або не може зафіксувати необхідне положення більше ніж двічі поспіль.

4. Комплексна силова вправа.

Вправа складається з двох складових: піднімання корпусу в сід та згинання і розгинання рук в упорі лежачи. Загальна тривалість виконання становить 1 хвилину, на кожен елемент відводиться по 30 секунд. Вимірювання часу виконання проводиться за допомогою секундоміра. Вправа виконується на рівній поверхні підлоги або гімнастичному килимку, до того ж може бути використана контактна платформа розміром 20 × 20 × 5 см. Одяг спортсмена повинен бути спортивним і забезпечувати можливість візуальної оцінки правильності виконання елементів вправи.

Вихідне положення для виконання першого елемента вправи: лежачи на спині, руки за головою, пальці рук зчеплені в «замок», лопатки торкаються підлоги, ноги зігнуті під прямим кутом у колінах, а ступні притиснуті до підлоги асистентом.

Для виконання другого елемента вихідне положення є упором лежачи: руки розташовані на ширині плечей і випрямлені в ліктьових суглобах, пальці рук спрямовані вперед. Плечі, тулуб і ноги повинні утворювати пряму лінію, ноги стоять разом, пальці ніг впираються в підлогу (або килимок) без жодної додаткової опори.

За командою «Вихідне положення прийняти!» студент приймає початкову позицію для виконання першого елемента вправи.

За командою «Вправу починай!» студент починає піднімати тулуб до моменту, коли лікті торкнуться колін, намагаючись виконати максимально можливу кількість піднімань за відведений час.

Після команди «Час!» студент швидко переходить до вихідного положення для виконання другого елемента вправи і виконує якомога більше згинань і розгинань рук в упорі лежачи до команди «Стій!».

При виконанні другого елемента вправи студент, починаючи з вихідного положення, згинає руки в ліктях, торкаючись грудьми підлоги або контактної платформи, а потім, розгинаючи руки, повертається у вихідну позицію, фіксуючи її, і продовжує виконання вправи.

Результат виконання комплексно-силової вправи становить суму чітко виконаних піднімань тулуба в сід і розгинань рук в упорі лежачи.

Виконання першого елемента вправи не враховується у таких випадках:

- якщо лікті не торкаються колін;
- якщо лопатки не дотикаються до поверхні;
- якщо пальці рук не залишаються у «замку»;
- якщо таз зміщується або піднімається.

Виконання другого елемента вправи також не зараховується у таких випадках:

- якщо коліна, стегна або таз торкаються підлоги;
- якщо порушується пряма лінія «плечі – тулуб – ноги»;
- якщо тіло не фіксується у вихідному положенні;
- якщо руки згинаються та розгинаються по черзі;
- якщо груди не торкаються підлоги (платформи).

5. Біг на середні та довгі дистанції (3000 м) проходить на біговій доріжці стадіону або на будь-якій рівній території. Максимальна кількість учасників в забігу – 20 осіб.

Умови тестування для чоловіків і жінок є однаковими, за винятком довжини дистанції.

За командою «На старт!» учасники займають позицію на стартовій лінії в положенні високого старту і за сигналом стартера намагаються якомога швидше подолати дистанцію. За необхідності дозволяється переходити на ходьбу.

Результатом тестування є час, витрачений на подолання дистанції, з точністю до десятої частки секунди. Якщо стартового пістолета немає, команда «Руш!» подається з відмашкою прапорцем, а час кожного учасника фіксується окремо.

Психологічне тестування. У ході дослідження виявлено вплив занять китайськими національними традиційними видами спорту на формування особистості, зокрема на систему цінностей. Для визначення ціннісних орієнтацій спортсменів, які займаються китайськими національними видами спорту, було використано **методику М. Рокіча** [47; 91] (Додаток 3). Респондентам надавалися на аркушах паперу два списки цінностей (по 18 у кожному), де їм пропонувалося присвоїти ранговий номер кожній цінності. Спочатку представлений набір термінальних цінностей (список А), а потім набір інструментальних цінностей (список Б). Отримані результати дослідження порівнювалися з даними тестування спортсменів з різних видів спорту, зокрема з інших видів єдиноборств, циклічних видів спорту, спортивних ігор тощо. У дослідженні взяли участь 103 респонденти, з них 52 – студенти КНР, які займаються китайськими національними єдиноборствами, 51 студент з України (ХДАФК), які є спортсменами інших видів спорту.

Системний аналіз [39] застосовувався для дослідження системи китайських національних традиційних видів спорту як соціального феномену, що дозволило виявити його основні складові, цілі, організаційну структуру, функції окремих компонентів та особливості функціонування системи в цілому. Цей метод також застосовано для виявлення ролі та місця громадських організацій, зокрема Міжнародної федерації танцю дракона та лева, в структурі органів управління розвитком китайських національних традиційних видів спорту, таких як танець дракона та лева. Крім того, системний аналіз дав змогу визначити сучасний організаційно-управлінський механізм залучення населення до занять

національними традиційними видами спорту в Китаї, охарактеризувати структуру, типи та зв'язки організацій, які підтримують національні традиційні види спорту, а також обґрунтувати концепцію та змодельовати стратегію розвитку цих видів спорту в провінції Хайнань (Китай).

SWOT-аналіз використовувався з метою визначення слабких і сильних сторін маркетингової діяльності Міжнародної федерації танцю дракона та лева [39]. Для оцінки зовнішнього середовища федерації залучено 15 фахівців фізичної культури та спорту, серед яких члени федерації, тренери, спортсмени, керівники спортивних шкіл, викладачі закладів вищої освіти.

Метод експертних оцінок [14]. За допомогою цього методу вдалося оцінити потенціал розвитку національних традиційних видів спорту та визначити показники оцінки їх розвитку. З цією метою опитано 10 експертів (професори, доктори економічних наук; доценти, кандидати наук з фізичного виховання та спорту; президент ГО «Харківська обласна федерація національних видів одноборств»; начальник управління у справах молоді та спорту; тренери-викладачі з національних традиційних видів спорту).

Зазначений метод використовувався для визначення компетентної думки фахівців та науковців стосовно ефективності впровадження розробленого у процесі дослідження Перспективного плану розвитку китайських національних традиційних видів спорту (далі План).

Необхідною умовою для ефективного використання методів експертної оцінки є значний рівень знань експерта з досліджуваної теми, висока ерудиція та здатність надавати чіткі й вичерпні відповіді. Критеріями відбору експертів стали їх приналежність до сфери фізичної культури та спорту, наявність вищої спеціальної освіти, наукового ступеня, звання, а також значний досвід роботи в цій галузі.

Першу групу експертів, які були умовно названі «Практики», склали: заступник директора Департаменту сім'ї, молоді та спорту ХМР; начальник Управління у справах молоді та спорту ХОДА; головний спеціаліст Управління у справах молоді та спорту ХОДА; заступник начальника відділу у справах

фізичної культури та спорту Управління у справах молоді та спорту ХОДА; президенти та віце-президенти всеукраїнських і обласних федерацій з видів спорту; тренери-викладачі спортивних шкіл. Загальна кількість експертів у цій групі склала 20 осіб.

Другу групу експертів, назвемо її «Науковці», склали професори: доктори педагогічних наук, доктори наук з фізичного виховання та спорту, доктор біологічних наук, доктор медичних наук ХДАФК, а також доценти: кандидати наук з фізичного виховання та спорту, кандидати педагогічних наук ХДАФК. Кількість експертів у другій групі також становила 20 осіб.

Узгодженість думок експертів оцінювалася за допомогою *коефіцієнта конкордації* Кендала (W) [8], який розраховується за формулою:

$$W = \frac{12S}{m^2(n^3 - n)}, \quad (2.5.)$$

де S – сума квадратів відхилення від середнього місця:

$$S = \sum_{i=1}^n \left(\left(\sum_{j=1}^m x_{ij} \right) - \bar{x} \right)^2, \quad (2.6.)$$

де m – кількість експертів;

n – кількість об'єктів експертизи;

x – середня оцінка, виставлена m експертами за всіма n об'єктами експертизи:

$$\bar{x} = m(n + 1) / 2 \quad (2.7.)$$

Якщо $W \geq W_{zp}$ – експертиза відбулася, думки експертів узгоджені, а якщо $W \leq W_{zp}$ – експертиза не відбулася, думки експертів не узгоджені, ($W_{zp} = 0,7$).

Зазначений метод дозволив нам отримати виміри суб'єктивної оцінки фахівців сфери фізичної культури та спорту.

Методи математичної статистики.

Результати, отримані під час дослідження, були оброблені за допомогою статистичних інструментів програм Microsoft Excel та Statistica 13.0.

Для визначення впливу занять китайськими національними єдиноборствами на розвиток фізичних якостей і рівень фізичної підготовленості спортсменів використовувалися такі методи математичної статистики [1; 39]:

1. Описова статистика: середнє арифметичне значення, мода, медіана, дисперсія, середнє квадратичне відхилення, стандартна похибка середнього арифметичного, коефіцієнт варіації.

2. Перевірку відповідності розподілу вибіркової сукупності нормальному закону проводили за критерієм Шапіро-Уїлка.

3. Перевірку статистичних гіпотез проводили за непараметричними критеріями Манна-Уїтні (для незалежних груп) та критерієм знаків (для залежних груп). При визначенні достовірності відмінностей різницю вважали вірогідною при $p < 0,05$.

Для аналізу результатів соціологічного опитування (анкетування) та експертної оцінки у роботі було використано такі методи: метод середніх величин [23]: розрахунок середньої арифметичної віку та стажу роботи фахівців у сфері фізичної культури і спорту, студентів та викладачів ХДАФК, а також пересічних громадян і експертів; середнє квадратичне відхилення та коефіцієнт конкордації розраховували для оцінки ступеня узгодженості думок експертів.

Метод зведення та групування даних [91]: зведення є комплексом дій, спрямованим на узагальнення конкретних індивідуальних даних для виявлення типових меж і закономірностей, які характеризують досліджуване явище в цілому. Основою зведення є метод статистичного групування, що передбачає поділ сукупності на групи за суттєвими ознаками. Цей метод охоплює групування матеріалів, розробку та вибір показників, які характеризують типові групи та підгрупи, підрахунок групових і загальних підсумків, а також представлення результатів у вигляді статистичних таблиць і графіків. Ці візуалізації були використані в дисертаційній роботі для відображення числових величин і їх співвідношення за допомогою геометричних фігур, ліній, таблиць та інших графічних методів.

2.2. Організація дослідження

Дисертаційне дослідження тривало протягом 2022 – 2025 рр. і проводилося в чотири етапи:

1 етап (січень 2022 – грудень 2022 рр.) – вибір і обґрунтування теми дослідження, збір та аналіз літературних джерел, вивчення програмних і нормативно-правових актів, виявлення актуальності дослідження, а також визначення об'єкта та предмета дослідження входили до складу основного комплексу дослідницьких інструментів (методик, технік дослідження та порядку їхнього використання). Протягом цього етапу було проаналізовано наукову і методичну літературу, що стосується становлення та розвитку національних традиційних видів спорту, а також формування системи управління і змагань у сфері китайських національних традиційних видів спорту. Також проведено перший етап педагогічного спостереження, метою якого було визначення впливу занять китайськими національними єдиноборствами на розвиток фізичних якостей студентів.

2 етап (січень 2023 – грудень 2023 рр.) – підготовка та проведення анкетування мали на меті визначити роль китайських національних традиційних видів спорту в житті студентів КНР, оцінити їх популярність серед населення провінції Хайнань та виявити перспективи подальшого розвитку. Для цієї мети була здійснена експертна оцінка, щоб визначити ефективність впровадженої роботи. Проаналізовано стан розвитку китайських національних традиційних видів спорту і особливості діяльності Міжнародної федерації танцю дракона та лева. Для виявлення сильних та слабких сторін маркетингової діяльності федерації проведено SWOT-аналіз. На основі отриманих даних було розроблено та реалізовано Перспективний план розвитку китайських національних традиційних видів спорту. Також проведено другий етап педагогічного спостереження, щоб оцінити вплив занять китайськими національними єдиноборствами на розвиток фізичних якостей студентів.

3 етап (січень 2024 – грудень 2024 рр.) – на цьому етапі, з огляду системного аналізу та використовуючи метод моделювання, китайські національні види спорту були розглянуті як соціальне явище, обґрунтовано та розроблено концепцію і концептуальну модель їх розвитку. Також проведено математичну обробку отриманих результатів та оформлено акти впровадження.

4 етап (січень 2025 – вересень 2025 рр.) – оформлення остаточного варіанту тексту дисертації, аналіз та узагальнення результатів дослідження, формування висновків, а також підготовка актів впровадження результатів дослідження в практику та підготовка дисертаційної роботи до публічного захисту тривали протягом цього періоду.

Протягом усіх етапів проведення дослідження результати були публічно обговорені на засіданнях кафедри менеджменту фізичної культури Харківської державної академії фізичної культури, а також на міжнародних та всеукраїнських конференціях.

РОЗДІЛ 3

УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ КИТАЙСЬКИХ НАЦІОНАЛЬНИХ ТРАДИЦІЙНИХ ВИДІВ СПОРТУ

3.1. Державна політика розвитку китайських національних традиційних видів спорту

Китайські національні традиційні види спорту зберігаються тисячоліттями. Це культурна спадщина країни та надбання окремих етнічних груп, які проживають у Китаї [138]. Держава забезпечує розвиток цих видів спорту, оскільки вони сприяють національній єдності, піднесенню патріотизму та розвитку країни зі збереженням «китайської специфіки» з урахуванням корінних інтересів всіх її народностей, що лежить в основі реалізації «китайської мрії» [37].

Сі Цзіньпін у своєму виступі на сесії Всекитайських зборів народних представників і Всекитайського комітету Народної політичної консультативної ради Китаю 17 березня 2013 р. заявив, що для здійснення «китайської мрії» потрібно йти «шляхом соціалізму з китайською специфікою» та оспівувати «китайський дух», основою якого є патріотизм [37]. Це був один з ключових поштовхів для розвитку національних традиційних видів спорту і активного поширення їх серед населення.

За даними Музею історії китайського спорту та Національної комісії з фізичної культури та спорту, які провели національне опитування щодо історії і розвитку традиційних етнічних видів спорту, на сьогоднішній день їх налічується в Китаї до 977 видів [174].

Серед найбільш популярних національних традиційних видів спорту в Китаї є ушу, тайцзіцюань, цигун, китайські шахи, облавні шашки (Го), танці, зокрема й танці дракона і лева [97].

У 1953 році уряд КНР зробив першу спробу популяризувати національні традиційні види спорту шляхом проведення Національних традиційних ігор національних меншин Китайської Народної Республіки. Ігри проводилися дев'ять разів з 1953 року по 2011 рік. Це масштабні комплексні змагання, які охоплювали змагання з національних традиційних видів спорту і показові виступи спортсменів. Перші Ігри були проведені в Тяньцзіні і проходили 12–18 листопада 1953 року в Тяньцзіні, на церемонії відкриття були присутні представники уряду. Ці Ігри назвали «Національними етнічними спортивними та легкоатлетичними іграми», вони були першою етнічною спортивною подією в Китаї. 5-денний захід залучив 395 спортсменів з 13 етнічних меншин Китаю, загалом пройшло 483 змагання та показових виступів. Однак з 1953 року по 1982 рік Ігри не проводилися. З 1966 року по 1976 рік через Культурну революцію розвиток етнічних видів спорту було заборонено. У 1980 році Державна комісія спорту вирішила, що етнічні види спорту є важливими для країни і китайці ініціювали конференцію з дослідження етнічних видів спорту, завдяки якій, після 29-річної перерви, відбулися другі Ігри, які пройшли у Хух-Хото (Внутрішня Монголія) у 1982 році. Ця подія зібрала 863 спортсмени з 55 етнічних меншин Китаю та охоплювала загалом 4 змагання та 68 показових виступів. Треті Ігри проходили у 1986 році, вони зібрали 777 спортсменів з 55 етнічних меншин Китаю та охоплювали загалом 7 змагань і 115 показових виступів. Вперше з'явився офіційний значок, прапор та емблема Ігор. З цього року Ігри проводилися раз на чотири роки. Їх метою було: реалізувати етнічну політику на практиці, розвивати та покращувати економічне становище груп етнічних меншин, сприяти єдності та розвитку Китаю як вищої нації, сприяти розвитку спорту етнічних меншин, зміцнювати здоров'я людей етнічних груп, сприяти поширенню інформації про національну політику, навчати людей концепції китайського союзу, сприяти патріотизму та розвитку цивілізації [129].

Введення національних традиційних видів спорту у навчальні програми закладів освіти і запровадження занять у кампусах є одним із основних напрямів їх популяризації і поширення в Китаї. У 2016 р. було прийнято директиву у

освітній сфері, яка зазначала, що китайські учні та студенти повинні бути ще більше патріотично налаштованими і відданими партії. Міністерство освіти закликає до того, щоб «патріотичне виховання» супроводжувало всі етапи навчання, зокрема вивчення історії, культурної спадщини, відвідування музеїв тощо [37]. Відповідно ст. 6 Закону КНР «Про освіту», зазначено, що держава виховує у молоді патріотизм, колективізм, знайомить із ідеями правової системи держави, національної оборони країни, принципом єдності нації [104].

Для популяризації китайських національних видів спорту в процесі розвитку фізичної культури, держава планує: припинити надмірне регулювання ринку спортивних послуг і обмежити свою роль для забезпечення справедливих і конкурентних ринкових умов; надати доступ приватному капіталу у спортивну галузь на додаток до своєї власності фінансової підтримки; підтримувати спортивну галузь у більш префекційному режимі [22].

Завдяки діям уряду, національні традиційні види спорту Китаю з 50-х років ХХ століття до сьогоднішнього дня пройшли складний шлях від заборони до національного визнання і піднесення. Державна політика щодо національних традиційних видів спорту сьогодні спрямована на забезпечення рівних прав етнічним групам, розвиток спорту, зміцнення здоров'я, покращення економічного становища, сприяння патріотизму і національній єдності. У процесі регулювання розвитку національних традиційних видів спорту партія і уряд КНР створюють необхідні організаційно-правові, матеріально-технічні, економічні умови для їх активного поширення серед населення.

У ході дослідження проведено порівняльний аналіз окремих аспектів державної політики КНР та України щодо розвитку національних видів спорту. На першому етапі аналізу визначено спільні характеристики розвитку національних видів спорту в обох країнах. На другому етапі були визначені особливості даних видів спорту.

Порівняльний аналіз, проведений на першому етапі, показав, що розвиток національних видів спорту в Китаї та Україні мають низку спільних характеристик (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Загальна характеристика розвитку національних видів спорту в Китаї та Україні

№	Аспекти порівняння	КНР	Україна
1	Пріоритетний напрям державної політики	Інтеграція традиційних спортивних практик із сучасними видами спорту для зміцнення національної ідентичності, підвищення міжнародного іміджу та активізації участі населення у змаганнях національного рівня	Підтримка традиційної спортивної культури, стимулювання участі населення у фізкультурно-спортивних заходах, забезпечення належних умов для підготовки спортсменів на міжнародному рівні
2	Мета розвитку національних видів спорту	Підвищення національної гордості, популяризація традиційних культурних цінностей та сприяння здоровому способу життя через активну участь населення у фізичній культурі та спорті	Збереження та популяризація національних культурних традицій, зміцнення здоров'я населення, військово-патріотичне виховання молоді, досягнення високих результатів на міжнародній спортивній арені
3	Доступність національних видів спорту	Для всіх категорій населення, зокрема й студентів, людей похилого віку та осіб з інвалідністю	Для всіх груп населення, зокрема й студентів, людей похилого віку та осіб з інвалідністю

Пріоритетний напрям державної політики щодо розвитку національних видів спорту в обох країнах полягає в інтеграції традиційних культурних цінностей зі сприянням здоровому способу життя, стимулюванні участі населення у фізичній культурі та підготовці спортсменів до міжнародних змагань.

Мета розвитку національних видів спорту в КНР та Україні полягає в збереженні культурної спадщини, підвищенні національної гордості та активізації участі населення у фізичній активності для покращення здоров'я і досягнення успіхів у змаганнях, зокрема на міжнародній арені [136; 176].

В обох країнах на законодавчому рівні передбачена можливість для занять національними видами спорту для всіх груп і категорій населення і набуває форми права кожного громадянина на таку діяльність, зокрема і для соціально незахищених верств населення. Водночас, в КНР збереження власного здоров'я

є одночасно і обов'язком населення [179]. Це зумовлено тим, що фундаментом сталого розвитку держави є праця фізично, психічно та соціально здорових громадян.

Аналіз нормативно-правових актів КНР та України дозволив встановити, що національні види спорту відіграють важливу роль у фізичному вихованні дітей та молоді. Метою цього процесу є виховання гармонійної особистості та формування ціннісних орієнтацій у підростаючого покоління, що дасть можливість зберігати національні традиції та виховувати здорове населення (табл. 3.2).

Таблиця 3.2

Характеристика національних видів спорту у системі фізичного виховання дітей та молоді в КНР та Україні

№	Аспекти порівняння	КНР	Україна
1	Напрямок впровадження	Введено до навчальних програм усіх закладів освіти	Введено до навчальних програм дитячо-юнацьких спортивних шкіл
2	Медичний контроль	Створення системи чіткого контролю за станом здоров'я дітей та підлітків	Акцент на індивідуальному підході до оцінки фізичної підготовленості та здоров'я дітей

Одним із найважливіших державних завдань, як в КНР, так і в Україні, є створення системи ефективного медичного контролю за станом здоров'я дітей та підлітків у процесі впровадження національних видів спорту в систему фізичного виховання. Ця система повинна функціонувати на всіх етапах навчання дітей і підлітків.

Аналіз нормативно-правової бази КНР та України показав, що системи національних видів спорту цих країн мають низку особливостей та відмінностей

(табл. 3.3). Наприклад, в КНР управління розвитком національних видів спорту здійснюється централізовано державними органами виконавчої влади [172]. Такий підхід забезпечує максимальний контроль за діяльністю суб'єктів, які розвивають ці види спорту. Загальне стратегічне управління цією сферою здійснюють державні органи, а безпосередню практичну діяльність – об'єднання громадян.

Таблиця 3.3

Організаційно-управлінські особливості розвитку національних видів спорту в КНР та Україні

№	Аспекти порівняння	КНР	Україна
1	Управління	Централізоване	Децентралізоване
2	Основні механізми управління	Централізоване державне планування, масштабні інвестиції та програми спортивної підготовки	Децентралізація, залучення місцевих органів влади шляхом взаємодії з громадськими організаціями
3	Контроль	Здійснюється державними органами влади (зокрема Міністерством спорту); спрямований на забезпечення успіху на міжнародній арені, підвищення спортивної майстерності, популяризацію фізичної культури та здорового способу життя серед населення, а також на розвиток інфраструктури та підготовку висококваліфікованих спортсменів	Залежить від регіональних федерацій, місцевих органів влади та громадських організацій; орієнтований на підтримку та розвиток традиційних видів спорту, покращення умов для тренувань, залучення молоді до спортивної активності та забезпечення участі у міжнародних змаганнях
4	Основне джерело фінансування	Державне фінансування через Міністерство спорту та місцеві органи влади	З державного бюджету, через Міністерство молоді та спорту
5	Додаткові джерела фінансування	Спонсорство і партнерство з бізнесом, іноземні інвестиції для проведення міжнародних спортивних змагань та подій, гранти та фонди	Надходження з місцевих бюджетів для регіональних клубів та федерацій, спонсорство, гранти та програми міжнародної допомоги

Порівняльний аналіз показав, що основним джерелом фінансування розвитку національних видів спорту в Китаї є держава. Органи державної виконавчої влади та органи місцевого самоврядування повинні передбачити у своїх бюджетах видатки на втілення держаних програм та оздоровчу діяльність населення у такому обсязі, який би задовольняв не лише потреби населення в організації занять національними видами спорту, а й покривав витрати на реконструкцію існуючих спортивних споруд і будівництво нових. В Україні, згідно з державними документами, рівень фінансування національних видів спорту знаходиться на низькому рівні і не покриває усі потреби.

Додатковими джерелами фінансування національних видів спорту в Китаї та Україні є спонсорські внески та контракти. Водночас, у Китаї активно використовуються іноземні інвестиції для проведення міжнародних спортивних змагань, в Україні формування цього джерела фінансування знаходиться на початковому етапі, оскільки українські національні види спорту не мають такого міжнародного визнання, як китайські національні види спорту.

Аналіз також показує, що в досліджуваних країнах стимулюється розвиток національних видів спорту, при цьому спостерігаються як спільні риси в акценті на культурних традиціях, так і відмінності в підходах до розвитку та підтримки національних видів спорту в кожній країні (табл. 3.4). У Китаї стимули орієнтовані і спрямовані на конкретних осіб і організації. В Україні така стимуляція орієнтована на громадськість та масову фізичну активність населення.

Крім того, розвиток національних видів спорту в КНР регулюється державними органами відповідно до державних стандартів і правил. Такий підхід призвів до того, що населення в Китаї активно займається спортивними та оздоровчими заходами. Тоді як в Україні кожен суб'єкт господарювання, що здійснює розвиток національних видів спорту, самостійно визначає стратегію та зміст розвитку, використовуючи знання та навички кваліфікованих спеціалістів на підставі ліцензій.

Таблиця 3.4

Деякі особливості розвитку національних видів спорту в КНР та Україні

№	Аспекти порівняння	Особливості КНР	Особливості України
1	Культурна спрямованість	Національні види спорту є важливим елементом культурної ідентичності; більше уваги приділяється традиційним бойовим мистецтвам	Національні види спорту є важливим елементом культурної ідентичності; домінують традиційні спортивні ігри та змагання
2	Державна підтримка	Чітко визначена державна політика, що активно підтримує всі рівні спорту, включаючи масовий та професійний	Увага до національних видів спорту залежить від регіональних ініціатив та ресурсів
3	Інтеграція з освітою	Національні види спорту залучаються в систему фізичного виховання через державні програми	Національні види спорту залучаються в систему фізичного виховання за ініціативою громадських організацій та місцевих органів влади
4	Участь у міжнародних змаганнях	Держава активно просуває свої національні види спорту на міжнародній арені, окремі з них введені до програми Олімпійських ігор, спортсмени мають значні досягнення в змаганнях	Держава має успішних спортсменів, стикається з обмеженнями в ресурсах та популяризацією національних видів спорту
5	Соціальна мобільність	Можливості для соціального зростання та кар'єри спортсменів, завдяки фінансовій підтримці і спонсорству	Можливості отримувати визнання, фінансову підтримку, нові кар'єрні перспективи для спортсменів, а також у залученні соціально незахищених верств населення до активних занять спортом, що сприяє їхній інтеграції в суспільство

3.2. Соціальне та культурне значення китайських національних традиційних видів спорту

Китайські національні традиційні види спорту відіграють важливу роль у житті пересічних громадян Китаю, оскільки це не просто фізичні вправи, а духовна й культурна спадщина країни, вони зберігаються тисячоліттями і на сучасному етапі розвитку суспільства посідають вагоме місце.

Національні традиційні види спорту вирішують низку важливих соціальних завдань, серед яких:

- оздоровчо-рекреаційне, оскільки з моменту виникнення багато з них мали ритуальний характер і використовувалися для ритуальних і обрядових церемоній, а згодом трансформувалися у розваги і масові види спорту, вони і сьогодні мають на меті охопити якомога більше людей для активного відпочинку, відновлення працездатності, покращення фізичного і психологічного стану;
- видовищне, зважаючи на яскравість і традиційний перформанс під час змагань з більшістю видів спорту, вони приваблюють тисячі глядачів не лише з усієї країни, а й з багатьох інших країн світу;
- виховне, тому що сприяють вихованню морально-вольових якостей, зокрема наслідуванню філософії і традицій кожного з видів спорту, формуванню системи етичних і естетичних цінностей, оцінок, смаків, ідеалів;
- освітнє, оскільки в процесі занять спортсмени набувають нових умінь і навичок, а також у них формується система знань щодо історії виникнення, розвитку, управління, правил, техніки, тактики, наукових, методичних доробок з виду спорту;
- комунікативне, тому що в процесі тренувань, участі і відвідування змагань, навіть, як глядачі, розвиваються комунікативні здібності, розширюється коло спілкування з різними людьми;
- інформаційне, завдяки якому поширюється інформація не лише про вид спорту, а й про країну, де він зародився, і це чи не найважливіше завдання сучасного Китаю стати впізнаваними в усьому світі, завоювати міжнародний авторитет і визнання, бути привабливими для відвідування і співпраці якомога більшої кількості людей і країн.

Китайські національні традиційні види спорту стали в усьому світі своєрідною «візитівкою» Китаю, з якими країну асоціюють. Сьогодні в країні ці види спорту активно розвиваються завдяки державній ініціативі і підтримці. Саме за державною ініціативою вони впроваджуються в навчальний процес

закладів освіти, щоб підвищити масовість цих видів спорту, забезпечити якісний відбір у спорт вищих досягнень і привити любов до них з раннього дитинства.

Фізичному вихованню дітей та молоді в Китаї приділяється особлива увага з боку уряду, «зміцнення здоров'я учнів та студентів має велике значення для забезпечення успіхів у навчанні та виховання сучасного покоління молоді з міцним тілом», так зазначається у «Рішенні про оздоровлення учнів у навчальних закладах усіх рівнів», прийнятому Радою з питань уряду 6 серпня 1951 року. Закон КНР «Про освіту», прийнятий в 1995 р., визначає головний орієнтир освіти, яка повинна служити побудові соціалістичної модернізації, повинна бути пов'язана з продуктивною трудовою діяльністю» [104].

Фізичне виховання в Китаї охоплює урочну форму навчання, позашкільну діяльність, спортивні змагання, походи, подорожі тощо. Курс фізичної культури є основною формою виховання у навчальних установах різних типів та на усіх щаблях. Взагалі китайські школярі навчаються у школі 12 років. З 1 по 6 клас включно – початкова школа. З 7 по 9 – середня, з 10 по 12 – старша школа. Початкова та середня освіта є обов'язковою [18].

Курс фізичної культури є обов'язковим від початкової школи до другого курсу бакалаврату у вищих навчальних закладах з 2 або 3 аудиторними годинами на тиждень та 2 годинами у вищих навчальних закладах. Деякі школи навіть проводять уроки фізичної культури щодня за наявності необхідних ресурсів. Починаючи з третього курсу закладів вищої освіти, курс фізичної культури пропонується вибірково. У школах, де курс фізичної культури є обов'язковим, учні повинні відвідувати уроки. Програми з фізичного виховання охоплюють теоретичні розділи з фізичної культури та медико-санітарної освіти й практичні розділи з таких видів спорту, як:

- легка атлетика,
- гімнастика,
- ігри,
- ігри з м'ячем,
- художня гімнастика,

- танці,
- ділові ігри для розвитку учнівського колективу
- національні традиційні види спорту національних меншин [104].

Позакласні заходи з фізичної культури різноманітні та яскраві. Багато спортивних заходів і змагань (зокрема з бодібілдингу, танців та рекреаційних видів спорту) супроводжуються подіями, присвяченими медицині та охороні здоров'я. Стають все більш популярними серед школярів та студентів тренування та змагання з національних традиційних видів спорту національних меншин [108].

Це підтверджують результати опитування серед школярів і студентів, які зазначили, що із задоволенням займаються національними традиційними видами спорту на уроках фізичної культури (63%) та додатково у вільний від навчання час (37%). Більшість опитаних (88%) знають історію виникнення та традиції обраного виду спорту, 10% опитаних хотіли б дізнатися більше, 2% не цікавляться історією розвитку національних традиційних видів спорту.

Серед найбільш популярних китайських національних традиційних видів спорту, які учні та студенти обирають для занять, виявилися ушу (33%), танець дракона і лева (25%), обвальні шашки (Го) (15%), веслування на човнах «Дракон» (драгонбот) (15%), китайські шахи (8%) інші види спорту (4%) (рис. 3.1).

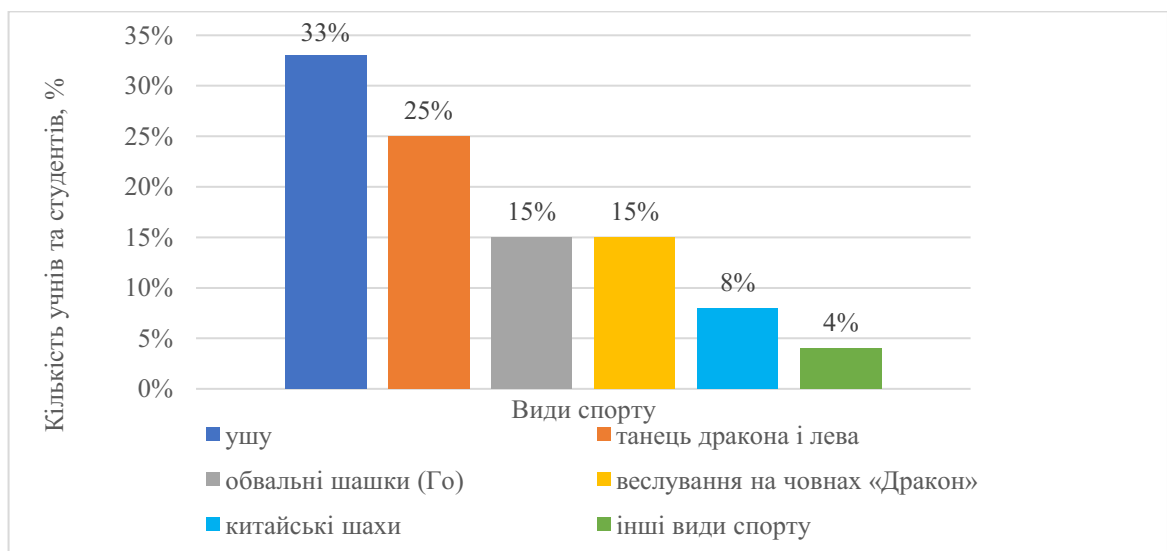

Рис. 3.1. Найбільш популярні серед учнів і студентів Китаю національні традиційні види спорту (n=100)

Серед причин, які спонукали учнів і студентів обрати той чи той національний традиційний вид спорту, найбільш поширеними виявилися такі: популярність виду спорту серед рідних, друзів, знайомих (52%), видовищність виду спорту (20%), рекомендація тренера/учителя (15%), бажання самореалізуватися (8%), простота та доступність занять (5%) (рис. 3.3).

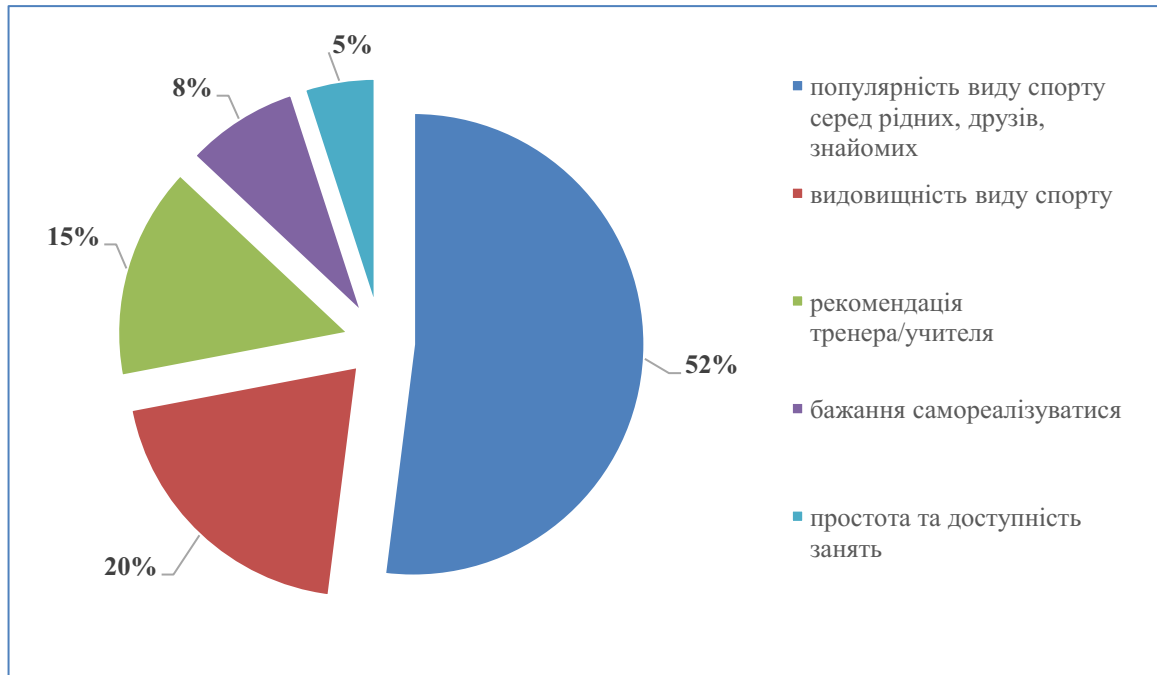

Рис. 3.2. Основні причини вибору студентами китайських національних традиційних видів спорту (n=100)

На рисунку 3.2. видно, що більшість опитаних студентів обирають китайські національні традиційні види спорту, які популярні серед їх знайомих, друзів або у родині. Найменш поширеною причиною вибору виду спорту є простота та доступність занять, оскільки більшість національних традиційних видів спорту відрізняються складністю техніки рухів, а часто – складністю обладнання, екіпірування, костюмів. Опитані студенти вважають, що заняття китайськими національними видами спорту позитивно впливають на гармонійний розвиток особистості. Основними позитивними ефектами від занять студенти вважають: розвиток дисципліни і самодисципліни (32%), покращення здоров'я та функціональних здібностей (25%), збільшення концентрації та уваги (25%), розвиток моральних та етичних цінностей (18%). До того ж більшість студентів вважає національні традиційні види спорту

основним засобом патріотичного виховання молоді. Такі результати опитування свідчать про обізнаність студентів щодо впливу рухової активності на їх гармонійний розвиток та свідомий підхід до вибору виду спорту під час навчання в університеті.

Зазвичай китайські університети розвивають кілька національних традиційних видів спорту, щоб задовольнити потреби студентів у різноманітному спортивному дозвіллі [97]. Найпопулярніші традиційні види спорту, що розвиваються в університетах – це ушу (33%), танець дракона і лева (25%), обвальні шашки (Го) (15%), веслування на човнах «Дракон» (драгонбот) (15%), китайські шахи (8%), інші види спорту (4%) [108]. У деяких університетах можуть бути розвинуті й інші національні традиційні види спорту, такі як традиційні танці, народні ігри та інші, залежно від матеріально-технічної бази та кадрового потенціалу закладу освіти.

Однак, відсутність спеціальної програми з розвитку національних традиційних видів спорту у закладі вищої освіти не становить перешкоду для студентів, бо вони можуть займатися цими видами спорту у вільний час в різних спортивних організаціях та на місцевих спортивних об'єктах.

У ході дослідження проведено опитування студентів Економічного університету Хайкоу, які навчаються за різними освітніми програмами, для отримання інформації про їх ставлення до китайських національних традиційних видів спорту, їхню готовність до занять, а також для виявлення їх обізнаності щодо цих видів спорту та різноманітних культурних зв'язків у цій галузі.

Економічний університет Хайкоу – це великий навчальний заклад з великою кількістю студентів, за офіційною статистикою на 2021 рік в університеті навчалось понад 25 тисяч студентів. Університет пропонує понад 80 бакалаврських програм та понад 30 магістерських програм у різних галузях, зокрема з економіки, бізнесу, інформаційних технологій, іноземних мов, права, соціальних наук тощо [147].

Навчальний процес в університеті здійснюється за різними формами навчання: повний денний режим, неповний денний режим та дистанційне

навчання. Університет також має багато різноманітних факультетів, інститутів та центрів, які пропонують студентам можливості для розвитку їх навичок та інтересів. На Факультеті фізичного виховання ведеться підготовка фахівців сфери фізичної культури і спорту, а кафедра фізичного виховання надає студентам університету можливість займатися різноманітними видами спорту та фізичною активністю, зокрема китайськими національними традиційними видами спорту, серед яких гімнастика ушу й танець дракона та лева.

Студенти зазначають, що у їх університеті створено усі необхідні умови та є наявна інфраструктура для занять обраними видами спорту. Серед найбільш поширених національних традиційних видів спорту найбільшою популярністю користуються ушу й танці дракона та лева. При цьому 30% опитаних регулярно беруть участь у спортивних змаганнях та показових виступах із цих видів спорту як у межах університету, так і за його межами.

Проведене опитування свідчить про достатньо високий інтерес студентів до китайських національних традиційних видів спорту, який вони демонструють під час навчання. Університет, своєю чергою, створює належні умови для розвитку традиційних видів спорту.

У ході дослідження визначено, що роль китайських національних видів спорту у фізичному вихованні дітей та молоді в КНР полягає у:

- 1) сприянні патріотичному вихованню дітей та молоді;
- 2) розвитку дитячо-юнацького і резервного спорту для подальшого відбору у спорт вищих досягнень;
- 3) русі до «китайської мрії» і створення привабливого іміджу країни в світі.

Вирішальною роллю для запровадження китайських національних видів спорту у практику закладів освіти стало сприяння патріотичному вихованню дітей та молоді. Оскільки у навчальних закладах КНР відповідно до реформи системи освіти від 1985 р. визначено загальну мету – здійснення виховання з метою підвищення якості особистості, що спирається на китайську традицію. Відповідно ст. 6 Закону КНР «Про освіту», зазначено, що держава виховує у

молоді патріотизм, колективізм, знайомить із ідеями правової системи держави, національної оборони країни, принципом єдності нації. У 2016 р. було прийнято директиву в освітній сфері, яка зазначала, що китайські учні та студенти повинні бути ще більше патріотично налаштованими і відданими партії. Міністерство освіти закликає до того, щоб «патріотичне виховання» супроводжувало всі етапи навчання, включаючи вивчення історії, культурної спадщини, відвідування музеїв тощо [37].

24 липня 2021 року Головне управління ЦК КПК і Головне управління Державної ради прийняли рішення про подальше реформування освітньої системи, яка стосувалася і фізичного виховання. У рішенні зазначено, що навчальні плани з фізичного виховання для початкової та середньої школи потрібно розробляти, дотримуючись принципів урахування спортивних інтересів учнів для організації навчання. Вимоги до шкільної спортивної роботи: «навчання, регулярні тренування, систематичні змагання». Шкільний спорт повинен дотримуватися трьох правил: на спортивному майданчику має бути тепло; потрібно уникати негативного впливу спорту на фізичне здоров'я молоді і враховувати користь від шкільного спорту для всіх; зберігати цінності спорту та дозволяти учням насолоджуватися спортом, як розвагою. Водночас потрібно досягти «трьох проривів»: прорватися через стереотипи освітнього мислення, завдяки чому «традиційні види спорту» мають бути перетворені на «спорт нової ери»; перервати притаманний спосіб навчання лише в закладі освіти і перейти до «зв'язку дім-школа-суспільство»; прорвати притаманну систему оцінювання, тобто «єдину оцінку» слід змінити на «всебічну оцінку» [27].

З реформуванням освітньої системи та спортизацією шкільного фізичного виховання, важливої ролі набувають заняття китайськими національними традиційними видами спорту у закладах освіти для розвитку дитячо-юнацького та резервного спорту, оскільки вони є підґрунтям спорту вищих досягнень і сприяють відбору талановитих спортсменів для подальшої підготовки до змагань вищого рівня. Щороку Китайська університетська спортивна асоціація спільно з федераціями з національних традиційних видів спорту проводить змагання

різного рівня, зокрема міжнародних. Китайські національні традиційні види спорту мають розгалужену систему змагань, раз на чотири роки у Китаї проводяться масштабні комплексні змагання з національних традиційних видів спорту – це Національні традиційні ігри національних меншин Китайської Народної Республіки [115].

На думку сучасних дослідників, нині потрібно збільшувати спортивну інфраструктуру, проводити регіональні чи національні традиційні спортивні заходи для створення спортивної культурної атмосфери для подальшого розширення масовості занять спортом [125].

Не менш важливою роллю китайських традиційних видів спорту нині є поширення корисної і позитивної інформації про Китай завдяки спортивним змаганням і досягненням спортсменів. Сьогодні світом активно ширяться ці види спорту завдяки переміщенню учнівської та студентської молоді з Китаю на навчання до інших країн світу, де вони тренуються, змагаються і долучають своїх нових друзів до спортивного руху. Наприклад, в Індонезії, Сінгапурі, Австралії та інших країнах змагання з танцю дракона та лева стають всесвітньою подією, у Малайзії, Сінгапурі, Гонконзі, на Тайвані проводяться Міжнародні чемпіонати з танцю лева. У Америці створено Спортивну асоціацію танцю дракона та лева США. Є окремі випадки функціонування федерацій танцю дракона та лева у Франції та Нідерландах, однак, цей вид спорту не має ще масового охоплення населення, і, зазвичай, до нього залучені вихідці з Китаю або країн Азії [138]. В Україні не набув популярності танець дракона і лева, натомість доволі популярними є ушу, веслування на човнах «Дракон», обвальні шашки (Го), що свідчить про зростання популярності китайських національних традиційних видів спорту в країнах Європи, зокрема завдяки іноземним студентам, які приїжджають на навчання.

Введення національних традиційних видів спорту до навчальних програм закладів освіти і кампусів є одним із основних напрямів їх популяризації і поширення в Китаї, як і формування відповідної державної політики, ефективний маркетинг, підвищення рівня інформування населення через ЗМІ (особливо

інтернет); поширення серед жителів сільської місцевості, поєднання інноваційних елементів програми змагань з традиційними, удосконалення системи міжнародних та національних змагань [136].

У період навчання у вищому навчальному закладі студенти проходять етап переходу від підліткового до дорослого віку, що є критичним для формування їхньої особистості, світоглядних орієнтацій, ціннісних установок і життєвих позицій. Важливо використовувати можливості університетської освіти та надавати якісну освіту, спрямовану на підвищення критичного мислення та уяви студентів, а також на розвиток їх здатності до інновацій та досліджень.

Додатково важливо приділяти увагу фізичному та психічному здоров'ю студентів, щоб вони могли успішно адаптуватися до суспільства та відчували свою цінність, проявляли ентузіазм до майбутнього та мужньо протистояли труднощам. На університетському етапі студенти набувають досвіду та знань, що дозволяє їм успішно адаптуватися в суспільстві. Проте нарівні важливо розвивати методи формування особистості та досліджувати потенційну цінність студентів університету. Має сенс сприяти розширенню рухової активності студентів, залучаючи їх до тренувальних занять у спортивних клубах закладу вищої освіти, спортивних заходах та змаганнях, а також створюючи умови для самостійних занять у вільний від навчання час. До того ж важливо додавати різноманіття до занять шляхом впровадження популярних серед студентської молоді видів спорту, зокрема єдиноборства.

Заняття в секціях єдиноборств для студентів обґрунтовуються тим, що під їх впливом оптимізується функціонування серцево-судинної та дихальної систем у студентів, підвищується рівень загальної фізичної підготовки, розвиваються сила, швидкість, спритність, координація рухів, витривалість [81; 124; 181]. Загалом, аеробна і анаеробна витривалість, швидко-силові навички, швидкість, гнучкість, координація і техніка рухів є важливими складовими специфічної фізичної підготовки для більшості видів єдиноборств. Різні види бойових мистецтв можуть мати свої власні особливості залежно від їх унікальних характеристик [6; 100].

У процесі занять єдиноборствами (бойовими мистецтвами) у спортсменів покращуються психофізіологічні показники, які суттєво впливають на спортивні успіхи, а саме: мобілізованість, оптимальна готовність до дії та розвинена диференціація; просторові характеристики, оптимальна регуляція м'язового тону [157].

Уведення в систему фізичного виховання студентів комплексів єдиноборств, має потенціал суттєво підвищити рівень їхньої фізичної, психологічної та інтелектуальної підготовленості, а також моральний розвиток [149; 181]. Заняття єдиноборствами сприяють не лише розвитку фізичної форми та вдосконаленню функціональної підготовленості, а й формують важливі особистісні якості – зокрема волю, рішучість, витримку та здатність діяти рішуче, захищаючи себе, своїх близьких і власні переконання [3; 19].

Як відомо, єдиноборства – це види спорту, у яких два учасники змагаються один проти одного, дотримуючись установлених правил. Їх мета – шляхом застосування спеціальних прийомів поставити суперника в не вигідне положення або завдати йому максимальної фізичної шкоди, водночас ефективно протидіючи аналогічним діям опонента [124]. Єдиноборства є формою активності, яка сприяє розвитку самопізнання в усіх аспектах. Вищим рівнем особистого досягнення в єдиноборствах є виявлення чесного самовираження. Його досягнення потребує від людини стати «майстром життя», що вимагає великого зобов'язання до духовної та інтелектуальної щирості [134]. Невід'ємною частиною філософії єдиноборств є принципи бойових етичних якостей, таких як дисципліна, покоря, самоконтроль та повага [3; 59].

Сучасні дослідження також свідчать про взаємозв'язок між соціальною адаптивністю студентів та заняттями східними єдиноборствами, завдяки яким покращується спілкування та цінні життєві навички молоді [179].

В Україні все більшої популярності серед студентської молоді набувають східні єдиноборства, до яких належать дзюдо, ушу (кунг-фу), карате, тайський бокс, тхеквондо, айкідо, джиу-джитсу, сумо [3; 80; 138]. У науковій літературі вчені їх часто називають бойові мистецтва, оскільки вони представляють собою

комплекс методів і засобів військово-фізичної підготовки і виховання воїна [124]. У КНР найбільш популярними видами єдиноборств є китайські бойові мистецтва ушу (кунг-фу), зокрема тайцзицюань. Вони входять до переліку китайських національних традиційних видів спорту. Крім того, елементи єдиноборств є складовими танців дракона та лева, які є невід'ємною частиною національної спортивної культури Китаю і досить активно використовуються в процесі фізичного виховання студентів у закладах вищої освіти [138].

Єдиноборства або бойові мистецтва ввійшли до національної програми з фізичного виховання навчальних закладів КНР з 1961 року. У навчальних планах закладів вищої освіти передбачено окрему дисципліну для вивчення національних традиційних видів спорту та бойових мистецтв, розроблено та затверджено вимоги до опанування основними навичками з цих дисциплін, введено нормативні вимоги до оволодіння рухами та комбінаціями рухів з цих видів спорту [134; 181]. Крім обов'язкових занять східними єдиноборствами в процесі фізичного виховання у закладах вищої освіти, студенти мають можливість відвідувати спортивні секції і опановувати додаткові програми з різних видів спорту, зокрема єдиноборств та національних традиційних видів спорту, а також брати участь у спортивних фестивалях та змаганнях різного рівня [138].

Опитування серед китайських студентів показало, що усі вони позитивно ставляться до занять єдиноборствами, оскільки, на їх думку, такі заняття сприяють гармонійному розвитку особистості (86,7%), зміцненню основних м'язових груп (10%) і формуванню правильної та гарної постави (3,3%).

Більшість студентів (53,3%) вважають єдиноборства популярними в Китаї, 36,7% опитаних підкреслили, що вони ще не достатньо популярні і їх слід активно розвивати серед населення, 10% респондентів не вважають за потрібне додатково розвивати ці види спорту.

У ході опитування китайських студентів з'ясувалося, що лише 43,3% опитаних займаються єдиноборствами додатково у вільний від навчання час, 49,3% опитаних студентів займаються іншими видами спорту, 7,4% опитаних не

займаються додатково жодним видом спорту у вільний від навчання час. До того ж, рухова активність більшості студентів щодня становить в середньому не менше 50 хвилин. Такі результати соціологічного опитування свідчать про високий рівень рухової активності китайських студентів та високий рівень зацікавленості їх єдиноборствами.

Порівнюючи систему фізичного виховання у закладах вищої освіти КНР та України можна зазначити, що в українських закладах вищої освіти фізична культура, як і в КНР, є обов'язковою навчальною дисципліною. Однак, на відміну від КНР, де є Державна програма з фізичного виховання, в Україні зміст, форма, засоби рухової активності та методи проведення занять з фізичної культури у закладі вищої освіти визначаються навчальним закладом самостійно з урахуванням місцевих природних умов та інтересів студентів, при цьому, керівники навчальних закладів зобов'язані забезпечувати створення сприятливих умов для належної рухової активності студентів [181]. Як зазначалося вище – у КНР єдиноборства введено як обов'язковий предмет до Програми, а в українських закладах вищої освіти окремі види єдиноборств вводяться в навчальний процес за рішенням керівництва [81].

Опитування серед українських студентів, що займаються єдиноборствами, показало, що 75% студентів обрали ці види спорту за рекомендацією друзів, 20% – за рекомендацією батьків або тренерів, 5% – за власною ініціативою. 85% опитаних студентів вважають, що єдиноборства позитивно впливають на гармонійний розвиток людини, 10% вважають, що вони корисні для здоров'я, 5% опитаних вважають, що заняття єдиноборствами сприяють зміцненню основних м'язових груп.

Більшість респондентів (85%) вважають, що єдиноборства є популярними в Україні, 12% стверджують, що вони не є популярними, але активно розвиваються, і лише 3% вважають, що ці види спорту зовсім непопулярні в нашій країні. Крім того, 90% опитаних студентів вважають єдиноборства захоплювальним видовищем. Більшість респондентів (46%) відповіли, що для популяризації єдиноборств в Україні необхідно поліпшити матеріально-технічну

базу для занять, 25% вважають, що необхідно збільшити кількість спортивно-масових заходів з цих видів спорту, а 12% респондентів стверджують, що потрібно відкривати відділення з різних видів єдиноборств в дитячо-юнацьких спортивних школах (ДЮСШ).

Студенти КНР та студенти України вважають, що єдиноборства мають важливе значення для формування особистості, оскільки в процесі тренувань можна досягти високого рівня фізичного розвитку, набути нові знання, розвиватися морально та інтелектуально. Опитані також вважають, що психологічна та інтелектуальна підготовка мають важливе значення в тренуванні, висока воля та спеціальна психологічна підготовленість, вміння керувати передстартовим та стартовим станами, об'єктивне сприйняття та зосередженість уваги, ефективні осмислені процеси дозволяють єдиноборцям приймати рішення та ефективно реалізувати свої здібності в умовах змагань.

Науковці підтверджують, що з етичної перспективи, єдиноборства сприяють формуванню цінних аспектів особистості, таких як спілкування, дружність, самостійність, тяга до творчості, вміння співпереживати, співчуття, доброта, чесність та інші. З погляду на інтелектуальний розвиток, заняття єдиноборствами розкривають широкі можливості для розвитку творчих навичок у виконанні техніки, тактики, управління, гнучкості мислення та пізнавальної активності [19].

Єдиноборства ефективно сприяють розвитку різноманітних цінних якостей особистості, таких як впевненість у собі, наполегливість, рішучість, самоконтроль, а також моральні цінності, зокрема повагу до суперників, чесність і благородство у ставленні до слабких.

Для порівняння ціннісних орієнтацій китайських та українських студентів, що займаються єдиноборствами, учасники дослідження були розділені на дві групи: «студенти КНР» та «студенти України». Їм було запропоновано розмістити термінальні (цільові) та інструментальні (практичні) цінності у порядку їх важливості в житті, як принципи, якими вони керуються. Результати подано на рис. 3.3. та рис. 3.4.

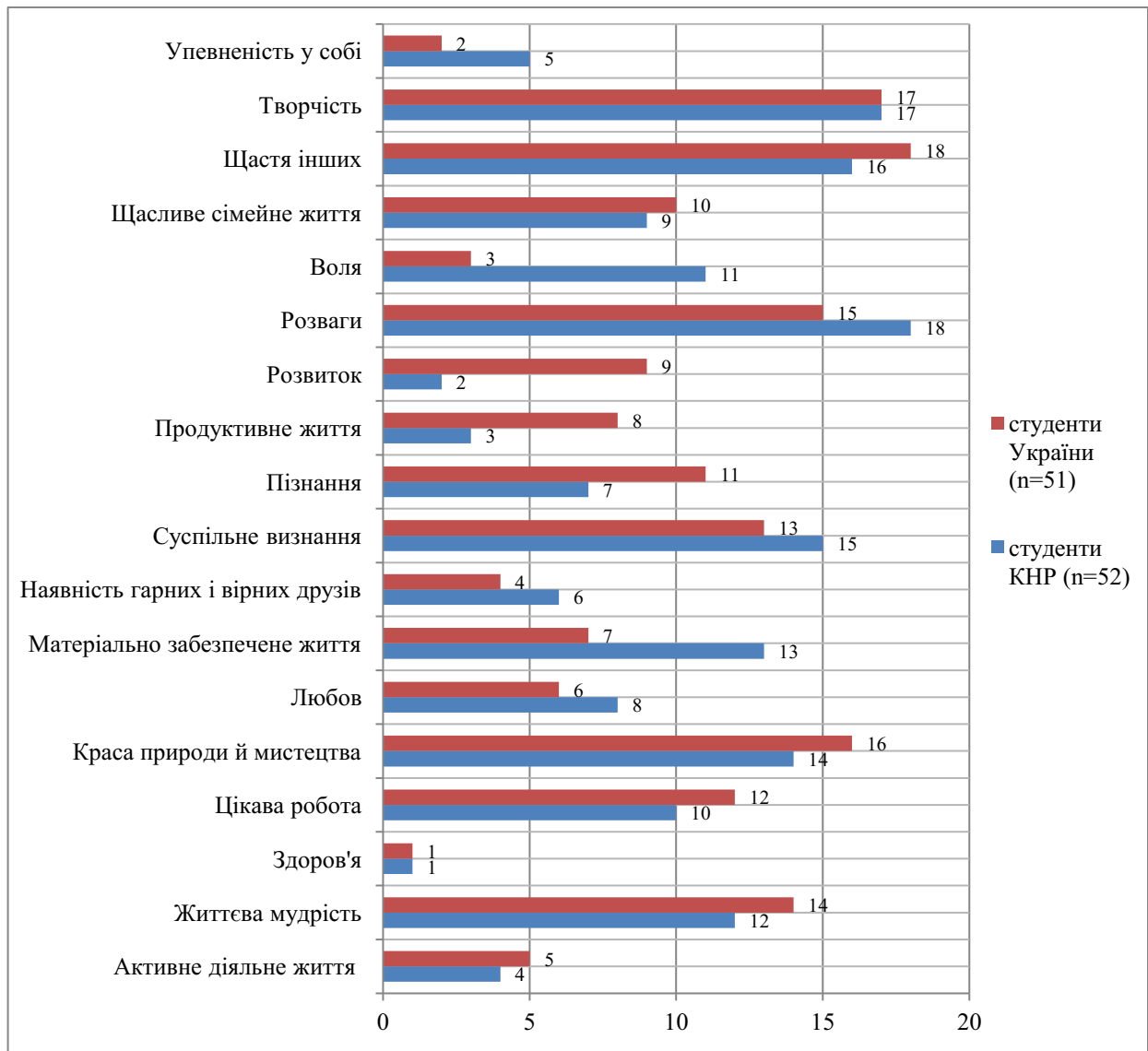

Рис. 3.3. Місце термінальних цінностей в системі цінностей студентів КНР (n=52) та студентів України (n=51)

На рис. 3.3 можна побачити різницю між результатами опитування студентів КНР та студентів України щодо пріоритетних цілей їх життя. Студенти обох груп визначили здоров'я (фізичне й психічне) як пріоритетну цінність: студенти КНР – 2,83 балів, студенти України – 3,58 балів. Цей показник є найвищим у більшості опитаних. Китайські студенти на друге місце поставили розвиток (роботу над собою, постійне фізичне й духовне вдосконалення) (7,05 балів), на третє – продуктивне життя (максимальне використання своїх можливостей, сил і здібностей) (7,5 балів). Отримані результати, на нашу думку, свідчать про те, що китайські студенти, які займаються єдиноборствами, дбають

про своє здоров'я, чітко планують власний розвиток і подальше продуктивне життя.

Українські студенти на друге місце поставили волю (7,31 балів), на третє – упевненість у собі (внутрішню гармонію, свободу від внутрішніх протиріч, сумніви) (8,46 балів), що, на наш погляд, характеризує українських студентів-спортсменів як впевнених у собі, сильних духом, гармонійно розвинених особистостей, які прагнуть дотримуватися філософського принципу: «в здоровому тілі – здоровий дух».

Студенти КНР на четверте місце поставили активне життя (8,07 балів), на п'яте – упевненість у собі (8,5 балів), на шосте – наявність хороших і вірних друзів (8,64 балів), на сьоме – пізнання (можливості розширення своєї освіти, кругозору, загальної культури, інтелектуальний розвиток) (9,02 балів), на восьме – любов (9,21 балів), на дев'яте – щасливе сімейне життя (9,53 балів), на десяте – цікаву роботу (9,62 балів). Такі результати свідчать, що для студентів наразі активне життя, упевненість у собі, наявність хороших і вірних друзів, а також пізнання мають велике значення. Деякі інші аспекти, такі як розвиток та поглиблення знань, любов, задоволення від сімейного життя та цікава робота, займають менш важливе місце в їхніх пріоритетах – це пояснюється молодим віком опитаних (середній вік опитаних склав 20 років).

Студенти України на четверте місце поставили наявність хороших і вірних друзів (8,56 балів), на п'яте – активне життя (9,09 балів), на шосте – любов (9,1 балів). Ці результати схожі з результатами опитування студентів КНР і можуть бути пов'язані з молодим віком опитуваних і їхнім бажанням відчувати підтримку та соціальне спілкування. На сьомому місці у студентів України матеріальне забезпечення життя (відсутність матеріальних труднощів) (9,12 балів), на восьмому – продуктивне життя (9,15 балів), на дев'ятому – розвиток (10 балів), на десятому – щасливе сімейне життя (10,01 балів).

На одинадцятому місці у студентів КНР – воля (9,73 балів), на дванадцятому – життєва мудрість (9,81 балів), на тринадцятому – матеріальне забезпечення життя (10,02 балів), на чотирнадцятому – краса природи й

мистецтва (12,38 балів), на п'ятнадцятому – суспільне визнання (12,64 балів). Такі результати, на нашу думку, можуть відображати вплив суспільних та культурних факторів в Китаї, де більший акцент молодих людей на прагматичні цінності, такі як самодисципліна, кар'єрні можливості та освіта. Також ці результати можуть свідчити про прагнення до скромності та віддалення від матеріальних цінностей.

Студенти України на одинадцяте місце поставили цінність пізнання (10,35 балів), на дванадцяте – цікаву роботу (11,01 балів), на тринадцяте – суспільне визнання (11,25 балів), на чотирнадцяте – життєву мудрість (11,82 балів), на п'ятнадцяте – розваги (приємне проведення часу, відсутність обов'язків) (12,3 балів), на шістнадцяте – краса природи та мистецтва (12,85 балів). На нашу думку, це може вказувати на те, що наразі для українських студентів актуальніші більш особисті та соціальні аспекти, такі як дружба, кохання, активне життя та матеріальне забезпечення. Такі відносно низькі позиції цих аспектів у списку пріоритетів можуть бути відображенням сучасних особистих та соціальних пріоритетів української молоді.

Найнижчі позиції в обох групах студентів мають творчість (можливість творчої діяльності) (студенти КНР – 13,35 балів; студенти України – 13,5 балів), щастя інших людей (добробут, розвиток інших людей, усього народу, людства в цілому) (студенти КНР – 13 балів; студенти України – 15,15 балів) та розваги (студенти КНР – 13,7 балів; студенти України – 12,3 балів). Ці результати можуть бути пояснені суспільно-культурними аспектами й етапом їх життя, на якому знаходяться студенти. На даний момент їхні основні пріоритети можуть переважно визначатися особистим розвитком, соціальними взаєминами та здоров'ям. Треба також врахувати, що деякі аспекти, такі як творчість, щастя інших людей та розваги можуть бути менш актуальними на початкових етапах освіти, коли студенти фокусуються на навчанні та встановленні свого професійного життя. Такі цінності можуть стати більш актуальними пізніше, коли студенти отримують більше можливостей для самореалізації та розваг.

Інструментальні (практичні) цінності студентів КНР та студентів України представлені на рисунку 3.4.

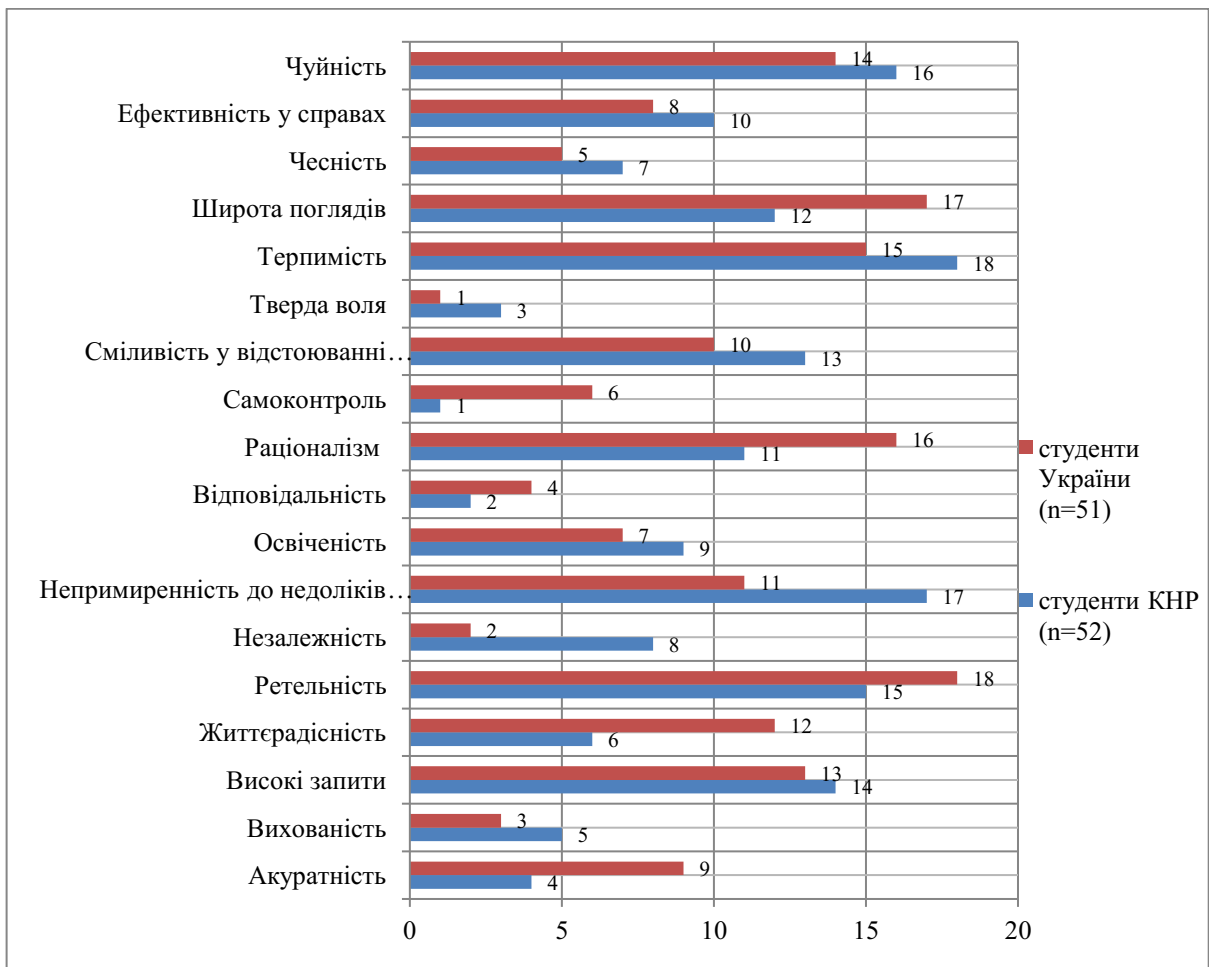

Рис. 3.4. Місце інструментальних цінностей в системі цінностей студентів КНР (n=52) та студентів України (n=51)

Як видно на рис. 3.4, пріоритети студентів КНР та студентів України у виборі інструментальних цінностей також відрізняються. Так, на першому місці у студентів КНР – самоконтроль (6,32 балів), на другому – відповідальність (6,68 балів), на третьому – тверда воля (7,12 балів), а у студентів України – тверда воля (6,51 балів) – на першому місці, на другому – незалежність (7 балів), на третьому – вихованість (7,12 балів). Ці результати свідчать про різні особисті якості, що вважаються важливими для студентів у Китаї та в Україні. Студенти з Китаю вважають самоконтроль та відповідальність основними якостями, тоді як українські студенти надають перевагу твердій волі та незалежності. Це може

вказувати на різні культурні цінності та особисті пріоритети в країнах. У Китаї значну увагу приділяють самодисципліні та відповідальності, що відображає традиційні культурні установки, пов'язані з працею та навчанням. Натомість для українських студентів більшою цінністю є особиста твердість, самостійність і прагнення до незалежності.

На четвертому місці у студентів КНР – акуратність (7,15 балів), на п'ятому – вихованість (7,27 балів), на шостому – життєрадісність (7,5 балів). Такі показники можуть вказувати на важливість дотримання соціальних норм, культурних традицій та загальних моральних цінностей в китайському суспільстві. Також це може вказувати на те, що для китайських студентів важливо бути організованими, вихованими та цінувати життя в позитивному ключі.

У студентів України на четвертому місці – відповідальність (7,39 балів), на п'ятому – чесність (7,62 балів), на шостому – самоконтроль (8,12 балів). Ці результати можуть свідчити про те, що українська молодь вважає вище зазначені якості важливими для успішної соціальної та професійної адаптації, необхідними для побудови довіри в міжособистісних відносинах, а також успішної кар'єри. Такі результати можуть свідчити про важливість моральної та етичної складової для української молоді.

Наприкінці списку інструментальних цінностей студентів КНР знаходяться чуйність (10,8 балів) – на шістнадцятому місці, непримиримість до недоліків в собі та інших (10,92 балів) – на сімнадцятому, терпимість (13,8 балів) – на вісімнадцятому місці. Це вказує на особливості цілей та ідей у культурі Китаю, де інші якості більш важливі, такі як працьовитість, самодисципліна та раціональність. Також це відображає традиційні цінності, які покладені в основу суспільства, де виразні прояви емоцій або непримиримість можуть бути менш активно підтримувані.

Серед українських студентів найменш пріоритетними виявилися такі цінності, як раціоналізм (10,63 бали), широта поглядів (11 балів) і ретельність (13,5 балів). Такі результати можуть вказувати на більш обережний підхід до прийняття рішень та бажання зосередитися на більш конкретних аспектах життя,

ніж на абстрактних чи теоретичних питаннях. Такі результати можуть відображати обрані пріоритети і цінності студентів, а також можливо вказувати на вплив соціокультурних чинників на їхнє мислення та поведінку.

Отримані термінальні та інструментальні цінності можна умовно об'єднати в смислові категорії, що охоплюють:

- 1) цінності особистісної самореалізації (зокрема, особисті, суспільні та професійні);
- 2) загальнолюдські цінності (такі як самоствердження, спілкування, справедливість);
- 3) цінності соціальної взаємодії (які можуть бути індивідуалістичними, конформістськими або альтруїстичними) [47].

Отримані результати, що описують ціннісні орієнтації студентів КНР та України, наведені на рисунку 3.5. Виявлено, що у студентів КНР переважають особистісні цінності (7,26 балів), на другому місці знаходяться цінності самоствердження (8,74 балів), третю позицію посідають індивідуалістичні цінності (8,79 балів). Серед них переважають загальнолюдські цінності особистісного індивідуального існування і особистого щастя, такі як життєва мудрість, здоров'я, розвиток, віра в себе, любов, щасливе родинне життя, вихованість, чесність, відповідальність, акуратність і т. д.

Аналіз рисунка 3.5 показує, що попри певні розбіжності в термінальних та інструментальних цінностях між студентами з Китаю та України, загальні ціннісні орієнтації та життєві принципи тих, хто займається єдиноборствами, є подібними. Яскраво виражені особистісні цінності у студентів КНР – вони займають першу позицію серед усіх груп цінностей (5,25 балів), у студентів України вони опинилися на третьому місці (7,6 балів), на другому місці у обох груп студентів – індивідуалістичні цінності (студенти КНР – 8,08 балів; студенти України – 6,9 балів), на третьому місці у студентів КНР (8,83 балів) конформістські цінності, які у студентів України, навпаки, посіли перше місце (6,6).

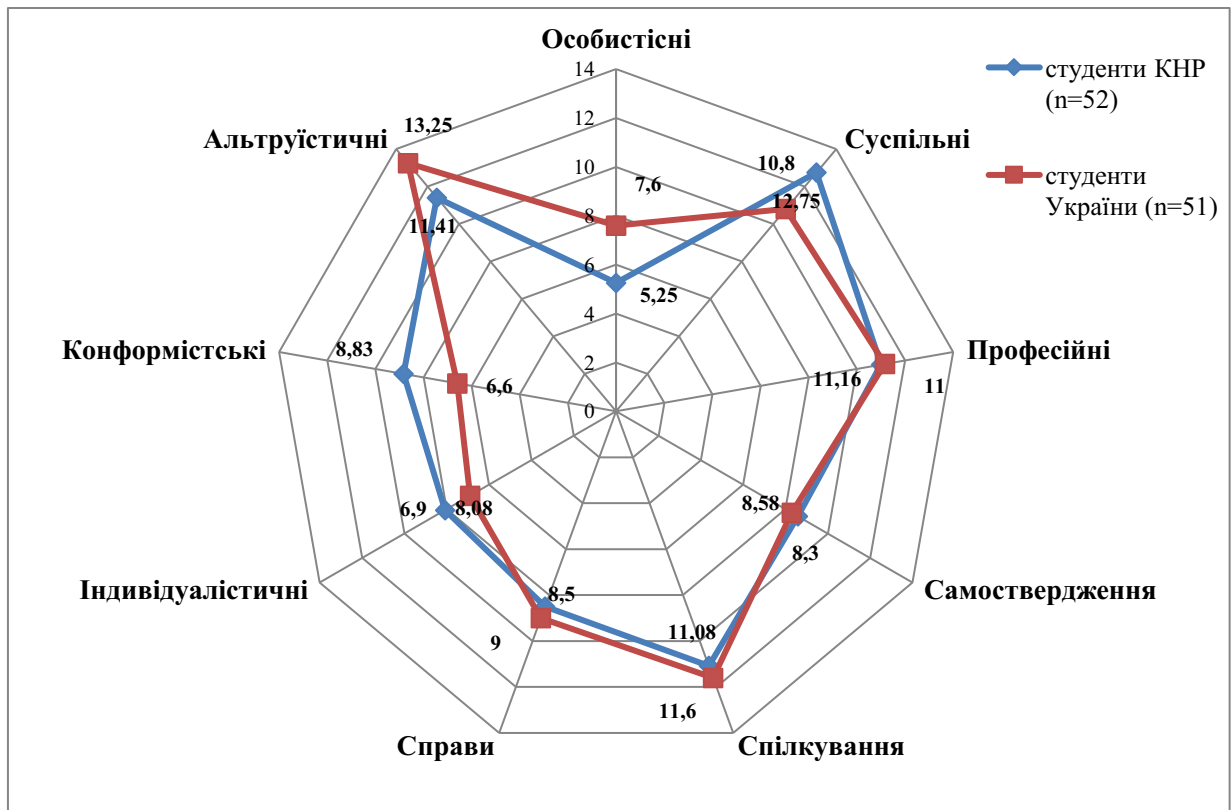

Рис. 3.5. Ціннісні орієнтації студентів КНР (n=52) та студентів України (n=51)

Ці результати свідчать про різницю у важливості особистісних, індивідуалістичних та конформістських цінностей між студентами Китаю та студентами України. Виявлені відмінності вказують на важливі культурні та соціальні відмінності у цінностях та уявленнях про індивідуальність і приналежність до колективу серед студентів з цих двох країн.

Студенти з Китаю виявили більшу важливість особистісних цінностей, що може свідчити про їхню індивідуальність та дбайливе ставлення до власної самоідентифікації.

Студенти з України показали більшу важливість індивідуалістичних цінностей (прагнення незалежності, вільності вибору та самореалізації) й конформістських цінностей (прагнення людини до відповідності загальноприйнятим нормам, правилам та очікуванням соціуму), що може вказувати на більшу свободу вибору та акцент на самореалізації та особистій свободі. Це свідчить про те, що студенти можуть відчувати важливість своєї самостійності і волі до незалежності, але одночасно також бажають відповідати

соціальним стандартам і бути прийнятими у групі. Це може виникнути внаслідок балансу між власними потребами та потребами оточення або впливу культурного середовища, в якому вони зростають. Такий «конфлікт» цінностей може бути зумовлений воєнним станом, в якому опинилися українські студенти, що може підсилити бажання незалежності, прагнення захищати свої власні інтереси та волю, активно виступати за своє право на життя та свободу вибору.

В обох групах останні три позиції посіли показники альтруїстичних цінностей (студенти КНР – 10,41 балів; студенти України – 13,25 балів), цінностей спілкування (студенти КНР – 11,08 балів; студенти України – 11,6 балів) та суспільних цінностей (студенти КНР – 12,75 балів; студенти України – 10,8 балів). Такі результати свідчать про те, що студенти-спортсмени, які займаються єдиноборствами, на цьому етапі свого розвитку не проявляють бажання допомагати іншим, бути співчутливими, не прагнуть утримувати та розвивати соціальні відносини й відповідати соціальним стандартам.

Як зазначають сучасні вчені [76; 117; 177; 179], заняття китайськими національними єдиноборствами сприяють гармонійному розвитку людей, відрізняються видовищністю, відповідають давнім традиціям та мають прикладне значення, бо вчать прийомам самозахисту. У дослідженнях автори виокреслюють позитивний вплив занять єдиноборствами на функціональний стан та розвиток фізичних якостей у людей різного віку.

У низці досліджень [18; 55; 179] автори розглядають зміни функціонального стану дорослих людей та студентської молоді під впливом занять китайськими національними єдиноборствами. У дослідженні з'ясовано, як впливають заняття китайськими національними єдиноборствами (ушу) на фізичний розвиток студентів. Для цього проведено тестування спортсменів 18-20 років, які навчаються на першому курсі університету і проходять спортивну підготовку у групі спортивної спеціалізації ушу, на початку навчального року (вересень 2023 рік) і наприкінці навчального року (червень 2024 рік). Тестування проходило за п'ятьма тестами, рекомендованими для спортсменів цієї вікової категорії у Навчальній програмі «Ушу» (2009) [56]: біг 100 м, човниковий біг

4x9м, підтягування на перекладині, комплексна силова вправа, біг 3000 м.
Результати тестування подані у таблиці 3.5.

Таблиця 3.5

Показники фізичної підготовленості студентів 18-20 років (n=97)

Назва тесту	Вересень (2023)				Червень (2024)				Z
	\bar{X}	Оцінка, бал	m	V	\bar{X}	Оцінка, бал	m	V	
Біг 100 м, с	14,21	3	0,11	7,32	13,61	4	0,13	9,34	0,67
Човниковий біг 4x9 м, с	9,62	4	0,14	14,14	9,03	4	0,10	11,33	0,56
Підтягування на перекладині, разів	14,23	4	0,28	19,37	15,12	5	0,26	16,89	2,46*
Комплексна силова вправа, разів	47,02	4	0,52	10,98	48,51	4	0,45	9,05	2,21*
Біг 3000 м, с	761,22	5	6,11	7,90	733,18	5	8,66	11,62	1,18

Примітка: * достовірність відмінностей $p < 0,05$

Як видно з таблиці 3.5, середні показники результатів тестування рівня фізичної підготовленості студентів протягом року покращилися, найбільш значні зміни відбулися у рівні розвитку сили у тесті «Комплексна силова вправа», де відмінності за критерієм знаків Z становить 2,21 ($p < 0,05$). Цей приріст є важливим, оскільки він свідчить про покращення фізичної підготовленості, що окрім підвищення бойової ефективності також сприяє зниженню ризику травм і покращенню загальної спортивної продуктивності.

Для того щоб з'ясувати, чи покращився загальний рівень фізичної підготовленості студентів протягом навчального року, ми порівняли результати тестування за всіма тестами на початку і в кінці навчального року, а середні оцінки наведені в таблиці 3.6.

Таблиця 3.6

Оцінки студентів 18-20 років за результатами тестування рівню фізичної підготовленості (n=97)

Бал (%)	Біг 100 м, с	Човниковий біг 4×9 м, с	Підтягування на перекладині, к-сть разів	Комплексна силова вправа, разів	Біг 3000 м., хв.
Вересень (2023)					
3 (%)	12,3	11,1	22,2	11,1	11,1
4 (%)	42,3	55,7	55,6	67,5	66,7
5 (%)	45,4	33,2	22,2	21,4	22,2
Червень (2024)					
3 (%)	-	-	-	-	33,3
4 (%)	43,7	66,5	66,3	66,7	22,3
5 (%)	56,3	33,5	33,7	33,3	44,4

З таблиці 3.6 видно, що значно покращилися середні оцінки за складання усіх п'яти тестів, так 5 балів у червні 2024 року отримало 40,24% студентів за результатами п'яти тестів, а у вересні 2023 року ця цифра складала 28,88%, оцінку 4 бали отримали в кінці навчального року 53,1% студентів, оцінку 3 бали – 6,66%, а на початок року ці цифри складали 57,56% та 13,56% відповідно. Отже, кількість оцінок 3 бали зменшилося на 6,9%, оцінок 4 бали натомість збільшилося на 4,46%, оцінок 5 балів збільшилося на 11,36%.

Для того, щоб визначити середній рівень фізичної підготовленості студентів 18-20 років, ми порівняли отримані нами показники тестування з тестами і нормативами для проведення щорічного оцінювання фізичної

підготовленості здобувачві вищої освіти (18-20 років), затвердженими Міністерством молоді та спорту України (2016) [69], вони подані у таблиці 3.7.

Таблиця 3.7

Орієнтовні навчальні нормативи для оцінювання розвитку фізичних якостей

Види тестів		Нормативи, бали			
		5	4	3	2
Рівномірний біг 3000 м, хв.	ч	13,0	13,4	14,2	15,3
Підтягування на перекладині, разів	ч	14	12	11	10
Біг на 100 м, с	ч	13,2	14,0	14,3	15,0
Човниковий біг 4×9 м (с)	ч	9,0	9,6	10,0	10,4

Порівняльний аналіз отриманих у ході дослідження результатів тестування з тестами й нормативами для здобувачів освіти 18-20 років, затверджених Міністерством молоді та спорту України, показав, що середні показники тестування студентів 18-20 років, які займаються китайськими національними єдиноборствами, відповідає 5 балам в тесті «Човниковий біг 4х9 м», а в тесті «Рівномірний біг 3000 м» та «Підтягування на перекладині» вище за 5. Такі результати свідчить про ефективний вплив занять китайськими національними видами спортивних єдиноборств на розвиток фізичних якостей студентів і тому можуть бути рекомендовані для занять дітей та молоді.

3.3. Шляхи популяризації китайських національних традиційних видів спорту

Однією з найважливіших цілей державної політики КНР є залучення до регулярних занять фізичними вправами до 45% населення, будівництво

спортивних споруд, а також розширення мережі громадських фізкультурно-спортивних організацій. Основними напрямками роботи державних органів, що керують фізичною культурою, є сприяння розвитку фізичної культури та масова робота з дітьми та молоддю, з дорослим населенням і людьми похилого віку. Про це свідчать результати аналізу доповіді про стан фізичної культури в КНР за «14-й п'ятирічний план» (2021-2025 рр.). Вони представлені в таблиці 3.8.

Таблиця 3.8

Стан розвитку національних традиційних видів спорту як складової масової фізичної культури в Китаї 2024 р.

Показники розвитку	Дані на 2024 рік (одиниці та %)
Охопленість населення масовою фізичною культурою	39 %
Рівень бюджетного фінансування (за рахунок коштів державного бюджету)	956 тис. юанів
Рівень фінансування за рахунок місцевих бюджетів	3, 2 млн. юанів
Середні показники фінансування фізичної культури в провінції, зокрема й доходи від лотерей, спонсорства та меценатства	455,46 млн. юанів
Адміністративні працівники фізичної культури і спорту	20 461 осіб
Фахівці з фізичної культури та спорту	94 771 осіб
Громадські інструктори з фізичної культури	850 491 осіб
Фінансові витрати на будівництво клубів фізичної культури для молоді	700 млн. юанів
Учні школи, які регулярно займаються традиційними видами спорту	50 млн. осіб
Кількість молодіжних спортивних клубів	2 560
Кількість учнів у спортивних секціях	334 млн. осіб
Кількість спортивних товариств, клубів, асоціацій	50 284
Кількість членів спортивних товариств, клубів, асоціацій	23,3 млн. осіб
Громадські спортивні центри	38
Пункти фізичної культури	327 020
Кількість учнів у центрах фізичного виховання	51,13 млн. осіб
Спортивні майданчики різних категорій	852 008
Бігові доріжки	33 516
Маленькі баскетбольні щити	16 456
Столи для настільного тенісу	61 307
Комплекти обладнання для контролю фізичного стану	3 520

На основі результатів 13-ї п'ятирічки розроблено нормативно-правові акти, що підтримали розвиток масової фізичної культури. Зокрема, аналіз програми реалізації «Основних положень про Національний спортивний план» [65] та Основних положень «Про Національний спортивний план» [66] свідчить, що в КНР активно розвиваються національні традиційні види спорту, які орієнтовані на зміцнення здоров'я нації та збереження культурних традицій. Як свідчать наведені документи, національні традиційні види спорту є складовою масової фізичної культури в КНР та впроваджуються завдяки розгалуженій системі установ, громадських об'єднань, фізкультурно-спортивних організацій, таких як: профспілки, комсомол, жіночі федерації та ін., фізкультурні організації за місцем проживання громадян: районні спортивні клуби, центри фізкультури та спортивні клуби для дітей та молоді (рис. 3.6). Система масового фізичного (громадського) спорту в КНР, що враховує національні традиційні види спорту, представляє собою комплекс ініціатив і програм, спрямованих на популяризацію активного способу життя серед населення. Вона передбачає розвиток різноманітних фізкультурних заходів, спортивних фестивалів та навчальних курсів, які пропагують традиційні китайські види спорту, такі як ушу, тайцзіцюань, танець дракона та інші.

Рис. 3.6. Структура громадського спорту КНР, яка популяризує національні традиційні види спорту

Зазначена на рис. 3.6. система забезпечує доступність фізичної активності для людей різного віку та соціального статусу, організовуючи спортивні секції, клуби та заходи, які заохочують участь місцевих жителів. У рамках програми також проводяться навчання для інструкторів, що спеціалізуються на національних традиційних видах спорту, з метою підвищення професійного рівня викладання та збереження культурної спадщини. Тому масовий спорт у КНР стає важливим елементом не лише для зміцнення здоров'я нації, але й для збереження та розвитку національної ідентичності.

Також в КНР прийнято низку інших нормативних актів, спрямованих на підвищення фізичної активності населення. Такими документами є: «Програма сільського спорту» та «Програма напрямків громадського спорту». Перший документ передбачає державну підтримку при будівництві соціально корисних спортивних споруд та спортивних майданчиків у сільській місцевості з урахуванням місцевих особливостей. Другий документ регламентує використання державного фонду, що формується за рахунок коштів, отриманих від продажу лотерейних квитків Державним загальним управлінням фізичної культури і спорту з метою підвищення рівня фізичної культури і масової роботи в Середньому і Західному Китаї.

Аналіз основних положень «Про Національний спортивний план» [65] та плану реалізації «Основних положень про Національний спортивний план» [66] показав, що ці документи передбачають низку заходів щодо вдосконалення нормативно-правового та науково-методичного забезпечення громадського спорту. Крім того, ефективна кадрова робота в галузі дозволить збільшити кількість громадських спортивних інструкторів.

Дослідження Державного загального управління фізичної культури і спорту встановили, що найбільшу перевагу (62,0%) громадяни Китаю віддають фітнесу, ходьбі та бігу, спортивним іграм, їзді на велосипеді, єдиноборствам, плаванню. Для занять фізичними вправами 22,2% людей вибирають спортивні майданчики в житловій зоні. Більшість громадян займаються фізичними вправами у власному дворі чи приміщенні. У спортивних закладах займаються

55% людей за умови, що місця для тренувань є не далі ніж за 1000 метрів від місця проживання. Групові фізичні вправи підтримують 72,7% населення. Середні витрати на придбання спортивного одягу, спортивного інвентарю, передплату на газети та періодичні видання, придбання книг, абонентську плату за фізичні вправи, перегляд спортивних подій становили 593 юаня на людину на рік.

З метою активізації та поширення системи громадського спорту в країні Державною радою Китайської Народної Республіки було розроблено та затверджено Положення про громадську спортивну діяльність (Наказ № 560 від 30.08.2009 року), яке набуло чинності з 1 жовтня 2009 року. Положення має 6 розділів: вступ, план громадських спортивних заходів, громадський спорт, положення про громадський спорт, законодавча база і правове регулювання, додаток [65]. Положення ввійшло до плану економічного розвитку округу, воно регулює розвиток громадського спорту в містах та сільській місцевості й гарантує громадянам право на участь у громадському спортивному русі, що покращує здоров'я населення, контролює її виконання.

У Положенні зазначено, що 8 серпня – День громадського спорту Китайської Народної Республіки. Згідно з нормативними актами, адміністрація округу, урядові відомства, підприємства та інші організації повинні в цей день проводити спортивні заходи серед своїх співробітників. Департамент фізичної культури і спорту місцевої адміністрації Вищого повіту проводить безкоштовні спортивні заходи та інструктаж з метою пропаганди громадського спорту та здорового способу життя. Проведення спортивних заходів серед співробітників та безкоштовних заходів від місцевої адміністрації сприяє популяризації не лише сучасних видів спорту, а й традиційних, таких як ушу, танець дракона та лева й інші. Це відповідає загальній державній політиці розвитку традиційних видів спорту, підкреслюючи їх роль у формуванні активного і здорового способу життя, а також збереженні культурної спадщини.

Департамент фізичної культури і спорту Державної ради організовує і проводить Всекитайські громадські змагання і масові заходи з фізичної культури

під час традиційних свят у встановлений час. Інші відомства в межах своєї компетенції також проводять Всекитайські громадські змагання. Місцева адміністрація повинна організовувати спортивні змагання у встановлений час серед місцевих жителів. Державні відомства, підприємства та інші організації повинні вводити виробничу гімнастику на виробництві, гімнастику під час перерв і спортивні заходи в неробочий час для своїх працівників. Крім того, профспілки, жіночі профспілки, комсомольські спілки та профспілка інвалідів зобов'язані в межах своєї компетенції організовувати спортивні заходи та змагання. У Положенні наголошується, що радіостанції, телебачення, преса та інтернет повинні посилювати пропаганду громадського спорту, поширювати наукові знання про фізичну культуру і спорт та формувати суспільну свідомість щодо важливості громадського спорту.

Важливим моментом Положення є запобігання травмам та нещасним випадкам під час занять спортом. Для цього необхідно отримати дозвіл на проведення фізкультурно-спортивних заходів у відділі фізичної культури та спорту місцевої адміністрації за таких умов:

- 1) відповідність спортивних споруд державним стандартам,
- 2) дотримання кваліфікації інструкторів та рятувальників,
- 3) дотримання правил техніки безпеки [10].

Керівництво розвитком національними традиційними видами спорту у КНР здійснюється централізовано за територіальним принципом державними органами місцевої влади. Так КНР адміністративно поділяється на провінції, в кожній з яких є головний державний орган з фізичної культури. У кожній губернії розроблена регіональна програма відповідно до державної програми розвитку фізичної культури і спорту, де окремо зазначена роль та місце національних традиційних видів спорту. Водночас у країні відчувається гостра нестача фахівців з фізичної культури, які зможуть масово залучити населення до занять національними традиційними видами спорту і створити необхідні умови для навчання на місцевому рівні [45].

Саме тому для більш ефективної реалізації державної програми розвитку національних традиційних видів спорту в країні створено злагоджену систему підготовки та залучення громадських кадрів до фізичної культури. Курс навчання охоплює теоретичну та практичну підготовку, з кількістю годин, що визначається залежно від категорії інструктора. По завершенню навчання інструктор проходить іспит та отримує посвідчення державного інструктора, видане Загальним управлінням фізичної культури і спорту Китайської Народної Республіки. Завдяки такій системі підготовки кадрів кількість інструкторів, що спеціалізуються на національних традиційних видів спорту, постійно зростає, що, своєю чергою, розширює можливості для реалізації завдань популяризації масової фізичної культури.

Таблиця 3.9

**Кадрове забезпечення фізичної культури в КНР
у 2021 р. та 2024 р.**

Кадровий склад фізичної культури	2021	2024
Адміністративні працівники	18 086	20 461
Громадські працівники	650 000	850 491

Чисельність громадських інструкторів з фізичної культури і спорту в країні в 2021 році становила 650 тисяч осіб, то на 2024 рік їх кількість сягала 850 491 тисяч осіб. На одного громадського інструктора припадало 1 000 осіб. Планується зменшити цей коефіцієнт вдвічі і на одного інструктора припадатиме 500 осіб.

Потреба держави в здоровому підростаючому поколінні та дія Закону КНР «Про фізичну культуру і спорт» стали причинами того, що протягом останніх десятиліть у свідомості китайського суспільства утвердилася ідея про зв'язок між здоров'ям населення, міццю держави та процвітанням нації. Навчання здорових громадян і є основоположною складовою державної політики КНР у галузі освіти та масової фізичної культури, зокрема фізичного виховання дітей та молоді [11].

У КНР існують унікальні національні форми фізичної культури, які сформувалися в процесі історичного розвитку суспільства, зокрема національні традиційні види спорту. Реформи, що впроваджуються в КНР, мають свою специфіку та чітко відображаються в державній політиці у сфері фізичної культури і спорту. Вони охоплюють фізичне виховання на всіх рівнях освіти – від дошкільних закладів до університетів – а також спрямовані на популяризацію традиційних спортивних практик [69].

Одним із поширених китайських національних традиційних видів спорту є танець дракона та лева, який визнаний офіційним видом спорту для трансформації з національного танцю у вид змагальної діяльності. У 1995 році заснована Китайська спортивна асоціація дракона та лева та Міжнародна федерація танцю дракона та лева, завдяки чому цей вид спорту став активно поширюватися у різних країнах світу [132]. У 2017 році Міжнародна федерація об'єднувала 31 федерацію з різних регіонів і країн, більшість з яких розташовано в Азії, наприклад в Малайзії, Сінгапурі, Гонконзі на Тайвані [167].

Станом на 2017 рік у Китаї успішно проведено понад 200 національних змагань з танцю дракона та лева та понад 60 міжнародних змагань. Поступово цей китайський національний традиційний вид спорту набуває популярності у різних країнах світу. Зараз в Індонезії, Сінгапурі, Австралії та інших країнах змагання з танцю дракона та лева стають всесвітньою подією і визнані людьми у всьому світі [153].

Міжнародні чемпіонати з танцю лева проводяться в багатьох країнах, наприклад, у Малайзії, Сінгапурі, Гонконзі, на Тайвані. Перший чемпіонат світу з танцю лева у Гентінгу (Малайзія) проведено в 1994 році і відтоді проводиться раз на два роки. Змагання 2020 року були відкладені до подальшого повідомлення через пандемію, але у 2018 році змагалися 36 команд з 16 країн. Збереження культури та прагнення до досконалості – основна ідея, що охоплює континенти та покоління у заняттях танцем дракона та лева [167].

Особливої уваги потребує популяризація танцю дракона та лева в Америці та Європі, оскільки на цих територіях він ще не достатньо поширений. Задля

розповсюдження танцю дракона та лева в Америці створено Спортивну асоціацію танцю дракона та лева США, яка організовує та проводить спортивні змагання, а також вже відкрито асоціації та федерації в окремих штатах і містах. У деяких країнах Європи проводять фестивалі танцю дракона і лева з нагоди сезонних свят, які організовують китайські громади, що мешкають у цих країнах [148]. Є окремі випадки функціонування федерацій танцю дракона й лева у Франції та Нідерландах, однак цей вид спорту не має ще масового охоплення населення, і, зазвичай, до нього залучені вихідці з Китаю або країн Азії [144].

В Україні танець дракона і лева не набув популярності через складність його виконання, однак серед студентської молоді вже починає зростати інтерес до нього, завдяки проведенню майстер-класів та показових виступів у рамках міжнародних студентських програм [76].

Проведене у ході дослідження опитування фахівців фізичної культури і спорту, спортсменів і тренерів, які займаються розвитком і популяризацією китайських національних традиційних видів спорту, зокрема танцю дракона та лева, з'ясувалося, що 21,6% респондентів вважають рівень поширення танцю дракона та лева в Китаї високим, 41,2% – вище середнього, 11,8% – середнім, а решта 25,5% – нижче середнього (рис. 3.7).

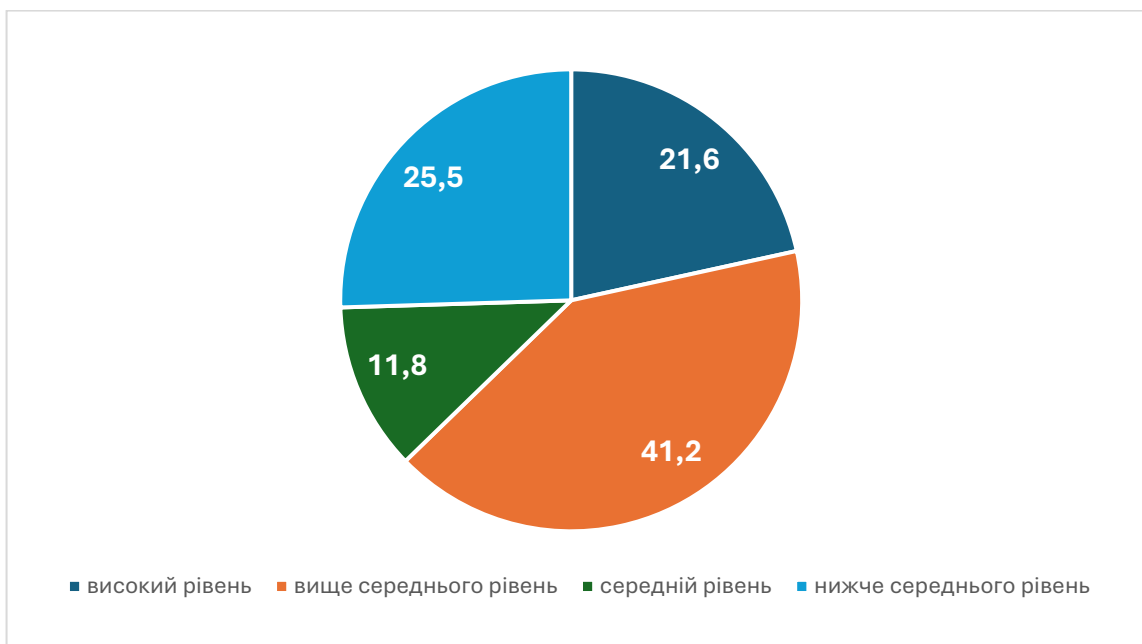

Рис. 3.7. Думка фахівців фізичної культури, спортсменів і тренерів щодо рівня популярності танцю дракона та лева у Китаї (n=51)

Більшість опитаних фахівців фізичної культури, спортсменів і тренерів (43,1%) вважають головною перевагою танцю дракона та лева покращення святкової атмосфери під час його виконання, 31,4% респондентів пов'язують його переваги з багатим культурним підтекстом, що є основною причиною тривалого процвітання танцю дракона та лева, 23,5% цінують його фітнес-функцію (рис. 3.8). Наразі здається, що потенціал танцю дракона та лева не повністю реалізувався, а люди не зовсім відкрили його переваги. Маркетинг танцю дракона та лева має повністю висвітлити його переваги.

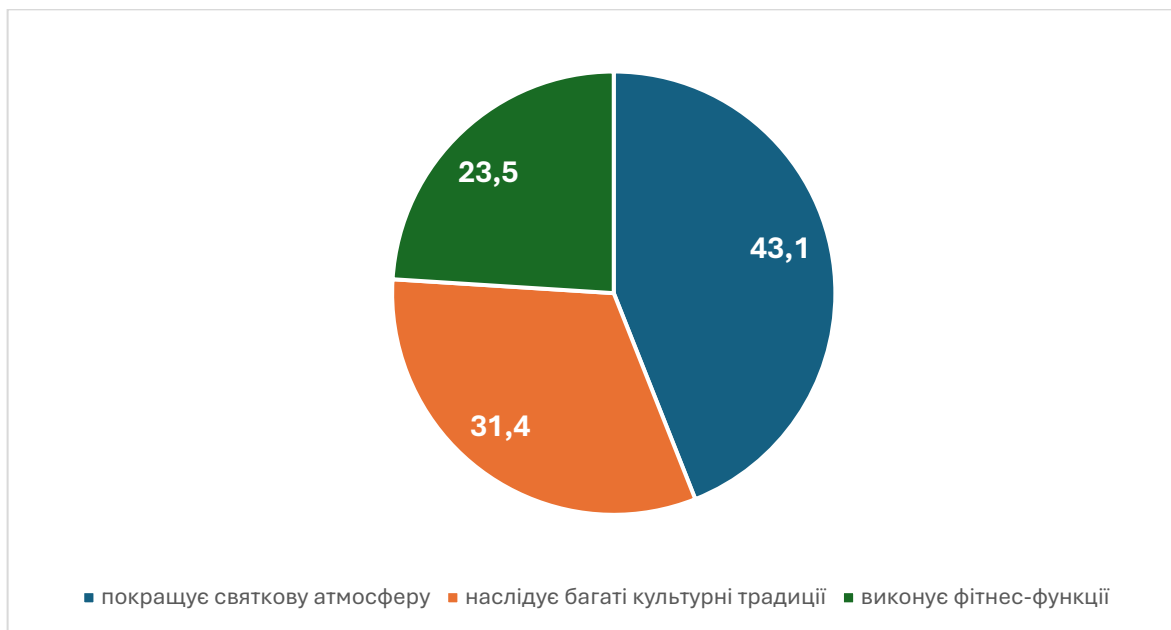

Рис. 3.8. Основні переваги танцю дракона та лева на думку фахівців фізичної культури, спортсменів і тренерів (n=51)

Про популярність змагань танцю дракона та лева свідчить таке: 23,5% опитаних вважали, що вони є дуже популярними, 33,3% – достатньо популярними, а решта 43,1% опитаних вважають змагання не достатньо популярними. Певною мірою популярність має географічні причини, і у Провінціях з сталими традиціями танцю дракона та лева масове залучення населення до змагань значно вище.

Більшість опитаних фахівців, спортсменів, тренерів (41,2%) вважають одним із важливих шляхів популяризації танцю дракона та лева – впровадження його у навчальних закладах та кампусах, 23,5% поставилися до цієї ідеї

негативно, а 35,3% сказали, що «складно відповісти», не зважаючи на те, що впровадження танцю дракона та лева в кампусі є ефективним засобом збільшення соціальної аудиторії через залучення школярів та студентів до активного дозвілля.

У відповіді на запитання «Які медіа слід використовувати для популяризації танцю дракона та лева» 41,2% респондентів вважають інтернет найефективнішим засобом комунікації, 21,6% вважають, що телебачення як традиційний засіб усе ще відіграє незамінну роль, а 35,3% – що газети все ще є найпростішим засобом для популяризації танцю дракона та лева (рис. 3.9).

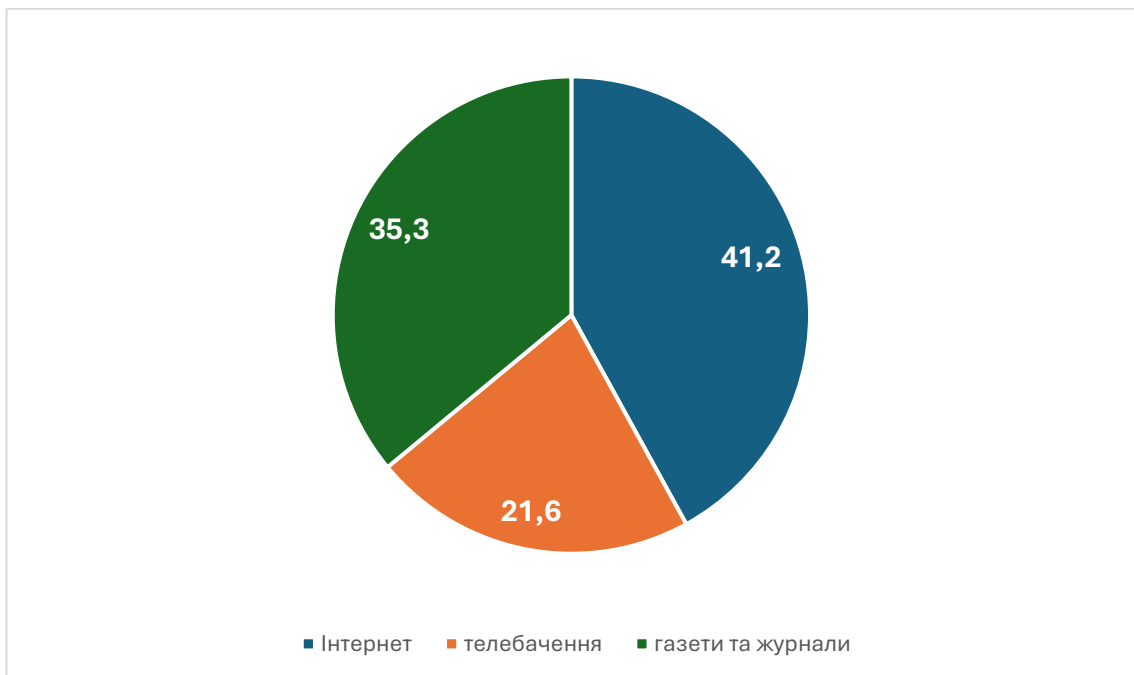

Рис. 3.9 Ефективні засоби масової інформації для популяризації танцю дракона та лева на думку фахівців фізичної культури, спортсменів і тренерів (n=51)

Щодо поточної прибутковості танцю дракона та лева 25,5% респондентів вважають, що цей показник дуже високий, 15,7% – високий, 35,3% – середній, а 25,5% – низький. Це відображає поточний стан індустрії танцю дракона та лева в Китаї, у зв'язку з цим потрібно підвищувати маркетингову діяльність у країні і за кордоном.

Щодо ключового напрямку для просування танцю дракона та лева, то 52,9% респондентів вважають, що він має бути вкорінений у сільській місцевості,

15,7% вважають, що фокус буде зосереджено на містах, а 33,3% кажуть, що існує величезний простір для розвитку за кордоном (рис. 3.10).

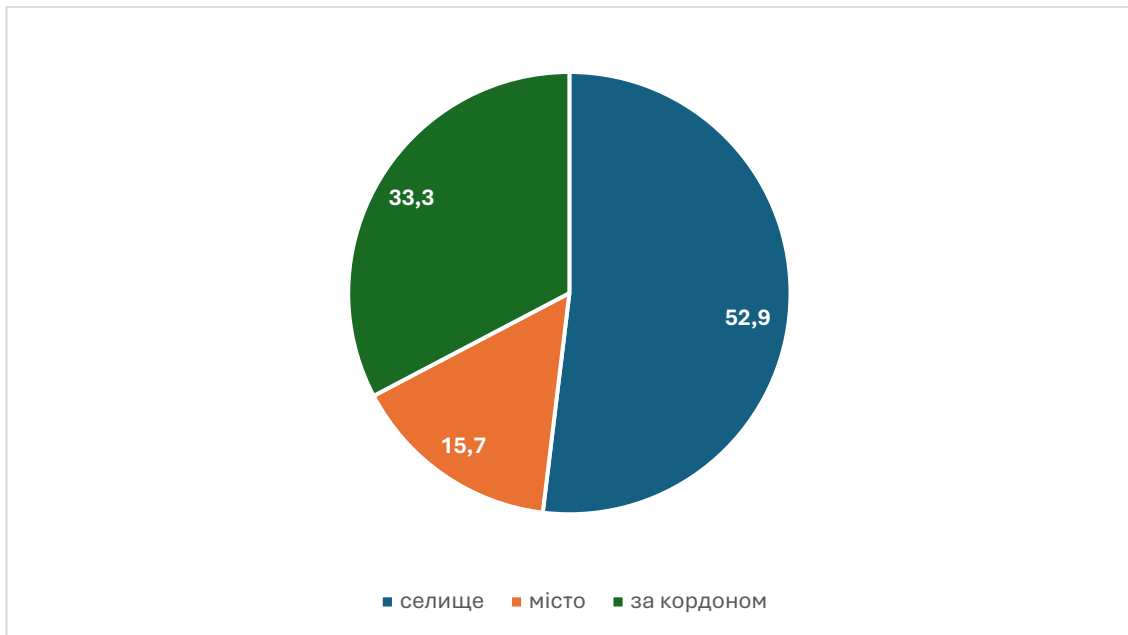

Рис. 3.10. Територіальне поширення танцю дракона та лева в майбутньому на думку фахівців фізичної культури, спортсменів і тренерів (n=51)

Як видно з рис. 3.10, основний акцент для просування танцю дракона та лева має бути зосереджено на сільських районах, оскільки більшість респондентів вважають ці території пріоритетними, однак також існує помітна думка щодо можливостей розвитку в містах і за кордоном, що свідчить про потенціал для розширення популярності цього мистецтва.

Проведене опитування серед жителів Китаю щодо популярності танцю дракона та лева серед місцевого населення показало, що 27,5% респондентів вважають рівень популярності високим, 39,2% респондентів – вище середнього, 17,6% – середнім, 15,7% – нижче середнього. Отримані дані свідчать, що танець дракона та лева користується значною популярністю серед жителів Китаю, оскільки 66,7% респондентів оцінили його рівень популярності як високий або вище середнього.

Порівняльний аналіз результатів оцінки рівня популярності танцю дракона та лева фахівців фізичної культури, спортсменів, тренерів та пересічних громадян представлено на рис.3.11.

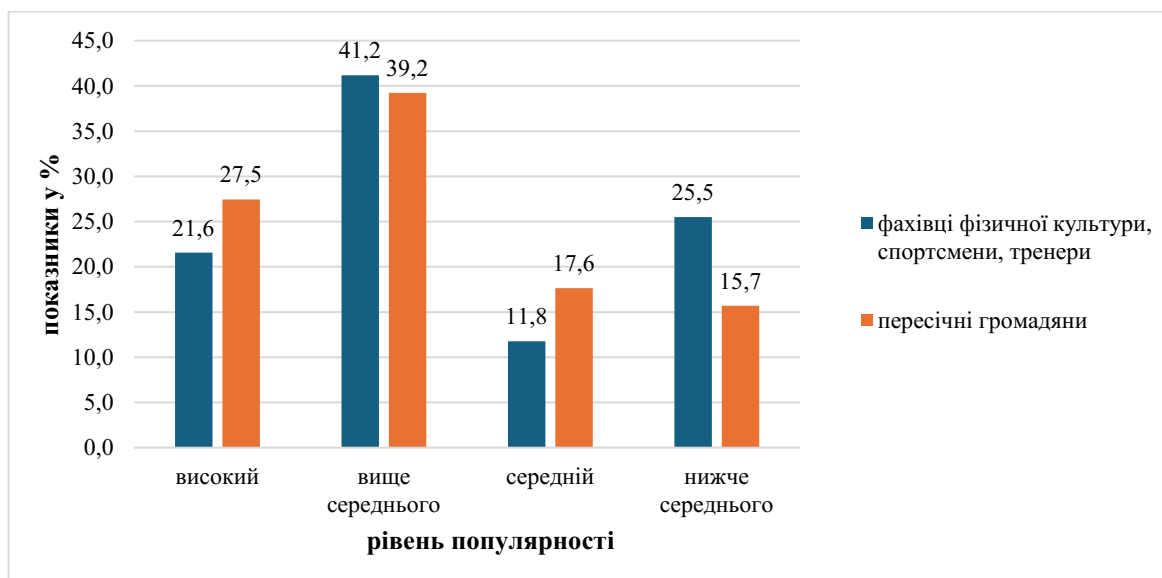

Рис. 3.11. Порівняння оцінки рівня популярності танцю дракона та лева фахівців фізичної культури, спортсменів, тренерів та пересічних жителів Китаю

Понад 60% опитаних фахівців фізичної культури, спортсменів, тренерів та пересічних громадян оцінюють рівень популярності танцю дракона та лева в країні вище середнього. Це свідчить про його загальнонаціональне визнання і прихильність. Більшість опитаних вважають його символом традиційних свят.

Під час опитування пересічних громадян щодо фітнес-функції танцю дракона та лева, 35,3% респондентів відповіли, що він має високий рівень оздоровчого ефекту на організм, 21,6% – вище середнього, 9,8% – середній, 21,6% – низький, а 9,8% респондентів обрали варіант відповіді «важко відповісти». Порівнюючи отримані результати опитування громадян з результатами фахівців фізичної культури, спортсменів, тренерів, вдалося встановити, що фахівці фізичної культури, спортсмени, тренери також не вважають фітнес-функцію основною перевагою танцю дракона та лева. Такі результати свідчать про низький рівень обізнаності населення щодо позитивного впливу занять цим видом спорту на організм людини, що знижує його привабливість і стає на заваді масового залучення людей до занять.

На запитання «Де краще проводити змагання з танцю дракона та лева: в приміщенні або на свіжому повітрі?», 43,1% респондентів вважають, що краще

під час змагань перебувати на свіжому повітрі, 33,3% респондентів обрали варіант відповіді – у приміщенні, 21,6% зазначили, що для них не має значення місце проведення змагань.

Щодо типу музики в танці дракона та лева, то 54,9% респондентів віддають перевагу традиційній музиці, 25,5% – сучасній музиці, а 19,6% респондентів вважають доцільним поєднання сучасної та традиційної музики, що сприяє просуванню танцю дракона та лева для широкої аудиторії.

Більшість опитаних громадян – 66,7%, вважають, що танець дракона та лева з легкістю можна популяризувати й за кордоном, тоді як 21,6% респондентів вважають, що це доволі складний процес, 9,8% респондентів обрали варіант відповіді «важко відповісти». Громадяни оптимістично ставляться до популяризації танцю дракона та лева, враховуючи вже існуючі показники масового залучення населення до занять танцем дракона та лева.

На запитання «З яких джерел Ви дізналися про танець дракона та лева?» 64,7% респондентів обрали варіант відповіді – через ЗМІ (телебачення, газети, інтернет, радіо тощо), 15,7% – від учителів, 19,6% – від друзів. Фахівці фізичної культури, спортсмени, тренери також важливе місце надають ЗМІ у питанні інформування населення щодо танцю дракона та лева. Це свідчить про важливість засобів масової інформації для просування танцю дракона та лева, особливо за допомогою інтернету.

На запитання «Чи подобається Вам танець дракона та лева» 72,5% громадян сказали, що їм подобається, 17,6% громадян сказали, що не подобається, а 9,8% громадян сказали, що вони байдужі до танцю дракона та лева. Однак молодь готова прийняти вдосконалені та інноваційні програми танцю дракона та лева й інтегрувати деякі сучасні елементи, які часто можуть «омолодити» та надати життєву силу національним традиційним видам спорту. Це також поточний напрямок розвитку самого танцю дракона та лева.

Як бачимо, серед основних шляхів популяризації танцю дракона та лева в Китаї та за кордоном, на думку фахівців фізичної культури, спортсменів, тренерів та пересічних громадян Китаю, можна виділити:

- розробка маркетингових програм танцю дракона та лева з урахуванням його основних переваг, зокрема покращення святкової атмосфери, збереження культурних традицій, реалізація фітнес-функції;
- введення у навчальні заклади різного рівня і просування танцю дракона та лева у кампусах;
- поширення рекламної та освітньої інформації щодо танцю дракона та лева в усіх засобах масової інформації, особливо в інтернеті;
- активне просування за кордоном, особливо в країнах Європи та в Америці;
- створення необхідних умов для залучення жителів сільської місцевості до масових занять;
- внесення інноваційних змін та сучасних елементів в тренувальні та змагальні програми, зокрема елементів сучасної музики, зберігаючи основний напрямок та національні традиції;
- удосконалення системи змагань та надання можливості відвідувати змагання як на свіжому повітрі, так і у приміщеннях.

Висновки до розділу 3

1. Фізкультурно-оздоровча діяльність у Китаї підтримується на державному рівні, сприяє збереженню культурної ідентичності та соціальній інтеграції, серед негативних рис – комерціалізація, недостатньо розвинена інфраструктура та тиск на спортсменів. Для забезпечення сталого розвитку цієї сфери потрібно враховувати існуючі виклики і негативні аспекти. Водночас ефективне управління розвитком китайських національних традиційних видів спорту як складової фізкультурно-оздоровчої діяльності є ключовим чинником збереження культурної спадщини та підтримки здорового способу життя в суспільстві. Державна політика розвитку китайських національних традиційних видів спорту спрямована на покращення спортивної інфраструктури, підвищення

національної гордості й ідентичності, інтеграцію в міжнародний спортивний простір, шляхом збільшення державного фінансування, розширення кадрового потенціалу, удосконалення системи змагань та активного залучення до занять широких верств населення.

2. З метою популяризації китайських національних видів спорту в закладах вищої освіти КНР введено як обов'язковий предмет до Державної Програми фізичного виховання національні єдиноборства (бойові мистецтва). Опитування показало, що студенти вважають національні єдиноборства популярними й займаються цими видами спорту для гармонійного розвитку і збереження здоров'я. Під впливом занять національними традиційними видами спорту у студентів формуються загальні ціннісні орієнтації та життєві принципи. Заняття цими видами спорту позитивно впливають на гармонійний розвиток студентів. Під впливом тренувань підвищується рівень фізичного розвитку, формується система цінностей, що спрямована на особисте зростання та життєву мудрість. Студенти, які займаються китайськими національними традиційними видами спорту, дбають про власне здоров'я та формування особистості. Для них пріоритетними є вихованість, відповідальність, тверда воля та дружба, які свідчать про прагнення до фізичного, інтелектуального та морально-етичного росту.

3. Встановлено, що одним із популярних китайських національних традиційних видів спорту серед населення Китаю є танець дракона та лева, який визнаний офіційним видом спорту для трансформації з національного танцю у вид змагальної діяльності. У ході дослідження було проведено опитування фахівців фізичної культури і спорту, спортсменів і тренерів, які займаються розвитком та популяризацією китайських національних традиційних видів спорту, зокрема танцю дракона та лева. Результати опитування показали, що 21,6% респондентів вважають рівень поширення танцю дракона та лева в Китаї високим, 41,2% – вище середнього, 11,8% – середнім, а 25,5% – нижче середнього.

4. Більшість опитаних фахівців фізичної культури, спортсменів і тренерів (43,1%) вважають, що головною перевагою танцю дракона та лева є покращення святкової атмосфери під час його виконання, тоді як 31,4% пов'язують цю традицію з її багатим культурним підтекстом, що сприяє її тривалому процвітанню, а 23,5% оцінюють його фітнес-функцію. Більшість опитаних фахівців, спортсменів та тренерів (41,2%) вважають впровадження танцю дракона та лева в навчальні заклади й кампуси важливим шляхом його популяризації, тоді як 23,5% висловили негативне ставлення до цієї ідеї, а 35,3% не змогли визначитися. Незважаючи на це, впровадження танцю в навчальних закладах вважається ефективним засобом розширення соціальної аудиторії через залучення школярів та студентів до активного дозвілля.

5. Популяризація фізкультурно-оздоровчої діяльності в Китаї може бути реалізована через освітні програми, організацію масових заходів, розвиток інфраструктури та активне залучення держави. Важливо також використовувати соціальні медіа, співпрацювати з громадськими організаціями та заохочувати фізичну активність на робочих місцях для створення активного і здорового суспільства. Основними шляхами популяризації національних традиційних видів спорту в Китаї та за кордоном нині є розробка маркетингових програм, інтеграція цих видів спорту у навчальні заклади, активне просування через ЗМІ, залучення міжнародної аудиторії, створення умов для участі жителів сільської місцевості у заняттях та змаганнях, впровадження інновацій у тренувальні програми, а також удосконалення системи змагань, що сприятиме збереженню культурних традицій і розширенню участі в цьому виді фізичної активності.

Усі вищезазначені висновки спонукали нас до подальших досліджень і обґрунтування концепції розвитку та розробленню стратегії розвитку національних традиційних видів спорту, які представлено в 4 розділі.

РОЗДІЛ 4

КОНЦЕПТУАЛЬНИЙ ПІДХІД В УПРАВЛІННІ РОЗВИТКОМ КИТАЙСЬКИМИ НАЦІОНАЛЬНИМИ ТРАДИЦІЙНИМИ ВИДАМИ СПОРТУ

4.1. Вплив національних традиційних видів спорту на економічне зростання регіону (на прикладі Провінції Хайнань)

Традиційні види спорту сприяють залученню туристів, відкриваючи нові перспективи для розвитку туристичної інфраструктури – зокрема готелів, ресторанів та закладів розваг. Аналіз впливу їх популярності на привабливість регіону як туристичного напрямку може слугувати індикатором економічного зростання. Вплив національних традиційних видів спорту на розвиток регіону доцільно оцінювати за кількома ключовими аспектами: туризм і рекреація, створення робочих місць, промоція місцевих продуктів, інвестиції в інфраструктуру.

Розвиток традиційних видів спорту може призвести до створення нових робочих місць у спортивній індустрії, зокрема тренерів, організаторів заходів, адміністраторів та фахівців з фізичного виховання. Події, пов'язані з національними традиційними видами спорту, можуть також сприяти популяризації місцевих продуктів і ремесел, що підвищує економічну активність у регіоні. До того ж, для розвитку традиційних видів спорту може бути необхідна модернізація спортивних об'єктів та інфраструктури, що, своєю чергою, стимулює економічний розвиток через інвестиції в будівництво та обслуговування.

Для розробки методичного підходу до оцінки потенціалу розвитку китайських національних традиційних видів спорту було проведено аналіз теоретичних підходів до визначення терміна «потенціал». Виявлено, що в сучасній науковій літературі немає єдиного підходу до розуміння сутності цього

поняття. Деякі дослідники трактують його як можливості, наявні ресурси, запаси, які можуть бути використані [33]. Вітчизняні автори в наукових публікаціях розглядають потенціал як комплексний показник, що дозволяє оцінити не лише актуальний стан об'єкта, але й найбільш ймовірні перспективи його розвитку [102]. Термін «потенціал» застосовується в різних галузях науки (соціальний, інформаційний, кадровий, природно-ресурсний тощо) і в економічних науках – під час оцінки потенціалу підприємства, галузі чи регіону [103].

У практичній діяльності основними методами оцінки окремих складових потенціалу є натуральні та грошові форми вимірювання, а також експертні та бальні методи, рейтинговий порівняльний аналіз, факторний аналіз, економіко-математичне моделювання та імітаційне моделювання [64].

Для ефективної комплексної діагностики потенціалу вчені пропонують використовувати такі методи:

- аналітичні, які передбачають безконтактні дослідження з використанням статистичної інформації та комплексний економічний аналіз;
- експертні, що передбачають узагальнення оцінок та інформації, наданої експертами під час контактних досліджень;
- динамічне програмування, яке є обчислювальним методом вирішення завдань із застосуванням математичних моделей;
- лінійне програмування, що є математичним методом, орієнтованим на оптимізацію досягнення кількісно визначеної мети [102].

Під час оцінки потенціалу вчені найчастіше використовують інтегральний підхід, який передбачає розрахунок інтегрального загального показника (індексу) потенціалу як нормованої багатомірної середньозваженої множини різних одиничних показників. Нормування одиничних показників в єдиний інтегральний показник-індекс може здійснюватися або через математичні розрахунки, або з використанням методу експертних оцінок [52].

Алгоритм визначення потенціалу охоплює:

- розрахунок локальних потенціалів;

- оцінку можливостей розвитку окремих елементів потенціалу;
- оцінку коефіцієнтів значущості (ваги) складових потенціалу за шкалою рангів;
- системне встановлення кількісних і якісних зв'язків між окремими елементами потенціалу та рівнем його розвитку;
- аналітичне узагальнення індивідуальних оцінок перспектив;
- інтеграцію в певну систему нового узагальнювального показника [103].

Основні підходи до оцінки потенціалу (залежно від базового критерію оцінки) можна класифікувати на три групи:

- ресурсний – визначення величини потенціалу як суми витрат на його створення та використання;
- функціональний – оцінка потенціалу на основі порівняння з аналогами або за ефективністю витрачених зусиль на його формування та використання;
- результативний – визначення величини потенціалу на основі чистого потоку позитивних результатів від його використання.

Для оцінки розвитку китайських національних традиційних видів спорту використовуються загальновизнані принципи, серед яких: системність, узгодженість, варіативність, оптимальність, комплексність, адекватність та ефективність процесу оцінювання [84].

У сучасній літературі виокремлюють чотирнадцять категорій потенціалу підприємства, зокрема: трудовий, управлінський, матеріально-технічний, ресурсний, фінансовий, екологічний, ринковий, виробничий, збутовий, інноваційний, економічний, організаційний, інформаційний та стратегічний. Первинними елементами потенціалу підприємства є матеріальні, людські та фінансові ресурси [52].

Для діагностики економічного потенціалу підприємства вчені радять використовувати показники, розподілені за такими функціональними блоками:

I. Виробництво (товарів/послуг), розподіл і збут продукції (аналіз обсягу, структури, темпів виробництва, екологічних аспектів, інфраструктури, стану продажу, виробничих фондів, а також рівня використання обладнання тощо).

II. Організаційна структура та менеджмент (оцінка кількісного і якісного складу працівників, організаційної культури, рівня менеджменту тощо).

III. Маркетинг (дослідження продуктів, ринків, каналів збуту, комунікацій, інформації, реклами, інновацій, а також планів і програм маркетингу).

IV. Фінанси (аналіз фінансового стану підприємства за допомогою коефіцієнтів, що вказують на рентабельність, ефективність, ділову активність, ринкову стабільність і ліквідність) [48].

З огляду на те, що фізична культура з економічної точки зору функціонує як сфера виробництва та надання послуг, національні види спорту Китаю також виконують низку сервісних функцій, зокрема тренувальні, оздоровчі та видовищні послуги. Основною метою цих видів спорту є залучення якомога більшої кількості людей до занять, а також досягнення високих спортивних результатів на змаганнях. Зважаючи на наведені положення, для оцінки потенціалу розвитку китайських національних традиційних видів спорту доцільно виділити такі блоки показників:

I. Сервіси (якість, кількість, різноманіття та обсяги надання послуг у китайських національних традиційних видах спорту тощо).

II. Управління (кількісний та якісний склади працівників — тренерів, суддів, менеджерів, культура організації, рівень управлінських практик тощо).

III. Ринок (аналіз ринку, канали збуту, комунікаційні зв'язки, інформаційні ресурси та реклама, унікальні можливості, інновації, а також маркетингові плани і програми для популяризації китайських національних традиційних видів спорту).

IV. Забезпечення (матеріально-технічна база, фінансування, нормативно-правова база, медичне, наукове та методичне забезпечення тощо).

Наведені фактори можуть бути використані для аналізу поточного потенціалу розвитку китайських національних традиційних видів спорту та для визначення їх можливого потенціалу.

На цій основі далі встановлюється так званий норматив можливостей або $\beta = CF / C0$, де CF – бальна оцінка чинного потенціалу, а $C0$ – можливий (необхідний) потенціал [106].

Локальні показники потенціалу розвитку китайських національних традиційних видів спорту визначені на основі кількісних показників стану розвитку сфери фізичної культури і спорту, наведених у Законі України «Про фізичну культуру і спорт». До них входять такі показники:

- рівень фізичного здоров'я різних груп населення;
- залучення громадян до занять масовим спортом;
- участь осіб з інвалідністю у фізкультурно-спортивній реабілітації;
- залучення дітей та молоді, зокрема дітей та молоді з інвалідністю, до занять у дитячо-юнацьких спортивних школах;
- досягнення спортсменів України на міжнародних змаганнях, зокрема на Олімпійських, Паралімпійських і Дефлімпійських іграх, Глобальних іграх спортсменів з порушеннями інтелекту, Всесвітніх іграх з неолімпійських видів спорту;
- забезпеченість кадрами в сфері фізичної культури і спорту;
- фінансове та матеріально-технічне забезпечення сфери фізичної культури і спорту;
- створення умов для доступу осіб з інвалідністю до спортивних споруд.

Методика оцінки потенціалу розвитку китайських національних традиційних видів спорту складається з трьох етапів:

1. Формування системи показників для оцінки потенціалу розвитку китайських національних традиційних видів спорту.
2. Розробка інтегрального показника для оцінки потенціалу.
3. Кількісний аналіз потенціалу розвитку китайських національних традиційних видів спорту.

Ця методика передбачає виділення чотирьох груп показників для оцінки процесу їхнього розвитку. Процедура оцінки кожної групи полягає в послідовних розрахунках окремих показників. Для проведення оцінки

використовується інтервальна бальна шкала, за якою кількісні та якісні результати, що підлягають оцінці, перетворюються на відповідну кількість балів за певним алгоритмом. У рамках цієї методики рекомендується проводити оцінку на основі даних, отриманих внаслідок аналізу статистичних звітів та експертного опитування, за допомогою методів статистичного аналізу

Шкала градації комплексного інтегрального показника така [10]:

1,0–0,8 – високий рівень;

0,8–0,63 – достатній рівень;

0,63–0,37 – низький рівень;

0,37–0,2 – незадовільний рівень;

0,2–0 – критично низький рівень.

Комплекс показників оцінки потенціалу розвитку продемонстровано на рисунку 4.1. На основі обраних показників проводиться оцінка складових рівня потенціалу розвитку китайських національних традиційних видів спорту, яка представлена формулою 1:

$$ПР = (ВП + УП + МП + РП) / n \quad (1),$$

де ПР – потенціал розвитку (китайських національних традиційних видів спорту);

ВП – виробничий потенціал;

УП – управлінський потенціал;

МП – маркетинговий потенціал;

РП – рівень ресурсного потенціалу

n – кількість показників.

Під час дослідження проведено експертну оцінку ключових складових потенціалу розвитку, де експерти оцінили кожен показник в діапазоні від «0» до «1». Суму середніх значень було поділено на кількість показників, що дало оцінку для кожної групи. Оцінки експертів за кожною групою були розраховані за формулою 1.

Рис. 4.1. Основні складові потенціалу розвитку китайських національних традиційних видів спорту (авторська розробка)

У результаті експертної оцінки було встановлено, що виробничий потенціал розвитку китайських національних традиційних видів спорту дорівнює 0,87 балів (високий рівень), управлінський потенціал становить 0,76 балів (достатній рівень), маркетинговий потенціал – 0,74 бали (достатній рівень), а ресурсний потенціал – 0,61 бал (низький рівень). Таким чином, загальний інтегральний рівень потенціалу розвитку китайських національних традиційних

видів спорту становить 0,75 балів (достатній рівень), що вимагає обґрунтування та розробки концептуальної моделі та програм розвитку для підвищення цього рівня. Результати оцінки потенціалу розвитку китайських національних традиційних видів спорту наведені в таблиці 4.1.

Таблиця 4.1

Рівень потенціалу розвитку китайських національних традиційних видів спорту

№зп	Параметри оцінки	Оцінка				
		високий рівень	достатній рівень	низький рівень	незадовільний рівень	критично низький рівень
1.	Рівень виробничого потенціалу	+				
2.	Рівень управлінського потенціалу		+			
3.	Рівень маркетингового потенціалу		+			
4.	Рівень ресурсного потенціалу			+		

З таблиці 4.1 видно, що ресурсний потенціал має низькі оцінки, що вимагає цілеспрямованих управлінських дій і розробки заходів для вирішення цієї проблеми. Управлінський і маркетинговий потенціал демонструють достатній рівень, але їх потрібно покращити для досягнення високих показників.

На думку експертів, до системи показників розвитку китайських національних традиційних видів спорту, відповідно до складових його потенціалу, необхідно ввести:

- загальну кількість спортсменів та їх розподіл за рівнем майстерності;
- кількість дітей і підлітків, залучених до занять китайськими національними традиційними видами спорту;
- загальну кількість тренерів та їх категорій;

- кількість змагань з китайських національних традиційних видів спорту (проведених на міському, обласному та провінційному рівнях);
- результати спортсменів на змаганнях різного рівня;
- публікаційну активність у питаннях, пов'язаних з китайськими національними традиційними видами спорту (популярна, наукова, методична тощо);
- кількість спортивних об'єктів, які використовуються для занять (залів, майданчиків тощо).

У результаті проведеного дослідження розроблено методику оцінки потенціалу розвитку китайських національних традиційних видів спорту, яка дозволила обґрунтувати систему показників розвитку та оцінити існуючий потенціал. Це також дало змогу виявити «проблемні» напрями діяльності, що створило умови для подальших досліджень щодо пошуку шляхів вирішення цих питань і послужило поштовхом для розробки концептуальної моделі розвитку китайських національних традиційних видів спорту.

4.2. Концептуальна модель розвитку китайських національних традиційних видів спорту

Результати, представлені в попередніх розділах, підтверджують потребу в теоретико-методичному обґрунтуванні та розробці концепції розвитку китайських національних традиційних видів спорту, що і стало завданням цього етапу роботи. Основою для цього є дані, отримані на попередніх етапах дослідження. В основі концептуального підходу розвитку китайських національних традиційних видів спорту лежить кілька ключових елементів:

1. Історико-культурний контекст. Врахування історії, традицій та культурних цінностей, пов'язаних із кожним видом спорту, що допоможе зберегти і пропагувати їх унікальність.

2. Аналіз існуючого потенціалу. Оцінка ресурсів, інфраструктури, спеціалістів і спортсменів, що дозволить виявити сильні та слабкі сторони цих видів спорту.

3. Участь громади. В залученні місцевих жителів у спортивні активності, освіту щодо традиційних видів спорту та їхній популяризації через різноманітні заходи.

4. Співпраця з державними органами. Участь урядових структур у створенні політики, яка буде сприяти розвитку традиційних видів спорту через фінансування, програму навчання та спортивні змагання.

5. Освітні ініціативи. Розробка і впровадження навчальних програм у школах і університетах, спрямованих на популяризацію та навчання традиційним видам спорту.

6. Міжнародна інтеграція. Залучення до міжнародних змагань та обмін досвідом з іншими країнами для покращення рівня майстерності й популяризації.

7. Інноваційні технології. Використання сучасних технологій у навчанні, тренуваннях та популяризації традиційних видів спорту.

8. Моніторинг і оцінка. Створення системи моніторингу та оцінки прогресу в розвитку традиційних видів спорту для корекції концепції та стратегій розвитку.

Такий підхід допоможе не лише зберегти, а й ефективно розвивати китайські національні традиційні види спорту, забезпечуючи їхню актуальність у сучасному суспільстві.

Теоретико-методологічною основою для розробки концепції розвитку китайських національних традиційних видів спорту обрано системний, кібернетичний та моніторинговий підходи [39; 62]. Системний підхід забезпечує можливість узагальнення та аналізу основних закономірностей управління процесами, що дозволяє виділити ключові фактори, вплив на які допоможе суттєво оптимізувати існуючий стан [12]. Він також дозволяє всебічно розглядати об'єкт дослідження, беручи до уваги всі доступні впливи та взаємозв'язки між його складовими. У рамках системного підходу необхідною

умовою його реалізації є застосування системно-структурного та системно-функціонального аспектів, адже їх спільне використання дозволить досягти цілісного та комплексного вирішення поставлених завдань.

Кібернетичний підхід базується на основних принципах кібернетики, яка досліджує загальні принципи організації та управління складними системами [93]. Використання цього підходу в процесі розробки концепції розвитку китайських національних традиційних видів спорту дозволяє трактувати цей процес як імовірний, для оцінки ефективності якого необхідно використовувати низку критеріїв і отримати достатній обсяг інформації, аналіз якої дасть можливість обґрунтувати відповідні управлінські рішення.

Моніторинг – це безперервний або тривалий процес спостереження [92]. Його можна визначити як «постійну перевірку процесу з метою виявлення відповідності бажаному результату чи первісним умовам». Він передбачає дві взаємопов'язані функції: спостереження і попередження.

Відповідно до існуючих теоретико-методологічних підходів, концепція повинна бути системою організаційно-управлінських, інформаційно-методичних та наукових блоків, які мають на меті сприяти розвитку китайських національних традиційних видів спорту та забезпечити ефективне управління цим процесом.

Схема розробленої концепції, представлена на рис. 4.2, складається з таких блоків:

- ідея концепції (визначення мети, напрямів реалізації концепції, принципів розвитку китайських національних традиційних видів спорту);
- шляхи реалізації концепції (державна підтримка, освіта, маркетингові стратегії, наукові дослідження, міжнародна співпраця);
- контроль за ефективністю реалізації концепції розвитку китайських національних традиційних видів спорту;
- критерії ефективності впровадження концепції розвитку китайських національних традиційних видів спорту (через аналіз динаміки наявних ресурсів).

Рис.4.2. Концепція розвитку китайських національних традиційних видів спорту

Основною метою концепції є збереження культурної спадщини та популяризація китайських національних традиційних видів спорту в Китаї і за кордоном. Відповідно до сформульованої мети завданням є залучення широких верств населення різних вікових груп до занять китайськими національними традиційними видами спорту як рекреаційної, так і спортивної спрямованості, збільшення кількості спортсменів цих видів спорту, підвищення їх спортивної підготовленості та зростання майстерності, зростання спортивного рейтингу регіонів у цій галузі, оптимізація спортивної інфраструктури.

Основними принципами, на яких базується концепція, і які сприятимуть успішному розвитку китайських національних традиційних видів спорту, збереженню їхньої культурної цінності та підвищенню популярності як в країні, так і за її межами, є системність, інноваційність, громадськість, прозорість та відкритість.

Принцип системності забезпечує комплексний підхід до розвитку китайських національних традиційних видів спорту, що охоплює всі аспекти – організаційні, адміністративні, освітні, культурні та методичні. Інноваційність сприяє використанню сучасних технологій та новітніх методів у тренуваннях, управлінні і популяризації традиційних видів спорту. Участь громади та активне залучення місцевих організацій і спортсменів в процес впровадження і популяризації традиційних видів спорту через місцеві змагання, фестивалі та інші заходи гарантують зростання інтересу до традиційних видів спорту. Забезпечення прозорості в управлінні, фінансуванні та реалізації проєктів, що стосується китайських національних традиційних видів спорту дає можливість контролювати реалізацію концепції розвитку.

Критеріями визначення ефективності реалізації концепції розвитку національних традиційних видів спорту є: постійне удосконалення підготовки тренерів, спортсменів і фахівців, які працюють у сфері традиційних видів спорту; визнання та збереження культурної спадщини та виразної особливості національних видів спорту як елемента культурної ідентичності; регулярний моніторинг і оцінка впровадження концепції, що дозволяє вчасно виявляти проблеми та вносити необхідні корективи; співпраця з державними та приватними структурами, навчальними закладами та міжнародними організаціями для підтримки й розвитку спорту.

Принцип сумісності вказує на те, що взаємодія між об'єктами відбувається за умови їхньої відносної сумісності, тобто відносної організаційної та якісної однорідності. Це означає, що взаємозв'язок між елементами розробленої концепції є необхідною умовою для її функціонування, оскільки ці елементи мають спільну мету, що забезпечує їх сумісність.

Принцип концептуально-цільового планування та управління зосереджується на створенні концепції розвитку китайських національних традиційних видів спорту, що має на меті досягнення конкретних цілей, пов'язаних із їх розвитком у контексті економічного зростання регіонів.

Принцип оптимальної послідовності визначає чітку послідовність виконання основних завдань концепції. Реалізація цього принципу забезпечила виконання завдань, що відповідають конкретним етапам впровадження концепції.

Принцип інформаційної технологічності ґрунтується на сучасних тенденціях розвитку суспільства. Серед найзначніших варто виокреслити мультимедійні технології, які стають невід'ємною частиною повсякденного життя. Тому інтеграція мультимедійних технологій у виконання розробленої концепції підвищить інформаційний зміст і сприятиме збільшенню її ефективності. Також важливим аспектом інформатизації є активне використання аналізу великих обсягів даних з метою математично-статистичної обробки, що є критично важливою складовою моніторингу концепції.

Основними напрямками діяльності щодо реалізації концепції розвитку китайських національних традиційних видів спорту є: державна підтримка, освіта, маркетингові стратегії, підготовка кадрів, фінансове забезпечення, міжнародне визнання.

1. Державна підтримка. Цей напрямок передбачає формування державної політики, спрямованої на підтримку та розвиток національних традиційних видів спорту, надання фінансових ресурсів через бюджети на різних рівнях, створення нормативної бази та законодавчих ініціатив, які сприяють розвитку спортивної інфраструктури й організації змагань.

2. Освіта. Це сфера, що охоплює навчання та виховання молоді щодо національних традиційних видів спорту. Вона охоплює програми впровадження національних видів спорту в навчальні заклади, курсів та семінарів для студентів і школярів, а також розробку методичних матеріалів для викладачів та тренерів.

3. Маркетингові стратегії. Цей напрямок передбачає розробку й реалізацію кампаній, спрямованих на популяризацію традиційних видів спорту. Вони охоплюють рекламні акції, співпрацю з медіа, проведення спортивних фестивалів та змагань, організацію заходів, які підкреслюють культурну спадщину і важливість національних видів спорту.

4. Підготовка кадрів. Важливою складовою є підготовка спеціалістів, тренерів та інструкторів, які володіють знаннями та навичками національних традиційних видів спорту. Це передбачає створення навчальних програм, курсів підвищення кваліфікації, а також стажування та обмін досвідом.

5. Фінансове забезпечення. Цей напрямок стосується залучення інвестицій, зокрема державне фінансування, приватні інвестиції, спонсорство, а також розробку грантових програм для підтримки проєктів, що стосуються традиційних видів спорту.

6. Міжнародне визнання. Робота в цьому напрямку полягає у сприянні представленню національних традиційних видів спорту на міжнародних аренах, участі у глобальних змаганнях, інтеграції в світові спортивні об'єднання, а також розвитку міжнародного співробітництва й обміну досвідом з іншими країнами, що сприяє підвищенню статусу і популярності китайських традиційних видів спорту у світі.

Ці напрямки діяльності є взаємопов'язаними і разом сприяють ефективній реалізації концепції розвитку китайських національних традиційних видів спорту, забезпечуючи їхнє збереження, популяризацію та інтеграцію в сучасне суспільство

Практична реалізація зазначених напрямків здійснюється через блоки, що забезпечують виконання концепції, які мають схожий фокус, але є більш деталізованими та специфічними.

У рамках організаційного забезпечення ключову роль відіграє нормативно-правовий компонент, оскільки його метою є реалізація наявних законодавчих основ для розвитку китайських національних традиційних видів спорту та розробка необхідних нормативних актів у межах повноважень органів державної влади та місцевого самоврядування. Головними виконавцями цього компонента є фахівці з державного управління та представники федерацій, що займаються китайськими національними традиційними видами спорту.

Ресурсне забезпечення слід вважати одним із найзначніших елементів реалізації концепції, оскільки воно передбачає створення та розвиток фінансово-

економічної основи для підтримки та вдосконалення необхідної матеріально-технічної бази. Цей компонент також охоплює низку заходів із кадрового забезпечення, основною метою яких є підготовка і вдосконалення навчання тренерів з китайських національних традиційних видів спорту. Основними виконавцями цього компонента є фахівці з державного управління, фінансового обслуговування та федерацій, що займаються китайськими національними традиційними видами спорту.

Наукове забезпечення передбачає проведення відповідних наукових досліджень. Основні завдання цих досліджень полягають у вивченні специфіки впливу занять китайськими національними традиційними видами спорту на фізіологію спортсменів, регулюванні тренувальних та змагальних навантажень. Ці дослідження повинні виконуватися в тісній співпраці з фахівцями, які безпосередньо займаються підготовкою спортсменів, а також з науково-педагогічними співробітниками вищих навчальних закладів.

Інформаційне забезпечення реалізації концепції здійснюють усі згадані раніше учасники під керівництвом спеціалістів державного управління. Основним змістом цього компонента є популяризація китайських національних традиційних видів спорту, інформування громадськості про досягнення спортсменів, а також надання інформації про змагання, які проводяться на рівні Провінції. Для виконання цих завдань активно залучаються місцеві ЗМІ, зокрема друковані та електронні видання, радіо, соціальні мережі та інтернет.

Включення блоку моніторингу реалізації концепції зумовлено потребою в постійному контролі за ситуацією. У цьому контексті моніторинг реалізації концепції розділяється на кілька стадій та етапів, кожен з яких має свої специфічні характеристики.

На початковому етапі реалізації концепції моніторинг передбачає збір та обробку первинної інформації про можливості розвитку китайських національних традиційних видів спорту в регіоні. Аналіз наявних джерел про матеріально-технічну базу, ресурсне забезпечення та дані, отримані з соціологічних досліджень серед звичайних громадян і професійних груп, стає

інструментом для збору необхідної інформації.

Зміст організаційно-планувального етапу моніторингу зосереджений на формуванні законодавчої бази, спираючись на доступні нормативно-правові документи, розробці комплексу організаційних заходів та визначенні термінів їх виконання. Важливим аспектом цього етапу є створення системи взаємодії з іншими учасниками, зацікавленими в реалізації розробленої концепції.

Наступний етап, що отримав назву діяльнісного, передбачає практичну реалізацію розроблених заходів, виконання всіх видів робіт у зазначених напрямках, моніторинг створення мережі установ і закладів, а також забезпечення їх фінансування та економічного існування. На цьому етапі важливо дослідити формування системи управління розвитком китайських національних традиційних видів спорту в Провінції Хайнань, вивчити можливі зв'язки між реалізованими заходами та результативністю підготовки спортсменів.

Останній етап моніторингу має контрольню-корегувальну спрямованість. Він полягає в аналізі та узагальненні отриманих даних, на основі яких формулюються висновки щодо реалізації концепції та здійснюється відповідна корекція управлінських дій. У процесі аналізу виділяються основні чинники, як сприятливі, так і несприятливі, що впливають на розвиток китайських національних традиційних видів спорту, а також обґрунтовуються і розробляються заходи для їх усунення. Таким чином, завданням цього етапу є оцінка ефективності й необхідна корекція системи розвитку китайських національних традиційних видів спорту на регіональному рівні. Реалізація цього етапу дозволяє впровадити загальновизнаний алгоритм моніторингу.

Як специфічну особливість моніторингу розвитку китайських національних традиційних видів спорту слід зазначити, що жоден з його етапів не завершується, а триває в часі. Це зумовлено тим, що розвиток і популяризація китайських національних традиційних видів спорту в області призводитимуть до постановки нових цілей та виникнення нових завдань, чия ефективність і дієвість потребуватиме постійного контролю.

Значущість ефективності та результативності впровадження концепції в практику зумовила необхідність виділити відповідний блок у її структурі. Оцінка цього аспекту здійснюється шляхом використання низки показників і критеріїв, що мають динамічний характер, тобто порівняння даних у часі. Ці показники є об'єктивними та кількісними, що дозволяє проводити їх математично-статистичну обробку та аналіз, і вони відображають основні напрямки реалізації концепції, згадані раніше. Найбільш інформативними в цьому контексті вважаються:

- загальна кількість населення, яка займається національними традиційними видами спорту;
- кількість тренерів та інструкторів;
- кількість змагань з китайських національних традиційних видів спорту;
- результати спортсменів на змаганнях різного рівня;
- кількість наукових публікацій, пов'язаних із китайськими національними традиційними видами спорту;
- кількість спортивних об'єктів, пристосованих до занять.

Отже, основні положення концепції слугують теоретичною основою для її подальшої практичної реалізації. Ще одним підтвердженням її потенційного впровадження є аналіз відповідності концепції основним принципам загальної теорії систем. Це завдання стало метою наступного етапу дослідження. Зазначена теорія визначає низку термінів, які необхідно застосувати для аналізу відповідності концепції основним положенням загальної теорії систем. Це дасть змогу дотримати важливі вимоги та реалізувати принципи, що функціонують у системному аналізі.

Відомо, що система є єдиним цілим, яке складається з сукупності взаємопов'язаних і взаємодіючих елементів, в яких функціонування кожного компонента підпорядковане необхідності збереження цілого [39; 78; 92]. У цьому контексті вкрай важливо врахувати необхідність обґрунтування та розробки окремих компонентів концепції, кожен з яких виконує свої функції, але всі вони спрямовані на досягнення спільної мети. Таким чином, проведений аналіз змісту

концепції підтверджує її відповідність наведеному визначенню та дозволяє визнати її системою, що має певну структуру та функціональне призначення.

У ході дослідження розглядалися підсистеми, як складові частини системи, для яких можна визначити певну роль у її функціонуванні [78]. З огляду на поставлене завдання, підсистемами вважаються організаційні, наукові, інформаційні та методичні компоненти концепції, що зумовлено виконуваними ними функціями.

Важливо розглянути стан системи, як організовану сукупність значень характеристик, які визначають перебіг процесів у системі [31]. У розробленій концепції стан є ключовим критерієм для її реалізації, який пропонується визначати через моніторинг.

У концепції окреслені елементи системи, як частини системи, які в рамках конкретного дослідження розглядаються як найпростіші блоки, що мають зв'язки, зокрема й з елементами того ж типу [39]. У контексті концепції окремими елементами є конкретні заходи, спрямовані на розвиток китайських національних традиційних видів спорту. Взаємодії та зв'язки між організаційними, навчальними, науковими, інформаційними та іншими заходами сприяють підвищенню їх ефективності.

Для більш детальної оцінки концепції важливо визначити її основні характеристики, які, відповідно до теорії систем, є суттєвими для її існування та ефективного функціонування.

У ході розробки концепції визначено її структуру, яка є морфологічно та функціонально однорідною частиною системи, що має зв'язки з іншими структурами [35]. Очевидно, що концепція розвитку китайських національних традиційних видів спорту може мати лише інформаційну структуру, оскільки саме обмін та циркуляція інформації між структурними частинами визначатимуть її функціонування. Стан структури характеризується певною сукупністю характеристик. Характеристика структури полягає у якісних або кількісних показниках, що визначають стан структури та перебіг процесів, які в ній відбуваються [39]. Залежно від типу розроблених блоків, структурні

елементи можуть відрізнятися за характером, однак вони виокреслюються об'єктивними ознаками, що дозволяє здійснювати їхній аналіз із застосуванням методів математично-статистичного оцінювання.

У системному аналізі виділяють три ключових характеристики систем [39]:

1. Призначення, оскільки системи можуть бути цілеспрямованими й націлені на виконання конкретних вимог, усвідомлених їх творцями. Вони здатні адаптуватися до потреб, обираючи різні варіанти дій для їх задоволення. Ці системи динамічні, оскільки їхні цілі та способи досягнення можуть змінюватися з часом. Крім того, вони є відкритими, оскільки активно обмінюються енергією або матерією з навколишнім середовищем. Аналіз концепції розвитку китайських національних традиційних видів спорту свідчить про те, що вона є відкритою, цілеспрямованою та динамічною системою.

2. Функції, оскільки на кожному новому етапі проводяться операції, які додають системі нові особливості, і цей процес триває доти, поки система не досягне свого остаточного вигляду. Одна й та ж функція може бути виконана різними способами. Мета функцій полягає у підтримці системи в стабільному робочому стані. У концепції функцією є заходи, які розробляються та впроваджуються в межах напрямків і блоків; наявність взаємозв'язків і впливів дає змогу досягати функцій різними шляхами.

3. Потік, як спосіб виконання функції. Функції реалізуються завдяки потокам енергії, матеріалів і інформації. Система може мати кілька потоків одночасно. Як уже було зазначено, розроблена концепція характеризується обміном інформації, тому основні потоки, які сприяють виконанню функцій, мають інформаційний характер.

Потоки, спрямовані на підтримку чи збереження початкової структури, називають підтримувальними. Потоки, які є результатом структурних змін, належать до продуктивних потоків. Наприклад, у концепції потоки, які забезпечують реалізацію інформаційного напрямку, є продуктивними, оскільки вони підвищують інтерес до китайських національних традиційних видів спорту

та підвищують рівень обізнаності населення. Потоки, що охоплюють нормативні та методичні документи, спрямовані на розвиток китайських національних традиційних видів спорту, виконують підтримувальну функцію, оскільки забезпечують збереження та стабільність концептуальної структури. Потоки та структури, які їх обмежують, не залишаються незмінними у часі. Зміна структурної композиції системи призводить до зміни характеру потоків.

Зовнішнє середовище системи має набір факторів, які впливають на систему ззовні, змінюючи характеристики її структур [39]. У цьому контексті зовнішнє середовище охоплює соціально-економічний стан суспільства, інформаційний фон, стан здоров'я населення тощо. Усі ці фактори розглядаються через призму їх впливу на розвиток китайських національних традиційних видів спорту та їхній вплив на цей процес.

Динамічність системи полягає в її здатності змінюватися в просторі під впливом як зовнішніх, так і внутрішніх факторів [14]. Середовище змінюється разом зі своїми проблемами та їх вирішеннями в фізичному та концептуальному вимірах. Як наслідок, відносини між елементами системи також змінюються через структури, що є суб'єктивними інтерпретаціями. Зовнішнє середовище також еволюціонує в часі, оскільки на нього впливають різні події. Концепція розвитку китайських національних традиційних видів спорту в Провінції Хайнань вважається динамічною системою, оскільки вона трансформується в часі відповідно до змін в навколишньому середовищі, оціненого як зовнішнє, і власних внутрішніх складників, які змінюються внаслідок реалізації певних заходів.

Складність системи визначається як поєднання великої кількості різноманітних об'єктів, що функціонують у взаємодії [39]. Це поняття є основою загальної теорії систем. Складність характеризується взаємозалежностями та взаємодією, де поведінка одного або кількох елементів впливає на дії інших, до того ж ці залежності є симетричними. У результаті формується складна система симетричних зв'язків, інтенсивність яких змінюється залежно від контексту. Через диференціацію рівень різноманітності елементів стає важливим у складній

структурі, де він присутній. Диференціація означає, що соціальні або функціональні ролі взаємодіючих елементів різняться. Складність системи залежить не тільки від цих залежностей, а й від кількості компонент, які взаємодіють між собою. Тому система набуває нових властивостей завдяки синергії взаємодій своїх частин. Розгляд концепції розвитку китайських національних традиційних видів спорту з таких позицій підтверджує її складність та наявність взаємозв'язків і взаємовпливів між окремими компонентами. Диференціація концепції виникає через різницю в функціях соціальних, економічних, педагогічних, інформаційних, наукових та інших факторів, що впливають на розвиток китайських національних традиційних видів спорту.

Проблематика системи полягає у взаємозв'язку безлічі завдань, які утворюють картину взаємовідносин і множинної причинності [23; 39]. Концепція управління розвитком китайських національних традиційних видів спорту має високу проблематику, оскільки вона спрямована на вирішення важливого управлінського завдання, реалізація якого досягається через послідовне вирішення низки супутніх завдань.

Загальна теорія систем передбачає виділення трьох основних категорій:

- системи переходу, в яких зміни відбуваються від одного стану до іншого з певною метою або без неї;
- системи адаптивного управління, які можуть бути створені для внесення змін у поточний стан або переходу до бажаного стану з використанням зворотного зв'язку та інформації;
- системи, здатні до навчання, які можуть змінюватися від одного стану до іншого, формуючи завдання для системи [30; 31].

Аналіз концепції розвитку китайських національних традиційних видів спорту дозволяє виявити ознаки всіх цих категорій. Дійсно, реалізація концепції передбачає переходи між станами в динаміці розвитку китайських національних традиційних видів спорту. Проведений аналіз підтверджує наявність у ній елементів адаптивного управління з використанням зворотного зв'язку, що

сприяє оптимізації розвитку китайських національних традиційних видів спорту. Наявність навчально-методичного блоку в цій концепції відображає освітню складову системи. Отже, проведення порівняльного аналізу систем дає змогу вважати концепцію розвитку китайських національних традиційних видів спорту комплексною управлінською системою, яка має характерні риси всіх зазначених категорій.

Запропонована концепція базується на взаємодії з навколишнім середовищем, що визначає її відкритий характер. Вона розглядається крізь призму наявності та прояву базових характеристик відкритих систем[39]. До таких характеристик належать:

1. Цілісність системи проявляється у її здатності функціонувати як єдине ціле, де зміна однієї змінної викликає відповідні трансформації у всіх інших складових. Цілісність є наслідком динамічної взаємодії складових елементів, що підкреслює відмінність системи від простого набору її компонентів. Поведінку системи не можна передбачити лише на основі спостереження за її ізольованими частинами; систему потрібно оцінювати в цілому. Ця властивість в концепції розвитку китайських національних традиційних видів спорту підтверджується наявністю зв'язків і залежностей між складовими частинами.

2. Принцип сумарності означає, що загальне відхилення системи дорівнює фізичній сумі відхилень її окремих елементів. Сумуємість, так як загальне відхилення системи є фізичною сумою відхилень її окремих елементів. Ця властивість надзвичайно важлива, оскільки дозволяє прогнозувати досягнення результату. На цій основі здійснюється аналіз та оцінка ефективності системи управління розвитком китайських національних традиційних видів спорту, коли підсумковий результат визначається як сума результатів, досягнутих в рамках окремих підсистем.

3. Диференціація, пов'язана з тим, що в системі різні частини виконують різні функції і не можуть бути повністю взаємозамінними, оскільки призначені для виконання специфічних функцій. Диференціація компонентів концепції є системоутворюваним показником, оскільки виконання різних функцій дозволяє

досягти необхідного результату. Крім того, така властивість дозволяє уникати непотрібного дублювання дій, що є важливим з точки зору оцінки фінансово-економічних аспектів реалізації концепції.

4. Механічність, або поступове відокремлення і зменшення зв'язків між деякими елементами з часом. Ця властивість більш характерна для систем, які не здатні до вдосконалення. У нашому контексті відсутність цієї властивості потрібно оцінювати як позитивну рису, що свідчить про достатній розвиток розробленої концепції.

5. Централізація, яка пояснюється тим, що з часом одна з частин системи домінує. Зміни в цій частині викликають зміни в інших, але зворотний процес не відбувається. Зі зростанням і відокремленням окремих частин системи для досягнення мінімально прийнятної рівня координації між ними потрібна децентралізація. На нашу думку, ця властивість не проявляється суттєво в розробленій концепції, оскільки всі компоненти мають рівнозначне значення для досягнення результату. Прояви централізації під час реалізації концепції можуть свідчити про порушення, коли не виконуються вимоги щодо комплексного досягнення запланованих результатів. Таким чином, аналіз проявів централізації є важливим для моніторингу впровадження концепції; її зростання повинно розглядатися як ознака наявності порушень.

6. Інформаційний вхід та негативний зворотний зв'язок. Інформаційна природа концепції є важливим аргументом, що підтверджує принципову можливість її функціонування. Функціонування системи забезпечується інформаційними сигналами, які циркулюють між її складовими частинами.

Реалізація принципу зворотного зв'язку, як було зазначено раніше, відображає дотримання основних принципів моніторингу та теорії систем. Негативний зворотний зв'язок дає можливість системі корегувати відхилення від курсу, а помилки виправляються після їх виникнення. Якщо такий зв'язок переривається, системи втрачають встановлені стани та межі, в результаті чого їх функціонування зупиняється. Позитивний зворотний зв'язок, своєю чергою, вказує системі на програму подальшого функціонування. Як уже зазначалося,

концепція розвитку китайських національних традиційних видів спорту, як система, передбачає наявність як позитивного, так і негативного зворотного зв'язку. Це ще раз підтверджує спроможність системи досягати поставлених цілей, а також можливість її моніторингу.

Для відкритих систем суттєвим є поняття ентропії. Згідно з другим законом термодинаміки, закриті системи прагнуть до максимального рівня ентропії або дезорганізації в процесі переходу до стану рівноваги, що відповідає мінімальній кількості інформації. Проте відкриті системи можуть змінити це прагнення до максимальної ентропії, отримуючи зовнішню вільну енергію, що дозволяє їм підтримувати організацію. У випадку концепції розвитку китайських національних традиційних видів спорту, яка є відкритою системою, це відбувається під час реалізації, коли інформація з навколишнього середовища коригує стан системи, сприяє її удосконаленню та оптимізації організації.

Ця властивість пов'язана з такими характеристиками, як рівновага, стійкість, сталий стан і динамічний гомеостаз. Їх важливість полягає в тому, що введення інформації для уповільнення зростання ентропії допомагає зберегти стабільність системи через формування динамічної рівноваги, яка зменшує вплив нестабільності та обурливих факторів. Ці характеристики є актуальними для моніторингу, оскільки вони дозволяють прогнозувати ефективність цього процесу, визначати реакцію системи на коригувальні дії та зміни в навколишньому середовищі. Створення динамічної рівноваги під час реалізації розробленої концепції є доказом здатності системи до існування та вдосконалення.

Властивість завершеності призначення у теорії систем представлена у статичній та динамічній формі. Статична завершеність або відповідність означає, що система реагує однаково на різні зовнішні стимули. Вона може бути повністю адаптована до певних стимулів, але виявляє обмежену сумісність з іншими, що знижує її універсальність. Статична завершеність може бути охарактеризована як перехід з одного стабільного стану в інший. Ця властивість притаманна тільки простим системам, і, як було встановлено раніше, розроблена концепція є

складною системою. Таким чином, у її аналізі важливо зосередитися на динамічній завершеності. Цю властивість можна розглядати як наявність спрямованості процесів.

Спрямованість, що ґрунтується на структурі системи, вказує на те, що структура визначає процеси з метою досягнення певного результату. У цьому контексті це означає, що структура повинна відповідати поставленій меті, що було однією з основних умов для розробки концепції і підтверджено в попередньому аналізі.

Еквіфінальність або спрямованість до мети означає, що система може досягти одного і того ж кінцевого стану при різних початкових умовах і різноманітними шляхами. Це прояв стійкості відносно початкових і граничних умов. Розроблена концепція демонструє високу еквіфінальність, оскільки шляхи досягнення мети можуть суттєво варіюватися. У процесі реалізації концепції розробляється і впроваджується широкий спектр організаційних, теоретичних і практичних заходів, а зміни в навколишньому середовищі можуть призводити до значних коливань їхньої ефективності, що відкриває можливості для істотних змін умов реалізації концепції

Справжня завершеність або цілеспрямованість вказує на те, що фактична поведінка системи визначається та регулюється орієнтацією на досягнення мети. Ця риса також властива розробленій концепції, оскільки її зміст зосереджений на досягненні головної мети, яка полягає у збереженні культурної спадщини та популяризації китайських національних традиційних видів спорту.

Вищезгадане дозволяє вважати обґрунтовану концепцію розвитку китайських національних традиційних видів спорту такою, що відповідає основним вимогам та теоретико-методичним аспектам загальної теорії систем. Аналіз концепції з точки зору цієї теорії підтверджує принципову можливість її впровадження і практичної реалізації. Основою такої реалізації має стати відповідна концептуальна модель.

Процес реалізації концепції передбачає вирішення низки завдань:

- поліпшення системи та структури управління китайськими національними традиційними видами спорту;
- удосконалення та подальший розвиток нормативно-правової та методологічної бази;
- формування ефективної системи підготовки кадрів з китайських національних традиційних видів спорту;
- розвиток інфраструктури китайських національних традиційних видів спорту шляхом створення сучасних майданчиків для практики та здійснення їх сертифікації для проведення спортивних заходів різних рівнів;
- розробка й реалізація програм розвитку дитячо-юнацьких китайських національних традиційних видів спорту;
- удосконалення системи підготовки збірних команд області з метою досягнення вищих результатів на регіональних, всеукраїнських та міжнародних змаганнях;
- покращення системи проведення змагань з китайських національних традиційних видів спорту (від регіональних до всеукраїнських і міжнародних);
- залучення різних груп населення до масових занять китайськими національними традиційними видами спорту з метою формування здорового способу життя та підготовки спортивного резерву;
- впровадження інноваційних підходів до наукового, методичного та інформаційного забезпечення розвитку китайських національних традиційних видів спорту;
- збільшення рівня популяризації китайських національних традиційних видів спорту через ЗМІ (преса, телебачення, радіо, інтернет);
- поліпшення міжнародного співробітництва з метою подальшої інтеграції китайських національних традиційних видів спорту у міжнародне співтовариство.

Як свідчать відомості, наведені у попередніх розділах, аналіз стану розвитку китайських національних традиційних видів спорту надає підстави для

висновку щодо відсутності цільної системи управління цим процесом. Саме це стало передумовою розробки системи, яка стала концепцією розвитку китайських національних традиційних видів спорту, що, своєю чергою, актуалізувало обґрунтування і розробку відповідної концептуальної моделі. З огляду на раніше зроблені висновки про інформаційний характер концепції, природно, що і модель буде мати інформаційну структуру. Схема моделі наведена на рис. 4.4, передбачає діяльність системи, яка складається з чотирьох основних та взаємозалежних блоків.

Відповідно до змісту концепції розвитку китайських національних традиційних видів спорту, виділяють чотири основні блоки:

- адміністративно-правовий блок, який охоплює організаційну, правову та методичну діяльність, що сприяє розвитку китайських національних традиційних видів спорту в регіоні;
- інформаційно-аналітичний блок, спрямований на створення відповідного інформаційного середовища, в якому міститься інформація про спортивні досягнення спортсменів у китайських національних традиційних видах спорту та популяризацію цих видів спорту серед населення;
- спортивний та рекреаційно-оздоровчий блок, який охоплює практичні заходи для розвитку спортивних і рекреаційних напрямів китайських національних традиційних видів спорту серед населення;
- науково-дослідний блок, що передбачає проведення досліджень, спрямованих на вивчення впливу цих видів спорту на організм спортсменів, підвищення ефективності їх підготовки та забезпечення зростання спортивної майстерності.

Запропонована модель має інформаційну структуру завдяки зв'язкам між її складовими, що забезпечують обмін інформацією. Залежно від напрямку сигналів, інформація поділяється на дескрипторну (повідомлювальну) та прескриптивну (наказуючу), які забезпечують взаємодію між блоками системи і реалізують як прямі, так і зворотні зв'язки.

На основі отриманої дескрипторної інформації, що характеризує та впливає на стан управлінських процесів, суб'єкт управління (в цьому контексті це федерації з китайських національних видів спорту) приймає відповідні рішення, які регулюють цілеспрямовану діяльність системи управління.

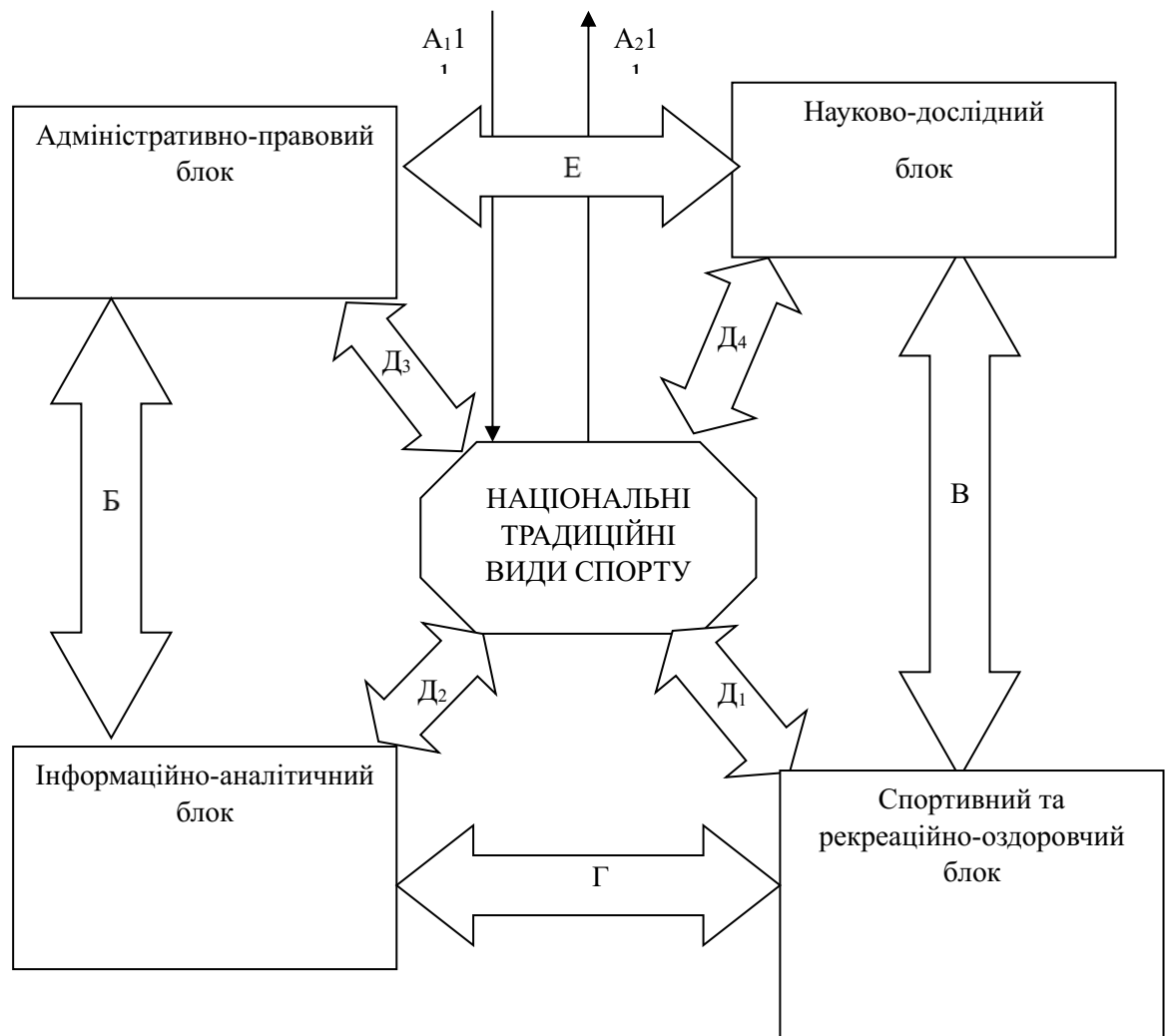

Рис. 4.4. Модель розвитку китайських національних традиційних видів спорту

А, Б, В, Г, Д, Е – комунікаційні канали забезпечення розвитку китайських національних традиційних видів спорту. А1 – канал інформаційного потоку з зовні; А2 – канал інформаційного потоку назовні.

Вхідними даними розробленої моделі є різноманітні джерела інформації, такі як наукові публікації, методичні матеріали від практиків, повідомлення в засобах масової інформації та інші, що стосуються китайських національних

традиційних видів спорту. Недостатність інформації з цих важливих питань підкреслює необхідність проведення цільових наукових досліджень, що активує відповідний науковий блок моделі. Зовнішній інформаційний зв'язок (A1) представляє собою інформацію, необхідну для якісного розвитку китайських національних традиційних видів спорту, яка надходить ззовні й здійснює всебічний вплив на концепцію, трансформуючись у специфічні сигнальні потоки. Ці потоки завдяки інформаційним каналам, що зв'язують блоки та цілі моделі (Д1 – Д4), допомагають адаптувати відповідні блоки до змін у ситуації. Ці зв'язки демонструють зворотний зв'язок, при якому управління системою здійснюється як через трансформацію самої системи, так і завдяки змінам у зовнішньому середовищі. Таким чином, цей зв'язок має елементи як пасивного, так і активного управління моделлю.

Внутрішній інформаційний зв'язок (A2) відображає інформацію, яку концептуальна модель розвитку китайських національних традиційних видів спорту спрямовує в суспільство в результаті своєї реалізації. Вектори інформації різноманітні та залежать від функціонування окремих блоків моделі, однак всі вони мають на меті розвиток та популяризацію китайських національних традиційних видів спорту в регіоні.

Організаційний блок реалізує організаційно-правові основи розвитку китайських національних традиційних видів спорту в регіоні. Відповідно до концепції, він націлений на створення необхідних організаційних умов, які сприятимуть цьому процесу, і передбачає реалізацію конкретних організаційних та нормативних аспектів. Зв'язок цього блоку із загальною метою концепції (канал Д3) полягає в тому, що організаційні заходи формують умови для досягнення цієї мети. Оскільки інформація цього блоку є прескриптивною, важливим фактором його функціонування є отримання інформації з інших блоків для аналізу та формування необхідних директив. Це відображають канали Б і Е, які з'єднують організаційний блок з інформаційним та науковим блоками моделі. Зв'язок з інформаційним блоком ілюструє створення умов для розвитку китайських національних традиційних видів спорту в регіоні, наприклад, коли

зростання популярності цих видів спорту спонукає до прийняття відповідних директивних або рекомендованих рішень щодо створення умов для їх практики.

Своєю чергою, наповнення каналу Е досягається завдяки практичній значущості результатів наукових досліджень, реалізація яких дозволяє удосконалити організаційно-правові засади розвитку китайських національних традиційних видів спорту на території регіону. Наприклад, це стосується принципової можливості організації підготовки з китайських національних традиційних видів спорту у спортивних закладах різних форм власності.

В контексті, що розглядається, важливим є формування складного інформаційного потоку зв'язку спортивно-оздоровчого блоку з організаційним (канал Д1 – Д3). По-перше, це доводить важливе значення спортивного та рекреаційного використання цих видів спорту для реалізації загальної мети концепції. По-друге, підтверджує принципову можливість розробки та прийняття відповідних управлінських рішень для розвитку китайських національних традиційних видів спорту на основі інформації про стан їх професійної та рекреаційної складових. По-третє, двосторонній характер каналу знову наголошує на можливості впливу як суб'єктів управління на державні служби, так і реалізації зворотного зв'язку.

Інформаційно-аналітичний блок забезпечення розвитку китайських національних традиційних видів спорту базується на внутрішній (відносно моделі) та зовнішній інформації, яка надходить через інформаційні канали А1, Д2, Г. Як відомо, якість та адекватність інформаційного забезпечення досягаються шляхом використання і заповнення всіх інформаційних каналів – директивно-відомчого, наукового, каналу передового досвіду, а також наявних джерел інформації.

Відомості, наведені в аналітичному огляді літератури, дозволили зробити висновки щодо первісного стану інформаційного циклу розвитку китайських національних традиційних видів спорту на території Провінції Хайнань. Цей стан характеризувався відсутністю науково обґрунтованої концептуальної моделі, а організаційний цикл розвитку цих видів спорту спочатку мав ознаки

концептуальної незавершеності.

Результати, викладені в попередніх розділах, свідчать про недостатнє вихідне наповнення інформаційних каналів, особливо в контексті організаційного забезпечення. Наявні літературні джерела підтверджують відсутність цілісної концепції розвитку китайських національних традиційних видів спорту, відсутня прив'язка теоретико-методичних основ цього процесу до практичної реалізації.

Аналіз наповненості каналу науково-методичного забезпечення має бути визнаний недостатньо інтенсивним, оскільки обсяг публікацій, що висвітлюють наукові, науково-популярні та публіцистичні аспекти китайських національних традиційних видів спорту, є недостатнім, більшість інформаційних джерел має фрагментарний характер. Дослідження переважно декларативного характеру не сприяють популяризації цих видів спорту в регіоні та заохоченню широких верств населення до занять.

Спортивний та рекреаційно-оздоровчий блок моделі є одним з найважливіших компонентів, оскільки він спрямований на практичну реалізацію мети моделі, а саме удосконалення підготовки спортсменів у китайських національних традиційних видах спорту. Зміст цього блоку охоплює заходи, спрямовані на оптимізацію підготовки спортсменів через покращення практичної, організаційної та методичної роботи. Важливою особливістю цього блоку є двосторонні прості зв'язки з іншими блоками – інформаційним (канал Г) та науковим (канал В), а також із загальною метою моделі (канал Д1). Двосторонній характер цих зв'язків ілюструє взаємний вплив компонентів моделі. Як інформація про популярність китайських національних традиційних видів спорту сприяє підвищенню показників занять цими видами, так і результати спортсменів стають важливим чинником формування відповідного інформаційного поля.

З іншого боку, зростання популярності цього виду спорту вимагає наукового супроводу, що виявляється у проведенні відповідних наукових досліджень. Водночас, результати цих досліджень дають змогу оптимізувати

організацію підготовки спортсменів і впроваджувати інноваційні технології для покращення цього процесу.

Аналіз потоку дескрипторної інформації дозволив обґрунтувати складову частину моделі – науковий блок. Зміст цього блоку визначається створеним науковим циклом, який забезпечує розвиток китайських національних традиційних видів спорту, логічно доповнюючи існуючі компоненти і забезпечуючи ефективне функціонування концептуальної моделі. Він структурно представлений такими взаємопов'язаними компонентами:

- підсистемою аналізу соціологічних особливостей розвитку китайських національних традиційних видів спорту;
- підсистемою дослідження впливу занять китайськими національними традиційними видами спорту на розвиток фізичних якостей спортсменів.

З огляду на загальну мету дослідження, реалізація вказаних підсистем дозволила виявити чинники, необхідні для розвитку китайських національних традиційних видів спорту в регіоні, що стало основою для формування наукового напрямку концепції їх регіонального розвитку та відповідного блоку концептуальної моделі. Важливо зазначити, що подальший розвиток наукового блоку моделі через проведення досліджень є найбільш перспективним шляхом для реалізації концепції та вдосконалення моделі.

Отримана внаслідок наукових досліджень інформація впливає на загальну мету моделі та на всі її структурні частини, визначаючи їх оптимізацію. Для цього можуть використовуватися як прості зв'язки, зазначені на малюнку 4.2, так і формування складних потоків сигнальної інформації. Виконання операцій і процедур у цьому блоці через аналіз зазначених підсистем надає зацікавленим фахівцям інформацію, що дозволяє обґрунтувати необхідні заходи для підвищення якості підготовки спортсменів, що відображає реалізацію простого зв'язку (канал В).

Поступове наповнення потоку В – Г виявляється можливим завдяки впровадженню результатів наукових досліджень у практику підготовки спортсменів і оптимізації інформаційного поля в цій галузі шляхом

популяризації успіхів окремих атлетів. Отже, це є відбиттям реалізації складного потоку, що залучає три з чотирьох блоків концептуальної моделі.

З іншого боку, результати, отримані в наукових дослідженнях, визначають необхідність розробки та впровадження певних директивних і управлінських рішень (канал E), що, своєю чергою, сприятиме загальній популяризації китайських національних традиційних видів спорту як засобу підвищення рейтингу регіону (канал Д3).

Реалізація зазначених компонентів наукового блоку дозволила сформувати потік перспективної інформації завдяки розробці багаторівневої системи розвитку китайських національних традиційних видів спорту. Вивчення особливостей впливу китайських національних традиційних видів спорту на організм спортсменів є важливою умовою для регулювання тренувальних навантажень, що повинно бути відображено у відповідних навчально-методичних та науково-методичних розробках.

Одночасно реалізація наукового блоку забезпечила двосторонній характер каналу B, тобто надала науково обґрунтовану інформацію щодо організації підготовки спортсменів у китайських національних традиційних видах спорту, яка трансформується у відповідні навчально-методичні та науково-методичні документи. Цей зворотний потік інформації дозволяє суб'єктам управління (спортсменам, тренерам тощо) оптимізувати підготовку, сприяючи досягненню високого рівня майстерності.

Реалізація наукового блоку моделі дозволяє сформувати та наповнити складний канал Д4 – Д2, який ілюструє взаємний вплив результатів наукових досліджень та інформаційного поля в галузі китайських національних традиційних видів спорту. Презентація результатів наукових досліджень не лише у наукових виданнях, а й у масових ЗМІ сприятиме оптимізації інформаційного поля та заохоченні до занять цими видами спорту. Коли інформаційний потік щодо китайських національних традиційних видів спорту зросте, це також викликатиме зацікавленість науковців у проведенні досліджень у цій сфері.

Загальний аналіз моделі дозволяє виділити низку послідовних та

паралельних зв'язків (див. рис. 4.4), за допомогою яких здійснюється управління системою. Наявність дублювання та опосередкованих зв'язків у цьому контексті потрібно розглядати як свідчення надійності системи.

Відповідно до основних положень теорії управління, запропонована модель характеризується низкою певних властивостей.

Неаддитивність моделі вказує на те, що інтегративну композицію системи не можна звести до суми її підсистем (блоків, які її складають). Ця властивість відображає цілісність моделі, оскільки будь-який розрив у створених інформаційних потоках призведе до втрати основних якостей моделі і до своєрідного перепрограмування, наслідком якого може стати або ліквідація системи, або її трансформація через формування нових якостей. Розроблена модель є досить неаддитивною, що зумовлено великим обсягом функцій її блоків.

Емерджентність моделі проявляється в тому, що цільові функції, призначення цілісної системи не завжди збігаються з цільовими функціями її підсистем. Тобто, ціла модель виявляє властивості, які виникають лише в результаті взаємодії її компонентів. Аналіз блоків моделі, проведений раніше, підтвердив її високу емерджентність.

Синергійність моделі означає спрямованість дій і впливів у системі, що призводить до підвищення кінцевого результату. Досягнення високої узгодженості функціонування підсистем сприяє зростанню рівня впорядкованості системи та підсиленню її синергійності. Аналіз моделі надає підстави вважати її позитивно синергійною, адже існуючі двосторонні зв'язки між блоками сприяють координації діяльності окремих фахівців для досягнення загальної мети реалізації моделі.

Властивість мультиплікативності проявляється у тому, що взаємодії між елементами системи (як позитивні, так і негативні) найчастіше мають характер множення (а іноді – зведення в ступінь), а не складання. Ця властивість особливо яскраво виявляється у негативних, деструктивних процесах, де мультиплікативність має тенденцію до саморуйнування. Позитивна

мультиплікативність спостерігається значно рідше. Хоча робити остаточні висновки щодо цієї властивості розробленої моделі передчасно, можна припустити наявність мультиплікативності, враховуючи виявлену синергійність моделі.

Цілісність системи означає, що вона функціонує як організаційно-функціональне утворення, де кожен елемент виконує конкретні завдання. Ця властивість визначає стабільність функціонування системи при мінімальному структурному навантаженні та ресурсах. Розроблена модель оцінюється як цілісна, оскільки має просту структуру та достатню здатність до оптимізації та вдосконалення, що підтверджується проведенням аналізом.

Відокремленість характеризує відносну ізоляцію та автономність систем. Ця властивість проявляється у визначенні меж відповідальності між елементами системи та виділені підсистем. Вона є наслідком розмежування повноважень між різними блоками моделі. Як зазначалося під час аналізу моделі, її блоки мають різні функціональні призначення, що дозволяє забезпечити спільну спрямованість на досягнення загальної мети моделі.

Централізованість трактують як раціональне співвідношення елементів системи і процесів централізації та децентралізації управління. Розроблена модель є централізованою за своєю структурою, оскільки її основною метою є розвиток китайських національних традиційних видів спорту на регіональному рівні. Окремі блоки, незважаючи на свою важливість, не можуть замінити центр і призначені лише для виконання своїх функцій.

Адаптивність означає здатність системи змінюватися в умовах ефективного та стабільного функціонування при впливі негативних зовнішніх факторів або внутрішніх перешкод. Вона проявляється в умінні саморегулюватися та бути надійною. Якщо система має хорошу структуру, високий рівень упорядкованості зав'язків між елементами, достатнє ресурсне забезпечення і гнучке управління, то вона є високоадаптивною. Якщо ж ці характеристики низькі, система буде малоприсадибною. На етапі розробки модель повинна визнатись такою, що має достатній адаптивний потенціал; подальший

розвиток цієї властивості залежатиме від комплексу факторів, які реалізуються під час впровадження моделі (соціальних, економічних, професійних, інформаційних тощо).

Сумісність означає взаємну пристосованість елементів системи в загальному контексті. Запропоновані блоки моделі оцінюються як високо сумісні, оскільки між ними встановлені як зовнішні, так і внутрішні зв'язки, прості та складні, що забезпечує адаптацію блоків до змін оточення та власної структури.

Як зазначалося раніше, наявність зворотного зв'язку вважається найзначнішим аспектом моделі, оскільки вона підтверджує принципову можливість управління та вдосконалення системи. Ця властивість визначається напрямом інформаційного потоку від виходу системи до її входу. Системи зі зворотним зв'язком більш пристосовані до роботи в ймовірнісна орієнтованих ситуаціях під підвищеною відповідальністю. Ефективна реалізація зворотного зв'язку можлива лише за високої передбачуваності поведінки системи. Аналіз розробленої моделі підтвердив наявність зворотних зав'язків, які забезпечують її функціонування та підвищують надійність.

Отже, на основі проведених досліджень вперше обґрунтовано та створено концептуальну модель розвитку китайських національних традиційних видів спорту на регіональному рівні, яка має інформаційну структуру завдяки переважанню сигнальних зав'язків (тобто обміну інформацією). З точки зору теорії управління оцінені основні властивості запропонованої моделі, що підтверджує можливість її практичного використання.

4.3. Управління розвитком китайськими національними традиційними видами спорту на регіональному рівні

З розвитком туристичної галузі на острові Хайнань потреби туристів стають все більш різноманітними. Люди вже не лише хочуть відпочити, але й

прагнуть брати участь у унікальних заходах, щоб отримувати нові знання та виражати свою індивідуальність. Тому під час розробки міжнародного туристичного острова Хайнань важливо розвивати комерцію національної спортивної культури, зокрема танці дракона та лева, які набирають все більшого значення, а також постійно впроваджувати нові проєкти в цій сфері.

Танці дракона та лева мають глибокі корені в китайській культурі. З моменту їх популяризації вони стали улюбленими серед різних етнічних груп по всій країні, а спорт, пов'язаний з ними, став важливим аспектом національної культури. Острів Хайнань, розташований на півдні Китаю з унікальними природними умовами, стикається з викликами у розвитку культури дракона та лева у контексті міжнародного туризму. Тому необхідно шукати ефективні шляхи для розвитку цих видів спорту на острові.

Виявлено певні недоліки й запропоновано ідеї для комерційного розвитку культури танця дракона та лева на Хайнані. Ця культура має понад 2000-річну історію. Участь у культурних заходах, пов'язаних із танцем дракона та лева, дозволяє людям забути про свій соціальний стан та ідентичність, сподіваючись, що їхні сім'ї будуть у безпеці та матимуть удачу, яку ці традиції символізують. Коли немає змоги висловити свої почуття словами, їх можна передати через технічні рухи в танці, що має глибоке значення та яскравий місцевий колорит.

З моменту заснування Китайської спортивної асоціації танцю дракона та лева цей вид спорту поступово перетворився з традиційної культурної діяльності на унікальну форму спортивних змагань, що позитивно впливає на згуртованість Китаю та міжнародний обмін. Танці дракона та лева мають давню історію й широку популярність, становлять важливу частину китайської культури. Цінність цієї культури не лише висока з художньої точки зору, але вона також може поліпшити фізичну підготовленість людей, зміцнити національну єдність і підвищити патріотичний дух.

Сьогодні культура танцю дракона та лева стала важливою частиною суспільства, повною традицій і народних звичаїв, що викликає все більшу любов людей. Тому важливо активно впроваджувати інновації у розвиток танцю

дракона та лева, популяризувати цю культуру, а також просувати традиційні китайські та іноземні культури як у країні, так і за кордоном.

Провінція Хайнань має дуже особливі географічні умови, і її муніципальний розподіл має такий вигляд: 4 міста рівня префектури, 5 міст на рівні округу, 4 округи, 6 районів і 1 зона економічного розвитку.

Департамент освіти Китаю визнав значну освітню роль руху за культуру дракона і лева у формуванні здорового розвитку учнів та популяризації унікальної культурної спадщини. В результаті було запущено план розвитку «національного білого шкільного дракона і лева в класі». Введення спорту драконів і левів до шкільного життя не лише збагачує культурну атмосферу кампусів, а й готує майбутніх спортсменів у цій захоплювальній дисципліні.

Однак, проведене дослідження виявило, що всього лише 5 професійно-технічних шкіл у провінції Хайнань реалізують регулярні або факультативні заняття з танців дракона та лева, а також формують команди з цих видів спорту. Згідно з наявною інформацією, лише дві початкових та середніх школи в Хайнані мають досвід проведення змагань з танцю дракона та лева. Це свідчить про те, що рівень розвитку цих традиційних танців у початкових і середніх школах провінції Хайнань залишається на початковій стадії і потребує подальшого розвитку.

У процесі розвитку міжнародного туристичного острова в провінції Хайнань лише кілька залів бойових мистецтв позитивно відреагували на розвиток культури дракона та лева, і хоча виявлено, що нині у провінції Хайнань є 60 центрів бойових мистецтв, лише деякі з них проводять тренування з танцю дракона та лева. Крім того, у тренажерних залах провінції Хайнань активно розвивається ушу та проводяться платні тренування, які набагато популярніші ніж заняття з танцю дракона та лева. Люди активно займаються ушу, не зважаючи на технічну складність цього виду спорту, оскільки за короткий час тренувань спортсмени досягають високої продуктивності в стані здоров'я та фізичної підготовленості. Нині розвиток танцю дракона та лева в центрі бойових мистецтв все ще знаходиться на початковому етапі і потребує динамічного

розвитку. Однак багато аспектів, таких як наукова освіта, науковий менеджмент та теоретичне керівництво, не є досконалими та потребують подальшого обговорення й дослідження [109; 132].

Рухи дракона та лева мають такі характеристики, як привернення уваги, універсальність, національна приналежність та святковий настрій. Вони символізують удачу і свято, тому стали однією з найпопулярніших народних традицій на великих фестивалях у міських і сільських громадах провінції Хайнань. Ці танці мають тисячолітню історію. Нині виступи драконів і левів стали основною частиною урочистостей на відкритті і закритті різних великих заходів, святкувань, культурних фестивалів і інших важливих подій. Проте ринок послуг щодо танцю дракона та лева у Хайнані стикається з деякими проблемами, такими як слабкі механізми управління, недостатня інформація про ринок, нерівномірний рівень якості виконання та відсталий маркетинг, внаслідок чого ситуація на цьому ринку залишається досить хаотичною.

У останні роки з'явилося кілька груп людей, які цікавляться розвитком танцю дракона та лева. Перша група складається зі спортивних команд танцю дракона та лева в Хайнані, які мають різні форми власності. Друга група – це компанії, що займаються мистецтвом і культурою в цьому напрямі, такі як культурні медіакомпанії, їх частка становить 8,6%. Третя група – це навчальні заклади, які займаються цим, і їх частка становить 20,0%. Інші форми діяльності складають 68,5%. Наразі не існує ефективної системи для проведення спортивних змагань з танцю дракона та лева, що ускладнює підвищення якості продукції та створення впізнаваного бренду в цій сфері, кількість змагань, проведених в Хайнань за останні п'ять років у 2020-2024 роках наведено в табл. 4.2.

Результати табл. 4.2. свідчать про те, що провінційні змагання є найпоширенішим форматом, оскільки їх проведено три рази, що складає 64,7% від загальної кількості турнірів. Це свідчить про те, що на регіональному рівні існує активніше залучення населення до змагань, що може свідчити про місцеву популярність культури танцю дракона та лева.

Таблиця 4.2

Кількість змагань з танцю дракона та лева, проведених у провінції
Хайнань у 2020-2024 рр.

Турнірний рівень	Кількість разів	Частка
Провінційні змагання	3	64,7%
Комерційні турніри	1	25,3%
Національні чемпіонати	0	0
Усього	4	100%

Комерційні турніри мають меншу частку, з лише одним проведеним турніром, що складає 25,3%. Це може свідчити про те, що комерційні ініціативи в цій галузі ще не отримали достатнього розвитку чи популярності, або ж доступ до таких турнірів обмежений.

Національні чемпіонати не проводилися взагалі, що вказує на недостатній рівень розвитку та підтримки національного рівня для цього виду спорту в провінції Хайнань. Це також може вказувати на недостатню кількість ресурсів або організаційних можливостей для проведення таких змагань. Загальна кількість змагань дорівнює 4, що може вказувати на обмеженість заходів у цій категорії. Це також сигналізує про необхідність розвитку та залучення більшої кількості змагань для підвищення інтересу до танцю дракона та лева.

Враховуючи результати, потрібно зосередитися на розширенні комерційних турнірів та організації національних змагань, що посприє більшій популяризації та розвитку цього виду спорту. Це слід врахувати при розробці стратегії розвитку національних традиційних видів спорту. Також важливо врахувати загальний контекст і фактори, що можуть впливати на участь і організацію подібних заходів у регіоні. У табл. 4.3. наведена кількість команд, які брали участь у змаганнях Хайнань протягом останніх п'яти років у 2020-2024 рр.

Таблиця 4.3

Кількість команд, що брали участь у різних культурних заходах з танцю дракона та лева в провінції Хайнань у 2020-2024 рр.

Турнірний рівень	Кількість команд	Частка
Провінційні змагання	25	71,3%
Комерційні турніри	2	8,1%
Національні чемпіонати	1	2,7%
Усього	28	13,7%

На основі наведених у табл. 4.3. даних про кількість команд, що брали участь у змаганнях з танцю дракона та лева у провінції Хайнань, видно, що найбільша кількість команд (25) брала участь у провінційних змаганнях, що складає 71,3% від загальної кількості. Це свідчить про сильну локальну зацікавленість і підтримку цього виду активності на обласному рівні, скільки цей рівень змагань забезпечує командам більшу можливість для участі, що спрощує доступ до змагань для місцевих команд.

У комерційних турнірах взяли участь лише 2 команди (8,1%), що вказує на те, що цей формат змагань є малопопулярним і, можливо, недостатньо розвиненим. Це може бути наслідком відсутності належної реклами, фінансових стимулів або заходів, які б заохочували комерційну участь.

Лише одна команда (2,7%) брала участь у національних чемпіонатах, що свідчить про серйозний дефіцит таких змагань. Це може бути показником недостатньої підготовленості команд для участі на більш високому рівні. Важливо врахувати причини, з яких команди не беруть участь у національних чемпіонатах, і розробити заходи для стимулювання їх участі у таких змаганнях.

Загальна кількість команд у змаганнях становить 28 (100%), проте диспропорція між різними рівнями змагань вказує на те, що більшість зусиль зосереджено на місцевому рівні, тоді як комерційні та національні змагання залишаються на периферії. Існує виражена потреба у розширенні формату комерційних турнірів і проведенні національних чемпіонатів для підвищення інтересу та залучення більшої кількості команд. Для покращення ситуації варто

посилити кампанії з популяризації танцю дракона та лева, залучати більше команд до участі в комерційних турнірах, активніше пропагувати ідеї проведення національних чемпіонатів та розробити стратегії для залучення спонсорів і ресурсів для національних та комерційних турнірів.

Як видно з таблиць 1 і 2, з опитаних команд «Дракон» і «Леви» за останні п'ять років лише одна брала участь у Національному чемпіонаті, і лише дві брали участь у Національних турнірах за запрошенням та еліті. Загалом 25 команд з культури драконів та левів взяли участь у різних місцевих змаганнях, що становить 71,3% від загальної кількості. З цього видно, що на хайнаньську команду драконів і левів припадає найбільша частка різних змагань драконів і левів у провінції Хайнань. Хоча спорт драконів і левів у провінції Хайнань має певну основу для розвитку, лише одна команда брала участь у національних чемпіонатах і лише три команди брали участь у національному турнірі за запрошенням або елітному змаганні, що відображає дуже обмежений загальний рівень спорту драконів і левів у провінції Хайнань. Водночас, це може вплинути й на проблеми вчителів, відсутність фінансування, діяльність та важливість лідерства. Тому необхідно збільшити інвестиції в спорт драконів і левів, представити чудових викладачів дракона й лева в коледжах і університетах, а також дати новий поштовх розвитку спорту драконів і левів на Хайнані, щоб сприяти кращому розвитку культури й торгівлі в провінції Хайнань.

На ранній стадії розвитку Міжнародного туристичного острова Хайнань культура дракона та лева не завоювала комерційного успіху, що стало перешкодою для відповідних установ і культурних організацій у формуванні незалежних ініціатив. Внаслідок цього ресурси цих організацій переважно покладаються на державне фінансування, шкільні фонди або кошти, зібрані самостійно, що обмежує фінансові можливості для розвитку культури. Основною формою діяльності у цій сфері залишаються виступи танцюристів дракона та левів. Однак суттєвий дисбаланс між необхідними витратами на

діяльність у сфері культури дракона та левів та фактичними інвестиціями значно стримує подальший розвиток цього спорту на Хайнані.

Нині у процесі розвитку провінції Хайнань як міжнародного туристичного острова, культура дракона та левів досягла певних результатів, але виступи цих спортсменів не отримують належної уваги в засобах масової інформації, хоча самі шоу мають значні масштаби. Публіка не має достатнього доступу до інформації про танець дракона та лева, а мотивація різних учасників не була активно залучена для покращення суспільних відносин. У рамках місцевих туристичних і культурних фестивалів у багатьох людей залишається обмежене уявлення про танець дракона та лева, яке можна описати як «жебрацький лев».

У нинішніх умовах розвитку міжнародного туристичного острова Хайнань багато розробників прагнуть задовольнити потреби туристів і отримати швидкі економічні вигоди, використовуючи сучасні методи створення культурних туристичних продуктів. Тому вони перетворюють культуру дракона та лева на інструмент для максимізації прибутку, до того ж все більше розмиваючи її культурні та регіональні особливості. Хоча така комерціалізація може короткостроково підвищити туристичне споживання завдяки своїй новизні, продукти культурного туризму, пов'язані з культурою дракона та лева, втрачають свої культурні елементи та особливості. Якщо ситуація не зміниться, культура дракона та лева може виявитися під загрозою зникнення на туристичному ринку та втратити можливість сталого розвитку.

На основі розбудови Міжнародного туристичного острова Хайнань у поєднанні з туризмом та іншими вигідними проектами слід сприяти розвитку й міжнародній популяризації культури танцю дракона та лева, а також активно працювати над створенням унікального комерційного та культурного бренду. Ключем до формування цього бренду є глибоке занурення в культуру танцю дракона та лева, яка має понад 2000-річну історію й символізує процвітання і удачу.

Оскільки танець дракона та лева асоціюється з красою, все більше людей вивчають цю майстерність і стають спадкоємцями народного мистецтва. У процесі створення характерного бренду комерційної культури ми можемо зацентувати увагу на сенсах, які містяться в танці дракона та лева, прийнявши «процвітання і удачу» як основну концепцію для формування культурного бренду. Це стане основною ідеєю, яка привертатиме увагу та підкреслюватиме важливість побажань, пов'язаних із культурою танцю.

Для забезпечення ефективності побудови цього бренду необхідно сформувати професійну команду, яка піклується про бренд, розробити його логотип, управляти ним і посилити його вплив. Крім того, важливо створити команду підтримки, яка займатиметься просуванням бренду та формуванням його позитивного іміджу.

Після створення більш значущого бренду культури танцю дракона та лева, можна залучити більше людей з різних країн та регіонів до його розуміння, оцінювання й участі в цьому мистецтві. Це, своєю чергою, відіграє важливу роль у сприянні розвитку міжнародного туристичного острова Хайнань.

Місцеві туристичні органи та культурні організації повинні звернути увагу на освіту та навчання тих, хто цікавиться культурою танцю дракона та лева і бере участь у цьому мистецтві. Це може охоплювати регулярні тренування для ентузіастів і учасників танцю, щоб вони могли вдосконалювати свої навички, вивчаючи нові техніки та передові концепції тренування, а також швидко застосовувати їх на практиці. Оскільки розвиток танцю на Хайнані розпочався відносно пізно, там наразі налічується лише небагато експертів або штатних викладачів.

Провінція Хайнань володіє чудовими географічними умовами: вона розташована на крайньому півдні країни, має комфортний клімат і багаті національні традиції, що є перевагами для розвитку міжнародного туристичного острова. Сьогодні Хайнань робить акцент на активному розвитку комфортного відпочинку й екологічного, низьковуглецевого туризму, а також на створенні зон

культурного й екологічного туризму. Ці унікальні географічні переваги та широкі можливості розвитку створюють хорошу основу для розбудови культури і торгівлі танцем дракона та лева в провінції Хайнань.

У провінції Хайнань управління розвитком танцю дракона та лева зазвичай здійснюють кілька ключових організацій та установ:

1. Місцеві урядові органи управління фізичної культури та туризму відповідають за просування культурних спортивних традицій та розвиток туристичних заходів, зокрема танцю дракона та лева.

2. Культурні організації. Такі як місцеві громадські об'єднання, центри культури та художні школи, які займаються навчанням та організацією виступів танцю дракона та лева.

3. Спортивні федерації. Оскільки танець дракона та лева ввійшов до переліку визнаних видів спорту в країні і проводяться спортивні змагання, то спортивні федерації беруть участь у їхньому розвитку, організуючи тренінги та змагання, зокрема Китайська спортивна асоціація дракона та лева та її осередки на місцях.

4. Туристичні компанії. Деякі приватні компанії, які займаються туризмом, беруть участь у популяризації танцю дракона та лева через екскурсії, що передбачають показові виступи.

5. Університети, академії, коледжі та інші навчальні заклади пропонують курси або навчальні програми, пов'язані з культурними традиціями та танцями, готуючи нових викладачів і спортсменів.

Китайська спортивна асоціація дракона та лева є громадською організацією, що створена на основі спільності інтересів громадян для досягнення цілей та завдань, передбачених її Статутом. Основною метою діяльності Асоціації є захист законних інтересів її членів та сприяння розвитку танцю дракона та лева в Китаї. Асоціація є неприбутковою організацією, створеною відповідно до Конституції КНР («Основний закон держави») (1982), Закону КНР «Про громадські об'єднання» (2003), Закону КНР «Про фізичну культуру і спорт» (1995) та інших законодавчих актів, а також власного Статуту.

Членами Асоціації можуть бути громадяни Китаю, іноземці та особи без громадянства, які легально перебувають у Китаї, визнають принципи, мету, напрями діяльності та Статут Асоціації, сприяють їх реалізації та сплачують членські внески.

Керівними та контролюючими органами Асоціації є: Конференція, Президія та Наглядова рада. Посадовими особами Асоціації є: Президент Асоціації, Віце-президенти Асоціації, Голова та члени Наглядової ради. Вищим керівним органом Асоціації є Конференція, що скликається Президією не менше одного разу на рік. Позачергова Конференція може бути скликана Президентом Асоціації, Наглядовою радою або на вимогу більшості членів Асоціації. До компетенції Конференції належать питання, такі як затвердження програми діяльності Асоціації; внесення змін до її Статуту; обрання та відкликання Президії та Наглядової ради; заслуховування та затвердження звітів про діяльність Президії та Наглядової ради; рішення про припинення діяльності Асоціації, призначення ліквідаційної комісії та затвердження ліквідаційного балансу; реалізація прав власності на майно Асоціації відповідно до встановлених законодавством норм.

Керівним органом Асоціації, що діє в період між Конференціями, є Президія Асоціації. Президія обирається з членів Асоціації строком на 5 років і очолюється Президентом Асоціації. До складу Президії входять три особи: Президент Асоціації та два віце-президенти Асоціації. Президент Асоціації обирається з членів Асоціації на 5-річний термін і керує Президією.

Президент Асоціації під час своєї діяльності здійснює керівництво поточною діяльністю та виконує такі функції:

- укладає від імені Асоціації різні угоди та контракти;
- має право першого підпису на фінансових документах;
- відкриває та закриває рахунки в банках;
- здійснює оперативне управління майном Асоціації відповідно до рішень Конференції та обмежень, встановлених нею;
- затверджує штатний розклад Асоціації;

- наймає та звільняє штатних працівників Асоціації, а також укладає контракти з фахівцями для вирішення питань, пов'язаних з діяльністю Асоціації.

Згідно зі своїм статутом, Асоціація є самостійною організацією, як і багато інших громадських об'єднань. Однак усі рішення, що стосуються глобального розвитку танцю дракона та лева, вона узгоджує з Міністерством фізичної культури та спорту, а також з Міжнародною асоціацією танцю дракона та лева. Асоціація щороку підписує договір про співпрацю з Міністерством фізичної культури та спорту, відповідно до якого їй надаються права на сприяння розвитку танцю дракона та лева, популяризацію цього виду спорту, затвердження складу збірної команди області для участі в офіційних змаганнях та навчально-тренувальних зборах, а також організацію і проведення офіційних міжнародних, всеукраїнських та обласних змагань. Міністерство зі свого боку здійснює контроль за діяльністю Асоціації у встановленому порядку та в межах своєї компетенції.

Основними напрямками діяльності Асоціації, відповідно до її Статуту, є пропаганда і популяризація танцю дракона та лева серед населення, залучення різних груп до фізкультурно-оздоровчої та спортивної діяльності; сприяння підвищенню ролі танцю у всебічному розвитку особистості, зміцненню здоров'я та формуванню здорового способу життя; покращення системи підготовки кваліфікованих спортсменів, тренерів і суддів, а також забезпечення успішних виступів спортсменів на змаганнях; участь у розвитку матеріально-технічної бази танцю дракона та лева; організація та проведення фізкультурно-оздоровчих і спортивних заходів, а також участь у проведенні змагань і інших заходів згідно з чинними правилами.

Дослідження маркетингової діяльності в спорті [8; 49; 85] показують, що ефективність функціонування та стратегічні підходи до розвитку національних традиційних видів спорту залежать від змін у політично-правовому середовищі. Залежність від зміни влади та політичної стабільності країни є ключовим чинником, що впливає на подальшу успішну діяльність. Варто також враховувати конкуренцію, аналізувати ринок послуг, розширювати їх

асортимент і підвищувати якість, а також мати ефективну рекламну кампанію та стратегію просування своїх послуг. Отже, згідно з рекомендаціями опитаних громадян Китаю, Китайській асоціації танцю дракона та лева необхідно розробити маркетингову стратегію для розвитку національних традиційних видів спорту (на прикладі танцю дракона та лева), що сприятиме ефективному просуванню послуг на ринку фізкультурно-спортивних послуг.

У рамках нашого дослідження, крім аналізу суспільної думки щодо розвитку національних традиційних видів спорту в Китаї, були визначені можливості та загрози зовнішнього середовища для Китайської асоціації танцю дракона та лева в сучасних ринкових умовах (табл. 4.5). Варто зазначити, що показники, які отримали менше 60 балів, становлять загрози для розробки та реалізації маркетингової концепції, тоді як показники з 60 балами і вище відображають можливості маркетингового середовища асоціації.

Таблиця 4.5

Оцінка можливостей та загроз діяльності Китайської асоціації танцю дракона та лева, за результатами опитування працівників сфери фізичної культури та спорту (n=15)

№	Критерії оцінювання	Сума Σ	$\bar{X} \pm m$	%
1.	Збільшення переліку наданих послуг	65	4,26 ± 0,23	86,66
2.	Поліпшення якості та маркетинг власних послуг	62	4,00 ± 0,84	82,6
3.	Популяризація танцю дракона та лева	60	4,13 ± 0,34	80,0
4.	Політичні зміни в країні	60	4,66 ± 0,34	80,0
5.	Зміна вподобань населення щодо видів спорту	35	2,33 ± 0,05	46,6
6.	Зміни в доходах населення	26	1,73 ± 0,28	34,6
7.	Політичні зміни в країні	16	1,07 ± 0,06	21,3
8.	Рівень інфляції в країні	11	3,60 ± 0,30	14,6
9.	Підвищення рівня смертності	9	2,93 ± 0,34	12,0
$\sum_{i=1}^n x_{i\max} = 75 \quad \sum_{i=1}^n x_{i\min} = 15$				

Для виявлення узгодженості думок експертів розраховано коефіцієнт конкордації. Серед працівників сфери фізичної культури та спорту спостерігається узгодженість думок щодо можливостей та загроз діяльності Китайської асоціації танцю дракона та лева, оскільки коефіцієнт конкордації $W=0,71$ ($p>0,01$), коефіцієнт конкордації $W \geq W_{гр}$. Рівень узгодженості думок експертів у кожній групі був високий та підтверджував достовірність проведеної експертизи.

З табл. 4.5. видно, що за оцінками фахівців найбільші можливості для подальшого розвитку має розширення спектру наданих послуг. Проведення тренінгів, вистав, навчальних курсів або заходів, пов'язаних зі східною культурою, можуть залучити нову аудиторію, що позитивно вплине на популяризацію танцю дракона та лева. Поліпшення якості та маркетинг власних послуг має високий вплив на задоволеність клієнтів та їх повторний інтерес. Ефективний маркетинг допоможе залучити нових учасників і спонсорів. Популяризація танцю дракона та лева має високий вплив та може забезпечити стабільний зростаючий інтерес до цього виду спорту, спонукати людей до участі, а також залучення інвестицій.

Значний вплив, на думку експертів, на діяльність Асоціації має зміна вподобань населення щодо вибору видів спорту. Якщо танець дракона та лева зростає в популярності, Асоціація має можливість залучити нових учасників та фанатів. Важливо стежити за трендами та адаптувати свою програму. Зміни в доходах населення має помірний вплив, оскільки зміни в доходах можуть вплинути на фінансові можливості людей брати участь у заходах. Наприклад, підвищення доходів може призвести до збільшення кількості нових членів асоціації, тоді як зменшення доходів може, навпаки, обмежити можливості людей.

Менший вплив на діяльність асоціації мають політичні зміни в країні, залежно від стабільності політичної ситуації і підтримки культурних ініціатив. Рівень інфляції в країні також може мати дуже обмежений вплив, оскільки спорт і культура можуть частково залишатися стабільними в умовах економічних

коливань. Підвищення рівня смертності, на думку експертів, вплине найменше, оскільки цей показник має непрямий і далекосяжний вплив на діяльність асоціації.

На основі визначених загроз і можливостей, визначених у ході експертної оцінки, було побудовано матрицю SWOT-аналізу діяльності Китайської асоціації танцю дракона та лева (рис. 4.6).

Таблиця 4.6

Матриця SWOT-аналізу діяльності Китайської асоціації танцю дракона та лева

		Внутрішнє середовище		Зовнішнє середовище	
		Сильні сторони		Слабкі сторони	
Можливості	- Співпраця з державними та громадськими організаціями у сфері фізичної культури та спорту. - Зміцнення кадрового потенціалу. - залучення спонсорів для підтримки діяльності асоціації. - Розширення міжнародних контактів та співпраці. - Реалізація ефективних маркетингових стратегій.	Стратегія при порівнянні сильних сторін та можливостей - Зростання популярності та конкурентоздатності танцю дракона та лева. - Збільшення кількості людей, які займаються танцем дракона та лева. - Покращення спортивних результатів на міжнародних змаганнях з танцю дракона та лева.		Стратегія при порівнянні слабких сторін та можливостей - Реклама та поширення інформації про танець дракона та лева серед населення. - Створення організаційно-управлінських умов для практики танцю дракона та лева.	
	Загрози	Стратегія при порівнянні сильних сторін та загроз - Популяризація танцю дракона та лева з акцентом на його переваги. - Забезпечення доступності послуг танцю дракона та лева для населення шляхом зниження цін. - Адаптація програм для надання оздоровчих послуг через танець дракона та лева.		Стратегія при порівнянні слабких сторін та загроз - Подальше вдосконалення процесів. - Призупинення діяльності організації.	

Враховуючи вищезазначене, нами розроблено стратегію розвитку китайських національних традиційних видів спорту (рис. 4.7), яка спирається на принципи системності, науковості, цілепокладання, гуманізму й охоплює мережу організаційно-управлінських заходів, що зумовлюють досягнення поставлених завдань, таких як зростання популярності та конкурентоспроможності національних традиційних видів спорту; покращення спортивних результатів спортсменів на змаганнях; збільшення кількості людей, які займаються національними видами спорту.

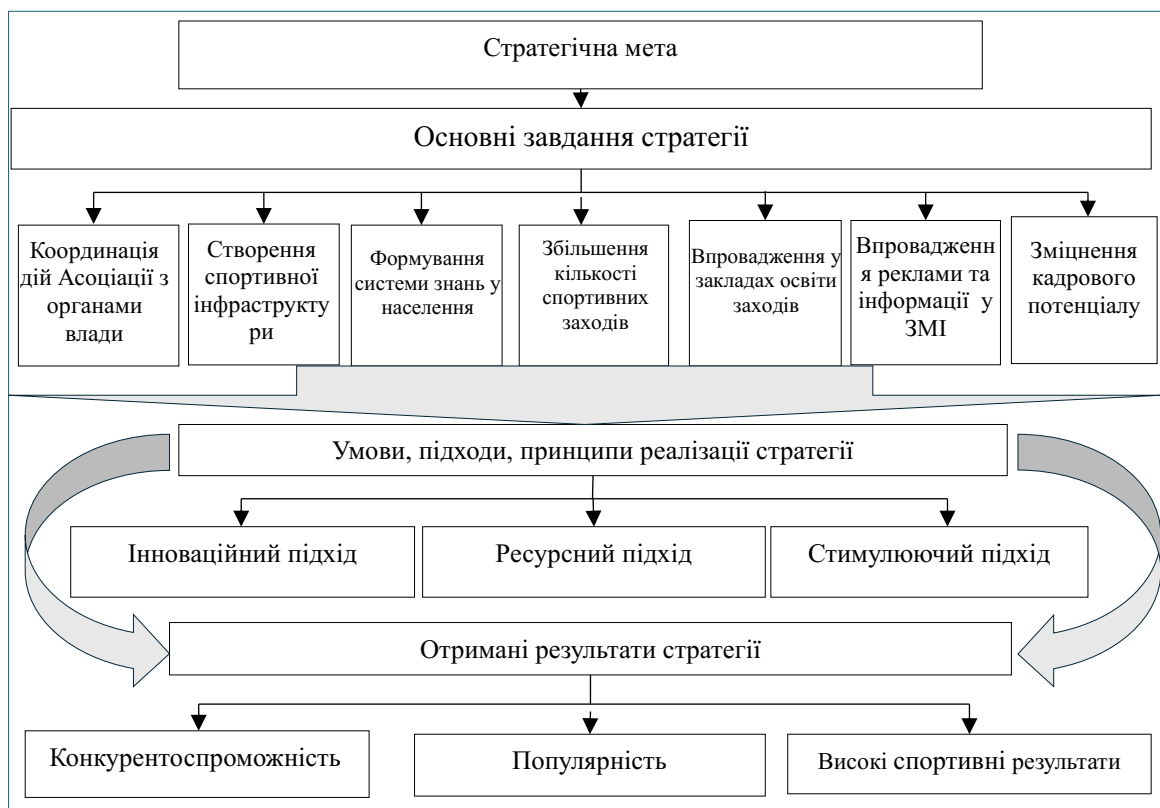

Рис. 4.4. Стратегія розвитку танцю дракона та лева

На нашу думку, важливим є те, що результати соціологічного дослідження знайшли підтвердження в оцінках експертів щодо перспектив подальшого розвитку китайських національних традиційних видів спорту в Провінції Хайнань завдяки ефективній маркетинговій діяльності Асоціації. Танцю дракона та лева властива відсутність чіткого розмежування між аматорськими і професійними напрямками, а також спортивно-комерційна спрямованість розвитку, де діяльність спортсменів зосереджена на суто спортивних інтересах і

не має на меті отримання прибутку, на відміну від комерційно-спортивної орієнтації, характерної для американської моделі спорту.

Для Асоціації, в умовах реалізації стратегічних цілей, важливо формувати надійну репутацію, створювати привабливий імідж та знаходити додаткові джерела фінансування. Її діяльність залежить від кількох факторів, таких як доступні зовнішні та внутрішні ресурси (середовище), попит на послуги або популярність виду спорту, а також ефективна взаємодія з державними та громадськими органами влади, іншими організаціями та установами. Водночас із внутрішніми ризиками існують і загальні ризики, пов'язані з розвитком КНР, які необхідно враховувати при плануванні роботи Асоціації. До них належать неефективність державного управління, недосконала законодавча база, політична та економічна криза, а також значні масштаби і швидкість втрати людського капіталу. Завдяки ефективному менеджменту та стратегічному плануванню можна подолати всі ці виклики, з якими сьогодні стикається Асоціація.

Враховуючи, що стратегічне планування є процесом, який передбачає розробку та корекцію системи формалізованих планів, а також формування переліку і змісту заходів для їх реалізації на основі безперервного контролю та оцінки зовнішніх і внутрішніх змін [7; 8; 14], у ході дослідження ми створили стратегічну модель розвитку китайських національних традиційних видів спорту (на прикладі танцю дракона та лева) в Провінції Хайнань. Було розроблено Перспективний план розвитку цих видів спорту (на прикладі танцю дракона та лева) (Додаток К) для Китайської асоціації танцю дракона та лева, в якому запропоновано заходи для реалізації стратегії. Цей план базується на Національній стратегії розвитку фізичної культури КНР, основною метою якої є створення умов для оздоровчої фізичної активності та здорового способу життя, що сприятиме формуванню здоров'я громадян як найвищої соціальної цінності в державі.

План передбачає завдання, показники, заходи та строки виконання. Він був представлений для оцінки експертам, які умовно поділяються на дві групи:

науковців – викладачів вищих навчальних закладів з науковим ступенем та/або вченим званням (20 осіб) і практиків — працівників у сфері фізичної культури та спорту (20 осіб). На основі отриманих даних анкетування, яке проводилося за 5-бальною шкалою, було проведено математико-статистичну обробку результатів дослідження.

Використовувалися методи описової статистики, перевірки статистичних гіпотез за критерієм знаків, експертних оцінок з розрахунком коефіцієнта конкордації, а також виявлення взаємозв'язків між досліджуваними показниками за коефіцієнтом рангової кореляції Спірмена та коефіцієнтом конкордації [23]. Комплекс показників, що описує варіацію випадкових величин, зокрема й дисперсію, стандартне відхилення та коефіцієнт варіації (табл. 4.3), свідчить про незначну варіативність оцінок серед експертів-практиків (від 0,1% до 13%) та наявність розбіжностей у думках у групі експертів-науковців (від 9% до 29%). Це свідчить про узгодженість думок експертів-практиків та невелике вагання в неузгодженості серед експертів-науковців.

З таблиці 4.7 видно, що показники репрезентативності думок експертів, виражених помилкою репрезентативності, є нормальними та не перевищують 10% від середніх показників.

Результати описової математичної статистики дають можливість проведення порівняльного аналізу результатів висловлення думок двох груп експертів 1 – науковці та 2 – практики. Для цього використаний непараметричний критерій знаків для рівнозначних вибірок.

Відповідність нормальному розподілу вибірових сукупностей визначали за критерієм Манна-Уїтні. Для порівняння двох груп обрано критерій знаків (Ван дер Вардена). Виявлено достовірні відмінності між досліджуваними показниками при опитуванні груп експертів науковців та практиків. За таблицею Ван дер Вардена інтервалом достовірності виступає [1-7]. Отриманий показник ($z=6$) потрапляє в заданий інтервал, що свідчить про наявність достовірних відмінностей в оцінках двох груп експертів ($p>0,01$).

Таблиця 4.7

Математико-статистична обробка результатів опитування експертів

Об'єкти експертизи (показники), n=7	Група експертів	$\bar{X} \pm m$	Mo	Me	D	σ	v
Координація дій Асоціації з органами державної влади у сфері фізичної культури та спорту і фізкультурно-спортивними організаціями	1 група*	4,6±0,17	5	5	0,57	0,75	16%
	2 група**	5,0±0,01	5	5	0,01	0,01	0,1%
Створення інфраструктури спортивних споруд для занять	1 група*	4,8±0,10	5	5	0,20	0,44	9%
	2 група**	5,0±0,01	5	5	0,05	0,22	5%
Формування системи знань у населення щодо оздоровчих та виховних цінностей національних традиційних видів спорту	1 група*	3,8±0,25	4	4	1,22	1,11	29%
	2 група**	4,7±0,11	5	5	0,22	0,47	10%
Збільшення кількості загальнодоступних спортивних заходів з національних традиційних видів спорту для залучення широких верст населення	1 група*	4,2±0,24	5	4,5	1,19	1,09	26%
	2 група**	4,8±0,09	5	5	0,17	0,41	9%
Активне впровадження національних традиційних видів спорту у навчальний процес та позакласну роботу з фізичного виховання в закладах загальної середньої освіти та закладах вищої освіти (розроблення методичних рекомендацій, поліпшення матеріально-технічного забезпечення)	1 група*	3,9±0,22	4	4	0,98	0,99	26%
	2 група**	4,6±0,11	5	5	0,26	0,51	11%
Впровадження у засобах масової інформації реклами фізкультурно-спортивних заходів з національних традиційних видів спорту, а також пізнавальних програм для осіб різного віку	1 група*	4,4±0,18	5	5	0,66	0,81	19%
	2 група**	4,7±0,11	5	5	0,22	0,47	10%
Зміцнення кадрового потенціалу	1 група*	4,6±0,14	5	5	0,37	0,60	13%
	2 група**	4,6±0,13	5	5	0,36	0,60	13%

*1 група експертів – науковців (n=20)

**2 група експертів – практиків (n=20)

До того ж слід зазначити, що не було виявлено жодного негативного показника $z(-) = 0$, що свідчить про більш високу оцінку експертів-практиків стосовно оцінок експертів-науковців. Згідно з отриманими показниками розроблений нами План можна вважати ефективним.

Для виявлення узгодженості думок експертів було розраховано коефіцієнт конкордації. Серед науковців та практиків спостерігається узгодженість думок щодо використання запропонованого нами Плану в роботі Китайської асоціації танцю дракона та лева, оскільки коефіцієнт конкордації $W=0,73$ і $W=0,71$; при $p>0,01$, у всіх групах коефіцієнт конкордації $W \geq W_{гр}$. Рівень узгодженості думок експертів у кожній групі був високий та підтверджував достовірність проведеної експертизи.

Для виявлення взаємозв'язку між виставленими експертами оцінками було проведено кореляційний аналіз за методикою Спірмена (рангова кореляція), результати якого представлено у табл. 4.8.

Отриманий показник коефіцієнта рангової кореляції $\rho = 0,96$ при $p>0,001$ означає, що думки експертів є узгодженими, що підтверджує ефективність проведених експертиз щодо використання запропонованого нами Перспективного плану розвитку національних традиційних видів спорту в Провінції Хайнань.

Варто зазначити, що експерти обох груп достатньо високо оцінили запропонований нами План, про що свідчить загальна оцінка експертів, яка становить 4,55 балів, з 5 можливих, при цьому оцінка експертів-практиків вища за оцінку експертів-науковців і становить – 4,77, тоді як оцінка експертів-науковців склала – 4,33.

На думку експертів обох груп, найбільший вплив на розвиток національних традиційних видів спорту в Провінції Хайнань матимуть заходи, спрямовані на створення інфраструктури спортивних споруд для занять національними традиційними видами спорту.

Таблиця 4.8

Узгодженість думок експертів науковців та практиків щодо оцінюваних показників (за коефіцієнтом кореляції)

Об'єкти експертизи (показники), n=7	\bar{X} балів експертів-науковців (n=20)	\bar{X} балів експертів-практиків (n=20)
Координація дій Асоціації з органами державної влади у сфері фізичної культури та спорту й фізкультурно-спортивними організаціями	4,6	5
Створення інфраструктури спортивних споруд для занять	4,8	5
Формування системи знань у населення щодо оздоровчих та виховних цінностей національних традиційних видів спорту	3,8	4,7
Збільшення кількості загальнодоступних спортивних заходів з національних традиційних видів спорту для залучення широких верст населення	4,2	4,8
Активне впровадження національних традиційних видів спорту у навчальний процес та позакласну роботу з фізичного виховання в закладах загальної середньої освіти та закладах вищої освіти (розроблення методичних рекомендацій, поліпшення матеріально-технічного забезпечення)	3,9	4,6
Впровадження у засобах масової інформації реклами фізкультурно-спортивних заходів з національних традиційних видів спорту, а також пізнавальних програм для осіб різного віку	4,4	4,7
Зміцнення кадрового потенціалу	4,6	4,6
Середнє значення (\bar{X})	4,33	4,77
$\rho = 1 - \frac{6 \sum_{i=1}^n (x_i - y_i)^2}{n(n^2 - 1)}$	0,96	
p	<0,001	

Найвищий бал експерти-практики також поставили показникам щодо координації дій Китайської асоціації з танцю дракона та лева з органами державної влади у сфері фізичної культури та спорту й фізкультурно-спортивними організаціями, а дещо нижчі (4,6 балів) оцінили впровадження національних традиційних видів спорту у навчальний процес та позакласну роботу з фізичного виховання в закладах загальної середньої освіти та закладах вищої освіти (розроблення методичних рекомендацій, поліпшення матеріально-

технічного забезпечення) та заходи щодо зміцнення кадрового потенціалу. Своєю чергою, експерти-науковці, теж на 4,6 балів оцінили заходи щодо зміцнення кадрового потенціалу, а ось упровадженню національних традиційних видів спорту у навчальний процес та позакласну роботу з фізичного виховання в закладах загальної середньої освіти та закладах вищої освіти (розроблення методичних рекомендацій, поліпшення матеріально-технічного забезпечення) виставили 3,9 балів, найменший вплив на розвиток національних традиційних видів спорту у Провінції Хайнань, на думку експертів-науковців, матимуть заходи, спрямовані на формування у населення системи знань щодо оздоровчих та виховних цінностей національних традиційних видів спорту (3,8 балів).

Висновки до розділу 4

1. Застосування концептуального підходу в управлінні розвитком китайськими національними традиційними видами спорту є важливим з кількох причин. По-перше, цей підхід дозволив формалізувати стратегії розвитку з огляду на унікальні культурні, соціальні та економічні аспекти, що характерні для цих видів спорту. По-друге, він сприяв інтеграції традиційних практик з сучасними управлінськими методами, що забезпечує більш ефективну реалізацію заходів на всіх рівнях. По-третє, концептуальний підхід допомагає ідентифікувати ключові фактори успіху та ризики, що стоять на шляху розвитку, що, своєю чергою, забезпечує можливість адаптації та корекції стратегії в умовах змінюваного середовища. Завдяки зазначеним аспектам, вивчення цього підходу є критично важливим для збереження та популяризації китайських національних традиційних видів спорту, а також для їх інтеграції в сучасну спортивну культуру та розвиток фізичної активності в суспільстві.

2. Національні традиційні види спорту мають значний вплив на економічне зростання регіону, оскільки популяризація таких видів спорту може

сприяти розвитку туристичної інфраструктури, залученню туристів і, відповідно, збільшенню доходів від туризму. Проведення культурних і спортивних заходів, чемпіонатів та фестивалів, пов'язаних з традиційними видами спорту, створює нові робочі місця і стимулює підприємницьку активність у місцевому бізнесі, серед якого готелі, ресторани та виробництво сувенірів; національні традиційні види спорту сприяють зміцненню соціальних зав'язків і місцевої ідентичності, що може підвищити залученість громадян до спортивної діяльності, знизити рівень безробіття та покращити якість життя. Підтримка та розвиток традиційних видів спорту можуть поліпшити загальний імідж регіону, що може вплинути на інвестиційний клімат та зацікавленість інвесторів у розвитку інфраструктури. У ході дослідження розроблено методику оцінки потенціалу китайських національних традиційних видів спорту. Експертна оцінка показала, що виробничий потенціал розвитку китайських національних традиційних видів спорту складає 0,87 балів (високий рівень), управлінський потенціал – 0,76 балів (достатній рівень), маркетинговий потенціал – 0,74 бали (достатній рівень), а ресурсний потенціал – 0,61 бал (низький рівень). Як наслідок, загальний інтегральний рівень потенціалу становить 0,75 балів (достатній рівень), що свідчить про необхідність розробки концептуальної моделі та програм розвитку для його підвищення.

3. Розроблена концептуальна модель розвитку національних традиційних видів спорту полягає в тому, що вона забезпечує структурований та системний підхід до розвитку китайських національних традиційних видів спорту, сприяючи інституційному зміцненню, покращенню конкурентоспроможності та збереженню культурної спадщини, модель допомагає формувати загальне розуміння важливості традиційних видів спорту для соціального, економічного та культурного розвитку суспільства, що сприяє підвищенню національної гордості та ідентичності. Структура моделі охоплює стратегічні цілі, аналіз ресурсів, заплановані заходи та ініціативи, а також механізми моніторингу та оцінки ефективності реалізації цих заходів.

4. Управління розвитком китайськими національними традиційними видами спорту на регіональному рівні здійснюють державні та громадські організації, їх діяльність критично важлива для збереження культурної спадщини, підвищення соціальної активності та економічного зростання, оскільки воно сприяє інтеграції традиційних практик у сучасну спортивну, їх діяльність культуру, залученню місцевих громад до активного способу життя і розвитку туристичної привабливості регіонів.

5. Основне управління розвитком танцю дракона та лева здійснює Китайська асоціація танцю дракона та лева і її осередки на місцях. Сильні сторони діяльності асоціації передбачають сприяння збереженню культурної спадщини та активну співпрацю з місцевими громадами, тоді як слабкі сторони можуть проявлятися в недостатньому фінансуванні для розвитку організації, обмежених можливостях для міжнародної популяризації та необхідності вдосконалення промоції серед молоді. Сильні сторони асоціації, такі як попит на етнічні види спорту та доступність змагань, можуть стати основою для подальшого розвитку. Однак слабкі сторони, зокрема консерватизм споживачів і недостатня інфраструктура, потребують уваги та подолання для досягнення успіху. Важливо працювати над покращенням інфраструктури, збільшенням кількості кадрів та підвищенням усвідомленості населення про танець дракона та лева як яскраву й унікальну спортивну дисципліну.

6. Реалізація розробленої у процесі дослідження стратегії розвитку китайських національних традиційних видів спорту сприяє Китайській асоціації танцю дракона та лева у створенні належних умов для залучення широких верств населення до занять. Це підтверджується високою оцінкою експертів Плану реалізації стратегії, яка становить 4,6 балів, дані є репрезентативні. Про достовірність проведеної експертизи свідчить отриманий коефіцієнт конкордації, коефіцієнт кореляції становить 0,96, що свідчить про узгодженість думок експертів.

РОЗДІЛ 5

АНАЛІЗ ТА УЗАГАЛЬНЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ

Проведене дослідження дозволяє зробити висновок, що нині в КНР активно розвиваються національні види рухової активності, які є складовою спортивної культури країни. Деякі види такої рухової активності отримали офіційне визнання на рівні держави і мають статус національних традиційних видів спорту [97]. Поступово в країні формуються умови для їх розвитку та популяризації: організовують фізкультурно-оздоровчі заходи, спортивні змагання, підготовку спортсменів, відкривають спортивні секції в школах та вищих навчальних закладах [122; 130; 150; 153].

Обґрунтовані в ході дослідження теоретичні концепції щодо організаційно-управлінського забезпечення розвитку національних традиційних видів спорту як соціального феномену ґрунтуються на наукових дослідженнях таких авторів, як Дрюков О. (2022), Литвиненко А. (2021, 2023), Мулик В. (2023), Разуменко Т. (2016, 2020), Саєнко В. (2009, 2014), Чжан Л. (2020), де досліджували особливості розвитку національних видів спорту в різних країнах світу та в Україні, структуру управлінських органів, специфіку проведення міжнародних спортивних змагань, досвід участі українських спортсменів у таких заходах, а також систему ресурсного забезпечення тощо. Доповнено дані щодо інноваційних підходів до державного управління розвитком спорту, окреслених у роботах Середи Н. (2023), Томенка О. (2021), Тропіна Ю. (2024, 2025), серед яких: удосконалення нормативно-правової та науково-методичної бази підготовки спортсменів; оптимізацію управлінських процесів у організаціях, що займаються підготовкою атлетів; активізацію економічної діяльності; інноваційний розвиток системи ресурсного забезпечення; інтеграцію національних видів спорту до міжнародного співтовариства; а також покращення ресурсного потенціалу суб'єктів спорту.

Узагальнено організаційні аспекти розвитку національних видів спорту при

формуванні державної політики в системі управління спортом в Китаї та Україні. Встановлено, що на законодавчому рівні врегульовано державну підтримку національних традиційних видів спорту. Міністерство спорту КНР може надавати спортивним федераціям, які опікується розвитком китайських національних традиційних видів спорту в країні, фінансову підтримку з державного бюджету для здійснення статутної діяльності й підготовки збірних команд до участі у міжнародних змаганнях.

Узагальнено результати наукових досліджень Борисової О. (2013, 2016), Долбишевої Н. (2012, 2014, 2015), Жданової О., Чеховської Л. (2017), Імаса Є. (2016) та Кропивницької Т. (2014, 2016), а також Матвеева С., щоб визначити організаційну структуру управління неолімпійським спортом. Ця структура складається з трьох груп органів і організацій: загальної, відомчої та спеціальної компетенції, які зосереджені на формуванні та реалізації державної політики щодо розвитку національних видів спорту.

Проведене дослідження показало, що у процесі популяризації та поширення китайських національних традиційних видів спорту в країні та за її межами, головним завданням, яке стоїть перед суспільством нині, є збереження культурної спадщини та традицій китайського народу, які уособлюють національну спортивну культуру країни [172]. Так, танець дракона та лева, який зародився між 220 і 280 роками, має важливе значення для сучасної молоді [167]. Це підтверджує проведене у ході дослідження опитування пересічних громадян Китаю та фахівців фізичної культури, спортсменів, тренерів, які бажають поширювати танець дракона та лева за кордоном, удосконалювати його і робити більш привабливим для сучасних споживачів, шляхом введення інноваційних елементів, однак зберігаючи при цьому неповторність і традиційні складові танцю.

Основними шляхами збереження національної спадщини у процесі подальшого розвитку національних традиційних видів спорту є: поглиблення обізнаності населення; створення бази охорони спадщини та розвитку місцевої національної традиційної спортивної культури; формування державної політики

та удосконалення системи державного управління розвитком національної традиційної спортивної культури; використання засобів масової інформації з метою реалізації успадкування та розвитку національної традиційної спортивної культури [177].

Для популяризації китайських національних видів спорту в процесі розвитку фізичної культури, держава, зі свого боку, планує: припинити надмірне регулювання ринку спортивних послуг і обмежити свою роль для забезпечення справедливих і конкурентних ринкових умов; надати доступ приватному капіталу у спортивну галузь на додаток до своєї власності фінансової підтримки; підтримувати спортивну галузь у більш префекційному режимі [143].

Дослідження підтверджує припущення, що серед національних традиційних видів спорту достатньо активно розвивається танець дракона та лева [158]. Китайські спортсмени демонструють стабільно високі спортивні результати. У школах, коледжах та закладах вищої освіти збільшується кількість юних спортсменів, які займаються цими видами спорту. Сучасними вченими запропоновано методику викладання танцю дракона та лева у закладах вищої освіти [132; 134; 161], на державному рівні затверджено програму для шкіл щодо підготовки юних спортсменів [9].

Доповнено теоретичні дані Верена Бурк (2014), Дрюкова О.В та Дрюкова В.О. (2022), Разуменко Т. (2015, 2020) щодо історії та розвитку китайських національних традиційних видів спорту, розглянуто характерні відмінності китайської спортивної культури, охарактеризовано структуру органів управління національними видами спорту в Китаї. Встановлено, що окремі китайські національні види ввійшли до переліку олімпійських видів спорту, зокрема, настільний теніс [168], що визначає цей вид спорту як пріоритетний та гарантує державну підтримку. Спортивні федерації вирішують організаційно-управлінські питання розвитку національних традиційних видів спорту, деякі з них отримують статус національних завдяки розвитку своїх видів спорту по всій території країни. Вони організовують і проводять офіційні міжнародні та державні змагання, а також мають кваліфіковані кадри (спортсмени, тренери, судді та спеціалісти з

необхідною кваліфікацією і досвідом), а також належну матеріально-технічну та інформаційну базу, відповідне організаційно-методичне забезпечення [170].

Продовжено науковий пошук (Байрамов Р., Бондар А. (2019), Глоба Г. (2012), Ніколаєва В., Чіжаєва П. (2020), Шапар К., Коломєйцевої О., Довгопол Е. Гординського Ю. (2022) щодо впливу занять єдиноборствами на фізичний розвиток студентів та формування їх ціннісних орієнтацій. З'ясовано, що китайські національні види єдиноборств викликають інтерес у дітей та молоді своїми давніми традиціями, ритуалами, вони видовищні і сприяють гармонійному розвитку особистості [168]. Заняття китайськими національними єдиноборствами мають велике значення для дітей та молоді, адже сприяють активізації морального виховання відповідно до етичних і філософських принципів, таких як повага до старших, чесність, вміння слухати думки оточення, відданість у праці, ініціативність у справах та рішучість у діях. Дослідження показали, що загальний вектор ціннісних орієнтацій студентів, які займаються національними видами єдиноборств, спрямований на особистісний розвиток. Це свідчить про їхнє прагнення до фізичного, інтелектуального та морально-етичного зростання, а пріоритетними цінностями для них є здоров'я, життєва мудрість та розвиток. Ще однією характеристикою є те, що серед інструментальних цінностей, які вони розглядають як засоби досягнення цілей, найбільш важливими є вихованість, рішучість та чесність. До того ж, вони не орієнтовані на соціальну активність, не цікавляться громадським визнанням, щастям чи іншими розвагами [180].

Соціологічне опитування серед китайських спортсменів, які займаються національними традиційними видами спорту, виявило, що більшість із них вважають ці види спорту видовищними і достатньо популярними в країні. Багато спортсменів долучилися до секцій національних традиційних видів спорту завдяки впливу друзів, батьків або тренерів, що свідчить про низький рівень маркетингової діяльності фізкультурно-спортивних організацій та недостатньою інформацією про національні традиційні види спорту в засобах масової інформації. Крім того, спортсмени зазначають недостатній рівень матеріально-технічного забезпечення для занять і нестачу фінансування для цих видів спорту.

Дослідження виявило стан розвитку національних традиційних видів спорту на рівні провінції, а також структуру і напрями діяльності Міжнародної федерації танцю дракона та лева відповідно до їхнього Статуту. Опитування серед жителів Китаю показало, що більшість вважає, що федерація повинна активізувати свою маркетингову діяльність, збільшити кількість трансляцій змагань на телебаченні та створити офіційні веб-сайти федерацій і клубів в інтернеті. Думки експертів підтверджують погляди громадян, вказуючи, що найбільші можливості для подальшого розвитку федерації забезпечить популяризація танцю дракона та лева серед населення, розширення асортименту послуг федерації, підвищення якості та реклама своїх послуг, а також зміни в законодавстві. Згідно з думкою пересічних громадян та оцінками експертів, держава має найменший вплив на розвиток танцю дракона та лева в країні і на діяльність федерації. На основі проведених досліджень було сформульовано стратегію розвитку національних традиційних видів спорту.

З метою дослідження, опираючись на отримані фактичні дані, обґрунтовано концепцію розвитку китайських національних традиційних видів спорту та оцінено її вплив на територіальний розвиток з погляду теорії управління. Основними завданнями цієї концепції є залучення широких верств населення різних вікових категорій до занять національними традиційними видами спорту, збільшення кількості спортсменів у цьому спорті, підвищення їхньої спортивної підготовленості та майстерності, а також оптимізація спортивної інфраструктури. Реалізація напрямів концепції проводиться за допомогою блоків, які забезпечують виконання специфічних завдань концепції.

Запропонований у ході дослідження методичний підхід до організації регіонального управління розвитком національних традиційних видів спорту сприяє соціально-культурному та економічному розвитку регіону.

У процесі дослідження було розроблено стратегію розвитку китайських національних традиційних видів спорту та перспективний план її реалізації на рівні провінції. Цей план містить комплекс заходів, які лежать в основі моделі та сприятимуть досягненню стратегічних завдань розвитку китайських

національних традиційних видів спорту на провінційному рівні. Серед цих завдань – підвищення популярності та конкурентоспроможності цих видів спорту, поліпшення спортивних результатів на змаганнях та збільшення кількості людей, які займаються китайськими національними видами спорту.

Запропонована нами стратегія, яка враховує внутрішні та зовнішні ризики, сприяє розвитку китайських національних традиційних видів спорту, зокрема танців дракона і лева, у провінції Хайнань. Це підтверджують результати експертної оцінки, проведеної двома групами фахівців: науковцями – викладачами вишів, які мають науковий ступінь та/або вчене звання (20 осіб), а також практиками – працівниками сфери фізичної культури і спорту (20 осіб). План реалізації стратегії містить завдання, показники, заходи та терміни виконання. На думку експертів обох груп, найбільший вплив на розвиток китайських національних традиційних видів спорту на рівні провінції матимуть заходи, спрямовані на створення спортивної інфраструктури. Експерти-практики оцінили показники координації дій Національної федерації танцю дракона і лева з органами державної влади у сфері фізичної культури та спорту, а також з фізкультурно-спортивними організаціями, найвищим балом. Вони також поставили 4,7 балів за впровадження китайських національних традиційних видів спорту у навчальний процес та позакласну роботу з фізичного виховання в освітніх закладах, а також за заходи щодо зміцнення кадрового потенціалу. Експерти-науковці також оцінили заходи для зміцнення кадрового потенціалу на 4,7 балів, але впровадження китайських національних традиційних видів спорту в освітній процес та позакласну роботу отримало лише 3,8 балів. На думку науковців, заходи, спрямовані на формування у населення знань про оздоровчі та виховні цінності китайських національних традиційних видів спорту, матимуть найменший вплив на розвиток цих видів спорту на рівні провінції (оцінка 3,6 балів). Розроблений план вважається ефективним, його реалізація сприятиме спортивним федераціям у створенні необхідних умов для залучення широких верств населення до занять китайськими національними традиційними видами спорту. Це підтверджується високою оцінкою експертів – 4,8 балів з 5

можливих, а коефіцієнт кореляції становить 0,97, що засвідчує консенсус серед експертів.

Наукова новизна цього дослідження полягає у вперше теоретично обґрунтованій та розробленій концепції розвитку китайських національних видів спорту, з оцінкою її відповідно до теорії систем. А також в обґрунтуванні та розробці концептуальної моделі управління розвитком китайських національних видів спорту, проведеному її аналізу з точки зору теорії управління. Дослідження також охоплює розробку системи показників для оцінювання розвитку китайських національних видів спорту та методичного підходу для оцінки їх потенціалу. Уточнено поняття «китайські національні традиційні види спорту» та вдосконалено теоретичне обґрунтування організаційних аспектів розвитку цих видів спорту в контексті формування державної політики у системі управління громадським спортом. Також розроблено методичний підхід до організаційної регламентації регіонального управління розвитком китайських національних видів спорту. Подальшого розвитку набуло теоретичне обґрунтування організаційно-управлінського забезпечення розвитку китайських національних видів спорту як соціального феномену, а також теоретичні відомості щодо формування системи управління китайськими національними видами спорту, його структурних складових та елементів у контексті громадського спорту.

ВИСНОВКИ

1. У результаті дослідження отримано теоретичне обґрунтування організаційно-управлінського забезпечення розвитку китайських національних традиційних видів спорту як соціального феномена, а також визначено їхню структуру та складові в системі громадського спорту. З'ясовано, що перспективними умовами їх розвитку в Китаї та світі є оптимізація управління підготовкою спортсменів, інтеграція традиційних видів спорту в міжнародне співтовариство, а також інноваційний розвиток ресурсного забезпечення та вдосконалення системи проведення змагань, нормативно-правового, науково-методичного й медико-біологічного забезпечення підготовки. Однак, потрібно й надалі вивчати специфічні аспекти реалізації цих умов для більш ефективного впровадження.

2. Дослідженням встановлено, що у сучасних китайських національних традиційних видах спорту, зокрема в танці дракона та лева, можна виділити два основних напрями: професійний і аматорський. Професійні вистави танцю дракона та лева здебільшого організовують у Китаї, де головним органом управління є Китайська асоціація танцю дракона та лева. Аматорські версії, що розвиваються в інших країнах світу, об'єднані під егідою Міжнародної федерації танцю дракона та лева. Принципова відмінність між професійними й аматорськими практиками полягає в тому, що в аматорських змаганнях набувають популярності нові формати, в які активно залучаються жінки та молодь. Міжнародна федерація танцю дракона та лева налічує представників з понад 30 країн, а Європейська федерація представлена в кількох країнах. В Україні танець дракона та лева почав активно розвиватися з початку 2000-х років, з формуванням Федерації танцю дракона та лева України, яка отримала офіційний статус в 2010 році. Федерація є дійсним членом міжнародних організацій, а на місцевому рівні розвитком та популяризацією цих традиційних

видів спорту займаються регіональні федерації, що сприяють їх інтеграції в спортивну культуру країни.

3. Визначено роль і значення китайських національних видів спорту в освітній системі КНР. З'ясовано, що заняття китайськими національними традиційними видами спорту сприяють розвитку фізичних якостей дітей та підлітків, активізації морального виховання відповідно до морально-етичних та філософських принципів. Дослідження встановило вплив занять китайськими національними єдиноборствами (ушу) на фізичний розвиток студентів, зокрема, було проведено тестування спортсменів 18-20 років на початку та в кінці навчального року. Тестування, яке передбачало п'ять рекомендованих вправ, підтвердило позитивну динаміку фізичних показників студентів, що свідчить про ефективність спортивної підготовки у групі спеціалізації ушу. Середні результати тестування фізичної підготовленості студентів протягом року показали покращення, зокрема, найзначніші зміни відбулися в розвитку сили в тесті «Комплексна силова вправа», де відмінність за критерієм знаків Z становила 2,21 ($p < 0,05$). Цей приріст є суттєвим, оскільки свідчить про поліпшення фізичної підготовленості, що, окрім підвищення бойової ефективності, допомагає знизити ризик травм і підвищити загальну спортивну продуктивність. Порівняльний аналіз результатів тестування студентів 18-20 років, які займаються китайськими національними єдиноборствами, показав, що їхні середні показники відповідають 5 балам у тесті «Човниковий біг 4x9 м» і перевищують 5 у тестах «Рівномірний біг 3000 м» та «Підтягування на перекладині». Це свідчить про ефективний вплив занять єдиноборствами на розвиток фізичних якостей студентів, що підтверджує доцільність їхнього впровадження для дітей та молоді.

4. Особливостями ціннісних орієнтацій спортсменів, які займаються китайськими національними єдиноборствами, є спрямованість на формування особистості. Вони не прагнуть проявляти соціальну активність, їх не цікавлять суспільне визнання, щастя інших людей та розваги. У студентів КНР домінують особистісні цінності, які оцінюються в 7,26 балів, на другому місці знаходяться цінності самоствердження з 8,74 балами, а третю позицію мають

індивідуалістичні цінності з оцінкою 8,79 балів. Серед цих цінностей переважають загальнолюдські, що стосуються особистісного існування і щастя, такі як життєва мудрість, здоров'я, розвиток, віра в себе, любов, щасливе родинне життя, вихованість, чесність, відповідальність, акуратність тощо.

5. Обґрунтовано й розроблено концепцію розвитку китайських національних традиційних видів спорту в Провінції Хайнань, яка охоплює основи впровадження [визначення мети, завдань концепції та організаційно-методичних засад розвитку китайських національних традиційних видів спорту (на прикладі танцю дракона та лева)]; напрямки забезпечення реалізації концепції (організаційного, ресурсного, навчально-методичного, наукового та інформаційного); моніторинг реалізації концепції; оцінка ефективності впровадження концепції (завдяки динаміці наявних ресурсів), в основі моделі лежить діяльність Китайської асоціації танцю дракона та лева. Завданнями концепції є залучення широких верств населення різних вікових груп до занять китайськими національними традиційними видами спорту, збільшення кількості спортсменів цих видів спорту, підвищення їх спортивної підготовленості та зростання майстерності, вдосконалення системи змагань, оптимізація спортивної інфраструктури.

6. Удосконалено методичний підхід до організаційної регламентації регіонального управління розвитком китайськими національними традиційними видами спорту на прикладі Провінції Хайнань, у якому запропоновано шляхи підвищення ефективності організаційно-управлінської діяльності Китайської асоціації танцю дракона та лева, яка створена у 1995 році з метою захисту законних інтересів своїх членів та сприяння розвитку танцю дракона та лева в Китаї, є неприбутковою організацією, що діє відповідно до Конституції КНР, Закону КНР «Про громадські об'єднання», Закону КНР «Про фізичну культуру і спорт», інших законів КНР та власного Статуту.

7. Розроблено стратегічну модель розвитку китайських національних традиційних видів спорту, зокрема танцю дракона та лева, з урахуванням внутрішніх і зовнішніх ризиків. Модель розвитку китайських національних

традиційних видів спорту у Провінції Хайнань спирається на принципи системності, науковості, цілепокладання, гуманізму й передбачає мережу організаційно-управлінських заходів, що зумовлюють досягнення поставлених завдань, таких як зростання популярності та конкурентоспроможності китайських національних традиційних видів спорту; покращення спортивних результатів на міжнародних змаганнях з китайських національних традиційних видів спорту; збільшення кількості людей, які займаються китайськими національними традиційними видами спорту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ашанін В. С. (2006). Математичні основи спортивної інформатики: навч. посіб. Харків: ХДАФК. 91 с.
2. Ашанін В.С., Литвиненко, А. М. (2023). Особливості застосування ударних дій у змагальній діяльності в хортингу. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Випуск 6 (166). С. 13-16. DOI: [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2023.6\(166\).02](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2023.6(166).02)
3. Байрамов Р.Х., Бондар А.С. (2019) Ціннісні орієнтації спортсменів сумо. Вісник Прикарпатського університету. Серія: Фізична культура. №32. С. 3-9. DOI: <https://doi.org/10.15330/fcult.32.3-9>
4. Бех І. (2003). Виховання особистості: У 2 кн. Кн. 1: Особистісно орієнтований підхід: теоретико–технологічні засади. К.: Лебідь. 280 с.
5. Бех І. Д. (2003). Виховання особистості. К.: Лебідь. Т. 2. 2003. С. 215-225.
6. Бойченко, Н.В., Голубничій, Р.В. (2016). Особливості фізичної підготовки спортсменок, що займаються дзюдо. Єдиноборства. 11-13. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/229305521.pdf>
7. Бондар А.С., Петренко І.В., Томенко О.А. (2021). Сучасні тенденції управління фізичною культурою і спортом в Україні. Слобожанський науково-спортивний вісник. № 6(86). С. 57-63. DOI: <https://doi.org/10.15391/snsv.2021-6.009>
8. Буняк Н.М. (2006). Формування маркетингової стратегії розвитку регіону та механізми її реалізації : дис. канд. економ. наук: 08.10.01. Луцьк. 212 с.
9. Ван С. М. (2010). Нормативно-правова база організації масової фізичної культури Китаю. Молода спортивна наука України : зб. наук. пр. з галузі фіз. культури та спорту / за заг. ред. Євгена Приступи. Л. Вип. 14, т. 2. С. 40-45.

10. Ван Сюемань. (2011). Особливості організаційно-управлінських основ масової фізичної культури в Китайській Народній Республіці і Україні: автореф. дис. ... канд. фіз. вих. Харків. 22 с.
11. Верена Бурк. (2014). Спорт в Китаї: історія розвитку та сучасний стан. Наука в олімпійському спорті. № 1. С. 54-59. URL: https://sportnauka.org.ua/wp-content/uploads/nvos/articles/2014.1_9.pdf
12. Виноградський М.Д., Виноградська О.М. Шканова А.М. (2002). Менеджмент в організації. Київ: Кондор. 254 с.
13. Виховання фізичної культури в сім'ї: методичні рекомендації (1993). / укл. А.А. Комар. К. ІСДО. 24 с.
14. Войчак А.В. (2001). Маркетингові дослідження: Навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. К.: КНЕУ. 119 с.
15. Гасюк І. Л. (2013). Механізми державного управління фізичною культурою та спортом в Україні : автореф. дис. д-ра наук з держ. упр. : 25.00.02. К: Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. 36 с.
16. Ганін В.І., Ганіна Н.В., Гурова К.Д. (2008). Методологія соціально-економічного дослідження. Київ: Центр учбової літератури. 224 с.
17. Герасимчук З.В. (2002). Організаційно-економічний механізм формування та реалізації стратегії розвитку регіону: монографія. Луцьк: Луцький державний технічний університет. 248 с.
18. Глоба Г.В. (2012). Систем фізичного виховання в школах Китаю. Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. №10. С.16-19.
19. Горбенко О. В. (2018) Виховання ціннісних орієнтацій студентської молоді засобами східних єдиноборств : дис. на здобуття наук. ступ. канд. пед. наук :13.00.07 Харків. 279 с. URL: <http://hdl.handle.net/123456789/2461>
20. Демографічні перспективи України до 2026 року / В.С. Стешенко, О. Рудницький, О. У. Хомра та ін. К.: Ін-т економіки НАН України, 1999. С. 36-43.

21. Деделюк Н. (2008). Організація масових фізкультурно-оздоровчих спортивних заходів з використанням національних традицій фізичного виховання. Луцьк: Волинський національний університет Імені Лесі Українки. 71 с.

22. Дрюков О.В., Дрюков В.О. (2022). Державне регулювання функціонування спорту вищих досягнень у Китаї на сучасному етапі розвитку спорту (зарубіжний досвід). Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Випуск. 1 (145). С. 44-46. DOI 10.31392/NPU-nc.series15.2022.1(145).11

23. Дубасенюк О.А. (2016). Методологія та методи науково педагогічного дослідження: навч.методичний посібник. Житомир: Полісся. 256 с.

24. Дутчак М. В. (2006). Спорт для всіх в Україні: результати загальнонаціонального опитування. Педагогіка, психологія, та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту: наукова монографія за редакцією проф. Єрмакова С. С. Харків : ХДАДМ (ХХІІІ). № 2. С. 37-43.

25. Дутчак М.В. Мартин П.М., Ляшенко О.О., Касьян М.Л., Володін Г.А. (2008). Моніторинг рівня залучення населення до спорту для всіх. К.: Всеукраїнський центр фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх», 18 с.

26. Дутчак М.В. (2007). Спорт для всіх у світовому контексті К.: НУФВСУ, 2007. 112 с.

27. Експертна група. Політика «подвійного скорочення» та розвиток шкільного спорту. (2021). Журнал Шанхайського університету спорту. 45(11). С. 1-15. DOI: <https://doi.org/10.16099/j.sus.2021.11.001>

28. Жданова О.М., Чеховська Л.Я. (2009). Управління сферою фізичного виховання і спорту: навч.посіб. Дрогобич. Коло. 224 с.

29. Жилко Ф. Т. (1955). Нариси з діалектології української мови : посіб. для ф-тів мови й літ. пед. ін-тів. Київ: Рад. шк., 314 с.

30. Загородній А.Г., Вознюк Г.Л. (2005). Фінансово-економічний словник. Львів: Національного університету «Львівська політехніка». 714 с.

31. Іванова І.В. (2001). Менеджмент підприємства. Київ: Київський національний торгово-економічний ун-т. 278 с.
32. Іщенко Р. М. Манько Д. Ю. Вища технічна освіта в Китаї на сучасному етапі. Актуальні проблеми педагогіки, психології та професійної освіти. 2016. №1. С. 3–8.
33. Калашник Л.С. (2005). Педагогічні засади родинного виховання в китайській сім'ї : дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01 / Харківський національний педагогічний ун-т ім. Г.С.Сковороди. Х. 192 с.
34. Клименюк О. В. (2007). Виклад та оформлення результатів наукового дослідження: Авторський підручник. Ніжин: Аспект-Поліграф. 398с.
35. Князев В. М. (2003). Державне управління: філософські, світоглядні та методологічні проблеми : монографія / В. М. Князев, І. Ф. Надольний, М. І. Мельник та ін.; ред. В. М. Князева. К. : Вид-во НАДУ; Міленіум. 320 с.
36. Концепція Загальнодержавної цільової соціальної програми з розвитку фізичної культури і спорту на 2013-2017 рр.: Офіційний веб-сайт Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту. Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua>.
37. Кравцов А.А. (2018). Національно-патріотичне виховання в країнах Далекого Сходу. Науковий вісник. Серія «Філософія». Харків: ХНПУ. Вип.50. С. 170-175
38. Куроченко І.О. (2004). Фізична культура і спорт: інформаційно-методичний довідник з питань фізичної культури і спорту. К., 1184 с.
39. Кустовська О. В. (2005). Методологія системного підходу та наукових досліджень: Курс лекцій. Тернопіль: Економічна думка. 124 с.
40. Лапаєнко С.В. (2000). Формування ціннісних орієнтацій старших підлітків на здоровий спосіб життя: дис. канд. пед. наук. Київ. 203 с.
41. Литвиненко А.М. (2021). Фізичне виховання студентів на основі української бойової культури: навчальний посібник. Харків: ХНУРЕ. 116 с.
42. Ліфінцев Д. (2019). Крос-культурні комунікації в українсько-китайських ділових відносинах. Україна-Китай. 18(4). URL:

<https://sinologist.com.ua/lifintsev-d-kros-kulturni-komunikatsiyi-v-ukrayinsko-kytajskiyh-dilovyh-vidnosynah/>

43. Лузан П. Г., Сопівник І.В., Виговська С.В. (2012). Основи науково-педагогічних досліджень: навчальний посібник. К.: НАКККіМ. 248с.

44. Мамаєва О. В., Мамаєв Д. Ю. (2010). Фізична культура і спорт як чинники соціалізації особистості. Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. №7. С. 58-60.

45. Ма Цзиньган. (2005). Організаційно-методичні основи розвитку спортивно-оздоровчого туризму в Китаї: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. фіз. вих.: спец. 24.00.02 «Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення». Харків. 19 с.

46. Мельник Ю.М. (2008). Проблеми формування регіональних стратегій в контексті сталого розвитку. Вісник Сумського державного університету. Серія. Економіка. №1. С. 159 –165.

47. Методика «Ціннісні орієнтації» (М. Рокича). (2015) Психологіс: Енциклопедія практичної психології. URL : http://psychologis.com.ua/metodika_cennostnye_orientacii_rokicha.htm

48. Мірошник О.Г., Кузьмін О.Є. (2003). Основи менеджменту: підручник. К.: Академвидав. 416с.

49. Мічуда Ю.П. (2007). Сфера фізичної культури й спорту в умовах ринку. Закономірності функціонування та розвитку. К.: НУФВСУ «Олімпійська література». 215 с.

50. Мічуда Ю.П., Довгенько Ю.І. Програмно-цільове управління матеріально-технічною базою олімпійського та параолімпійського спорту в Україні: питання теорії. Теорія і методика фізичного виховання і спорту. 2005. - №4. С.91-95.

51. Міщенко О.О. (2011). Деякі аспекти організації національно-патріотичного виховання підлітків засобами фізичної культури. Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка.

№ 91. URL:http://www.nbuu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vchdpu/2011_91_1/Mischen.pdf

52. Мошек Г.Є., Гомба Л.А., Піддубний Л.П. (2002). Менеджмент підприємства. К.: Київський національний торгово-економічний ун-т. 241 с.

53. Мудрик В.І., Приходько І.І., Христюєв В.А. (2000). Оцінка діяльності керувань і спортокомітетів на основі аналізу управлінських рішень. Тези доповідей четвертого Міжнар.наук.конгр. «Олімпійський спорт і спорт для всіх (проблеми здоров'я, рекреації, спортивної медицини та реабілітації)». Київ: Олімпійська література. С.495.

54. Мулик В. В., Литвиненко А. М. Визначення найбільш популярних українських національних видів спортивних єдиноборств. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. 2023. № 10 (170). С. 111–118. URL: <https://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/42666>

55. Мумладзе В. В., Мирончук Н. М. Вища педагогічна освіта в Китаї. Модернізація вищої освіти в Україні та за кордоном : збірник наукових праць / за заг. ред. д.п.н., проф. С. С. Вітвицької. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. С. 200–203.

56. Навчальна програма для дитячо-юнацьких спортивних шкіл та спеціалізованих навчальних закладів спортивного профілю «Ушу». (2009) / Республіканський науково-методичний кабінет Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту. Київ. 72 с.

57. Надолішний П. І. (2006). Теорія та історія державного управління. Одеса: ОРІДУ НАДУ. 256 с.

58. Населення Китаю. Державна підтримка українського експорту. URL: http://www.ukrexport.gov.ua/ukr/z_info/chi/1584.html

59. Ніколаєв В. А., Чіжаєв П. І. (2020) Застосування засобів єдиноборств в системі фізичного виховання студенток закладів вищої освіти. Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Випуск 3 К (123) 282-285. DOI 10.31392/NPU-nc.series15.2022.3(148).27

60. Ніу, С. та Чжао, Х.Б. (2020) Успадкування та інновації традиційної національної спортивної культури Китаю в нову еру – на основі точки зору тренування функціональних рухів. Соціальні науки Гуансі, № 1, 149-153.

61. Олійник М.О. (2002). Організаційні аспекти управління фізичною культурою й спортом в Україні. Харків: ХДАФК. 172 с.

62. Організація моніторингу здоров'я дітей як складова частина державного соціально-гігієнічного моніторингу. Методичні вказівки. /Упор. Л.В.Подрігало, Г.М.Даниленко, С.А.Пашкевич. Харків: ХДМУ, 2007. 24 с.

63. Орловський М. (2020)Танці Піднебесної: загадковість і неповторність. *Україна-Китай*. 1(19). URL: <https://sinologist.com.ua/orlovskij-m-tantsi-pidnebesnoyi-zagadkovist-nepovtornist/>

64. Покропивний С.Ф., Колот В.М. (1998). Підприємництво: стратегія, організація, ефективність. Київ: КНЕУ. 312 с.

65. Положення про громадську спортивну діяльність (Наказ № 560 від 30.08.2009 р.). Пекін 2009. 36 с.

66. Про виконання державного плану за «13-ю п'ятирічкою» та перспективи розвитку фізичної культури в КНР за «14-ю п'ятирічкою». Постанова Державного комітету з фізичної культури і спорту № 2510 від 26.10.2020 р. Пекін, 2020 р. 92 с.

67. Про фізичну культуру і спорт : Закон України (1994). / Верховна Рада України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3808-12#Text>

68. Про затвердження Міжгалузевої Комплексної програми «Здоров'я нації на 2002-2011 роки» : Постанова Кабінету Міністрів України» № 14 від 10 січня 2002 р. / Офіційний сайт Верховної Ради України. Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>.

69. Про затвердження тестів і нормативів для осіб, щорічне оцінювання фізичної підготовленості яких проводиться на добровільних засадах, Інструкції про організацію його проведення та форми Звіту про результати його проведення. (2018). / Міністерство молоді та спорту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1207-18>

70. Про затвердження тестів і нормативів для проведення щорічного оцінювання фізичної підготовленості населення України. (2016). / Міністерство молоді та спорту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0195-17#Text>

71. Про Міністерство України у справах сім'ї, молоді та спорту : Указ Президента України № 1176/2005 від 18.08.2005 р. [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>.

72. Про національний план дій відносно реалізації державної політики у сфері фізичної культури і спорту : Указ Президента України № 667/2006 від 02.08.2006 р. / Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/667/2006#Text>

73. Приходько В, Томенко О. (2021). Обґрунтування конкретних принципів державного та громадського управління розвитком спортивних територій в Україні. *Baltic Journal of Health and Physical Activity* 13 (7), 11.

74. Рада ввела поняття «національні види спорту». *LB.ua*. 25 травня 2017. URL: https://lb.ua/news/2017/05/25/367254_rada_vvela_ponyatie_natsionalnie.html

75. Разуменко Т. О. (2015). Видовищні види мистецтва як складова частина гендерного виховання молоді в сучасній КНР. *Новий Колегіум*. № 3 (81). С. 36–40. URL: <https://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/8507>

76. Разуменко Т. О. (2016). Роль танцювальних традицій у патріотичному вихованні молоді на прикладі України та КНР. *Збірник наукових праць Педагогіка та психологія*. Харків, Вип. 54. С. 107-118. DOI: 10.5281/zenodo.192655

77. Разуменко Т. О. (2020). Особливості освітніх програм підготовки хореографів у КНР. Психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої освіти в умовах сучасних викликів: теорія і практика : матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф., Харків. С. 308–311. URL: <https://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/10011>

78. Рибалкін В.О. (2002). *Основи економічної теорії*. К.: «Академія». 256 с.

79. Руденко Ю. (2007). Українська козацька педагогіка : витоки, духовні цінності, сучасність. К.: МАУП. 384 с.

80. Саєнко В. Г. (2014) Біомеханічне вдосконалення ударної техніки у студентів університетів, які спеціалізуються зі східних єдиноборств. Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т.Г. Шевченка. Вип. 118. Т. IV. Чернігів: ЧНПУ. 185-188

81. Саєнко В.Г. (2009) Доцільність введення східних єдиноборств як навчальної дисципліни. Актуальні проблеми фізичного виховання в Україні : Зб. наук. праць Регіон. наук.-практ. конф. Луганськ. С. 221-228 DOI: <https://doi.org/10.13140/RG.2.2.11721.95848>

82. Сватъєв А. В. Аналіз стану вищої фізкультурно-спортивної освіти у країнах Західної Європи та Азіатсько-Тихоокеанського регіону. Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. Сер: Педагогіка. Мелітополь, 2014. № 2. С. 84–88.

83. Серєда Н. Особливості застосування маркетингового аудиту при розробці стратегії фітнес-клубу. Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. 2024. Серія 15, (3(175)), 158-163. DOI: [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.3\(175\).30](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.3(175).30)

84. Серєда Н. В. (2015). Маркетинг фізичної культури (короткий курс): методичні рекомендації. Харків: ХДАФК. 127 с.

85. Серєда Н.В., Стадник С.О. Особливості застосування сучасних маркетингових технологій у фітнес-індустрії. Фізичне виховання та спорт. № 4. 2022. С. 74-79. DOI: <https://doi.org/10.26661/2663-5925-2022-4-10>

86. Скалій, О. В., Мулик, К. В. (2023) Особливості організації фізкультурно-оздоровчих занять з людьми похилого віку. Фізична культура, спорт та здоров'я нації (16). с. 34-40. URI: <http://eprints.zu.edu.ua/id/eprint/38674>

87. Скалій, О., Мулик, К., Zhijing, В., Горбенко, О., & Максимова, К. (2024). Визначення найпопулярніших видів фізкультурно-оздоровчих занять серед молоді та дорослого населення різних країн (Польща, Китай, Україна). Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини, (29(3), 160–167.
[https://doi.org/10.32626/2309-8082.2024-29\(3\).160-167](https://doi.org/10.32626/2309-8082.2024-29(3).160-167)

88. Скалій, О., & Мулик, К. (2024). Використання мобільних додатків для підвищення мотивації до занять фізкультурно-оздоровчою діяльністю осіб зрілого віку. Освіта. Інноватика. Практика, 12(10), 43–48.
<https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol12i10-006>

89. Скалій, О., Мулик, К., & Абдула, Н. (2024). Теоретичне обґрунтування аспектів фізкультурно-оздоровчої та здоров'язбережувальної діяльності особистості. Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 15, (5(178), 193-197. [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.5\(178\).38](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.5(178).38)

90. Скалій, О., Мулик, К., Горбенко, О. ., Скалій, Т., & Абдула, Н. (2024). Виявлення мотивації людей похилого віку до занять різними видами рухової активності. Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини, (29(2), 91–97.
[https://doi.org/10.32626/2309-8082.2024-29\(2\).91-97](https://doi.org/10.32626/2309-8082.2024-29(2).91-97)

91. Скрипченко О.В., Долинська Л.В., Огороднійчук В. та ін. (2009). Вікова і педагогічна психологія. К.: Каравела. 400 с.

92. Словник сучасних економічних і правових термінів / Авт. - сост. В.Н. Шимов, А.Н. Тур, Н.В. Стах і ін.; Під ред. В.Н. Шимова й В.С. Каменкова. Мн.: Амалфея. 2002. 861 с.

93. Соколова О.В., Омеляненко Г.А., Тищенко В.О. (2018). Спортивна метрологія: навчальний посібник для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра спеціальності «Фізична культура і спорт» освітньо-професійних програм «Фізичне виховання» і «Спорт». Запоріжжя : Запорізький національний університет. 86 с.

94. Стратегія розвитку фізичної культури і спорту на період до 2028 року буде реалізована в три етапи. Урядовий портал. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/do-2028-roku-30-ukrayinciv-budut-regulyarno-zajmatisya-sportom>

95. Ткачова Н.О. (2008). Упровадження здоров'язберігаючих заходів у шкільний навчальний заклад. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. № 818. Серія: Валеологія: сучасність і майбутнє. Вип. 5. «Теорія та методика навчання фізичної культури та основам здоров'я». Харків: ХНУ. С. 196-201.

96. Ткачова Н.О., Семченко Н.О. (2010). Валеологізація виховного процесу у школі. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. – Серія: Валеологія: сучасність і майбутнє. «Теорія та методика навчання фізичної культури та основам здоров'я». Вип. 9. Харків: ХНУ. С. 121-124.

97. Традиційні види спорту. Китайський інформаційний Інтернет-центр. URL: <http://china.org.cn>

98. Томенко О., Матросов С., Москаленко Т. (2023). Стан та функціональне призначення спортивних майданчиків закладів освіти Сумської міської територіальної громади. Вісник Прикарпатського університету. Серія: Фізична культура, С. 81-86

99. Тропін Ю. М., Камаєв О. І., Шандригось В. І., Перевозник В. І., Джерелій В. В. (2025). Управління спортивною підготовкою в єдиноборствах: бібліометричний аналіз. Єдиноборства, 3(37), 37-44. DOI: <https://doi.org/10.15391/ed.2025-3.06>

100. Тропін Ю.М., Романенко В.В., Мирошніченко Є.С., Джерелій В.В., Володченко О.А. (2023). Особливості фізичної підготовки в різних видах єдиноборств (систематичний огляд) Єдиноборства. 2023, №3(29), С. 98–117 DOI: <https://doi.org/10.15391/ed.2023-3.09>

101. Указ Президент України «Про Національну доктрину розвитку фізичної культури і спорту» № 1148/2004 від 28.09.2004 р. / Верховна рада. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1148/2004#Text>

102. Федулова Л.І. (2004). Менеджмент організацій. К.: Либідь. 254с.

103. Федулова Л.І. Актуальні проблеми менеджменту в Україні. К.: «Фенікс», 2005. 108 с.

104. Фізична виховання в Китаї. Посольство Китайської Народної Республіки в Непалі. URL: http://np.china-embassy.gov.cn/eng/Education/200410/t20041027_1586468.htm

105. Фізична культура в КНР. Посольство Китайської Народної Республіки. URL: <http://np.china-embassy.gov.cn/eng.htm>

106. Хомяков В.І., Бакум І.В. Управління потенціалом підприємства. К.: Кондор, 2005. 400 с.

107. Чень Дундун, Бондар А. (2022). Державне регулювання розвитку національних традиційних видів спорту у КНР. «Фізична культура, спорт і здоров'я: стан, проблеми та перспективи» : Збірник матеріалів XXII Міжнародної науково-практичної конференції (6-7 грудня 2022 року). Харків : ХДАФК,

108. Чень Дундун, Бондар А. (2022). Роль китайських національних традиційних видів спорту у фізичному вихованні дітей та молоді в КНР. Сучасні проблеми фізичного виховання і спорту різних груп населення : зб. матеріалів XXII Міжнародної науково-практичної конференції молодих учених (17-18 листопада 2022 року). Суми: СДПУ імені А.С. Макаренка. С. 200-205

109. Чень Дундун, Бондар А. (2023). Основні напрямки розвитку танцю дракона та лева. Фізична культура і спорт: традиції, досвід, інновації. Матеріали I Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Запоріжжя, 16 березня, 2023 р. Запоріжжя: НУ «Запорізька політехніка». С.65-69. https://zp.edu.ua/uploads/dept_s&r/2023/conf/2.2/FKiS-TDI-materialy.pdf

110. Чень Дундун, Бондар А., Петренко І. (2024). Спортивні івенти як складова рекреаційної діяльності. Проблеми активізації рекреаційно-оздоровчої діяльності населення : матеріали XIV Міжнародної науково-практичної конференції (10–11 травня 2024 року, м. Львів). Львів : ЛДУФК ім. Івана Боберського. С. 86-90

111. Чень Дундун, Бондар А.С. (2025). Основні тенденції розвитку національних видів спорту в Україні та КНР. Стратегічне управління розвитком фізичної культури і спорту: збірник наукових праць. Харків: ХДАФК,. С. 126-135

112. Чень Дундун, Лю Шаоин, Бондар А. (2022). Історія розвитку китайських національних традиційних видів спорту. Стратегічне управління розвитком фізичної культури та спорту. С. 108-114. <http://repo.khdafk.com.ua/xmlui/handle/123456789/161>

113. Чень Дундун, Лю Шаоин, Бондар А. Вплив занять єдиноборствами на формування особистості здобувачів вищої освіти. Єдиноборства. 2024. 3(33). С. 83–96, <https://doi.org/10.15391/ed.2024-3.08>

114. Чень Дундун, Лю Шаоин, Бондар А., Го Сяохун. (2022). Використання китайських національних традиційних видів спорту в процесі оздоровчо-рухової активності населення. Проблеми активізації рекреаційно-оздоровчої діяльності населення : зб. матеріалів XIII Міжнародної науково-практичної конференції (7–8 жовтня 2022 року, м. Львів). Львів : ЛДУФК ім. Івана Боберського. С. 67-71.

115. Чень Дундун, Лю Шаоин, Бондар А., Го Сяохун. (2022). Історія розвитку китайських національних традиційних видів спорту. Стратегічне управління розвитком фізичної культури і спорту: збірник наукових праць. Харків: ХДАФК, С. 116-122

116. Чень Дундун. (2023). Ставлення студентської молоді до китайських національних традиційних видів спорту. Стратегічне управління розвитком фізичної культури і спорту: збірник наукових праць. Харків: ХДАФК. С.149-154. <http://repo.khdafk.com.ua/xmlui/handle/123456789/162>

117. Чень Дундун. (2024). Вплив східних єдиноборств на формування системи цінностей у китайських студентів. Фізична культура, спорт і здоров'я: стан, проблеми та перспективи: збірник тез XXIV Міжнародної науково-практичної конференції, 4 грудня 2024 року. Харків : ХДАФК. 316-318 с. https://doi.org/10.15391/conf_KhSAPC_2024

118. Чень Дундун. (2024). Вплив східних єдиноборств на формування цінностей у китайських студентів. Стратегічне управління розвитком фізичної культури та спорту. С. 121-130

119. Чеховська Л.Я. (2001). Методичні матеріали з питань управління персоналом для доповнення лекційного курсу «Управління діяльністю спортивних організацій». Львів. 26 с.

120. Чеховська Л.Я. (2001). Теоретико-методичні основи технології управління персоналом фізкультурних організацій: автореф. дис... канд. наук з фіз. в: спец.24.00.02 «Фіз. культура, фіз.виховання різних груп населення» /ЛДІФК. 18с.

121. Чжан Л., Янь D.Y. (2020) Дослідження традицій і культурного обміну національних традиційних видів спорту в нову еру. Сучасна спортивна наука та технологія, 10, 216, 218.

122. Чжен Х. та Фен Х.L. (2004) Розвиток і тенденції китайських традиційних національних видів спорту. Довідник по культурі спорту, No1, 20-21.

123. Чжоу, З. (2018) Про інтерактивний розвиток національних традиційних видів спорту та національних традиційних фестивалів. Китайський спортивний журнал, 187, 159-160.

124. Шарпар К.О. Коломєйцева О.М. Довгопол Е.П. Гординський Ю.С. (2022) Вплив занять єдиноборствами на фізичний розвиток студентів, їх силові здібності, витривалість та швидкість в умовах спортивного клубу ЗВО. Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Випуск 3(148). 124-131. DOI10.31392/NPU-nc.series15.2022.3(148).27

125. Ю Сяньян Сю Юбінь. (2021). Групова диференціація в змінах участі в масових видах спорту в Китаї: на основі даних китайського загального соціального дослідження. Журнал Шанхайського університету спорту. 45(11). С. 52-60. <https://doi.org/10.16099/j.sus.2021.11.005>

126. Юхно Ю. О. (2017). Класифікація інформаційних технологій у сфері фізичної культури та спорту. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15 : Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт). Вип. 3К. С. 544-548. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nchnpu_015_2017_3K_158.

127. Юрій М. Ф. (2006). Етнологія: Навчальний посібник. К.: Дакор. 360 с.
128. Яцуба В. Г. (1997). Організаційно-правові засади реформування адміністративної системи в Україні. Вісник Української Академії державного управління при Президентові України. № 3-4. С. 3-8.
129. A History of the National Traditional Games of Ethnic Minorities of China (1953–2011). Musculoskeletal Key. (2016) URL: <https://musculoskeletalkey.com/a-history-of-the-national-traditional-games-of-ethnic-minorities-of-china-1953-2011/>
130. Bai, J.X. (2001) Carrying forward Chinese Traditional Sports and Enriching the World's Modern Sports Treasure House – A Review of Research on Traditional National Sports. Journal of Beijing Sport University, No. 4, 3.
131. Bogdan, R. C., & Biklen, S. K. (2003). Qualitative Research of Education: An Introductory to Theories and Methods (4th ed.). Boston: Allyn and Bacon.
132. Breanne Laughlin (2007) They is dancing the dragon. McClatchy - Tribune Business News, 2007-06-02.
133. Bu Lin. (2008). The influence of economic and cultural lifestyle to the national customs. Forward Position, (1), 208-210.
134. Chang Z., Li Y. (2018) Study on the Influence and Promotion of Chinese Traditional Martial Arts in Different Groups. Proceedings of the 8th International Conference on Education, Management, Information and Management Society: «Advances in Social Science, Education and Humanities Research». Volume 250. 22-26. DOI: 10.2991/emim-18.2018.6
135. Chen Dongdong, Bondar A. Formation of value orientations in athletes of chinese national traditional martial arts. Фізична культура і спорт: традиції, досвід, інновації. Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Запоріжжя, 13 березня, 2025 р. Запоріжжя: НУ «Запорізька політехніка», 2025. С. 160-167
136. Chen Dongdong, Bondar A. Development of Chinese National Traditional Sports in Modern Conditions. Modern scientific research: achievements, innovations and development prospects. Proceedings of the 13th International scientific and practical conference. MDPC Publishing. Berlin, Germany. 2022. Pp. 311-316. URL:

<https://sci-conf.com.ua/xiii-mezhdunarodnaya-nauchno-prakticheskaya-konferentsiya-modern-scientific-research-achievements-innovations-and-development-prospects-19-21-iyunya-2022-goda-berlin-germaniya-arhiv/>.

137. Chen Dongdong, Bondar A. Patriotic Education of Chinese Youth by Means of Chinese National Traditional Sports. Фізична культура, спорт і здоров'я: стан, проблеми та перспективи: збірник тез XXIII Міжнародної науково-практичної конференції, 6 грудня 2023 року. Харків : ХДАФК, 2023. С. 371-373. <http://repo.khdafk.com.ua/xmlui/handle/123456789/587>

138. Chen Dongdong, Bondar A. Popularization of Chinese National Traditional Kinds of Sports. Scientific journal National Pedagogical Dragomanov University. 2022. 6 (151). 9-13. [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2022.6\(151\)](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2022.6(151))

139. Chen Dongdong, Bondar A. Spread of Chinese national traditional sports among students in China. Сучасні проблеми фізичного виховання і спорту різних груп населення : матеріали XXIII Міжнародної науково-практичної конференції молодих учених. Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2023. С. 234-239

140. Chen Dongdong, Bondar A. & Petrenko I. Organization of sports events in modern conditions. Dragomanov Ukrainian State University. 1 (173) 2024. DOI: [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.1\(173\).02](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.1(173).02)

141. Curby D, Dokmanac M, Kerimov F, Tropin Y, Latyshev M, Bezkorovainyi D, Korobeynikov G. Performance of wrestlers at the Olympic Games: gender aspect. Pedagogy of Physical Culture and Sports, 2023;27(6):487–493. DOI: <https://doi.org/10.15561/26649837.2023.0607>

142. Doll Jr., W. E. (2000). Post-Modern Perspective on Curriculum (pp. 53). Beijing: Beijing Education Publishing House.

143. Dryukov O.V. & Dryukov O.V. (2022) Derzhavne rehuliuвання функціонування спорту vyshchych dosiahnen u Kytai na suchasnomu etapi rozvytku sportu (zarubizhnyi dosvid). Scientific journal of National Pedagogical Dragomanov University. Vol. 1 (145). DOI 10.31392/NPU-nc.series15.2022.1(145).11

144. European Chinese Kung Fu Dragon and Lion Dance Federation (2001) Graydongo. URL : <https://graydongo.nl/nl/nl-overheid-semi-overheid-european-chinese-kung-fu-dragon-and-lion-dance-federation-s-gravenhage-27243786>
145. Griban, G., Kobernyk, O., Terentieva, N., Shkola, O., Dikhtiarenko, Z., Mychka, I., Yeromenko, E., Savchenko, L., Lytvynenko, A., & Prontenko, K. (2020). Formation of Health and Fitness Competencies of Students in the Process of Physical Education. *Sport Mont*, 18(3), 73-78. DOI: <https://doi.org/10.26773/smj.201008>
146. Griban, G., Dzenzeliuk, D., Dikhtiarenko, Z., Yeromenko, E., Lytvynenko, A., Otravenkoa, O., Semeniv, B., Prystynskyi, V., & Prontenko, K. (2021). Influence of Sambo Wrestling Training on Students' Physical Fitness. *Sport Mont*, 19(1), 89-95. DOI: <https://doi.org/10.26773/smj.210219>
147. Haikou University of Economics. URL: <http://www.hkc.edu.cn/>
148. Huaxia, (2022) Malta holds dragon and lion dance to celebrate China's Spring Festival. *Xinhuanet*. URL: <https://english.news.cn/europe/20220207/d3e45f16fc1e4d0a97e79c7474eee87b/c.html>
149. Iermakov, S., Podrigalo, L., Romanenko, V., Tropin, Y. & other. (2016) Psycho-physiological features of sportsmen in impact and throwing martial arts. *Journal of Physical Education and Sport*. 16(2), Art 67, 433-441. DOI:10.7752/jpes.2016.02067
150. Ke Wang. (2014). Study on the mode of Chinese national traditional sports culture inheritance and the problems of industrial development. *BTAIJ*, 10(22) 2014. 13635-13639.
151. Liu, T. F. (2000). Life Affect and Educational Solicitude. *Teacher Education Research*, 6, 30.
152. Lu Weifeng, Xing Zhijie. (2012). Cultural heritage and innovations of national traditional sports under the context of national cultural identity. *Journal of Sports and Science*, 33(3), 71-74.

153. Mo Lan, Yuan Li, Wang Li & Su Wen (2017) Research on the state of development and measures to combat the movement of dragons and lions in Hainan. *Research Wushu*. 2(1):99-101.

154. Mulyk, K., Maksimova, K., Mulyk. V., Karpets, L., Pustovoit, B., Yefimenko, P., Perevoznyk, V., Mishin, M., Kanishcheva, O., Paevskiy, V. (2018). Motivational Principles Of Using Various Fitness Programs. *Research J of Pharmaceutical, Biological and Chemical Sciences*, November-December RJPBCS 9(6), 673-680

155. Nitongyun. The Research on Management System and Operation Mechanism for Mass Sports of Grass Roots in China[J] . *China sport science and technology*, 2003, 01

156. Niu, S. and Zhao, H.B. (2020) Inheritance and Innovation of China's Traditional National Sports Culture in the New Era—Based on the Perspective of Functional Movement Training. *Guangxi Social Sciences*, No. 1, 149-153.

157. Podrihalo, O., Romanenko, V., Podrigalo, L., Iermakov at all. (2023) Evaluation of the functional state of taekwondo athletes 7-13 years old according to the indicators of the finger-tapping test. *Slobozhanskyi Herald of Science and Sport*. 27(1), 3-9. DOI:10.15391/snsv.2023-1.001

158. Shi-gao Xu, Zhi-qiang Zeng, Yan-hong Chen (2017) Research on the Function of Dragon and Lion Dance under the Background of the National Fitness. *DEStech Transactions on Social Science Education and Human Science* DOI:10.12783/dtssehs/eeres2016/7621 URL: https://www.researchgate.net/publication/316262108_Research_on_the_Function_of_Dragon_and_Lion_Dance_under_the_Background_of_the_National_Fitness

159. Sogawa, T. (2006). Ethnic Sport, its Concept and Research Perspectives. *International Journal of Sport and Health Science* Vol.4, 96-102. URL: <http://www.soc.nii.ac.jp/jspe3/index.htm>

160. Stadnyk S., Okun D., Bondar A., & Sereda N. (2023). Sports branding as an object of scientific analysis based on the study of publications in the international

scientometric database Scopus. *Slobozhanskyi Herald of Science and Sport*, 27(2), 81–91. DOI: <https://doi.org/10.15391/snsv.2023-2.004>

161. Su, X. G. (1998). The Ecologic Crisis and the Transvaluation of Western Culture. *Journal of Peking University (Philosophy and Social Science)*, 1, 63-70.

162. Sun, J. Y., & Li, Y. K. (2010). Co-Existence Education: The Compulsory Choice under Cultural Un-Balance, an Anthropological Study of the Hei Yi Zhuang Nationality in Napo County. *Journal of Guangxi Normal University (Philosophy and Social Science Edition)*, 5, 7.

163. Teng, S. Y. (2006). Description of Artistic Society: The Pioneering Symposium on Artistic Education (pp. 86). Nanjing: Nanjing Press.

164. Tropin Y, Podrigalo L, Boychenko N, Podrihalo O, Volodchenko O, Volskyi D, Roztorhui M. Analyzing predictive approaches in martial arts research. *Pedagogy of Physical Culture and Sports*, 2023;27(4):321–330. DOI: <https://doi.org/10.15561/26649837.2023.0408>

165. Tropin Y., Jagiełło W., Fediai I., Mashchenko O. A performance in martial arts: a bibliometric analysis. *Arch Budo Sci Martial Art Extreme Sport*, 2023;19: 27-39. URL: <https://smaes.archbudo.com/view/abstract/id/16244>

166. Wang Gang. (2006). Research on the selection of social culture of Chinese nationality traditional sport development. *Journal of Beijing Sport University*, 29(7), 872-876.

167. Wang Marina (2021). Malaysia Has Turned Lion Dancing Into a Gravity-Defying Extreme Sport. *Atlas Obscura*. URL: <https://www.atlasobscura.com/articles/lion-dance-competition-malaysia>

168. Wang SC. (2019). Analysis of the characteristics of chinese traditional sports culture in the new period. *Journal of Sports Medicine and Therapy*. 4: 053-060. DOI: <https://doi.org/10.29328/journal.jsmt.1001044>

169. Wangchunxiang. Investigation of Management System of Mass Sport in Big Cities in China[J]. *Journal of tianjin institute of physical education*, 2003, 03

170. Wanghandong. Founding the New Popular Sports Management Mode of Our Country[J]. *Journal of anhui sports science*, 2004, 04

171. White, L. (1993). The Historical Roots of Our Ecologic Crisis. In I. Barbour (Ed.), *Western Man and Environmental Ethics: Attitudes towards Nature and Technology* (pp. 18). Massachusetts: Addison Wesley Publishing Company.

172. Wu Zeping. (2011), The development of Chinese national traditional sports are faced with the opportunities and challenges. *Chinese wushu research*, 2011(6):18.

173. Xiao Ning. (2008). Discussion on the inheritance mechanism of national traditional sports culture of China. *Journal of Shandong Institute of Physical Education*, 24(2), 32-35.

174. Xiao-Feng HU (2014), The Challenge for the National Traditional Sports in China Under the Background of Globalization. *International Conference on Social Science (ICSS 2014)*. 380-383

175. Xin Zhang, Siyong XiaAn Ecologic Approach to Chinese Traditional Ethnic Sports EducationAn Ecologic Approach to Chinese Traditional Ethnic Sports Education. *Advances in Physical Education*. Vol.5 No.1, February 2015. DOI: 10.4236/ape.2015.51006

176. Yichen Pei, Leijie Gong. On Social Transformation and Inheritance of China's National Traditional Sports Culture. *Open Access Library Journal*. Vol.8 No.11, November 2021. DOI: 10.4236/oalib.1108074

177. Youfeng Wang (2017), Study on the inheritance and development of national traditional sports culture in the view of cultural ecology. *Research on Modern Higher Education* 1, 01007 (2017). DOI: 10.24104/rmhe/2017.01.01007

178. Yulan:wangxueman. Sampling investigation on the body shape of 3- to 6-year-old infants in Hebei province, *Chinese Journal of Clinical Rehabilitation*;2006年48期

179. Zhang T., Lim B. H., Zhang C., Li Ch. (2023) The Impact of Wushu Education on the Social Adaptability of Chinese University Students. 07th Asia-Pacific International Conference on Quality of Life Wina Holiday Villa, Kuta, Bali, Indonesia, 30 Sep – 02 Oct 2023. 161-166. DOI:10.21834/e-bpj.v8i26.4954

180. Zhang, L. and Yan, D.Y. (2020) Research on Tradition and Cultural Exchange of National Traditional Sports in the New Era. *Contemporary Sports Science and Technology*, 10, 216, 218.
181. Zhao T. (2023) The role and influence of martial arts and taekwondo in the construction of sports culture in universities. *Region - Educational Research and Reviews*. Volume 5. Issue 3. 157-163. DOI: 10.32629/rerr.v5i3.1336
182. Zheng, H. and Feng, X.L. (2004) The Development and Trend of Chinese Traditional National Sports. *Sports Culture Guide*, No. 1, 20-21.
183. Zhou, Z. (2018) On the Interactive Development of National Traditional Sports and National Traditional Festivals. *Chinese Journal of Sports*, 187, 159-160.
184. Zhu, D. Q., & Peng, M. (2009). The Evolvement of the View of Knowledge and the Choice of Teaching Models. *Journal of Teaching and Management*, 10, 3-5.
185. 中国群众体育现状调查课题组.中国群众体育现状调查与研究[M].北京北京体育大学出版社, 2005, 63-216
186. 伍绍祖.中华人民共和国体育史(1949~1998)综合卷[M].北京中国书籍出版社, 1999, 288-290
187. 郑旗.现代体育科学研究的理论与方法[M].北京人民体育出版社, 2001, 5-40
188. 国家体育总局政策法规司.群众体育战略研究—2005年全国体育发展战略研讨会文集[C].北京北京体育大学出版社, 2005, 63-156
189. 杜志渊.常用统计分析方法—SPSS应用[M].济南山东人民出版社, 2006, 32-39
190. 秦椿林.体育管理学(高等学校教材)[M].高等教育出版社, 2007年01月, ISBN: 7040107228
191. 全国体育院校专业教材编写组.实用体育管理学(体育院校专业教材)[M].人民体育出版社, 2007年06月, ISBN: 7500925468
192. 罗普磷.社会体育管理学教程[M].北京体育大学出版社, 2008年12月, ISBN: 7564400927
193. 孙汉超.体育管理学教程[M].人民体育出版社, 1996, ISBN: 7500912803
194. 顾圣益.现代体育管理学[M].大连理工大学出版社, 2004, ISBN: 7561125909

195. [胡爱本](#).[体育管理学导论](#)[M]高等教育出版社, 2004, ISBN : 7040140306
196. 徐隆瑞, 梁向阳.[体育社会学](#)[M].北京: 人民体育出版社, 1990
197. 吴家琳, 蔡华建, 徐沛, 等.[我校教师参加体育锻炼的现状与健康状况](#)[J].[体育学刊](#), 2001, 18 (5) : 36-38.
198. 王崇喜, 袁凤生, 姚树基, 等.[我国不同职业人群的体育现状研究](#) [J].[中国体育科技](#), 2001, 37 (9) : 3-9.
199. 张勇, 刘全, 吴兆祥.[安徽中高级知识分子健康状况与体育锻炼的调查与分析](#)[J].[北京体育大学学报](#), 2001, 24 (4) : 460-461.
200. 曾吉, 陈永军.[对湖北高校高级知识分子体育锻炼现状的研究](#)[J].[中国体育科技](#), 2000, 36 (12) : 38-39.
201. 邱春, 翟德平, 杨永明, 等.[山东省成年人参加体育活动情况的调查与研究](#)[J].[中国体育科技](#), 2000, 36 (10) : 29-33.
202. 王智平, 赵保钢, 何建文.[我国老、中、青年城乡居民参加体育活动现状的调查与分析](#)[J].[中国体育科技](#), 2000, 36 (4) : 44-46.

ДОДАТКИ

Додаток А

АКТ
впровадження результатів наукових досліджень
у діяльність Управління у справах молоді та спорту
Харківської обласної державної адміністрації

Ми, що підписалися нижче, склали цей акт про те, що результати дисертаційної роботи Чень Дундун, виконаної відповідно плану науково-дослідної роботи Харківської державної академії фізичної культури на 2021-2024 рр. за темою «Стратегічне управління розвитком фізичної культури і спорту» (номер державної реєстрації: 0120U101012) та на 2025-2028 рр. за темою «Стратегічне управління розвитком фізичної культури і спорту» (номер державної реєстрації: 0124U005031), впроваджено у діяльність Управління у справах молоді та спорту Харківської обласної державної адміністрації.

Назва пропозиції, форма впровадження, коротка характеристика	Наукова новизна та її значення, рекомендації з подальшого використання	Ефект від впровадження
Стратегічне управління розвитком національних традиційних видів спорту на регіональному рівні через механізм співпраці Управління у справах молоді та спорту Харківської обласної державної адміністрації з громадськими об'єднаннями фізкультурно-спортивної спрямованості	Вперше розроблено стратегію розвитку національних традиційних видів спорту та план заходів щодо її реалізації, який спрямований на створення організаційно-управлінських умов взаємодії громадського сектору з Управлінням у справах молоді та спорту Харківської обласної державної адміністрації для розвитку національних традиційних видів спорту у місті Харкові та Харківській області. Виконання плану заходів дасть можливість поетапно реалізувати основні завдання стратегії, які полягають у зростанні показників розвитку національних традиційних видів спорту в регіоні, таких як кількість спортсменів, та людей, які займаються цими видами спорту; результати спортсменів на змаганнях різного рівня; зміцнення спортивної інфраструктури для занять; підготовка кваліфікованих кадрів.	Узгодження дій усіх зацікавлених фізкультурно-спортивних організацій, які популяризують національні традиційні види спорту та органів державної влади у сфері спорту

Автор розробки

Чень Дундун

Дундун ЧЕНЬ

Заступник начальника Управління
начальник відділу у справах
фізичної культури та спорту

Руслан БАЙРАМОВ

Начальник Управління

Костянтин АНАНЧЕНКО

АКТ

впровадження результатів наукових досліджень у діяльність Громадської організації
«Харківська обласна федерація національних видів одноборств»

м. Харків

20.12.2024 р.

Ми, що підписалися нижче, склали цей акт в результаті роботи, виконаної згідно до Зведеного плану науково-дослідної роботи у сфері фізичної культури та спорту на 2021-2024 рр. за темою «Стратегічне управління розвитком фізичної культури і спорту» (номер 0120U101012) Чень Дундун та Анастасія Бондар впровадили такі данні у діяльність Громадської організації «Харківська обласна федерація національних видів одноборств»:

Назва пропозиції, форма впровадження, коротка характеристика	Наукова новизна та її значення, рекомендації з подальшого використання	Ефект від впровадження
1. Стратегія розвитку національних видів спорту на регіональному рівні 2. Маркетинговий план розвитку національних видів спорту у Харківській області	Вперше обґрунтовано і запропоновано заходи, які сприятимуть створенню оптимальних організаційно-управлінських умов діяльності Громадської організації «Харківська обласна федерація національних видів одноборств» для залучення широких верств населення до занять національними видами спорту, серед них: - проведення моніторингу для оцінки ефективності впровадження стратегії; - залучення місцевої громади до розвитку національних видів спорту через програми участі та популяризації; - співпраця з закладами освіти для інтеграції національних видів спорту у навчальні програми; - організація регіональних змагань та фестивалів, що сприятиме популяризації національних видів спорту.	- комплексний і позитивний вплив на діяльність Громадської організації «Харківська обласна федерація національних видів одноборств», - сприяння сталому розвитку і популяризації національних видів спорту в Харківській області

Автори розробки:

Проректор з науково-педагогічної роботи,
професорПрезидент
Громадської організації «Харківська обласна федерація
національних видів одноборств»Дундун ЧЕНЬ
Анастасія БОНДАР

Олег ОЛЬХОВИЙ

Сергій ГАВРИЧКИН

АКТ
впровадження результатів наукових досліджень
у навчальний процес кафедри менеджменту фізичної культури
Харківської державної академії фізичної культури

Ми, що підписалися нижче, склали цей акт про те, що результати дисертаційної роботи Чень Дундун, виконаної відповідно плану науково-дослідної роботи Харківської державної академії фізичної культури на 2021-2024 рр. за темою «Стратегічне управління розвитком фізичної культури і спорту» (номер державної реєстрації: 0120U101012) та на 2025-2028 рр. за темою «Стратегічне управління розвитком фізичної культури і спорту» (номер державної реєстрації: 0124U005031), впроваджено у навчальний процес кафедри менеджменту фізичної культури у процесі викладання навчальних дисциплін «Організація і менеджмент фізичної культури», «Основи управління фізичною культурою та спортом», «Менеджмент рекреаційно-оздоровчої роботи та організація і методика масової фізичної культури».

Назва пропозиції, форма впровадження, коротка характеристика	Наукова новизна та її значення, рекомендації з подальшого використання	Ефект від впровадження
Управління розвитком національних традиційних видів спорту (досвід України та Китайської Народної Республіки)	Особливості управління розвитком національних традиційних видів спорту, яке включає в себе програмне планування, підтримку навчально-тренувального процесу, організацію змагань, популяризацію культурної спадщини, співпрацю з міжнародними організаціями; потенціал розвитку національних традиційних видів спорту; соціальне значення та роль національних традиційних видів спорту у соціальному контексті та їх впливна суспільство	Розширення теоретичних відомостей щодо національних традиційних видів спорту та впровадження їх у навчальний процес для формування спеціальних знань у здобувачів вищої освіти – майбутніх спортивних керівників

Автор розробки

Чень Дундун

Дундун ЧЕНЬ

Завідувач кафедри
менеджменту фізичної культури

Анастасія БОНДАР

Перший проректор
з науково-педагогічної роботи,
професор

Анатолій ГУБА

АКТ
впровадження результатів наукових досліджень у діяльність
Валківської дитячо-юнацької спортивної школи «Спорт для всіх»
Валківської міської ради Харківської області

Ми, що підписалися нижче, склали цей акт про те, що результати дисертаційної роботи ЧеньДундун, виконаної відповідно плану науково-дослідної роботи Харківської державної академії фізичної культури на 2021-2024 рр. за темою «Стратегічне управління розвитком фізичної культури і спорту» (номер державної реєстрації: 0120U101012) та на 2025-2028 рр. за темою «Стратегічне управління розвитком фізичної культури і спорту» (номер державної реєстрації: 0124U005031), впроваджено у діяльність Валківської дитячо-юнацької спортивної школи «Спорт для всіх» Валківської міської ради Харківської області.

Назва пропозиції, форма впровадження, коротка характеристика	Наукова новизна та її значення, рекомендації з подальшого використання	Ефект від впровадження
Вплив занять спортом на розвиток, соціальне становлення та патріотичне виховання дітей та молоді	Визначено роль спорту у розвитку, соціальному становленні та патріотичному вихованні дітей та молоді. Рекомендовано методику оцінки ціннісних орієнтацій спортсменів різних спеціалізацій.	Розширення знань спортсменів про національні традиційні види спорту та їх вплив на формування патріотизму і інших ціннісних орієнтацій спортсменів різних спеціалізацій
Впровадження в тренувальний процес елементів національних традиційних видів спорту	Рекомендовано введення в програму тренувань спортсменів народних ігор та елементів національних традиційних видів спорту.	

Автор

Чень Дундун

Дундун ЧЕНЬ

Тренер-викладач з футболу

Віктор ДЕТЮК

Директор ДЮСШ «Спорт для всіх»

Віталій МЕЛЬНИК

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЗАПОРІЗЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ ФІЗИЧНОЮ КУЛЬТУРОЮ ТА СПОРТОМ

„27” лютого 2025р.

№ 2

ДОВІДКА

про впровадження результатів дисертаційного дослідження
Чень Дундун за темою
**«Організаційно-управлінські основи розвитку китайських
національних традиційних видів спорту»**
в освітній процес

Результати дисертаційного дослідження Чень Дундун використані викладачами кафедри Управління фізичною культурою та спортом Національного університету «Запорізька політехніка» при підготовці бакалаврів спеціальності 017 «Фізична культура і спорт».

У процесі викладання нормативної дисципліни «Гімнастика з методикою викладання», а також вибіркових дисциплін «Спортивно-педагогічне вдосконалення (Спортивні, прикладні і оздоровчі види гімнастики)» і Теорія і методика обраного виду спорту (Складнокоординаційні види) розширено теоретичні відомості здобувачів освіти щодо формування національної традиційної спортивної культури різних країн світу, визначено особливості державної політики щодо впровадження національних традиційних видів спорту в Україні та Китайській Народній Республіці, розглянуто концептуальну модель розвитку національних традиційних видів спорту. До практичного блоку названих дисциплін включено методику оцінки та визначення потенціалу розвитку національних традиційних видів спорту.

Матеріали дисертаційного дослідження використані для розширення змісту дистанційного методичного забезпечення підготовки здобувачів освіти, розміщеного на сторінках відповідної дисципліни в LMS Moodle.

Результати впровадження наукових доробок, запропонованих Чень Дундун, свідчать про їхню ефективність в аспекті підвищення рівню

теоретичних знань здобувачів освіти для подальшого їх практичного використання у професійній діяльності.

Декан факультету
управління фізичною
культурою та спортом

Завідувач кафедри
управління фізичною
культурою та спортом

Світлана КОКАРЕВА

Василь МАЗІН

АКТ
впровадження результатів наукових досліджень
у навчальний процес кафедри фізичного виховання
Економічний університет Хайкоу

Ми, що підписалися нижче, склали цей акт про те, що результати дисертаційної роботи Чень Дундун, виконаної відповідно плану науково-дослідної роботи Харківської державної академії фізичної культури на 2021-2024 рр. за темою «Стратегічне управління розвитком фізичної культури і спорту» (номер державної реєстрації: 0120U101012) та на 2025-2028 рр. за темою «Стратегічне управління розвитком фізичної культури і спорту» (номер державної реєстрації: 0124U005031), впроваджено у навчальний процес кафедри фізичного виховання Економічного університету Хайкоу під час викладання дисциплін «Спортивна спеціалізація».

Назва пропозиції, форма впровадження, коротка характеристика	Наукова новизна та її значення, рекомендації з подальшого використання	Ефект від впровадження
«Оцінка впливу занять китайськими національними традиційними видами спорту на гармонійний розвиток особистості студентів», яка полягає у систематичному аналізі та оцінці результатів практичних занять, психологічних і соціальних аспектів навчального процесу, з акцентом на зміцнення фізичного здоров'я, формування ціннісних орієнтацій, дисципліни та соціальної інтеграції студентів	Комплексному вивченні впливу традиційних китайських спортивних практик на психофізичний стан і соціальну адаптацію студентів, що може стати основою для розробки рекомендацій щодо інтеграції цих видів спорту в освітні програми, сприяючи тим самим всебічному розвитку молоді та її успішній соціалізації	Теоретична цінність виявляється в розширенні знань про вплив традиційних спортивних практик на психофізичний розвиток, і практичному значенні, що виявляється у формуванні програм, орієнтованих на інтеграцію цих видів спорту в навчальний процес, що, в свою чергу, сприяє всебічному розвитку студентів та підвищенню їхньої соціальної адаптації

Автор розробки

Декан факультету
фізичного виховання

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗДОБУВАЧА ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Dongdong , C., & Bondar , A. (2022). POPULARIZATION OF CHINESE NATIONAL TRADITIONAL KINDS OF SPORTS. Scientific Journal of the Dragomanov Ukrainian State University. Series 15, (6(151), 9-13. [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2022.6\(151\).01](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2022.6(151).01). Фахове видання України. *Особистий внесок здобувача полягає в уточненні проблематики, організації та проведенні дослідження, здійсненні обробки та аналізу отриманих даних, а також перекладі та підготовці матеріалів до друку. Внесок Bondar A. полягає в методичній підтримці у формулюванні завдань дослідження, інтерпретації результатів дослідження та формулюванні висновків.*
2. Bondar, A., Petrenko, I., & Dongdong, C. (2024). ORGANIZATION OF SPORTS EVENTS IN MODERN CONDITIONS. Scientific Journal of the Dragomanov Ukrainian State University. Series 15, (1(173), 14-18. [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.1\(173\).02](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.1(173).02). Фахове видання України. *Особистий внесок здобувача полягає у проведенні дослідження , перекладі та підготовці матеріалів до друку. Внесок Bondar A. полягає у з'ясуванні проблеми, постановці завдань, проведенні дослідження, обробці результатів дослідження, аналізі даних. Внесок Petrenko I. полягає в інтерпретації та формуванні висновків.*
3. Дундун, Ч., Бондар, А., Шаоин, Л. (2024). Вплив занять єдиноборствами на формування особистості здобувачів вищої освіти. Єдиноборства, (3(33), 83–96. <https://doi.org/10.15391/ed.2024-3.08>. Фахове видання України. *Особистий внесок здобувача полягає у з'ясуванні проблеми, постановці завдань, проведенні дослідження, обробці результатів дослідження, аналізі даних. Внесок Бондар, А. полягає в обґрунтуванні схеми дослідження.*

Внесок Шаоин Л. полягає у проведенні дослідження та підготовці матеріалів до друку.

4. Dongdong, C. (2025). THE IMPACT OF CHINESE NATIONAL MARTIAL ARTS ON THE PHYSICAL DEVELOPMENT OF STUDENTS. Scientific Journal of the Dragomanov Ukrainian State University. Series 15, (10(197)), 252-256. [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2025.10\(197\).48](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2025.10(197).48). Фахове видання України.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

5. Чень Дундун, Лю Шаоин, Бондар А., Го Сяохун (2022). Використання китайських національних традиційних видів спорту в процесі оздоровчо-рухової активності населення. Проблеми активізації рекреаційно-оздоровчої діяльності населення : зб. матеріалів XIII Міжнародної науково-практичної конференції (7-8 жовтня 2022 року, м. Львів). Львів : ЛДУФК ім. Івана Боберського, 67-71. <http://localhost:8080/handle/34606048/33450>. *Особистий внесок здобувача полягає у з'ясуванні проблеми, проведенні дослідження, обробці результатів дослідження, аналізі даних.*

6. Чень Дундун, Бондар А. (2022). Державне регулювання розвитку національних традиційних видів спорту у КНР. «Фізична культура, спорт і здоров'я: стан, проблеми та перспективи» : Збірник матеріалів XXII Міжнародної науково-практичної конференції (6-7 грудня 2022 року). Харків : ХДАФК, 513-516. <http://repo.khdafk.com.ua/xmlui/handle/123456789/76>. *Особистий внесок здобувача полягає у з'ясуванні проблеми, постановці завдань, проведенні дослідження, обробці результатів дослідження, аналізі даних.*

7. Чень Дундун, Бондар А. (2022). Роль китайських національних традиційних видів спорту у фізичному вихованні дітей та молоді в КНР. Сучасні проблеми фізичного виховання і спорту різних груп населення : зб. матеріалів XXII Міжнародної науково-практичної конференції молодих учених (17-18 листопада 2022 року). Суми: СДПУ імені А.С. Макаренка, 200-205. *Особистий*

внесок здобувача полягає в постановці завдань, інтерпретації та формуванні висновків.

8. Chen Dongdong, Bondar A. (2022). Development of Chinese National Traditional Sports in Modern Conditions. Modern scientific research: achievements, innovations and development prospects. Proceedings of the 13th International scientific and practical conference. MDPC Publishing. Berlin, Germany, 311-316. <https://sci-conf.com.ua/xiii-mezhdunarodnaya-nauchno-prakticheskaya-konferentsiya-modern-scientific-research-achievements-innovations-and-development-prospects-19-21-iyunya-2022-goda-berlin-germaniya-arhiv/>.

Особистий внесок здобувача полягає в організації та проведенні дослідження, здійсненні обробки та аналізу отриманих даних, а також перекладі та підготовці матеріалів до друку.

9. Chen Dongdong, Bondar A. (2023) Patriotic Education of Chinese Youth by Means of Chinese National Traditional Sports. Фізична культура, спорт і здоров'я: стан, проблеми та перспективи: збірник тез XXIII Міжнародної науково-практичної конференції, 6 грудня 2023 року. Харків : ХДАФК, 371-373. <http://repo.khdafk.com.ua/xmlui/handle/123456789/587>.

Особистий внесок здобувача полягає в уточненні проблематики, організації та проведенні дослідження, здійсненні обробки та аналізу отриманих даних, а також перекладі та підготовці матеріалів до друку.

10. Chen Dongdong, Bondar A. (2023) Spread of Chinese national traditional sports among students in China. Сучасні проблеми фізичного виховання і спорту різних груп населення : матеріали XXIII Міжнародної науково-практичної конференції молодих учених. Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 234-239. <https://repository.sspu.edu.ua/handle/123456789/15010>.

Особистий внесок здобувача полягає в інтерпретації та формуванні висновків, а також перекладі та підготовці матеріалів до друку.

11. Чень Дундун, Бондар А. (2023) Основні напрямки розвитку танцю дракона та лева. Фізична культура і спорт: традиції, досвід, інновації. Матеріали I Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Запоріжжя,

16 березня, 2023 р. Запоріжжя: НУ «Запорізька політехніка», 65-69.
https://zp.edu.ua/uploads/dept_s&r/2023/conf/2.2/FKiS-TDI-materialy.pdf.

Особистий внесок здобувача полягає в уточненні проблематики, організації та проведенні дослідження, здійсненні обробки та аналізу отриманих даних, а також підготовці матеріалів до друку.

12. Чень Дундун, Бондар А., Петренко І. (2024) Спортивні івенти як складова рекреаційної діяльності. Проблеми активізації рекреаційно-оздоровчої діяльності населення : матеріали XIV Міжнародної науково-практичної конференції (10–11 травня 2024 року, м. Львів). Львів : ЛДУФК ім. Івана Боберського, 86-90. <https://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/36899>.

Особистий внесок здобувача полягає в інтерпретації результатів, формулюванні висновків, підготовці матеріалів публікації до друку.

13. Чень Дундун. (2024) Вплив східних єдиноборств на формування системи цінностей у китайських студентів. Фізична культура, спорт і здоров'я: стан, проблеми та перспективи: збірник тез XXIV Міжнародної науково-практичної конференції, 4 грудня 2024 року. Харків : ХДАФК, 316-318.
https://doi.org/10.15391/conf_KhSAPC_2024.

14. Chen Dongdong, Bondar A. (2025) Formation of value orientations in athletes of chinese national traditional martial arts. Фізична культура і спорт: традиції, досвід, інновації. Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Запоріжжя, 13 березня, 2025 р. Запоріжжя: НУ «Запорізька політехніка», 160-167. <https://eir.zp.edu.ua/handle/123456789/20944>. *Здобувачу належить постановка завдань дослідження, проведення аналізу літературних джерел, переклад і підготовка публікації до друку.*

Наукові праці, які додатково відображають наукові результати дисертації

15. Чень Дундун, Лю Шаоин, Бондар А. (2022) Історія розвитку китайських національних традиційних видів спорту. Стратегічне

управління розвитком фізичної культури та спорту, 108-114.
<http://repo.khdafk.com.ua/xmlui/handle/123456789/161>. *Особистий внесок здобувача полягає в обґрунтуванні схеми дослідження, обробці результатів дослідження, аналізі даних і підготовці публікації до друку.*

16. Чень Дундун. (2023) Ставлення студентської молоді до китайських національних традиційних видів спорту. Стратегічне управління розвитком фізичної культури і спорту: збірник наукових праць. Харків: ХДАФК, 149-154.
<http://repo.khdafk.com.ua/xmlui/handle/123456789/162>.

17. Чень Дундун. (2024) Вплив східних єдиноборств на формування системи цінностей у китайських студентів. Стратегічне управління розвитком фізичної культури та спорту, 121-130.

18. Чень Дундун, Бондар А.С. (2025) Основні тенденції розвитку національних видів спорту в Україні та КНР. Стратегічне управління розвитком фізичної культури і спорту: збірник наукових праць. Харків: ХДАФК, 126-135.
Особистий внесок здобувача полягає в інтерпретації результатів, формулюванні висновків, підготовці матеріалів публікації до друку.

Відомості про апробацію результатів дослідження

№ з/п	Назва конференції, конгресу, симпозиуму, семінару	Дата та місце проведення	Форма участі
1.	The 13th International scientific and practical conference: «Modern scientific research: achievements, innovations and development prospects»	Berlin, Germany, June 19-21, 2022	Публікація
2.	XIII Міжнародна науково-практична конференція: «Проблеми активізації рекреаційно-оздоровчої діяльності населення»	Львів, 8 жовтня 2022 р.	Публікація
3.	XXII Міжнародна науково-практична конференція «Фізична культура, спорт і здоров'я: стан, проблеми та перспективи»	Харків, 6-7 грудня 2022 р.	Доповідь та публікація
4.	I Всеукраїнська науково-практична конференція: «Фізична культура і спорт: традиції, досвід, інновації»	Запоріжжя, 16 березня 2023 р.	Публікація
5.	XXIII Міжнародна науково-практична конференція «Фізична культура, спорт і здоров'я: стан, проблеми та перспективи»	Харків, 6 грудня 2023 р.	Доповідь та публікація
6.	XIV Міжнародна науково-практична конференція: «Проблеми активізації рекреаційно-оздоровчої діяльності населення»	Львів, 10-11 травня 2024 р.	Публікація
7.	XXIV Міжнародна науково-практична конференція «Фізична культура, спорт і здоров'я: стан, проблеми та перспективи»	Харків, 4 грудня 2024р	Доповідь та публікація

Додаток К

**План розвитку китайських національних традиційних видів спорту в
Провінції Хайнань для Китайської асоціації танцю дракона та танцю лева**

№ п/п	Найменування заходу	Термін виконання	Найменування завдання
1.	Співпраця з державними органами влади сферою фізичної культури та спорту щодо проведення спортивних змагань	протягом року	Координація дій Асоціації з органами державної влади у сфері фізичної культури та спорту та фізкультурно-спортивними організаціями
2.	Залучення спортивних клубів до проведення змагань	протягом року	
3.	Співпраця з закладами освіти щодо функціонування відділень із національних традиційних видів спорту	червень-серпень	
4.	Проведення щорічних загальних зборів із залученням представників державних органів управління та інших фізкультурно-спортивних організацій для планування спільних дій	протягом року	
5.	Розвивати сумісну діяльність щодо покращення матеріально-технічної бази зі спортивними спорудами та фізкультурно-спортивними організаціями які надають приміщення для занять та проведення змагань	протягом року	Створення інфраструктури спортивних споруд та покращення умов для занять
6.	Організувати роботу офіційного сайту федерації та створити сторінки у соціальних мережах	протягом року	Формування системи знань у населення щодо оздоровчих та виховних цінностей
7.	Забезпечити спортсменів федерації спортивною формою з логотипом (емблемою) (спортивний костюм, футболка)	протягом року	
8.	Розмістити на рекламних стендах у місті Хайкоу та містах і районах Провінції Хайнань банери (яскраві, кольорові) з рекламою китайських національних традиційних видів спорту	протягом року	
9.	Проводити показові виступи та тренувальні заняття під час спортивних свят у місцях масового відпочинку за участю видатних спортсменів («майстер-клас»)	протягом року	
10.	Проводити безкоштовні тренувальні заняття для всіх бажаючих	протягом року	
11.	Проводити роботу із загальноосвітніми навчальними закладами щодо надання спортивних залів у позаурочний час для проведення змагань та навчально-тренувальних занять	протягом року	Збільшення кількості загальнодоступних спортивних заходів для залучення широких верст населення
12.	Залучати спортивних волонтерів до проведення спортивно-масових заходів різного	1 раз на місяць	

	рівня, що проводяться на території Провінції Хайнань зокрема й міжнародних заходах		
13.	Проводити роботу з пошуку і залучення спонсорів для проведення спортивних змагань	протягом року	
14.	Організувати співпрацю з закладами вищої освіти та загальноосвітніми навчальними закладами щодо інформування про спортивні досягнення вітчизняних спортсменів та подальшого заохочення до занять	протягом року	Впровадження національних традиційних видів спорту у навчальний процес та позакласну роботу з фізичного виховання в закладах загальної середньої освіти та закладах вищої освіти (розроблення методичних рекомендацій, поліпшення матеріально-технічного забезпечення)
15.	Організувати проведення лекцій та бесід з учнями із залученням видатних спортсменів, тренерів, спеціалістів фізичної культури та спорту з метою мотивації до занять	протягом року	
16.	Організувати проведення змагань серед школярів та студентів, залучати учнів загальноосвітніх шкіл та студентів, які займаються національними традиційними видами спорту до суддівства	1 раз на тиждень	
17.	Здійснювати контроль за забезпеченням організації медичного супроводження підготовки вихованців спортивних секцій і клубів	протягом року	
18.	Розмістити рекламу щодо набору вихованців до спортивних секцій та відділень з національних традиційних видів спорту у спортивні клуби на радіо, ТБ, інтернет-сайтах, форумах	протягом року	Впровадження у засобах масової інформації реклами фізкультурно-спортивних заходів з сумо, а також пізнавальних програм про національні традиційні види спорту для осіб різного віку
19.	Проводити роботу з місцевими ЗМІ щодо надання інформації про досягнення спортсменів та спортивно-масові заходи та змагання, які проводить асоціація	протягом року	
20.	Налагодити співпрацю з закладами вищої освіти (зокрема з ХДАФК) щодо підготовки тренерів	протягом року	Зміцнення кадрового потенціалу
21.	Проводити роботу з включення до графіку проведення підвищення кваліфікації тренерсько-викладацького складу в спеціалізованих навчальних закладах	протягом року	

Анкета***Шановні респонденти!***

Просимо Вас відповісти на запитання анкети. Нас цікавить Ваша думка стосовно розвитку китайських національних традиційних видів спорту. Відмітьте обраний Вами варіант будь-яким зручним для Вас способом.

Вкажіть, будь ласка, деякі відомості про себе

Стать _____

Вік _____

1. Чи любите Ви спорт?
 - 1) Так
 - 2) Ні

2. Чи займаєтеся Ви будь-яким видом спорту у вільний від роботи/ навчання час?
 - 1) Так
 - 2) Ні

3. Чи відвідуєте Ви спортивні змагання?
 - 1) Так, тільки як глядач
 - 2) Так, як учасник
 - 3) Ні

4. Чи бачили Ви хоча б раз змагання з сумо?
 - 1) Так, декілька разів
 - 2) Так, регулярно дивлюся
 - 3) Так, один раз
 - 4) Ні, жодного разу

5. Де Ви бачили змагання з китайських національних традиційних видів спорту?
 - 1) по телебаченню
 - 2) у кіно
 - 3) по інтернету
 - 4) відвіую спортивні комплекси, де проводяться змагання

6. На Вашу думку, китайські національні традиційні види спорту є видовищними видами спорту?
 - 1) Так
 - 2) Ні

7. На Вашу думку, китайські національні традиційні види спорту є популярними видами спорту в Китаї?
 - 1) Так
 - 2) Ні, але активно розвиваються
 - 3) Ні, зовсім не популярні види спорту

8. Для чого, на Вашу думку, слід розвивати китайські національні традиційні види спорту в КНР? (**оберіть один варіант відповіді**)
 - 1) Для залучення якомога більшої кількості людей до занять спортом
 - 2) Для популяризації здорового способу життя

- 3) Для проведення яскравих видовищних змагань
 - 4) Для розширення міжнародних зв'язків з країнами де китайські національні традиційні види спорту активно розвивається
 - 5) Для підвищення рівню загальної культури населення
 - 6) Не потрібно розвивати взагалі
9. Як би Ви розвивали китайські національні традиційні види спорту, щоб Ви для цього поліпшили? *(оберіть три варіанти відповідей)*
- 1) Інформаційне забезпечення (на ТВ, радіо, у інтернеті, газетах, наочній рекламі)
 - 2) Маркетингову діяльність фізкультурно-спортивних організацій
 - 3) Фінансування Асоціації
 - 4) Більше проводити спортивно-масових заходів
 - 5) Відкриття секцій і відділень в спортивних та оздоровчих клубах
 - 6) Поліпшення матеріально-технічної бази
 - 7) Свій варіант _____

Дякуємо за співпрацю!

Ваші відповіді допоможуть у наших подальших дослідженнях!

Додаток М

Анкета

Шановні респонденти!

Просимо Вас відповісти на запитання анкети. Нас цікавить ваша думка стосовно розвитку національних традиційних видів спорту. Відмітьте обраний Вами варіант будь-яким зручним для Вас способом.

Вкажіть, будь ласка, деякі відомості про себе

Стать _____

Вік _____

Курс (для студентів) _____

Спортивне звання /спортивний розряд (при наявності) _____

З якого віку Ви займаєтесь національними традиційними видами спорту? _____

1. Хто привів Вас в секцію з національних традиційних видів спорту?

1.1. Батьки

1.2. Друзі

1.3. Прийшов самостійно

1.5. Свій варіант _____

2. У КНР національні традиційні види спорту є:

2.1. Професійним видом спорту

2.2. Любительським видом спорту

3. Як Ви гадаєте, в яких країнах розвиваються китайські національні традиційні види спорту?

3.1. Китай

3.2. Монголія

3.3. Японія

3.4. США

4. Як Ви гадаєте, Чи має Асоціація танцю дракона та танцю лева статус національної?

4.1. Так

4.2. Ні

5. Як Ви вважаєте, чи входять традиційні види спорту до програми Всесвітніх ігор та Всесвітніх ігор єдиноборств?

5.1. Ні, не входить

5.2. Входить до програми Всесвітніх ігор та Всесвітніх ігор єдиноборств

5.3. Входить лише до програми Всесвітніх ігор єдиноборств

5.4. Входить лише до програми Всесвітніх ігор

6. На Вашу думку, національні традиційні види спорту є популярним видом спорту в КНР?

6.1. Так

6.2. Ні, але активно розвивається

6.3. Ні, зовсім не популярний вид спорту

7. Чи вважаєте Ви, що національні традиційні види спорту слід розвивати в КНР?

7.1. Так

7.2. Ні

8. Що, на Ваш погляд, необхідно поліпшити для популяризації національних традиційних видів спорту в КНР? (оберіть 3 варіанти відповідей)

8.1. Інформаційне забезпечення (на ТВ, радіо, у інтернеті, газетах, наочній рекламі)

8.2. Маркетингову діяльність фізкультурно-спортивних організацій

8.3. Фінансування Асоціації

8.4. Більше проводити спортивно-масових заходів

8.6. Відкриття відділень та спортивних секцій

8.7. Поліпшення матеріально-технічної бази

8.8. Свій варіант _____

Дякуємо за співпрацю!

Ваші відповіді допоможуть у наших подальших дослідженнях!

Додаток Н

**ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ
КАФЕДРА МЕНЕДЖМЕНТУ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ**

Експертний лист

Оцінка можливостей та загроз діяльності Китайської асоціації танцю дракона та танцю лева

Експертна оцінка проводиться з метою визначення компетентної думки провідних учених і працівників сфери фізичної культури та спорту стосовно очікуваного ступеня впливу зовнішніх та внутрішніх чинників на діяльність Китайської асоціації танцю дракона та танцю лева

Шановні експерти!

Оцініть, будь ласка, ступінь впливу зовнішніх та внутрішніх чинників на діяльність Китайської асоціації танцю дракона та танцю лева (1 – найменший вплив, 5 – найбільший вплив)

№	Показники для оцінки	5	4	3	2	1
1.	Збільшення переліку наданих послуг					
2.	Поліпшення якості та маркетинг власних послуг					
3.	Популяризація танцю дракона та лева					
4.	Політичні зміни в країні					
5.	Зміна вподобань населення щодо видів спорту					
6.	Зміни в доходах населення					
7.	Політичні зміни в країні					
8.	Рівень інфляції в країні					
9.	Підвищення рівня смертності					

Ваші дані:

Стать чол. _____ жін. _____ Вік _____

Освіта (вищий навчальний заклад) _____

Вчене звання _____

Вчений ступінь _____

Місце роботи, посада _____

Стаж роботи на посаді (в роках) _____

Загальний стаж роботи у сфері фізичної культури та спорту (в роках) _____

Підпис _____

Дякуємо за відповіді!

Методика «Ціннісні орієнтації» М. Рокіча**Список А (термінальні цінності)**

- 1а. Активне діяльне життя (повнота й емоційна насиченість життя).
- 2а. Життєва мудрість (зрілість суджень і здоровий глузд, що досягаються життєвим досвідом).
- 3а. Здоров'я (фізичне й психічне).
- 4а. Цікава робота.
- 5а. Краса природи й мистецтва (переживання прекрасного в природі й у мистецтві).
- 6а. Любов (духовна й фізична близькість із коханою людиною).
- 7а. Матеріально забезпечене життя (відсутність матеріальних ускладнень).
- 8а. Наявність гарних і вірних друзів.
- 9а. Суспільне визнання (повага навколишніх, колективу, товаришів по роботі).
- 10а. Пізнання (можливість розширення своєї освіти, світогляду, загальної культури, інтелектуальний розвиток).
- 11а. Продуктивне життя (максимально повне використання своїх можливостей, сил і здібностей).
- 12а. Розвиток (робота над собою, постійне фізичне й духовне вдосконалювання).
- 13а. Розваги (приємне, необтяжливе проведення часу, відсутність обов'язків).
- 14а. Воля (самостійність, незалежність у судженнях і вчинках).
- 15а. Щасливе сімейне життя.
- 16а. Щастя інших (добробут, розвиток і вдосконалювання інших людей, усього народу, людства в цілому).
- 17а. Творчість (можливість творчої діяльності). 18а. Упевненість у собі (внутрішня гармонія, свобода від внутрішніх протиріч, сумнівів).

Список Б (інструментальні цінності)

- 1б. Акуратність (охайність), уміння тримати в порядку речі, порядок у справах.
- 2б. Вихованість (гарні манери).
- 3б. Високі запити (високі вимоги до життя й високі домагання).
- 4б. Життєрадісність (почуття гумору).
- 5б. Ретельність (дисциплінованість).
- 6б. Незалежність (здатність діяти самостійно, рішуче).
- 7б. Непримиренність до недоліків у собі й інших.
- 8б. Освіченість (широта знань, висока загальна культура).
- 9б. Відповідальність (почуття обов'язку, уміння дотримуватися слова).

- 10б. Раціоналізм (уміння здорово та логічно мислити, приймати обмірковані, раціональні рішення).
- 11б. Самоконтроль (стриманість, самодисципліна).
- 12б. Сміливість у відстоюванні своєї думки, своїх поглядів.
- 13б. Тверда воля (уміння наполягти на своєму, не відступати перед труднощами).
- 14б. Терпимість (до поглядів і думок інших, уміння прощати іншим їхні помилки й омани).
- 15б. Широта поглядів (уміння зрозуміти чужу точку зору, поважати інші смаки, звичаї, звички).
- 16б. Чесність (правдивість, щирість).
- 17б. Ефективність у справах (працьовитість, продуктивність у роботі).
- 18б. Чуйність (дбайливість).

Додаток Р

**ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ
КАФЕДРА МЕНЕДЖМЕНТУ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ**

Експертний лист

Перспективний план розвитку китайських національних традиційних видів спорту Китайською асоціацією танцю дракона та танцю лева сформовано з метою формування у суспільстві умов до оздоровчої рухової активності та здорового способу життя для формування здоров'я громадян як найвищої соціальної цінності в державі.

Експертна оцінка проводиться з метою визначення компетентної думки провідних вчених і працівників сфери фізичної культури та спорту стосовно очікуваної ефективності розробленого плану заходів.

Шановні експерти!

Оцініть, будь ласка, заходи, що сприятимуть розвитку китайських національних традиційних видів спорту в Провінції Хайнань

(1 – найменший вплив, 5 – найбільший вплив)

№	Показники для оцінки	5	4	3	2	1
1.	Координація дій Асоціації з органами державної влади у сфері фізичної культури та спорту й фізкультурно-спортивними організаціями					
2.	Створення інфраструктури спортивних споруд для занять					
3.	Збільшення кількості та підвищення якості загальнодоступних спортивних заходів для залучення широких верст населення					
4.	Формування системи знань у населення щодо оздоровчих та виховних цінностей національних традиційних видів спорту					
5.	Впровадження у засобах масової інформації реклами фізкультурно-спортивних заходів, а також пізнавальних програм про китайські національні традиційні види спорту для осіб різного віку					
6.	Збільшення кількості загальнодоступних спортивних заходів з національних традиційних видів спорту для залучення широких верст населення					
7.	Зміцнення кадрового потенціалу					

Ваші дані:

Стать чол. _____ жін. _____ Вік _____

Освіта (вищий навчальний заклад) _____

Вчене звання _____ Вчений ступінь _____

Місце роботи, посада _____

Стаж роботи на посаді (в роках) _____

Загальний стаж роботи у сфері фізичної культури та спорту (в роках) _____

Підпис _____

Дякуємо за відповіді!